

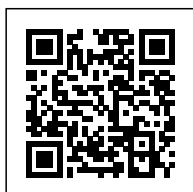

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

995/0

Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2019

Předkladatel: ministr zemědělství
Doručeno poslancům: 2. září 2020 v 16:21

***Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2020
8. volební období***

***USNESENÍ
Poslanecké sněmovny***

ke Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2019

Poslanecká sněmovna

bere na vědomí

Zprávu o stavu zemědělství České republiky za rok 2019

II.

Předkládací zpráva

Na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství ve znění pozdějších předpisů, a plánu nelegislativních úkolů vlády na 2. pol. 2020 je předkládána Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2019 (dále jen „Zpráva 2019“).

Zpráva 2019 je statisticko-informační materiál k dění v resortu v roce 2019. Ve většině případů uvádí odhadovaná data aktuálního roku a konečná (nebo zpřesněná) data roku předchozího. Kapitola 10 Ekonomické výsledky agrárního sektoru zahrnuje semidefinitivní údaje Souhrnného zemědělského účtu (ČSÚ) za rok 2019 a 2. odhad r. 2019 a dále definitivní podnikové údaje z FADN CZ¹ za roky 2017 a 2018.

Výsledky výběrového šetření v síti testovacích podniků FADN zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky a informací. Tyto výsledky tvoří nedílnou součást Zprávy 2019 a obsahují faktografický a statistický přehled o hospodaření různých právních forem různě velkých zemědělských subjektů v různých přírodních a ekonomických podmínkách.

Součástí Zprávy 2019 je Souhrn, jehož součástí je, dle § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, návrh na Opatření v oblasti agrární politiky.

Výsledné znění Zprávy 2019 připravil Ústav zemědělské ekonomiky a informací s využitím informací Českého statistického úřadu, odborných útvarů Ministerstva zemědělství ČR a dalších ústavů a institucí.

Zpráva 2019 nemá dopady na veřejné rozpočty a podnikatelské prostředí České republiky.

Vláda České republiky vzala na vědomí Zprávu 2019 na svém zasedání dne 27. července 2020 a přijala k tomuto dokumentu usnesení č. 791.

¹ Farm accountancy data network - výběrové šetření hospodářského výsledku podnikatelských subjektů v zemědělství, v síti testovacích podniků

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2019

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2019 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	XI
Úvod.....	XII
Souhrn ke Zprávě o stavu zemědělství za rok 2019	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2019 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	16
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	18
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	18
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	18
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	19
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	21
1.3 Podnikatelské prostředí	23
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	27
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství	27
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	27
2.1.2 Operační program Rybářství na období 2014–2020	30
2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů	31
2.2 Přímé platby	32
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU	32
2.2.2 Přejížděné vnitrostátní podpory	35
2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	35
2.3 Národní podpory a opatření	38
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu	42
2.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	44
2.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	44
2.5.2 Programové zabezpečení	48
3 Zemědělství a rozvoj venkova	49
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení	49
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	51
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	54
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	55
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat	56
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí	56
4.2 Ochrana zvířat	64
4.3 Ekologické zemědělství	65
5 Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	66
5.1 Distribuce potravin	66
5.2 Spotřeba potravin	69

5.3	Výdaje za potraviny	71
5.4	Spotřebitelské ceny potravin.....	73
5.5	Kvalita potravin	77
5.6	Bezpečnost potravin.....	79
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	93
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství.....	93
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	95
6.3	Dodavatelská odvětví.....	97
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	105
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství.....	109
6.6	Agrární trh práce	113
6.6.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>113</i>
6.6.2	<i>Mzdy v zemědělství.....</i>	<i>116</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě.....	117
7.1	Pozemkové úpravy.....	117
7.2	Trh s půdou	119
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	122
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	124
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>124</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>127</i>
8	Agrární produkce a její bilance	136
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit.....	136
8.1.1	<i>Obiloviny.....</i>	<i>136</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>144</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>148</i>
8.1.4	<i>Olejniny.....</i>	<i>151</i>
8.1.5	<i>Chmel.....</i>	<i>154</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>155</i>
8.1.7	<i>Zelenina.....</i>	<i>160</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno.....</i>	<i>164</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce.....</i>	<i>166</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR).....</i>	<i>167</i>
8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	168
8.2.1	<i>Skot – mléko, hovězí maso</i>	<i>168</i>
8.2.2	<i>Prasata – vepřové maso.....</i>	<i>178</i>
8.2.3	<i>Drůbež – drůbeží maso, vejce</i>	<i>184</i>
8.2.4	<i>Ovce, kozy – skopové maso</i>	<i>190</i>
8.2.5	<i>Rybářství</i>	<i>192</i>
8.2.6	<i>Včelařství</i>	<i>195</i>
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	197
8.4	Obnovitelné zdroje energie	200
8.4.1	<i>Využití zemědělské produkce v energetice</i>	<i>202</i>
8.4.2	<i>Využití zemědělské produkce v dopravě.....</i>	<i>204</i>

9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství.....	208
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU.....	208
9.2	Agrární zahraniční obchod.....	211
9.2.1	<i>Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě.....</i>	<i>211</i>
9.2.2	<i>Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	<i>212</i>
9.2.3	<i>Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu</i>	<i>214</i>
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství.....	215
10	Ekonomické výsledky agrárního sektoru.....	218
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	218
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	221
10.2.1	<i>Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků</i>	<i>222</i>
10.2.2	<i>Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2017–2019</i>	<i>223</i>
10.2.3	<i>Investiční rozvoj zemědělství</i>	<i>228</i>
10.2.4	<i>Shrnutí ekonomických výsledků</i>	<i>231</i>
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny.....	233
10.3.1	<i>Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů</i>	<i>233</i>
10.3.2	<i>Práce a mzdy v potravinářském průmyslu</i>	<i>238</i>
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky.....	240
P1	Připravované právní předpisy v roce 2019	242
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2017.....	243
P3	Tabulková příloha	246

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentální a klimatické opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
ANC	Areas with Natural Constraints (Oblasti s přírodním znevýhodněním) – dříve LFA
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
CLLD	Community-Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)
Cp.Pp	Faktor ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČMSCH	Českomoravská společnost chovatelů, a. s.
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠS	Český škrobářenský svaz
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ČZU	Česká zemědělská univerzita v Praze
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova)
EHS	Evropské hospodářské společenství

EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ERÚ	Energetický regulační úřad
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)
EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 19 z 28 států Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Farm Accountancy Data Network (Sít' testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
FROV JČU	Fakulta rybářství a ochrany vod, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
DZES	Dobrá zemědělský a environmentální stav
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organismy
GWh	gigawatthodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží

CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
j. hm.	jatečná hmotnost
JPÚ	jednoduchá pozemková úprava
KoPÚ	komplexní pozemková úprava
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park

NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OP RVMZ	OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (OP Zemědělství)
OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenylly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PJ	petajoule (= 1 000 000 GJ)
PMO	Povodí Moravy, s. p.
POR	Přípravky na ochranu rostlin a rostlinných produktů
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)
SFŽP ČR	Státní fond životního prostředí ČR
SISPO	Svaz pro integrované systémy pěstování ovoce
SNM30	směsná nafta motorová obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPÚ	Státní pozemkový úřad
Strategie MZe 2030	Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030
SVB	Sdružení pro výrobu bionafty

SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
SZÚ v kap. 5.6	Státní zdravotní ústav
TIS ^{ČR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TPM	tržní produkce mléka
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VPM	volné pracovní místo
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚPP	Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.
VÚVeL	Výzkumný ústav veterinárního lékařství, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VÚŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelné oblasti dusičnany
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2019 (Zpráva 2019) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLE, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2015–2019. Meziroční index, kde není uvedeno jinak, je meziroční srovnání posledních dvou let (2019/2018).

U tabulek a údajů vztahujících se k zažádaným, schváleným a vyplaceným dotacím (včetně počtu žádostí a případných výměr) z obou Programů rozvoje venkova (tzn. PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020) je důležité rozlišovat, za které roky se dané údaje uvádějí. Některé tabulky uvádějí pouze dotace podané rok předem (tj. 2018) a vyplacené v roce 2019. Jiné tabulky pak uvádějí dotace zažádané během všech relevantních let (tj. počínaje rokem 2019 a dříve).

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2019 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 2. 4. 2020. Ve Zprávě 2019 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2019/20 i za kalendářní rok 2019 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2019 se to týká především údajů za rok 2018, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2018 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují definitivní výsledky za rok 2017.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2019 představuje každoroční komplexní statistickou prezentaci a hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství za období 2018 a 2019, s důrazem na vlivy meziročních změn tržních a klimatických podmínek, opatření a podpor zemědělské politiky.

Pokud jde o vývoj počasí, v roce 2019 bylo naše území zasaženo hydrologickým a půdním suchem. Přesto průběh počasí byl pro značnou část rostlinné produkce příznivější než v roce 2018 a výnosy většiny plodin byly meziročně vyšší.

Meziroční vývoj tržních podmínek byl pro zemědělství relativně příznivější než v roce 2018. Ceny zemědělských výrobců v roce 2019 vykázaly meziroční nárůst 4,9 %, proti pouze 3% nárůstu cen vstupů do zemědělství. Podle klíčových ekonomických ukazatelů lze také vývoj v potravinářském průmyslu hodnotit spíše pozitivně. Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2019 na 102,8 % úrovně předchozího roku.

Celkové výdaje na podporu agrárního sektoru se v roce 2019 meziročně zvýšily o 6,3 % na 69,7 mld. Kč. Z celkových výdajů se podpory zemědělským podnikům zvýšily o 4,5 % na 50,5 mld. Kč a podpory potravinářství o 9,8 % na 1,3 mld. Kč. Podpory obecných služeb (výzkum, poradenství, informatika apod.) se meziročně zvýšily o více než 12 % a jejich podíl se přiblížil 20 % všech podpor. Přímé podpory zemědělským podnikům přesáhly v průměru 14 tis. Kč/ha z. p., resp. 500 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka v odvětví.

Podíl zemědělství včetně lesnictví a rybolovu na české HPH se snížil na 2,09 %, z toho samotného zemědělství na 1,6 %. Podíl potravinářského průmyslu se rovněž snížil na 2,19 %. Pokračovalo i snižování celkové zaměstnanosti v zemědělství (podíl pracovníků na celkové zaměstnanosti poklesl pod 2 %), při stagnaci v potravinářství (podíl 2,53 %).

Podle předběžných údajů Souhrnného zemědělského účtu za rok 2019 zemědělství dosáhlo nejvyšší hodnotu zemědělské produkce za posledních pět let (140,3 mld. Kč v základních běžných cenách), a zároveň nejvyšší hodnoty důchodu z faktorů na jednoho přepočítaného pracovníka (560 tis. Kč). To při stagnaci podílu provozních dotací na důchodu z faktorů na více než 59 %, což řadí české zemědělství mezi země EU s mimořádnou citlivostí na úroveň těchto podpor. Parita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se zvýšila na zhruba 80 % a je jednou z nejvyšších v EU.

Schodek bilance českého agrárního zahraničního obchodu (bez tabáku a tabákových výrobků) se dále prohloubil o 6,1 mld. Kč na 52,7 mld. Kč. Ve vývozu se nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou. S výjimkou např. prasat, drůbeže, vajec, ovoce, zeleniny a brambor však míra potravinové soběstačnosti u ostatních hlavních komodit převyšovala 100 %.

Ve struktuře zemědělských podniků přetrvává vysoký podíl velkých právnických osob na obhospodařované z. p., zatímco fyzické osoby, které tvoří téměř 90 % všech subjektů, hospodaří zhruba na 30 % z. p. Problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí a venkovu se nadále zhoršují. Zejména se to týká velkovýrobního průmyslového zemědělství.

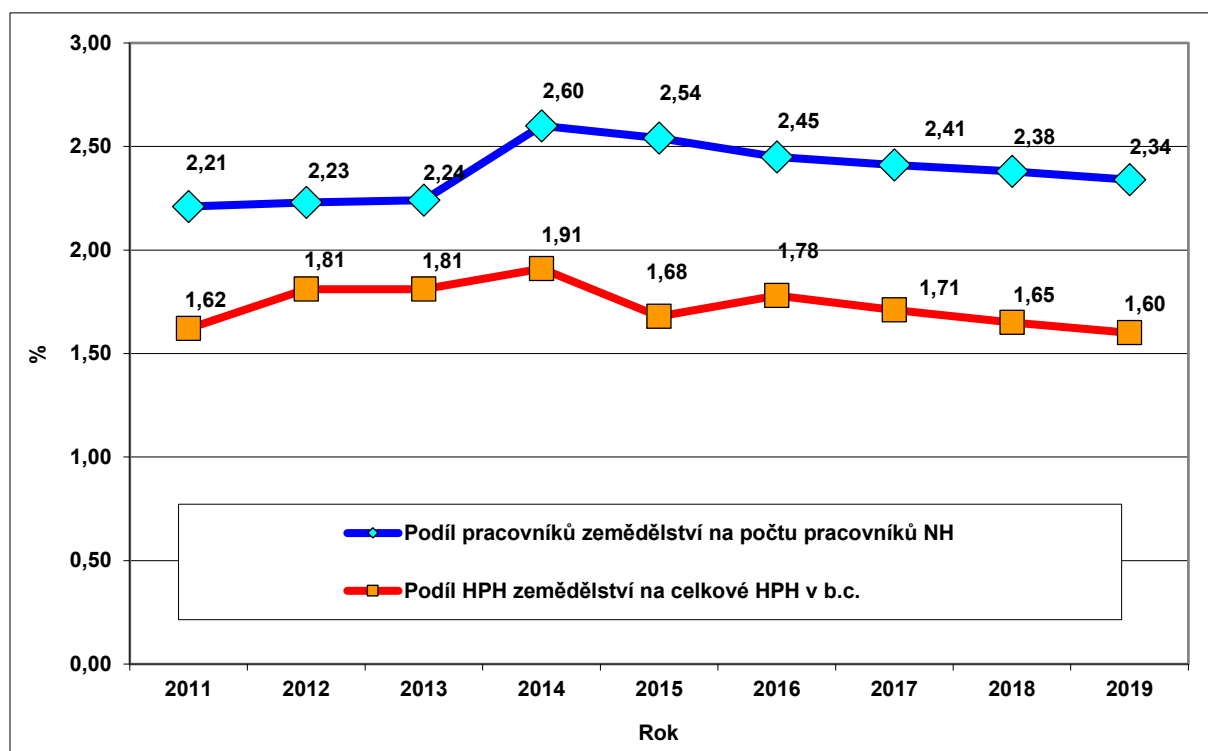
SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2019

• Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2019 pokračující růst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 2,5 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2019 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ (1,2 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,5 %).

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2019 proti roku 2018 podle údajů ČSÚ² snížil o 1,2 % a činil 95,6 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,04 p. b. na 2,34 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 81,3 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 1,99 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2019 dosáhla 77,7 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 6,7 % a byl o 0,4 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR.

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2019 na celkové tvorbě HPH v základních b. c. 1,60 %, což představuje meziroční pokles o 0,05 p. b. V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH rovněž snížil na 2,19 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2019 vykázaly meziroční nárůst o 4,9 %³, což je více, než vykázaly ceny vstupů do zemědělství (3,0 %).

1 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2019 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

2 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

3 Zemědělská výroba včetně ryb.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2019 zvýšil o 0,04 p. b. na 3,97 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2019 meziročně zvýšily o 10,8 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se ve srovnání s rokem 2018 zvýšily o 11,8 % a představovaly 61,6 mld. Kč.

● **Podpory agrárního sektoru a venkova**

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů z 25 % na 35 % celkových prostředků. Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR⁴).

V roce 2018 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 je obecně orientován na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a na účinnějším využití zdrojů. Tím napomáhá k plnění cílů Společné rybářské politiky EU. Koncepti Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA), který určuje podmínky pro uskutečnění společné rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF⁵. OP Rybářství se současně zaměřuje na rozvoj tradičních a osvědčených forem akvakultury, na podporu zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.) dále, na diverzifikaci akvakultury (rybářská turistika apod.). Rovněž cílí na podporu forem hospodaření přispívajících k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti, nově se orientuje na podporu začínajících rybářů prostřednictvím vysazování úhoře říčního.

Přímé platby

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) je pro období 2015–2020 nejvýznamnější složkou přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a představuje zhruba 55 % celkové částky určené na přímé platby. Platba SAPS⁶ je udělována na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně v kap. 2.2.4). Na rok 2019 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši

4 Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

5 Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. října 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „řízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.

6 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedena v evidenci půdy LPIS.

472,2 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,816 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 020 mil. Kč. Počet žadatelů o tuto platbu dosáhl 30,2 tis. na plochu 3,54 mil. ha z. p. Do konce roku 2019 bylo SZIF v rámci jednotné platby na plochu zemědělcům proplaceno téměř 95 % z ročního nároku.

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007. V roce 2019 bylo podáno na tuto podporu celkem 30,2 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p., přičemž částka vyhrazená na tuto platbu byla 6 672,6 mil. Kč.

Platba pro mladého zemědělce je od roku 2015 poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby věk žadatele o platbu pro mladého zemědělce nepřevyšoval v prvním roce podání žádosti hranici 40 let. Tato platba je poskytována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2019 požádalo o tuto platbu celkem 5,6 tis. subjektů na výměru 126,1 tis. ha v celkové částce 214,0 mil. Kč.

Prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS Voluntary Coupled Support) jsou v České republice od roku 2015 podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory. Jedná se o taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V České republice je tato podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. Pro rok 2019 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 304 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (tj. téměř 40 %) připadl sektoru krav s TPM.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. V roce 2019 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 317,8 mil. Kč, což je o 24,9 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 0,4 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2019 zvýšila oproti předchozímu roku o 7,6 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU v roce 2019 vzrostla oproti předchozímu roku o 17,3 mil. Kč, tj. o 4,3 %. V roce 2019 nebyla uplatněna žádná mimořádná opatření v sektoru živočišné výroby.

Dále připadl v roce 2019, stejně jako v roce 2018, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (319,7 mil. Kč) a na obnovu vinic (98,3 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2019 k mírnému meziročnímu nárůstu (o 17,2 mil. Kč na 298,4 mil. Kč).

Podpory včelařům byly v roce 2019 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2018 dosáhly výše 63,8 mil. Kč, v roce 2019 tyto podpory mírně vzrostly na úroveň 64,4 mil. Kč.

Státní zemědělský intervenční fond je zprostředkovatelem podpory z Evropské unie, která směřuje zemědělským a potravinářským produktům v rámci propagačních programů. V březnu 2019 byla podepsána smlouva týkající se nového tříletého programu „Zrozero v EU“. Program podpoří propagaci zemědělských komodit (mléko, maso, ovoce, zelenina, oleje a víno) na vnitřním trhu EU. Dále bude kladen důraz na zvýšení povědomí o kvalitě a tradici zemědělských produktů u českých a slovenských spotřebitelů. Program byl spuštěn v dubnu 2019 a bude realizován po dobu tří let.

V únoru 2019 byl ukončen program „EU Milky Way“, zaměřený na vývoz výrobků do třetích zemí.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v Evropské unii poskytovány. Evropská unie se přizpůsobuje rozhodnutí 10. konference WTO v Nairobi o odstranění vývozních podpor v zemědělství a závěrům 11. konference WTO v Buenos Aires.

● **Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat**

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2019 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2018 se zmenšil o 1,6 tis. ha stejně jako v roce 2017. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,4 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,6 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (33,9 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2019 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR.

Ke dni 1. 8. 2019 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 359 členů s výměrou ovocných sadů a školek 10 039 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 295 žádostí z roku 2018 na výměru 9,4 tis. ha ovocných sadů. V roce 2019 bylo podáno 318 žádostí na plochu 9,8 tis. ha na ovocné sady a 12 žádostí podáno na 73 ha jahodníku na orné půdě.

K 31. 12. 2019 bylo evidováno 153 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,7 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2019 podáno 674 žádostí na výměru 12,3 tis. ha. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 119 žádostí na výměru 909 ha.

Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru environmentálního a ekologického zemědělství oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS.

V průběhu roku 2019 probíhaly na MZe stejně jako vloni intenzivní práce na novelizaci zákona na ochranu zvířat a s ním spojených prováděcích vyhlášek, a to proto, že PSP ČR zařadila tuto novelu do prvního čtení až v prosinci, ačkoliv vláda ji předložila již v červnu.

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2019 stíháno 57 a odsouzeno 61 osob.

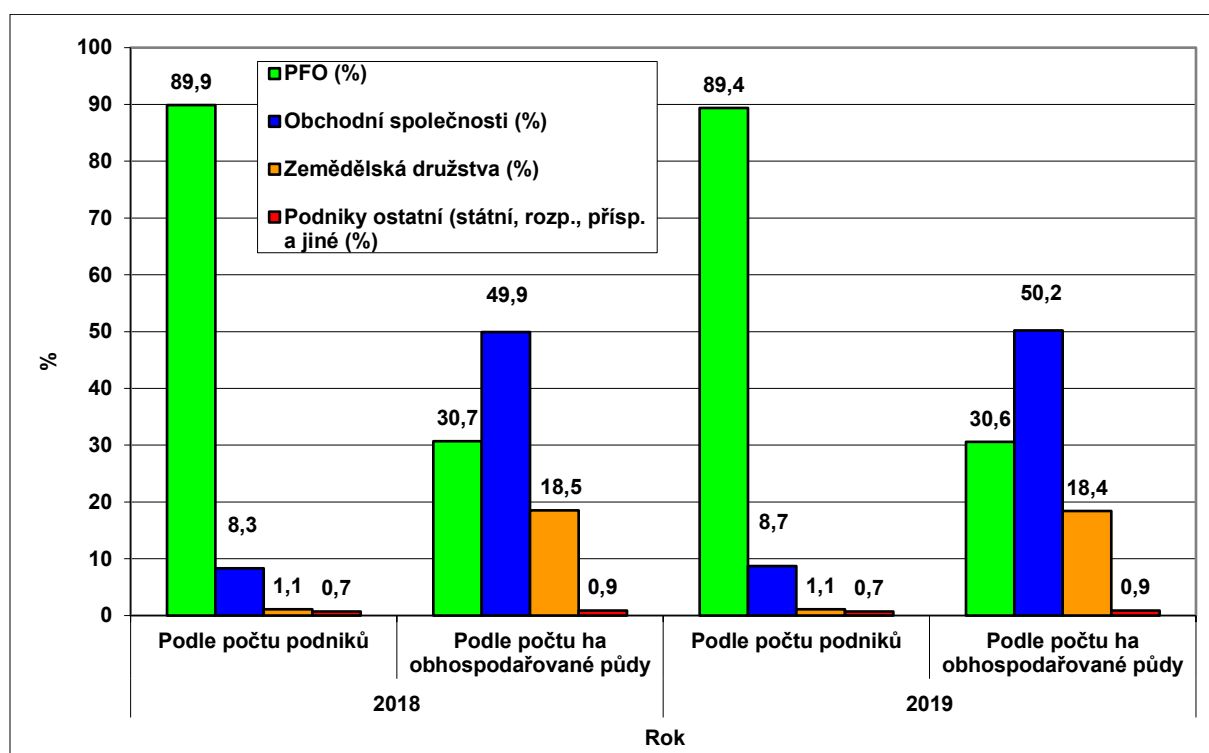
Ekologické zemědělství

K 31. 12. 2019 hospodařilo v ČR 4 690 ekologických zemědělců a 825 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy činil k 31. 12. 2019 již 13,2 %.

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2018 vyprodukováno 181 742 t obilovin, 3 879 t okopanin, 728 t olejnin a 1 998 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 9 599 t ovoce, z toho 3 647 t produkce hroznů. Produkce biomléka v roce 2018 činila 37 531 tis. litrů (v tom 36 478 tis. litrů kravského, 820 tis. litrů koziho a 233 tis. litrů ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 12 213 t hovězího, 546 t skopového (jehněčího), 153 t vepřového, 167 t drůbežího masa a 213 t vajec.

● Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin

Koncem roku 2019 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 48,5 tis. subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁷ a tyto podniky hospodařily na 3,53 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.)

Podíl orné půdy celkově představoval 70,4 % zemědělské půdy. Vyšší stupeň zornění 75,7 % vykázaly PPO než PFO s 58,4 %.

⁷ Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožšinových zvířat.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu 75 % (v rámci toho 91 % dojených krav), 95 % u prasat a 94 % u drůbeže.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2019 zvýšil o 1,2 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2019 lze pozorovat mírný nárůst počtu PFO, a to celkově o 2,9 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů trvalý a v roce 2019 celkově představoval 170,7 % proti roku 2005.

V roce 2019 se ve srovnání s rokem 2018 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniky o výměře 3 ha a více nezměnil a setrval na 30,2 % při odpovídajícím podílu PPO na 69,8 %. Podíl družstev na obhospodařované půdě se přitom meziročně nepatrně snížil na 18,5 %.

● **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2019 byla čtvrtým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v rezortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

V roce 2019 bylo řešeno 151 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, z nichž 99 bylo začínajících a 5 končících. Na tyto projekty bylo v roce 2019 poskytnuto 488 251 tis. Kč. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.rvvi.cz.

MZe plní úkoly Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 4 hlavní cíle (další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol) a 13 dílčích cílů.

Do vzdělávání pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu byly zařazeny krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech, požadavky spojené s problematikou zemědělství a venkova, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů i odbornou zemědělskou veřejnost, realizaci rezortních programů orientovaných na děti a mládež. V roce 2019 proběhlo 39 druhů vzdělávacích aktivit na 769 akcích za 4 936 680 Kč. Počet účastníků dosáhl 51 999 osob, z čehož bylo 41 069 dětí, mládeže a studentů.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Zaměstnanost v zemědělství byla v posledních letech prakticky stabilizována kolem 100 tis. pracovníků, v roce 2019 mírně poklesla (o 1,2 %) a počet pracovníků v zemědělských podnicích se snížil na cca

99 tis.⁸. Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil.

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství⁹ v roce 2019 připadalo 71,0 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 29,0 % tvořily neplacené pracovní síly (hospodáři a vypomáhající členové rodiny hospodářů).

Z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR i nadále zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou). V těchto podnicích došlo také v roce 2019¹⁰ (podobně jako v předchozích letech) k největšímu absolutnímu úbytku zaměstnanců (v podnicích s 50 a více zaměstnanci o cca 0,7 tis., přičemž počet těchto podniků tentokrát pokles nezaznamenal – na rozdíl od předchozích let). Relativně větší úbytky pak zaznamenaly podniky specializované na živočišnou výrobu, naproti tomu zaměstnanost nepoklesla v podnicích zaměřených na rostlinnou výrobu (v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny dokonce vzrostla).

Z pohledu věkové skladby pracovníků agrárního sektoru v ČR vykazovali dle VŠPS ve 4. čtvrtletí 2019 nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (41,7 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (29,4 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku 60 a více let (15,8 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (13,1 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru i v průmyslu vč. stavebnictví ve srovnání se 4. čtvrtletím 2018 zvýšil – v agrárním sektoru o 1,6 p. b. na 57,5 %, v průmyslu vč. stavebnictví o 1,3 p. b. na 45,1 % (v celém NH o 1,4 p. b. na 46,1 %).

Úroveň vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹¹. V roce 2018 mělo 50,9 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 26,6 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 13,2 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 7,6 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se mírně navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitou a vyšším (dohromady o 1,2 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je však v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 6,5 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 6,1 p. b.).

Většina pracovníků v rezortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v rezortu zemědělství dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem. Tato situace nedoznala v roce 2019 výraznějších změn; zatímco zaměstnanci v rezortu zemědělství pobírali v průměru 27 200 Kč, v průmyslu to bylo 33 941 Kč a v národním hospodářství celkem dokonce 34 125 Kč (průmysl tak po několika letech skončil pod úrovní NH). Pozitivní skutečností je, že rezort zemědělství dosáhl shodného meziročního nárůstu mezd v relativním vyjádření (o 7,1 %) s národním hospodářstvím celkem, zatímco průmysl s nárůstem 6,0 % na ně ztratil cca 1 p. b. Nicméně tento rozdíl v relativních nárůstech nestačil na to, aby i v absolutním nárůstu rezort zemědělství předčil průmysl (v něm byl o cca 100 Kč vyšší, vůči národnímu hospodářství pak rezort zemědělství zaostával ve svém mzdovém nárůstu

8 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

9 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2019, ČSÚ 2020.

10 Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2019, ČSÚ 2020.

11 Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2018, ČSÚ 2019. U 1,8 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

o více než 400 Kč). Dalším nepříznivým faktem je, že v rezortu zemědělství byl nárůst mezd spojen s úbytkem zaměstnanců (o 1,2 %), jenž byl větší než v průmyslu (0,8 %); v národním hospodářství celkem zaměstnanost dokonce mírně vzrostla (o 0,4 %). Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 6,1 % na 29 760 Kč při velmi mírném poklesu počtu zaměstnanců (o 0,2 %). Vývoj mezd v rezortu zemědělství v roce 2019 nezvýšil šance zemědělských podniků úspěšně zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu.

Mzdová disparita rezortu zemědělství vůči průmyslu se poněkud zmírnila na 80,1 %, vůči národnímu hospodářství setrvala na úrovni 79,7 % (samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2019 zhruba na 78 %¹² v obou srovnáních).

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2019 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 202 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá 0,39 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy a u obou druhů pozemků se tak snížila výměra na obyvatele o 0,01 ha. Proti roku 2018 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,6 tis. ha, tj. o 0,04 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2019 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 10 468 ha, což je úbytek vyšší o 3 260 ha proti roku 2018. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 6 460 ha, tedy o 1 917 ha více než v roce 2018. Zvětšila se výměra lesní půdy o 2 278 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii "ostatní plochy" o 1 395 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 2 936 ha) a vodních ploch (o 228 ha); úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 610 ha (259 ha v roce 2018). Výměra chmelnic poklesla o 72 ha, tedy méně než v roce 2018 (167 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 140 ha, oproti poklesu o 7 ha v roce 2018.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2019 byla celková výměra ve výši 3 555 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 2 666 ha, v roce 2018 byl úbytek 2 574 ha. Z údajů vyplývá, že pokles výměry zemědělské půdy v LPIS je udáván větší, než pokles výměry podle ČÚZK a některé zemědělské pozemky nejsou nově v LPIS evidovány.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 647 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

● **Agrární produkce**

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2019, tj. 1 352,5 tis. ha (proti předchozímu roku větší o 1,0 %), zaujímaly největší podíl pšenice (62,1 % celkové plochy), ječmen (23,6 %) a kukuřice (5,6 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2019, dosáhla výše 7 646,2 tis. t, což je oproti předchozímu roku vzrůst o 9,7 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2019 byla nižší, než je průměr za posledních pět let, a to o 4,4 %. Odhaduje se mírný pokles objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 1,0 %, který činí 5 004,0 tis. t.

12 *Za samotné zemědělství byla mzdová disparita hlubší a dosáhla (data ČSÚ za rok 2019, nepublikováno) 78,2 % vůči průmyslu a 77,7 % vůči NH.*

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2019/20 meziročně vzrostla na 152,8 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2019/20 je 9 369,9 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se zvýšila, a to o 7,2 %.

V marketingovém roce 2019/20 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 839,4 tis. ha, meziročně o 2,4 % větší, z níž ozimé odrůdy zaujímaly 814,5 tis. ha (tj. 97,0 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 24,9 tis. ha.

Průměrný hektarový výnos pšenice 5,73 t/ha byl oproti předchozímu roku vyšší o 6,3 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 812,2 tis. t a velmi se podobá sklizňovému ročníku 2004/05 (4 775,2 tis. t). Jedná se o meziroční vzrůst o 8,9 %.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2019/20 se ve srovnání s minulým rokem téměř nezměnila a činí 638,0 tis. t. Celková nabídka pšenice, zejména díky vyšší produkci, se meziročně zvýšila o 7,7 % na 5 496,2 tis. t. Objem vývozu se odhaduje na 2 450,0 tis. t, je tedy o 37,4 % vyšší než v předchozím roce.

V marketingovém roce 2019/20 činila sklizňová plocha ječmene 319,6 tis. ha a meziročně došlo k jejímu poklesu o 1,6 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 107,7 tis. ha (33,7 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 211,9 tis. ha (66,3 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,38 t/ha a byl tak meziročně o 8,7 % vyšší. Produkce zrna se oproti minulému roku zvýšila o 7,0 %, a to na 1 718,1 tis. t.

Jarní ječmen sklizený v roce 2019 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. Nejproblematictější parametrem kvality ze sklizně roku 2019 jsou nízké hodnoty přepadu na síť 2,5 mm. Počáteční zásoba marketingového roku 2019/20 meziročně poklesla o 18,0 %, a to na hodnotu 181,4 tis. t. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2019/20 u ječmene meziročně vzrostla o 11,7 p. b. na 120,6 %.

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v marketingovém roce 2019/20 se meziročně snížila o 8,7 % na 74,8 tis. ha. Produkce se meziročně zvýšila o 26,8 %, a to na 620,3 tis. t. Hektarový výnos 8,29 t/ha byl meziročně vyšší o 38,6 %. Důvod nárůstu produkce lze hledat zejména v příznivějších klimatických podmínkách v průběhu měsíce května a června roku 2019, kdy kukuřici nepostihlo tak výrazné sucho jako v předchozích ročnících. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2019/20 meziročně vzrostla o 12,3 % na 1 291,4 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 513,0 tis. t, meziročně o 1,9 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem na technické užití. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 27,4 p. b. na 120,9 %.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2019/20 pěstovala na ploše 57,5 tis. ha. Produkční plocha tak meziročně klesla o 4,4 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2018/19 vzrostl o 7 % dosáhl hodnoty 60,9 t/ha. Cukernatost vlivem přírodních podmínek klesla o 7,3 % na 16,9 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru výrazně klesla a dosáhla pouze 48 % (tj. 3,1 tis. ha) skutečnosti roku 2018/19. Výnos bulev pro nepotravinářské využití cukru se o 30,9 % zvýšil na 68,5 t/ha. Výroba cukru se v ČR v roce 2019/20 snížila podle předběžných údajů o 11,1 % na 509,1 tis. t. Výnos polarizačního cukru klesl proti roku 2018/19 o 2,2 % na 10,29 t/ha a výnos bílého cukru o 7,0 % na 8,85 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2019 zůstala na stejné úrovni jako v roce 2018, tj. 28,9 tis. ha (pokles jen o 25 ha).

Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně vzrostla o 6,0 % na 756,3 tis. t. Obdobné zvýšení produkce bylo i v kategorii brambor „mimo raných a sadbových“, kdy růst o 6,1 %

představoval produkci 646,5 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k růstu produkce o 2,7 % na 343,5 tis. t a brambory pro výrobu škrobu, u nichž byl růst produkce o 12,8 % na 189,9 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin v marketingovém roce 2019/20 poklesla a celkem činila v ČR 454,8 tis. ha. Průměrný hektarový výnos meziročně klesl na 2,74 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2018 poklesla o 17,4 % na výši 1 248,2 tis. t. Olejninu patří mezi nejvýznamnější exportní komodity ČR, z pohledu objemu zahraničního obchodu to jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2019/20 sklídila v ČR z důvodu zaorávek z nižší produkční plochy jako v předchozím roce 379,8 tis. ha (pokles o 7,8 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 18,0 % na 1 157,0 tis. t při průměrném výnosu 3,05 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 92,7 %. Míra soběstačnosti je vlivem mimořádných klimatických podmínek odhadována na 89 %.

Sklizňová plocha chmelnic v ČR zachovala v roce 2019 pětistícovou hranici. V roce 2019 byla pěstitelská plocha chmelnic 5 003 ha, tj. o 17 ha méně než v roce 2018. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2019 jím bylo osázeno 85,2 % celkové pěstitelské plochy (tj. 4 262 ha). Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (344 ha), Premiant (193 ha) a další. V roce 2019 ÚKZÚZ eviduje v ČR celkem 119 pěstitelů chmele.

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2019 podle údajů ČSÚ dosáhla 301,2 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2018 téměř o 22 % nižší. Meziročně vzrostla produkce pouze u meruněk (o 15,2 % na 10,6 tis. t). Produkce klesla, zejména u švestek (o 32,3 % na 25,4 tis. t), broskví (o 31,2 % na 5,5 tis. t), angreštu (o 27,3 % na 1,6 tis. t), jablek (o 24,2 % na 192,1 tis. t), dále u rybízu (o 18,6 % na 9,5 tis. t), višni (o 15,8 % na 8,0 tis. t), slív (o 13,9 % na 9,9 tis. t), hrušek (o 7,8 % na 17,7 tis. t), jahod (o 5,9 % na 6,4 tis. t) a třešní (o 2,0 % na 9,9 tis. t).

V ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2019 meziročně poklesla o 2,0 % a činila 14 007 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (16 %), hrách dřevový (9 %), mrkev (8 %), zelí (8 %), okurky nakládačky (7 %) a rajčata (5 %). K nejvýznamnějšímu snížení ploch došlo u ředkviček o 33 % na 237 ha, póru o 23 % na 20 ha, rajčat o 18 % na 764 ha a dřevového hrachu o 17 % na 1 300 ha. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u kedluben o 9 % na 419 ha, mrkve o 7 % na 1 104 ha a zelí o 6 % na 1 062 ha.

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem se v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2019 v meziročním srovnání jen nepatrně zvýšily o 0,2 % a dosáhly 1 418,1 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,5 % na 590,5 tis. ks. Zatímco počet kusů dojených krav se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 0,3 % na 364,3 tis. ks, stavy krav BTM se o 2,0 % zvýšily a dosáhly 226,3 tis. ks. Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2019 podílela stejně jako v předchozím roce 1,6 %.

Průměrná CZV mléka v ČR dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 8,86 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 8,84 Kč/l, náklady se předběžně odhadují ve výši 8,94 Kč/l. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech se předpokládá ve výši 38,1 %, z toho podíl na vlastní krmiva 22,2 %. Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru ČR nákladová rentabilita mírně pod nulovou hranicí. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 22,7 %.

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci. Ačkoli se stavy specializovaných masných plemen skotu u nás dlouhodobě zvyšují, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně neroste, neboť většina těchto zvířat je exportována především do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2019 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18 tis. podniků a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 241 podniků. Nejvýrazněji klesl počet malých podniků s 1 až 10 ks skotu (o 356). Těchto podniků je zdaleka nejvyšší počet (9,5 tis.), ale je v nich chováno pouze 2,1 % stavů skotu v ČR. Největší podíl (45,9 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2019 chován v 432 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks.

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2019 meziročně klesla téměř o 5 % na 222,6 tis. t j. hm. (289,1 tis. t ž. hm.). Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 209,6 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírné snížení o 0,6 %. Podle údajů Státní veterinární správy bylo v České republice poraženo celkem 2,34 mil. ks prasat, což byl téměř shodný počet jako v roce 2018. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ zůstala na 119,3 kg/ž. hm. (tj. v jat. hmotnosti 91,1 kg).

V ČR stavy drůbeže mírně poklesly na 23,0 mil. ks v zemědělském sektoru. Stavy kuřat na výkrm vzrostly na 11,6 mil. ks, ale klesly stavy slepic na 7,6 mil. ks a zejména stavy kuřat na chov na 2,4 mil. ks (ČSÚ – Soupis hospodářských zvířat). Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2019 dle ČSÚ zvýšila o 2,3 % na 266,3 tis. t ž. hm.

Vývoz drůbežího masa ČR zůstává podstatně menší než dovoz. Snížil se o 20,4 % na 19,3 tis. t. Podílelo se na něm Slovensko 45 %, Německo 19 %, Maďarsko 10 % a Rakousko 10 %.

Ve vývozu ČR má větší význam než maso spíše živá drůbež, zatímco u dovozu nikoliv, ten je na rozdíl od masa velmi malý. Její vývoz se mírně snížil na 44,1 tis. t ž. hm.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 361,5 mil. ks (v přepočtu 135,7 tis. t), tj. přibližně 85,5 % celkové výroby.

V České republice klesly nejen celkové stavy ovcí i koz, ale i stavy základních stád. K 1. 4. 2019 bylo v ČR evidováno 213,1 tis. ks ovcí a 130,0 tis. ks bahníc, což je meziroční pokles základního stáda o 2,7 %.

● **Obnovitelné zdroje energie**

V roce 2019 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ č. 3 a 9/2018 ze dne 25. září, resp. 18. prosince 2018, kterými se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie. Novela zákona č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektrárny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektriny a zavedla 10% odvod z elektriny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektriny uvedené do provozu v roce 2010.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2018 jen malého podílu na elektríně vyrobené z OZE (0,16 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,02 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2019 ustálila na 340 tis. t stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2019 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s., Lovosice a Primagra, a.s., Milín. Společnost Temperator, s.r.o., Liberec zpracovávala odpadní živočišné tuky na FAME pouze pro jejich vývoz. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej ke zušlechťení na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2019 dosáhlo 73,06 %.

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2019 došlo k růstu cen zemědělských výrobců. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 3,5 %. Spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 2,8 %. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 3,0 %.

Meziroční růst CZV se v rostlinné výrobě v roce 2019 navýšil o 5,9 %. Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena brambor celkem (růst o 37,3 %), následované ovocem (růst o 12,2 %). K největšímu poklesu cen došlo u cukrové řepy, a to o 15,7 %. U komodit obiloviny, olejnin a zelenina a květiny se zvýšily ceny v rozpětí od 5,4 % do 6,8 %.

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2019 ve srovnání s rokem 2018 v lepší kondici a zaznamenala meziroční růst o 3,9 %. Největší pokles CZV byl zaznamenán u vajec o 6,6 % a jatečného skotu o 2,7 %.

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

Obrat českého AZO se v roce 2019 meziročně navýšil o 6,7 % na 442,1 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota vývozu se zvýšila o 11,2 mld. Kč, tj. o 6,0 %, na 197,5 mld. Kč, hodnota dovozu se zvýšila významněji o 16,7 mld. Kč, tj. o 7,3 %, na 244,6 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2019 v důsledku výraznějšího nárůstu dovozu než vývozu opět zřetelně meziročně prohloubila, a to o 5,5 mld. Kč na 47,1 mld. Kč (nejhorší hodnota posledních pěti let). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,0 p. b. na 80,7 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 1,5 p. b. na 23,9 % (meziročně horší hodnoty, nejhorší hodnota v průběhu pěti let). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční navýšení bilančního schodku (po čtyřech letech jeho navyšování) na 30,2 mld. Kč, tj. o 19,1 %, a ve druhém případě pak mírnější navýšení schodku na 17,6 mld. Kč¹³, tj. o 12,6 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazují český agrární obchod s Unií nežli mimo ni.

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR na Slovensko (21,9 % v roce 2019), do Německa (20,3 %) a do Polska (9,9 %).

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁴ zejména z Německa (v roce 2019 podíl 22,0 %) a Polska (15,7 %), dále z Nizozemska (6,8 %) a Slovenska (6,7 %). Více než 5% podíl zaujímal v roce 2019 ještě Španělsko a Itálie. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, USA, Turecko

13 Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

14 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

a Ukrajina (s podíly v rozmezí 1,4 % až 0,9 %). Brazílie v meziročním porovnání obsadila šesté místo (s podílem 0,7 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozu z Rumunska (o 20,6 %) a z Číny (o 22,4 %), jejich podíly na dovozu tvoří 1,9 %, resp. 1,4 %.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2019 patřily „vepřové maso“ (s 7,1% podílem, tj. nárůst podílu o 0,6 p. b. v meziročním porovnání), „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „potravinové přípravky jiné“, „cigarety“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „káva“, „maso a droby drůbeže“ a „vino“.

Meziročně došlo v roce 2019 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „vepřového masa“ (o 2,1 mld. Kč, zvýšení dovozu zejména ze Španělska), „tabákových náhražek“ (o 950,0 mil. Kč, z Rumunska), „sýrů a tvarohu“ (o 802,7 mil. Kč, z Německa) a „brambor“ (o 746,4 mil. Kč, z Německa). Zlepšení pasivní bilance nastalo u „masa a drobů z drůbeže“ (o 263,5 mil. Kč).

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

Z hlediska ekonomických výsledků lze odvětví zemědělství za rok 2019 podle SZÚ (hlavní nástroj pro sledování ekonomiky celého odvětví v EU) hodnotit kladně oproti předchozímu roku. V meziročním srovnání 2018–2019 jsou výsledky roku 2019 podle jednotlivých souhrnných ukazatelů SZÚ téměř vždy lepší než v roce předchozím. Při srovnání delší časové řady je ale patrné, že nadprůměrných hodnot SZÚ z let 2016 a 2017 nebylo v loňském roce dosaženo a srovnání se nabízí spíše s rokem 2015, kdy bylo dosaženo podobného výsledného ukazatele – Podnikatelský důchod.

Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách představují nárůst produkce zemědělského odvětví o 3,4 %, zejména díky nárůstu rostlinné produkce o necelých 5 %. Společně s produkcí rostla i mezispotřeba o 3,2 % a díky tomu byl nárůst hrubé přidané hodnoty (HPH) jen 3,7 %. Rovněž čistá přidaná hodnota (ČPH) vzrostla o téměř 6,5 %, důchod z faktorů o 6,0 % a následně pak finální ukazatel podnikatelský důchod (reprezentující zhruba celkový zisk nebo ztrátu odvětví) vzrostl meziročně o téměř 12 % na celkovou hodnotu 17,5 mld. Kč, což značí opětovný pozvolný nárůst po nejnižší hodnotě 15,7 mld. Kč z roku 2018. Tento výsledek byl dosažen při celkových podporách 34,7 mld. Kč, které v roce 2019 směřovaly do resortu, což je nejvyšší hodnota podpor za celé sledované období. Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchod z faktorů v přepočtu na 1 AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vyřízení) dosáhla hodnoty 559 tis. Kč/AWU (meziroční nárůst o 6 %), což je nejvyšší výsledek za posledních 5 let.

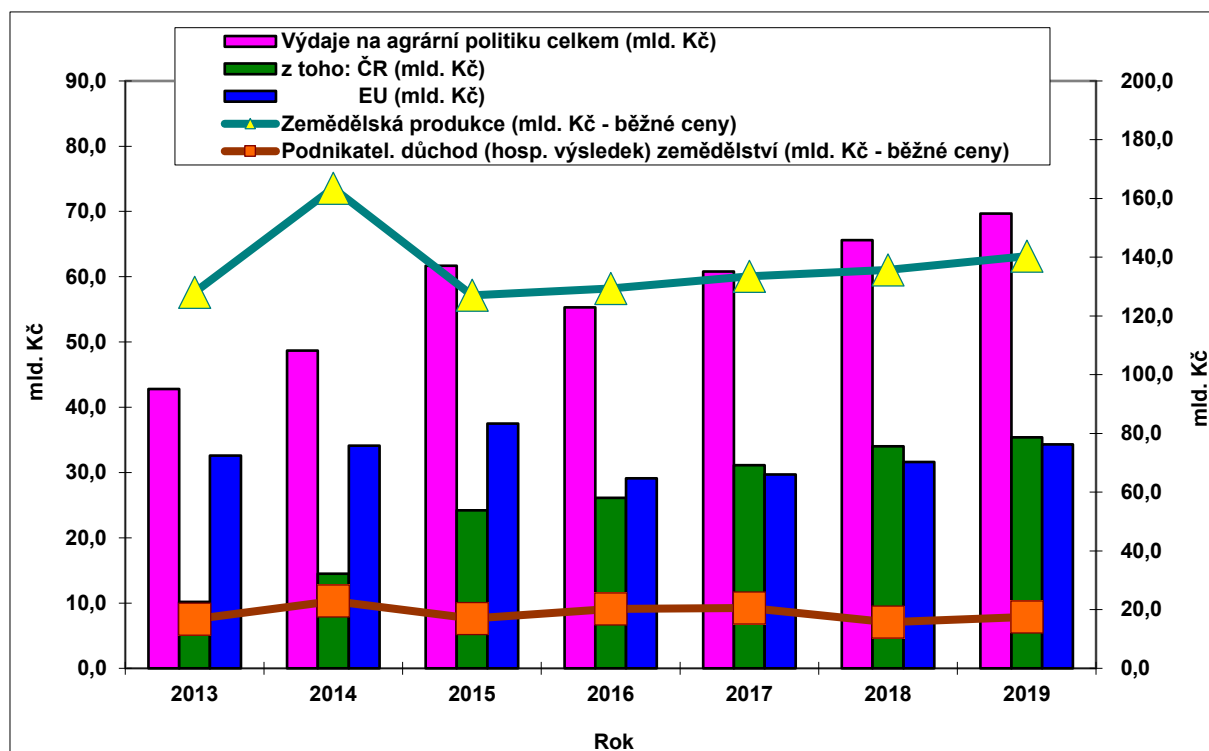
Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2019 došlo v porovnání s rokem 2018 k nárůstu cen zemědělských výrobců obilovin (o 6,4 %), průmyslových plodin (o 1,7 %), brambor (o 37,3 %), ovoce (o 12,2 %) a zeleniny a zahradnických produktů (o 6,8 %). K příznivému ekonomickému vývoji rostlinné výroby přispěly i meziročně vyšší výnosy obilovin (o 8,6 %) a brambor (o 6,7 %), snížily se naopak výnosy olejnin (o 11,1 %).

Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly v roce 2019 meziročně vyšší o 3,9 %. Příznivě působil cenový vývoj v sektoru výroby mléka (nárůst o 2,7 %), prasat a selat (o 16,2 %) a drůbeže (o 2,2 %). Klesly ceny skotu (o 2,7 %) a vajec (o 6,6 %). V živočišné výrobě současně došlo v roce 2019 k nárůstu výroby jatečného skotu (o 1,8 %) a jatečné drůbeže (o 2,3 %), zatímco průměrná roční dojivost a výroba jatečných prasat stagnovaly.

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se v roce 2019 meziročně zvýšily o 3 % zejména vlivem zvýšení cen umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 7,3 %), osiv a sadby (o 3,5 %), krmiv (o 3 %), chemických prostředků a pesticidů (o 2,7 %) a energií a maziv (o 1,8 %).

Celkově je odhad hospodářských výsledků za rok 2019 pozitivní. Pro rok 2019 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 5,5 % na 675,8 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Významnou měrou se na zlepšení podílely příznivé ceny většiny rostlinných komodit, vyšší ceny prasat, drůbeže a mléka a vyšší výnosy obilovin.

V roce 2019 se odhaduje meziroční stagnace ČPH/AWU. Vyšší celková produkce je vyrovnána vyšší výrobní spotřebou a nižšími provozními dotacemi a podporami než v roce 2018.

Pramen: ČSÚ - souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

● Souhrnné hodnocení agrární politiky

Celkové výdaje se v roce 2019 meziročně zvýšily z 65,6 mld. Kč na (v rozpočtovém období 2014–20 rekordních) 69,7 mld. Kč, tj. o 6,25 %. K tomuto zvýšení přispěly všechny sektory¹⁵ z objemového hlediska zejména potravinářství (zvýšení o 9,8 %) a tzv. obecné služby¹⁶ (zvýšení o 12,2 %). Z celkových výdajů se podpory pouze a přímo zemědělským podnikům zvýšily výrazně ze 48,3 mld. Kč na 50,5 mld. Kč, tj. o 4,5 %. Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům kolem 72 %. Podíl podpor obecných služeb, které by měly nejvíce podporovat dlouhodobý rozvoj agrárního sektoru při nejmenší deformaci tržních vztahů, dosáhl téměř 20 %.

Největší podíl podpor připadl v roce 2019 na přímé platby (32,9 %) a v důsledku nárůstu podpor obecných služeb také na ostatní (národní) výdaje (34,2 %). Podíl výdajů ze zdrojů EU se meziročně mírně zvýšil na 49 %.

V podporách alokovaných přímo jednotlivým zemědělským podnikům pokračuje v obou sledovaných letech výrazná orientace politiky především na podporu příjmů a produkce (76 % podpor). Investiční

15 Pokud jde o výdaje do jiných sektorů než zemědělství a potravinářství, jedná se pouze o výdaje z Programů rozvoje venkova, resp. z Operačních programů rybářství.

16 Veřejné výdaje na obecné služby představují výdaje, které nejsou alokovány přímo jednotlivým podnikům. Jde např. o výdaje do zemědělského školství, výzkum, poradenství, kontrolní činnosti rezortu, apod.

podpory se podílely pouze zhruba 11 % a tzv. nekomoditní podpory (především v podobě „čistých“ environmentálních plateb) 12–13 %. Významnou součástí podpor příjmů představují provozní podpory bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 5,4 mld. Kč ročně. Podíl podpor spojených s produkcí na celkových podporách se meziročně zvýšil z 13,5 % na 18,4 %.

Zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů podniků a na zachování či dokonce zvýšení produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence je v obou sledovaných rocích navíc zdůrazněna mimořádnými národními kompenzacemi za výkyvy vnějších podmínek, zejména počasí.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2019 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- Nastavit takové parametry a opatření SZP, které pomohou rozvoji strukturálně vyváženějšímu zemědělskému sektoru, který bude schopen významně přispívat ke zvýšení potravinové soběstačnosti a zlepšení vztahů k jím užívaným přírodním zdrojům.
- Posilovat důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny a biopotraviny, zejména zvyšováním bezpečnosti potravin a jejich kvality.
- Aktivně se podílet na zamezení dvojí kvality potravin na úrovni zemí EU.
- Zajistit konkurenceschopnost a efektivnost českého zemědělství s cílem zvýšit potravinovou soběstačnost ČR.
- Podpořit kvalitní domácí výroby a produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a PGRLF.
- Zajistit udržitelnost a konkurenceschopnost českého produkčního rybářství prostřednictvím národních dotačních programů a OP Rybářství.
- Podporovat ozdravování chovů hospodářských zvířat vč. podpory tlumení antimikrobiální rezistence.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově, a to včetně podpory malých zemědělských podniků rodinného typu.
- Řešit problematiku negativních dopadů výskytu sucha a nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze, v souladu se schválenou Koncepcí na ochranu před následky sucha pro území České republiky.
- Podporovat zvýšení akumulace a retence vody v krajině prostřednictvím výstavby, obnovy, rekonstrukce a odbahňování rybníků, včetně podpory k zajištění jejich mimoprodukčních funkcí a dále prostřednictvím obnovy mokřadů.
- Podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby pícnin a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Aktivně se podílet na zamezení výskytu kůrovce.

Dosáhnout efektivního pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a rozpočtově silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské a akvakulturní produkce.

Podporovat zvýšení konkurenceschopnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Česká ekonomika zaznamenala v roce 2019 pokračující růst. Hrubý domácí produkt (HDP) očištěný o cenové vlivy a sezónnost vzrostl o 2,5 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2019 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹⁷ (1,2 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,5 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2018	2019
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	5 323,6	5 652,6
	meziroční index	105,5	106,2
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	102,8	102,5
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 28 = 100	90	.
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	31 868	34 125
	meziroční index	107,5	107,1
Průměrná míra inflace	%	2,1	2,8
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	3,09	3,76
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	201,1	239,8
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	22,6	-21,3
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	2,9	-28,5
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	mld. Kč	1 734,7	1 740,5
Saldo hospodaření sektoru vládních institucí	% HDP	0,93	0,27
Konzolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí	% HDP	32,58	30,79
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁵⁾	%	2,2	2,0
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	25,643	25,672
- Kč/\$	Kč	21,735	22,934

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2019 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny. Přepočet z Eurostatem zveřejněného údaje za EU 27 (bez Spojeného království) ve výši 0,91.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2018¹⁸ úrovně 90 % průměrného HDP na obyvatele za EU 28 vyjádřeného v paritě kupní síly.

17 Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2019 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

18 Údaj za rok 2019 Eurostat k datu zpracování této zprávy nezveřejnil.

Běžný účet platební bilance v roce 2019 byl podle předběžných údajů ČNB záporný, a to se schodkem ve výši 21,3 mld. Kč. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 239,8 mld. Kč. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozu o 77,4 mld. Kč a dovozu o 38,8 mld. Kč¹⁹.

Obecná míra nezaměstnanosti v ČR v roce 2019 poklesla o 0,2 p. b. a činila 2,0 % a byla tak ze všech států EU nejnižší a významně nižší než průměr všech členských států EU (6,4 %) i eurozóny (7,6 %), kde v roce 2019 došlo rovněž k poklesu, a to o 0,4 p. b. v celé EU 28, resp. o 0,6 p. b. v eurozóně.

Průměrná hrubá nominální měsíční mzda²⁰ dosáhla v roce 2019 úrovně 34 125 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 7,1 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 4,2 %.

Saldo, resp. přebytek hospodaření sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2019 meziročně snížil o 0,66 p. b. a dosáhl hodnoty 0,27 %. Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí se meziročně zvýšil o 5,8 mld. Kč na 1 740,5 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2019 činila 2,8 %, čímž se meziročně zvýšila o 0,7 p. b. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům rostly a v průměru za celý rok 2018 představovaly 3,76 %. V roce 2019 koruna proti euru nepatrně a proti dolaru výrazněji oslabila, a to u kurzu eura o 0,1 % a u kurzu dolaru o 5,2 % v průměru roku 2019 ve srovnání s průměrem roku 2018.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2019 na celkové tvorbě HPH²¹ v základních b. c.²² 1,60 %, což představuje meziroční pokles o 0,05 p. b. (tab. T1.1/02 a příl. tab. 1.1/01). V případě potravinářského průmyslu se jeho podíl na celkové tvorbě HPH rovněž snížil na 2,19 %. Ceny zemědělských výrobců v roce 2019 vykazaly meziroční nárůst o 4,9 %²³, což je více, než vykazaly ceny vstupů do zemědělství (3,0 %).

19 Na základě předběžných údajů ČNB k 13. 3. 2020 o platební bilanci za I.–IV. Q 2018 a I–IV. Q 2019.

20 Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

21 HDP tvoří HPH a čisté daně na produkty (daně z produktů a dotace na produkty), které ČSÚ zveřejňuje bez přiřazení k jednotlivým odvětvím. Proto se podíl odvětví na HDP vyjadřuje jako podíl HPH daného odvětví k celkové HPH.

22 Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

23 Zemědělská výroba včetně ryb.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2018	2019
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,19	2,09
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,65	1,60
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,24	2,19
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,81	0,79
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,23	4,33
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	5,67	5,96
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	22,4	.
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	19,3	.
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,38	2,34
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,02	1,99
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,53	2,53
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	78,0	77,7
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	3,93	3,97
- MZe (kap. 329)	4,10	4,14
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,03	1,09

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Hrubá přidaná hodnota v základních cenách; rok 2018 semidefinitivní údaj, rok 2019 předběžný údaj.

3) Údaj na základě statistiky rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2019 meziročně zvýšil a činil 4,33 %. Výrazněji se však zvýšil podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu, a to na 5,96 %. Agrární vývoz se přitom v roce 2019 proti roku 2018 zvýšil o 6,0 % a agrární dovoz se zvýšil o 7,3 %. Následkem toho se negativní bilance AZO v roce 2019 meziročně prohloubila o 5 453 mil. Kč na úroveň 47,1 mld. Kč. Stupeň krytí agrárních dovozů vývozy se meziročně snížil na úroveň 81 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby za rok 2019 ČSÚ ke dni zpracování této zprávy nezveřejnil. Zveřejněné údaje za rok 2018 (tab. T1.1/02) ukazují na snížení tohoto podílu proti roku 2017 o 0,6 p. b. při snížení podílu výdajů na samotné potraviny a nealko nápoje o 0,5 p. b.

Počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se v roce 2019 proti roku 2018 podle údajů ČSÚ²⁴ snížil o 1,2 % a činil 95,6 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,04 p. b. na 2,34 %. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) se snížil na 81,3 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 1,99 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2019 dosáhla 77,7 % průměru mezd v ČR. Růst nominální

24 Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 6,7 % a byl o 0,4 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2019 zvýšil o 0,04 p. b. na 3,97 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2019 meziročně zvýšily o 10,8 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se ve srovnání s rokem 2018 zvýšily o 11,8 % a představovaly 61,6 mld. Kč.

1.2 *Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor*

Úhrny srážek v období od září 2018 do září 2019

Srážkový úhrn za období od září 2018 do září 2019 (701 mm) představuje 94 % normálu 1981–2010. V tomto období byly na území ČR srážkově nadnormální měsíce prosinec 2018, leden a květen 2019. Naopak podnormální srážkové úhrny byly zaznamenány v dubnu, červnu a červenci 2019, srážkově mimořádně podnormální byl listopad 2018.

V roce 2019 bylo naše území zasaženo hydrologickým a půdním suchem, i když projevy nebyly tak výrazné jako v předchozím roce 2018. Půdní sucho se vyskytovalo na většině našeho území v druhé půlce dubna a poté od konce června do konce července. Hydrologické sucho bylo nejvýraznější v období červenec až září.

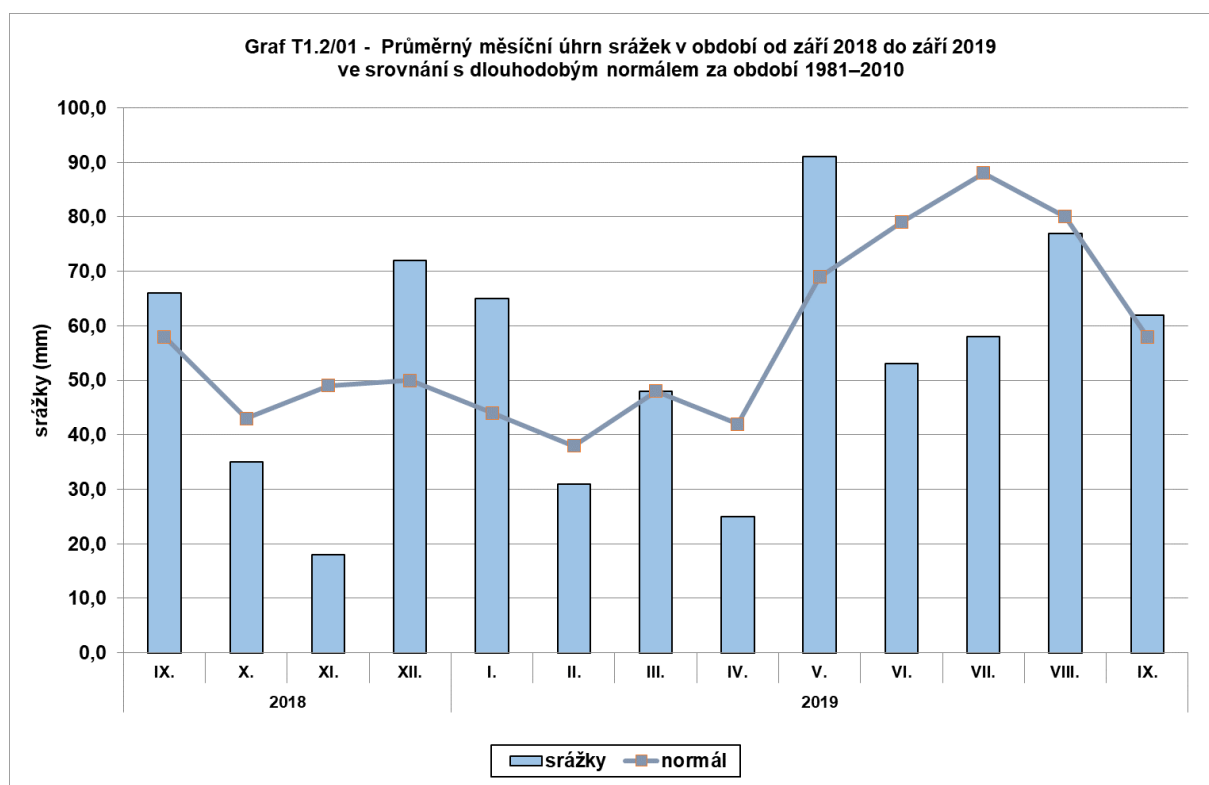
Září a říjen 2018 byly srážkově normální, v těchto měsících spadlo na území ČR v průměru 114 % a 81 % srážkového normálu. Následoval mimořádně suchý listopad, kdy průměrný úhrn srážek (18 mm) činil pouze 37 % normálu. Nejnižší úhrny srážek byly zaznamenány ve Zlínském a Libereckém kraji (14 a 15 % normálu), naopak nejvyšší v kraji Jihočeském, kde spadlo 35 mm srážek (80 % normálu).

Prosinec 2018 a leden 2019 byly na území ČR hodnoceny jako srážkově nadnormální. Za prosinec v průměru na našem území spadlo 72 mm (144 % normálu), v lednu 65 mm (148 % normálu). Během prosince byly srážky přibližně rovnoměrně rozloženy a vyskytovaly se v podobě deště i sněhu. V lednu spadla většina z celkového měsíčního srážkového úhrnu v první polovině měsíce, a to převážně v podobě sněhu. Únor byl pak srážkově normální s úhrnem 31 mm (82 % normálu). Na horách byly během zimy vytvořeny příznivé sněhové podmínky pro dostatek zdrojů vody na počátku vegetační sezóny, v nižších polohách však byla situace méně příznivá.

Srážkově normální byl také březen, měsíční úhrn srážek činil 100 % normálu. Většina měsíčního srážkového úhrnu spadla v první polovině měsíce. Následoval srážkově podnormální duben, kdy měsíční úhrn srážek na území ČR (25 mm) činil 60 % normálu. Většina z celkového měsíčního úhrnu byla zaznamenána v posledních třech dnech měsíce. Květen byl naopak srážkově nadnormální, průměrný měsíční úhrn 91 mm představuje 132 % normálu, přičemž více srážek spadlo na východě republiky. Zatímco měsíční úhrn pro území Čech činil 81 mm (121 % normálu), na Moravě to bylo 114 mm (154 % normálu). Srážkově bohatá byla

především poslední dekáda měsíce, kdy byly na některých stanicích naměřeny denní úhrny i přes 50 mm.

Letní měsíce červen a červenec byly srážkově podnormální, v těchto měsících spadlo na území ČR 67 a 66 % měsíčního normálu srážek. Srážky byly často spojeny s bouřkovou činností. Srpen byl srážkově normální, na území ČR v průměru spadlo 77 mm srážek (96 % normálu). Vyšší srážkové úhrny byly zaznamenány na území Moravy a Slezska (84 mm, tj. 111 % normálu) než na území Čech (74 mm, tj. 90 % normálu). I září bylo srážkově normální s průměrným měsíčním úhrnem 62 mm (107 % normálu). Vyšší srážkové úhrny byly zaznamenány opět na území Moravy a Slezska, kde spadlo 76 mm (123 % srážkového normálu) než na území Čech s 55 mm (100 % normálu).

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

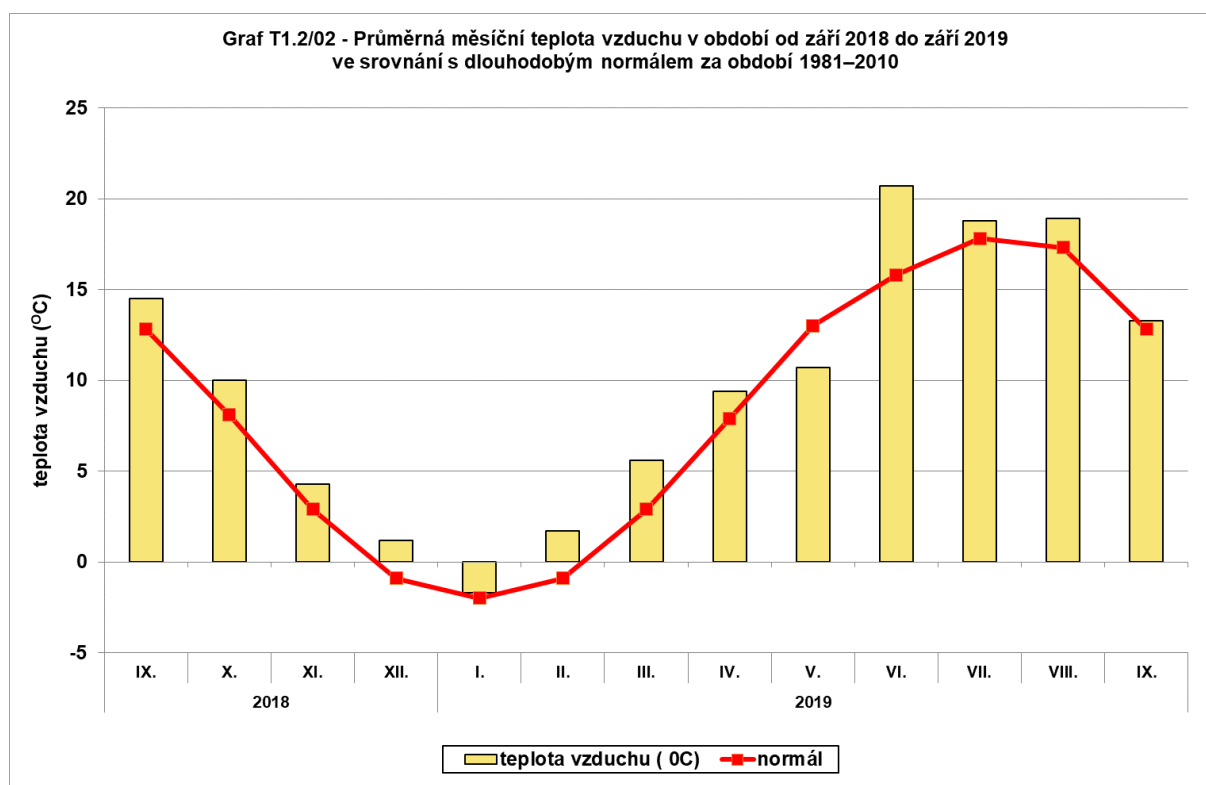
Teploty vzduchu v období od září 2018 do září 2019

Průměrné měsíční teploty vzduchu na území ČR ve sledovaném období od září 2018 do září 2019 se většinou pohybovaly nad hodnotou normálu 1981–2010. Záporná odchylka průměrné měsíční teploty od normálu byla zaznamenána pouze v květnu 2019. Jako teplotně nadnormální byly hodnoceny měsíce září, říjen a prosinec 2018 a únor a duben 2019. Březen a srpen 2019 byly teplotně silně nadnormální a červen 2019 mimořádně nadnormální.

Zima 2018/2019 na území ČR byla také poměrně teplá. Teplé byly především měsíce prosinec 2018 a únor 2019 s odchylkou průměrné měsíční teploty vzduchu od normálu +2,1 a +2,6 °C.

Po teplém březnu a dubnu (odchylka od normálu +2,7 a +1,5 °C) následoval velmi chladný květen (odchylka -2,3 °C).

Léto 2019 se dle průměrné sezonní teploty na území ČR (19,5 °C, odchylka +2,5 °C od normálu 1981–2010) stalo nejteplejším v období od roku 1961. Mimořádně teplý byl červen, průměrná měsíční teplota 20,7 °C byla o 4,9 °C vyšší než normál. Průměrná měsíční teplota pro červenec a srpen (18,8 a 18,9 °C) byla o 1,0 a 1,6 °C vyšší než normál. Během léta bylo zaznamenáno několik horkých období, kdy byly na území ČR naměřeny denní maxima teploty 30 °C a vyšší. Maximální denní teplota za červen a současně za celé léto 2019 byla naměřena 26. 6. na stanici Doksany, a to 38,9 °C, což je historicky nejvyšší teplota zaznamenaná na území ČR v měsíci červnu.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Průběh počasí byl pro značnou část rostlinné produkce příznivější než v roce sklizně 2018 a výnosy většiny plodin byly vyšší než v předcházejícím roce, třebaže nedosáhly úrovně příznivějších let sklizně 2016 a 2014.

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočet evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu, tarifními a netarifními překážkami v zahraničním obchodě, jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Pro zemědělské podnikatele a jejich konkurenceschopnost mají rozhodující význam podmínky

a úroveň unijních i národních podpor. Pro české zemědělství je důležitá i dostupnost pracovních sil a možnost nákupu či pachtu zemědělské půdy.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2019 proti předcházejícímu roku vzrostl na úroveň 103,0 %. Výraznější vzestup vykázaly ceny elektřiny, umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků a osiva ječmene.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání vzrostly v roce 2019 na 104,9 % úrovně roku 2018 (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů vzrostly v roce 2019 na 102,8 % úrovně předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu včetně příspěvků na sociální zabezpečení poměřovaná k HDP, představovala 35,4 % a byla tak nižší než průměr EU 28 s hodnotou 39,0 %²⁵.

Vývoj zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

V roce 2019 došlo v rámci rezortu zemědělství²⁶ dle údajů GFR ve srovnání s rokem 2018 k poměrně výraznému snížení předpisu daně z příjmu právnických osob, a naopak ke zvýšení daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové přiznání. Celkově se předpis daně z příjmu právnických osob a podnikajících fyzických osob v rámci rezortu zemědělství snížil o 15,9 %. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2019 se snížil o 2,5 % a u daně z přidané hodnoty došlo v roce 2019 ke zvýšení nadměrného odpočtu (vratky daně) o 16,4 % proti roku 2018.

Vykázaný objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“²⁷ se v roce 2019 proti roku 2018 snížil o téměř 60 %²⁸.

25 Údaj za rok 2017 dle zprávy Evropské komise *Taxation Trends in the European Union 2019*.

26 Zemědělství, lesnictví a rybářství.

27 Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

28 Dle vyjádření Generálního ředitelství cel však absolutní údaje o vrácené dani spotřební daně z minerálních olejů v roce 2019 nelze porovnávat s údaji za rok 2018. Důvodem jsou změny v zákoně o spotřebních daních ve způsobu uplatňování nároku na vrácení spotřební daně pro tento způsob použití. Od roku 2019 došlo ke změně délky zdaňovacího období (na kalendářní čtvrtletí, případně na kalendářní rok), ke změně lhůty pro podání daňového přiznání a ke změně lhůty pro administrativní přiznání nároku na vrácení daně. Z tohoto důvodu dosud nejsou zpracována daňová přiznání za 4. čtvrtletí roku 2019 a daňová přiznání pro subjekty, kteří uplatňují nárok na vrácení za zdaňovací období kalendářní rok (což je přibližně polovina z celkového počtu daňových subjektů). Po zpracování všech daňových přiznání za nárok na vrácení daně, který vznikl v průběhu kalendářního roku 2019 lze předpokládat navýšení celkového přiznaného nároku na vrácení daně ze zelené nafty.

Ekonomiku zemědělských podniků ovlivňují specifické daňové úlevy, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, jedná se především o:

- možnost vrácení daně z minerálních olejů spotřebovaných pro zemědělskou prvovýrobu a pro provádění hospodaření v lese podle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů;
- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě²⁹;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky)³⁰.

Dlouhodobý význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem MEŘO, které zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2019 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 3,6 % za všechny typy úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly krátkodobé úvěry. Při míře inflace na úrovni 2,8 % v roce 2019 se průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům zvýšila na 3,76 %. Alokaci úvěrů do zemědělství v roce 2019 podporoval PGRLF v rámci investičních programů poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení nebo vydáváním garancí na zajištění úvěrů a dále i poskytováním úročených úvěrů (podrobněji kap. 6.4 a pokud jde o podporu nákupu půdy kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Pro stabilizaci zemědělských příjmů jsou vedle přímých plateb, které zemědělci získávají bez ohledu na výsledek jejich hospodaření, významnými nástroji i zemědělské pojištění a dotace na zmírnění škod. V roce 2019 tak byly administrovány dotace za škody suchem v roce 2018, a to ve dvou fázích. První byla zaměřena na krmné plodiny, druhá na tržní plodiny, produkci v okrasných a ovocných školkách a sadební materiál lesních dřevin v lesních školkách. Podpora pojištění plodin a hospodářských zvířat poskytovaná PGRLF se v roce 2019 meziročně zvýšila v důsledku zvýšení sazby podpory u speciálních plodin na 58 % a u ostatních plodin na 45 % z uhrazeného pojistného a představovala 535 miliónů Kč (podrobněji kap. 6.4).

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém

29 Podle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, § 6, odst. 5.

30 Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 31, odst. 2.

zemědělství stále jedním z nejvyšších ze zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze předpokládat, že v roce 2019 podíl propachtované půdy představoval zhruba 70 %³¹. Ceny zemědělské půdy v ČR v roce 2019 dále rostly³². Průměrná výše pachtovného v roce 2019 dosáhla úrovně zhruba 3 300 Kč³³ za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku, osobě pachtýře a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy (podrobněji kap. 7.2).

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu Ministerstva zemědělství. Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství byla zřízena 20. 4. 2008 v souladu s Programovým prohlášením vlády ČR z důvodu snahy o snížení administrativní zátěže zemědělských podnikatelů a administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v resortu zemědělství. Komise je ustavena ministrem zemědělství, je poradním orgánem ministra a je mu přímo podřízena. Členy komise jmenuje ministr zemědělství a jsou jimi zástupci skupin a organizací zemědělské i nezemědělské veřejnosti a určení zaměstnanci Ministerstva zemědělství.

Předmět činnosti komise, její složení, postup vyřizování podnětů a jednací řád komise jsou upraveny Statutem a jednacím řádem Antibyrokratické komise Ministerstva zemědělství v novelizovaném znění ze dne 30. 7. 2019, který je k dispozici na http://eagri.cz/public/web/file/163750/Statut_a_jednaci_rad_ABK_MZe_akt._19._8._2019.pdf.

Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství se v roce 2019 sešla celkem na 10 jednáních. Hodnocení dosažených výsledků v roce 2019 je zveřejněno na http://eagri.cz/public/web/file/647374/Hodnoceni_cinnosti_ABK_MZe_2019.pdf.

31 Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních šetření v zemědělství v letech 2013 a 2016 a trendu zvyšování podílu vlastní půdy.

32 Dle Zprávy o trhu s půdou společnosti Farmy.cz z ledna 2020 v roce 2019 vzrostly ceny zemědělské půdy proti roku 2018 o 1,3 % na úroveň 24,4 Kč/m². Šetření ÚZEI z vybraných kupních smluv z prvního pololetí 2019 v pěti okresech vykázalo ve srovnání s těmito údaji vyšší růst cen půdy – více kapitola 7.2.

33 Odborný odhad ÚZEI.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020

Program rozvoje venkova ČR (PRV) na období 2014–2020 navazuje na dřívější PRV na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Dokument PRV 2014–2020 byl schválen vládou dne 9. 7. 2014. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů z 25 % na 35 % celkových prostředků. Tímto vzrostl rozpočet celkových veřejných prostředků využitelný pro podporu českého zemědělství, potravinářství a lesnictví na 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR³⁴). Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 (tab. T2.1/01) byly z jeho rozpočtu hrazeny v letech 2014–2017 některé (zejména víceleté) závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (tab. T2.1/02 a T2.1/03).

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)}

Opatření	2018			2019		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 1 Předávání znalostí a informační akce	8,4	4,2	4,2	8,9	4,5	4,4
1.1 Podpora odborného vzdělávání a získávání dovedností	2,6	1,3	1,3	3,9	2,0	1,9
1.1.1 Vzdělávací akce	2,6	1,3	1,3	3,9	2,0	1,9
1.2 Podpora demonstračních činností a informačních akcí	5,8	2,9	2,9	4,9	2,5	2,4
1.2.1 Informační akce	5,8	2,9	2,9	4,9	2,5	2,4
Opatření 4 Investice do hmotného majetku	4 202,4	2 122,2	2 080,2	3 948,6	1 994,0	1 954,6
4.1 Podpora na investice v zemědělských podnicích	2 676,5	1 351,6	1 324,9	2 228,8	1 125,6	1 103,3
4.1.1 Investice do zemědělských podniků	2 676,5	1 351,6	1 324,9	2 228,8	1 125,6	1 103,3
4.2 Podpora na investice do zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů	523,8	264,5	259,3	549,9	277,7	272,2
4.2.1 Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	523,8	264,5	259,3	549,9	277,7	272,2
4.3 Podpora na investice do infrastruktury související s rozvojem, modernizací nebo přizpůsobením se zemědělství a lesnictví	1 002,0	506,0	496,0	1 169,9	590,8	579,1
4.3.1 Pozemkové úpravy ⁴⁾	824,8	416,5	408,3	1 016,1	513,1	503,0
4.3.2 Lesnická infrastruktura	177,2	89,5	87,7	153,7	77,6	76,1
Opatření 6 Rozvoj zem. podniků a podnikatelské činnosti	303,5	153,3	150,2	562,4	284,0	278,4
6.1 Podpora zahájení podnikatelské činnosti pro mladé zemědělce	145,4	73,4	72,0	360,4	182,0	178,4
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	145,4	73,4	72,0	360,4	182,0	178,4
6.4 Podpora na investice na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	158,1	79,8	78,3	202,1	102,0	100,0
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	110,2	55,7	54,6	120,6	60,9	59,7
6.4.2 Podpora agroturistiky	38,3	19,3	19,0	71,8	36,3	35,6
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	9,6	4,8	4,7	9,6	4,9	4,8

34 Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 3)} - pokračování

Opatření 8 Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů	304,8	152,6	152,2	267,2	133,8	133,4
8.1 Podpora zalesňování / zakládání lesů	5,2	1,3	3,9	4,4	1,1	3,3
8.1.1 Zalesňování a zakládání lesů	5,2	1,3	3,9	4,4	1,1	3,3
8.3 Podpora na předcházení poškození lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	24,0	12,1	11,9	9,1	4,6	4,5
8.3.1 Zavádění preventivních opatření v lesích	24,0	12,1	11,9	9,1	4,6	4,5
8.4 Podpora obnovy poškozených lesů lesními požáry, přírodními katastrofami a katastrofickými událostmi	38,7	19,5	19,2	59,5	30,0	29,4
8.4.1 Obnova lesních porostů po kalamitách	34,1	17,2	16,9	48,7	24,6	24,1
8.4.2 Odstraňování škod způsobených povodněmi	4,6	2,3	2,3	10,8	5,4	5,3
8.5 Podpora investic ke zvýšení odolnosti a ekologické hodnoty lesních ekosystémů	52,7	26,6	26,1	87,7	44,3	43,4
8.5.1 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	2,4	1,2	1,2	10,1	5,1	5,0
8.5.2 Neproduktivní investice v lesích	47,8	24,1	23,6	38,5	19,4	19,1
8.5.3 Přeměna porostů náhradních dřevin	2,6	1,3	1,3	39,2	19,8	19,4
8.6 Podpora investic do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	184,2	93,0	91,2	106,5	53,8	52,7
8.6.1 Technika a technologie pro lesní hospodářství	135,6	68,5	67,1	85,5	43,2	42,3
8.6.2 Technické vybavení dřevozpracujících provozoven	48,6	24,6	24,1	21,0	10,6	10,4
Opatření 10 Agroenvironmentálně-klimatické opatření^{5), 6)}	3 276,4	819,1	2 457,3	3 150,8	787,7	2 363,1
10.1 Platby na agroenvironmentálně-klimatické závazky	3 276,4	819,1	2 457,3	3 150,8	787,7	2 363,1
10.1.1 Integrovaná produkce ovoce	103,7	25,9	77,8	96,3	24,1	72,2
10.1.2 Integrovaná produkce révy vinné	193,3	48,3	145,0	193,7	48,4	145,3
10.1.3 Integrovaná produkce zeleniny	78,4	19,6	58,8	75,3	18,8	56,5
10.1.4 Ošetřování travních porostů	2 773,2	693,3	2 079,9	2 632,0	658,0	1 974,0
10.1.5 Zatravňování orné půdy	80,9	20,2	60,7	100,8	25,2	75,6
10.1.6 Biopásy	42,7	10,7	32,0	46,7	11,7	35,0
10.1.7 Ochrana čejky chocholeté	3,5	0,9	2,6	5,3	1,3	4,0
10.1.8 Dráhy soustředěného odtoku	0,7	0,2	0,5	0,7	0,2	0,5
Opatření 11 Ekologické zemědělství^{5), 6)}	1 364,5	341,1	1 023,4	1 352,3	338,1	1 014,2
11.1 Platba na přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	146,1	36,5	109,5	146,8	36,7	110,1
11.1.1 Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	146,1	36,5	109,5	146,8	36,7	110,1
11.2 Platba na zachování postupů ekologického zemědělství	1 218,5	304,6	913,9	1 205,5	301,4	904,1
11.2.1 Zachování postupů ekologického zemědělství	1 218,5	304,6	913,9	1 205,5	301,4	904,1
Opatření 12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě^{5), 6)}	11,2	2,8	8,4	12,9	3,2	9,7
12.1 Kompenzace za zemědělské oblasti v rámci sítě Natura 2000	11,2	2,8	8,4	12,9	3,2	9,7
12.1.2 Kompenzační platby pro zemědělské oblasti Natura 2000	11,2	2,8	8,4	12,9	3,2	9,7
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními (LFA - ANC)^{5), 6)}	2 164,5	541,1	1 623,4	4 780,0	1 195,0	3 585,0
13.1 Kompenzace v horských oblastech (LFA-H)	1 047,7	261,9	785,8	2 059,1	514,8	1 544,4
13.1.1 Kompenzační platby v horských oblastech (LFA-H)	1 047,7	261,9	785,8	2 059,1	514,8	1 544,4
13.2 Kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	825,9	206,5	619,4	2 446,9	611,7	1 835,2
13.2.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	825,9	206,5	619,4	2 446,9	611,7	1 835,2
13.3 Kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (LFA-S)	291,0	72,7	218,2	273,9	68,5	205,4
13.3.1 Kompenzační platby v oblastech, které čelí specifickým omezením (LFA-S)	291,0	72,7	218,2	273,9	68,5	205,4
Opatření 14 Dobré životní podmínky zvířat (DŽPZ)	742,6	375,0	367,6	723,5	365,4	358,1
14.1 Platba na podporu dobrých životních podmínek zvířat	742,6	375,0	367,6	723,5	365,4	358,1
14.1.1 Zvětšení lehacího prostoru v chovu dojců	57,9	29,2	28,7	56,5	28,5	28,0
14.1.2 Zlepšení stájového prostředí v chovu dojců	473,8	239,3	234,5	451,6	228,1	223,6
14.1.3 Zajištění přístupu do výběhu pro suchostojné krávy	81,2	41,0	40,2	87,0	43,9	43,1
14.1.4 Zlepšení životních podmínek v chovu prasat	118,2	59,7	58,5	116,2	58,7	57,5
14.1.5 Zvětšení plochy pro odstavená selata	11,5	5,8	5,7	12,2	6,2	6,1
Opatření 15 Lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů	9,3	2,3	7,0	51,7	12,9	38,8
15.1 Platby za lesnicko - environmentální závazky a závazky v oblasti klimatu	8,9	2,2	6,7	47,7	11,9	35,8
15.1.1 Zachování porostního typu hospodářského souboru	8,9	2,2	6,7	47,7	11,9	35,8
15.2 Podpora na ochranu a podporu lesních genetických zdrojů	0,4	0,1	0,3	4,0	1,0	3,0
15.2.1 Ochrana a reprodukce genofondu lesních dřevin	0,4	0,1	0,3	4,0	1,0	3,0
Opatření 16 Spolupráce	362,9	183,3	179,6	457,3	230,9	226,4
16.1 Podpora na zřizování a fungování operačních skupin v rámci EIP v oblasti zemědělské produktivity a udržitelnosti	0,0	0,0	0,0	2,5	1,3	1,2
16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP	0,0	0,0	0,0	2,5	1,3	1,2
16.2 Podpora na pilotní projekty a vývoj nových produktů, postupů, procesů a technologií	362,9	183,3	179,6	446,7	225,6	221,1
16.2.1 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií	27,6	14,0	13,7	79,0	39,9	39,1
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů	335,3	169,3	166,0	367,7	185,7	182,0
16.3 (Ostatní) spolupráce mezi malými hospodářskými subjekty při organizování společných pracovních procesů a sdílení zařízení a zdrojů pro rozvoj služeb cestovního ruchu	0,0	0,0	0,0	8,1	4,1	4,0
16.3.1 Sdílení zařízení a strojů	0,0	0,0	0,0	8,1	4,1	4,0
Opatření 19 Podpora místního rozvoje LEADER (CLLD - komunitně vedený místní rozvoj)	260,9	93,9	167,0	648,3	233,4	414,9
19.2 Podpora provádění operací v rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje	260,9	93,9	167,0	647,4	233,1	414,3
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	0,0	0,0	0,0	0,8	0,3	0,5
Opatření 20 Technická pomoc	28,1	14,2	13,9	156,7	79,1	77,6
20.1 Podpora technické pomoci (mimo CSV)	17,6	8,9	8,7	143,3	72,4	70,9
20.2 Podpora pro zřízení a činnost CSV	10,5	5,3	5,2	13,4	6,8	6,8
Celkem PRV 2014–2020	13 039,5	4 805,1	8 234,4	16 120,6	5 662,0	10 458,6

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2019.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Jedná se o podpory podle pravidel PRV 2014-2020, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014-2020 (tzv. "nových peněz").

4) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na pozemkové úpravy, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

5) Předmět podpor a výše plateb v Opatřeních LFA, AEKO, EZ, Natura 2000 viz příl. tab. 2.1./01.

6) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2019 byla 25,672 Kč/€. (zdroj: ČNB)

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Warthová

Na tzv. plošná opatření, resp. provozní podpory (AEKO, EZ, Natura 2000 a LFA) bylo vyplaceno 9,3 mld. Kč. Na tzv. investiční opatření (např. Investice do hmotného majetku, Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů) bylo vyplaceno 6,1 mld. Kč. Celkem tedy v roce 2019 bylo v rámci opatření PRV 2014–2020 vyplaceno 16,1 mld. Kč.

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

V roce 2018 byly vypláceny podpory na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Převážně se jedná o dobíhající dlouhodobé závazky. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2018 a 2019 je uveden v tab. T2.1/02. Pokračující opatření Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03³⁵.

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2), 5)}

Opatření	2018			2019 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I³⁾						
Další odborné vzdělávání a informační činnost	0,200	0,100	0,100	0	0	0
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	73,800	37,300	36,500	61,800	31,200	30,600
Celkem PRV - osa I	74,000	37,400	36,600	61,800	31,200	30,600
Osa II⁴⁾						
Platby LFA za přírodní znevýhodnění, NV č. 75/2007 Sb.	0,209	0,052	0,157	0,080	0,020	0,060
Ekologické zemědělství, NV č. 79/2007 Sb.	0,383	0,096	0,287	0	0	0
Ošetřování travních porostů, NV č. 79/2007 Sb.	1,519	0,380	1,139	0,164	0,041	0,123
Zatrávnění, NV č. 79/2007 Sb.	27,046	6,771	20,275	0,055	0,014	0,041
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	0,493	0,123	0,370	3,745	0,936	2,809
Zalesňování zemědělské půdy	24,306	6,077	18,229	17,307	4,327	12,980
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	2,766	0,691	2,075	5,357	1,339	4,018
Lesnicko-environmentální platby	3,962	0,990	2,972	10,637	2,659	7,978
Celkem PRV - osa II	60,684	15,180	45,504	37,345	9,336	28,009
Celkem PRV	134,684	52,580	82,104	99,145	40,536	58,609

1) Údaje poskytnuty k 31. 12. 2019.

2) Jedná se o podpory přidělené podle pravidel PRV 2007–2013, které byly vyplaceny v daném roce ze všech žádostí z rozpočtu EAFRD 2014–2020 (tzv. "nových peněz").

3) Předmět podpory a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření v rámci jednotlivých os na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

4) Předmět podpory a výše plateb v ose II v příl. tab. 2.1/02.

5) Průměrná hodnota směnného kurzu v roce 2019 byla 25,672 Kč/€. (zdroj: ČNB)

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Warthová

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené z PRV 2014–2020 (mil. Kč)

Opatření	2018			2019 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	24,0	12,1	11,9	20,3	10,2	10,0
Lesnictví	11,4	2,9	8,6	9,8	2,4	7,3
Celkem HRDP	35,4	15,0	20,5	30,0	12,7	17,4

1) Údaje k 31. 12. 2019.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpory a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

Pramen: SZIF

Zpracoval: S. Warthová

35 *Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2018 byly v rámci HRDP proplaceny dobíhající víceleté závazky ze zdrojů PRV 2014–2020.*

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2018 vynaloženo celkem 16,2 mld. Kč.

2.1.2 Operační program Rybářství na období 2014–2020

Operační program Rybářství 2014–2020 je obecně orientován na udržitelnou a konkurenceschopnou akvakulturu založenou na inovacích, konkurenceschopnosti a na účinnějším využití zdrojů. Tím napomáhá k plnění cílů Společné rybářské politiky EU. Koncepci Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA), který určuje podmínky pro uskutečnění společné rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF³⁶. OP Rybářství se současně zaměřuje na rozvoj tradičních a osvědčených forem akvakultury, na podporu zavádění moderních intenzivních chovných systémů s cílem zvyšování produkce ryb a dále na rozvoj mimoprodukčních funkcí rybníků (péče o krajinu, retence vody, rybářská turistika apod.), dále na diverzifikaci akvakultury (rybářská turistika apod.). Rovněž cílí na podporu forem hospodaření přispívajících k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti, nově se orientuje na podporu začínajících rybářů prostřednictvím vysazování úhoře říční. Na sedmileté programové období OP byla ČR vyčleněna z ENRF³⁷ částka 31,11 mil. €, což je více o 1,35 mil. € než bylo vyčleněno pro předchozí období 2007–2013.

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků z OP Rybářství 2016–2019 (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2018			2019			2016–2019		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1 Opatření – Inovace	0,82	0,28	1,10	0,00	0,00	0,00	0,82	0,28	1,10
2.2 Opatření – Produktivní investice do akvakultury	61,64	20,54	82,18	88,13	29,37	117,50	178,17	59,39	237,56
2.3 Opatření – Podpora nových chovatelů	0,92	0,30	1,22	0,65	0,22	0,87	1,57	0,52	2,09
2.4 Opatření – Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním	21,87	7,29	29,16	9,25	3,08	12,33	57,05	19,02	76,07
2.5 Opatření – Akvakultura poskytující environmentální služby	1,70	0,56	2,26	7,28	2,42	9,70	15,42	5,14	20,56
Priorita 2 Podpora environmentálně udržitelného, inovativního a konkurenceschopného rybolovu založeného na znalostech	86,95	28,97	115,92	105,31	35,09	140,40	253,03	84,35	337,38
3.1 Opatření – Shromažďování údajů	1,71	0,43	2,14	0,20	0,05	0,25	1,91	0,48	2,39
3.2 Opatření – Sledovatelnost produktů	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priorita 3 - Podpora provádění společné rybářské politiky	1,71	0,43	2,14	0,20	0,05	0,25	1,91	0,48	2,39
5.1 Opatření – Plány produkce	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5.2 Opatření – Uvádění produktů na trh	0,27	0,07	0,34	4,26	1,42	5,68	4,53	1,49	6,02
5.3 Opatření – Investice do zpracování produktů	11,89	3,96	15,85	2,21	0,73	2,94	14,66	4,89	19,55
Priorita 5 Podpora uvádění na trh a zpracování	12,16	4,03	16,19	6,47	2,15	8,62	19,19	6,38	25,57
Opatření technická pomoc	2,29	0,76	3,05	3,59	1,20	4,79	8,44	2,81	11,25
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	103,11	34,19	137,30	115,57	38,49	154,06	282,57	94,02	376,59

Pramen: MZe Řídicí orgán OP Rybářství
Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

- 36 Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. října 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „zřízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.
- 37 ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

V roce 2019 byly v rámci OP Rybářství spuštěny celkem 3 výzvy, a to konkrétně 14. až 16. Výzva. Celkem bylo v roce 2019 vyplaceno žadatelům 154,1 mil. Kč, z této částky připadlo více než 91 % na prioritu 2, ve které byla největší suma (tj. 140,4 mil. Kč) čerpána na dvě opatření (2.2 Produktivní investice do akvakultury a 2.4 Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním). Celková suma čerpání na OP Rybářství za období 2016–2019 dosáhla 376,6 mil. Kč.

2.1.3 Podpory agrárního sektoru z ostatních operačních programů a zdrojů

Na podporu rozvoje výzkumu se vztahem k tématům agrárního sektoru přispěl Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) na léta 2014–2020. Roli řídicího orgánu tohoto operačního programu plní Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Z OP VVV byly financovány projekty zejména podané Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Mendelovou zemědělskou a lesnickou univerzitou v Brně, Vysokou školou chemicko-technologickou v Praze a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Za rok 2019 připadá 70 % všech schválených výdajů na 10 projektů, které jsou typicky zaměřené na rozvoj studijního prostředí, modernizaci výuky a zlepšení infrastruktury na zemědělských vysokých školách. Nejvíce uspěla se svými projekty Česká zemědělská univerzita, finanční prostředky použila na projekty různého zaměření (např. Pavilon tropického zemědělství, High-tech technologicko-výukový pavilon FLD, Centrum pro studium vzniku a transformací nutričně významných látek v potravním řetězci) od modernizace studia a studijních programů po mezinárodní mobilitu výzkumných pracovníků ČZU.

Další univerzity, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích a Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, financovaly projekty zaměřené na zlepšení studijního prostředí, ať již pořízením infrastruktury, podporou multioborového výzkumu, tvorbou doktorských programů nebo podporou mobility studentů.

Mezi projekty s podílem financování z OP VVV v roce 2019 uspěl také Výzkumný ústav veterinárního lékařství (s projekty zaměřenými na zkoumání probiotických bakterií střevní mikrobioty zvířat nebo udržitelné produkce zdravých ryb v různých akvakulturních systémech) nebo Výzkumný ústav rostlinné výroby (s projektem zaměřeným na rozvoj moderních metod výzkumu pro snížení chemizace životního prostředí a přizpůsobení zemědělství změně klimatu).

Z OP VVV na léta 2014–2020 byly poprvé čerpány finanční prostředky na projekty agrárního výzkumu a inovací v roce 2017.

Z Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) na léta 2014–2020, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu, byl podpořen potravinářský průmysl.

Prostředky na realizaci OP PI byly tvořeny z 85 % zdroji EU a z 15 % byly spolufinancovány ze státního rozpočtu. S ohledem na 4. revizi OP PI, schválenou v prosinci 2013, bylo rozhodnuto o změně financování. Způsobilé výdaje jsou od té doby hrazeny ze 100 % ze zdrojů EU (z ERDF). Z OP PIK byly v roce 2019 financovány v rámci CZ NACE 10 „Výroba potravinářských výrobků“ a CZ NACE 11 „Výroba nápojů“ projekty zaměřené zejména na energetické úspory, inovace, vývoj technologií a produktů či pořízení nových technologií, a to především v oblastech výroby pekařských a cukrářských výrobků, výroby piva, destilace, rektifikace a míchání lihovin, výroby nealkoholických nápojů, stáčení minerálních a ostatních vod do lahví a další. Ve srovnání s rokem 2018 byly výdaje v roce 2019 nižší o 195,8 mil. Kč (tab. T2.1/05).

T2.1/05 - Ostatní opatření a výdaje spolufinancované EU (mil. Kč)

Účel	Zdroj	Předmět podpory	2018			2019 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Výdaje OP VVV	MŠMT	Výdaje OP VVV 2014–2020 do zemědělství.	577,4	99,4	478,0	1 022,1	201,8	820,3
Výdaje OP PIK	MPO	Výdaje OP 2014–2020 do potravinářského průmyslu	386,0	0,0	386,0	190,2	0,0	190,2
Celkem			963,4	99,4	864,0	1 212,3	201,8	1 010,5

p = předpoklad, resp. údaje k 15. 1. 2020.

Pramen: MŠMT; MPO; ÚZEI

Zpracoval: M. Bříšková

Dále mohou zemědělci čerpat podporu z Operačního programu Životní prostředí, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo životního prostředí. Zprostředkujícím subjektem Operačního programu Životní prostředí je Státní fond životního prostředí, který pomocí krajských poboček poskytuje informace žadatelům a příjemcům podpory. Relevantní je prioritní osa 3 „Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika“. Finanční prostředky je možné čerpat na budování kompostáren a dále např. na výstavbu bioplynových stanic pro zpracování bioodpadů. V rámci prioritní osy 4 „Ochrana a péče o přírodu a krajinu“ mohou být podávány projekty posilující biodiverzitu a přirozené funkce krajiny (opatření zaměřená na ochranu proti vodní a větrné erozi, zakládání a obnovu mezí, remízků, svodných příkopů a větrolamů atd.).

2.2 Přímé platby

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS) je pro období 2015–2020 nejvýznamnější složkou přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a představuje zhruba 55 % celkové částky určené na přímé platby. Platba SAPS³⁸ je udělována na hektar způsobilé

38 V rámci SAPS mohou o podporu požádat zemědělci obhospodařující minimálně 1 hektar zemědělské půdy (tj. orné půdy, travního porostu, vinice, chmelnice, ovocného sadu či jiné kultury), která je vedená v evidenci půdy LPIS.

a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy a dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance, podrobně v kap. 2.2.4). Na rok 2019 byl pro Českou republiku celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 472,2 mil. €, což při stanoveném kurzu 25,816 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 189 mil. Kč. Počet žadatelů o tuto platbu dosáhl 30,2 tis. na plochu 3,54 mil. ha z. p. Do konce roku 2019 bylo SZIF v rámci jednotné platby na plochu zemědělcům proplaceno téměř 95 % z ročního nároku.

Ozelenění přímých plateb

Nedílnou součástí dotačního opatření SAPS je platba poskytovaná za zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění („greening“). Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které hospodaří v systému ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007. V roce 2019 bylo podáno na tuto podporu celkem 30,2 tis. žádostí na plochu 3,54 mil. ha z. p., přičemž částka vyhrazená na tuto platbu byla 6 672,6 mil. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Platba pro mladého zemědělce je od roku 2015 poskytována fyzickým i právnickým osobám, které mají nárok na podporu v rámci SAPS. Podmínkou je, aby věk žadatele o platbu pro mladého zemědělce nepřevyšoval v prvním roce podání žádosti hranici 40 let. Tato platba je poskytována danému žadateli na maximální výměru do 90 ha po dobu nejvýše pěti let. V roce 2019 požádalo o tuto platbu celkem 5,6 tis. subjektů na výměru 126,1 tis. ha v celkové částce 214,0 mil. Kč.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům (mil. Kč)

Účel			Vymezení			Hlavní kritéria pro získání platby			2018			2019 ^p								
									celkem		z toho		celkem		z toho					
									ČR		EU		ČR		EU					
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)			2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1308/2013, NV č. 50/2015			Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p.(ha): 2018: 472,2 mil. € x 25,731 = 12 150 mil. Kč, tj. 3 388,15 Kč/ha. 2019: 472,2 mil. € x 25,816 = 12 189 mil. Kč, tj. 3 394,11 Kč/ha.			11 688		0		11 688		12 020		0		12 020	
Finanční disciplína			NK č. 1259/2014, NV č. 50/2015 Sb.			2018 vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2017 uplatněna finanční disciplína.			281		0		281		0		0		0	
Ozelenění - greening			2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1308/2013, NV č. 50/2015			Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých hektarech zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2018: 258,51 mil. €; sazba 1 877,38 Kč/ha 2019: 258,51 mil. €; sazba 1 884,30 Kč/ha			6 518		0		6 518		6 673		0		6 673	
Platba pro mladé zemědělce			2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1308/2013, NV č. 50/2015			Poskytuje se žadateli do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z.p. 2018: 1,72 mil. €; sazba 1 694,08 Kč/ha 2019: 1,72 mil. €; sazba 1 697,06 Kč/ha			179		0		179		214		0		214	
Přímé platby zemědělským podnikům									18 666		0		18 666		18 907		0		18 907	

^p = předpoklad k 30. 6. 2020.

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce.

Zpracoval: M. Abrahamová (UZEI)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci³⁹

Prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS Voluntary Coupled Support) jsou v České republice od roku 2015 podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé

³⁹ Podpory vycházejí z nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013, nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

sektory. Jedná se o taková odvětví zemědělské výroby, která čelí určitým obtížím, a přitom jsou mimořádně významná z hlediska hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Podpora VCS navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009, nicméně je rozšířena o některá další odvětví rostlinné a živočišné výroby. V České republice je tato podpora určena pro následující komodity: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, pasené ovce a kozy. Pro rok 2019 byla v rámci podpory VCS alokována na vybraná odvětví celková částka 3 304 mil. Kč, z toho nejvýznamnější podíl (tj. téměř 40 %) připadl sektoru krav s TPM.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS, mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2018			2019 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bílkovinných plodin	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bílkovinných plodin v evidenci, LPIS v období minimálně 1. 6. – 15. 7. daného kalend. roku. 2018: 16,9 mil. €; sazba 2 218,12 Kč/ha. 2019: 16,9 mil. €; sazba 2 135,99 Kč/ha.	434	0	434	445	0	445
Podpora na produkci konzumních brambor	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha orné půdy v evidenci LPIS. 2018: 1,9 mil. €; sazba 4 752,25 Kč/ha 2019: 1,9 mil. €; sazba 4 599,12 Kč/ha	46	0	46	48	0	48
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu. 2018: 3,1 mil. €; sazba 13 679,08 Kč/ha 2019: 3,1 mil. €; sazba 14 014,44 Kč/ha	78	0	78	81	0	81
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZÚZ. 2018: 2,65 mil. €; sazba 12 071,29 Kč/ha. 2019: 2,65 mil. €; sazba 11 735,23 Kč/ha.	62	0	62	68	0	68
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha plodícího ovocného sadu vysazeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a registru ÚKZÚZ. 2018: 1,1 mil. €; sazba 8 022,59 Kč/ha. 2019: 1,1 mil. €; sazba 7 892,29 Kč/ha.	25	0	25	27	0	27
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestů 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS. 2018: 3,2 mil. €; sazba 11 732,11 Kč/ha 2019: 3,2 mil. €; sazba 10 862,63 Kč/ha.	80	0	80	81	0	81
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2018: 0,5 mil. €; sazba 3 591,56 Kč/ha. 2019: 0,5 mil. €; sazba 3 906,56 Kč/ha.	13	0	13	13	0	13
Podpora na produkci cukrové řepy	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, a 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2018: 16,7 mil. €; sazba 6 549,92 Kč/ha. 2019: 16,7 mil. €; sazba 7 245,58 Kč/ha.	421	0	421	423	0	423
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku, plná výše sazby. 2018: 50,4 mil. €; sazba 3 687,10 Kč/VDJ. 2019: 50,4 mil. €; sazba 3 730,46 Kč/VDJ.	1 312	0	1 312	1 316	0	1 316
Podpora na chov telete masného typu	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. 3. příslušného kalendářního roku. 2018: 24,3 mil. €; sazba 8 688,10 Kč/VDJ. 2019: 24,3 mil. €; sazba 8 083,99 Kč/VDJ.	633	0	633	646	0	646
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na pasené bahnice popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2018: 2,8 mil. €; sazba 3 551,78 Kč/VDJ. 2019: 2,9 mil. €; sazba 3 865,27 Kč/VDJ.	69	0	69	75	0	75
Podpora na produkci chmele	2018, 2019: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a 1306/2013, NV č. 50/2015	Podpora žadatelů na z. p., která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele. 2018: 3,1 mil. €; sazba 15 572,51 Kč/ha. 2019: 3,1 mil. €; sazba 15 621,44 Kč/ha.	80	0	80	81	0	81
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			3 253	0	3 253	3 304	0	3 304

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

Pramen: podklady MZe, SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Kompensace finanční disciplíny

Za rok 2018 byla vyplácena žadatelům kompenzace na základě prováděcího nařízení Komise (EU) 2015/2094, v platném znění, a nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých

souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Celkem bylo odesláno příjemcům 18 988 rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace a celková vrácená částka představovala sumu 281 mil. Kč.

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Od roku 2014 mohou zemědělské subjekty v České republice na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Tyto podpory tvoří pokračování národních doplňkových plateb (top-up) a jsou vypláceny z národních zdrojů. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace na následující komodity: chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. Pro rok 2019 byla na PVP z národních zdrojů vyčleněna celková suma 596,3 mil. Kč, z toho největší podíl (77 %) bylo určeno na zemědělskou půdu.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2018			2019 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2018, 2019: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2018: sazba 141,58 Kč/ha na plochu zemědělské půdy. 2019: sazba 129,86 Kč/ha na plochu zemědělské půdy.	498	498	0	459	459	0
Podpora chmele	2018, 2019: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007. 2018: sazba 3 952,77 Kč/ha. 2019: sazba 3 532,43 Kč/ha.	21	21	0	19	19	0
Podpora chovu přežvýkavců ¹⁾	2018, 2019: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona. 2018: sazba 76,45 Kč/VDJ. 2019: sazba 70,19 Kč/VDJ.	74	74	0	68	68	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2018, 2019: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb. NV č. 297/2017 Sb.	Vyplácená žadateli, který chová krávy BTPM alespoň od 15. 6. do 15. 8. příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2018: sazba 87,72 Kč/VDJ. 2019: sazba 80,38 Kč/VDJ.	19	19	0	18	18	0
Podpora chovu ovcí a koz	2018, 2019: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb. NV č. 297/2017 Sb.	Vyplácená žadateli, který chová ovce nebo kozy alespoň od 15. 6. do 15. 8. příslušného kalendářního roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. 2018: sazba 42,99 Kč/VDJ. 2019: sazba 43,13 Kč/VDJ.	1	1	0	1	1	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2018, 2019: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	Platba pěstitelům brambor na základě množství vyprodukovaného škrobu za hospodářský rok 2011/2012. 2018: sazba 1 279,28 Kč/t. 2019: sazba 1 187,93 Kč/t.	33	33	0	31	31	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			646	646	0	596	596	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			22 565	646	21 919	22 807	596	22 211

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

1) V případě nařízení nucených porážek z veterinárních důvodů předkládá žadatel doklad o stavu chovaných přežvýkavců ke dni 31. 7. 2018.

Pramen: podklady MZe, SZIF.

Zpracoval: M. Abrahamová (UZEI)

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Požadavky podmíněnosti jsou základními podmínkami týkající se zemědělského hospodaření, které se vztahují na žadatele o přímé platby, vybrané podpory z Programu rozvoje venkova (PRV) a v rámci společné organizace trhu s vínem. Zemědělci, kteří podají žádost o dotace v rámci jedné nebo více uvedených podpor, jsou zavázáni k dodržování těchto požadavků proto, aby obdrželi požadované dotace v plné výši. Cílem podmíněnosti je přispět ke zlepšení životního prostředí a omezení dopadů zemědělské činnosti, k zajištění bezpečnosti potravin, a tím i k veřejnému zdraví, zdraví zvířat a rostlin a zabezpečení dobrých životních podmínek pro zvířata chovaná pro hospodářské účely.

Změny u požadavků podmíněnosti v roce 2019

Změny v nastavení požadavků podmíněnosti (PPH) a podmínek standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES) platné od roku 2019 jsou upraveny novelou č. 292/2018 Sb. k nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor.

Novelizací uvedeného nařízení vlády došlo ke změnám zejména podmínek standardu DZES 5, které stanoví minimální úroveň obhospodařování půdy k omezování eroze. Od 1. 1. 2019 dochází k plánovanému rozšíření působnosti podmínek standardu na přibližně 25 % výměry standardní orné půdy. Zároveň se upravují, doplňují a zpřísňují některé používané půdoochranné technologie.

Pro osevy ozimu 2019 již bylo nutné zohlednit zcela nové podmínky standardu DZES 7d, které nabyly účinnosti 1. 1. 2020. Podzimní osevy 2019 bylo potřeba naplánovat tak, aby ve vegetačním období nebyla na erozně ohrožených DPB plocha jedné plodiny **větší** než 30 ha. Cílem nové podmínky standardu je zlepšení struktury krajiny, biodiverzity, zvýšení retence vody v krajině. V této první fázi zavedení jsou podmínky zaměřeny na plochy erozně ohrožené.

Statistika kontrol

Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno dozorovými organizacemi: Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), Česká plemenářská inspekce (ČPI), Státní veterinární správa (SVS) a Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI), které se podílejí na systému podmíněnosti, celkem 8,62 % žadatelů z celkového počtu 31 222, kteří v roce 2019 požádali o některou ze zemědělských podpor podléhajících podmíněnosti.

Dodržování požadavků na hospodaření a podmínek standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy bylo ověřeno celkem u 2 690 žadatelů. Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 4 437 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 218 případech, to znamená, že v 93,8 % kontrolovaných případech nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti. Podrobnější údaje o počtech kontrol včetně informace o nejčastěji porušovaných požadavcích obsahují tabulky T2.2/04–05.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2019³⁾

Ukazatel	Počet kontrol celkem ⁴⁾	Neporušeno	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Nejčastěji porušované požadavky	Zmařená kontrola
Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu (DZES)					
DZES 1	451	450	1	1a - ochranný pás 3m podél vod	0
DZES 2	451	450	1	2 - povolení k nakládání s vodami	0
DZES 3	451	488	3	3d - zkoušky těsnosti	0
DZES 4	451	451	0		0
DZES 5	451	488	3		0
DZES 6	567	566	1	6b - aplikace hnojiv nebo dusík.plodin na 20 % plochy	0
DZES 7	451	444	7	7a - poškození KP	0
Povinné požadavky na hospodaření (PPH)					
1 nitrátová směrnice	176	175	1	1/1, 1/2, 1/3 - zákaz období hnojení, limity	0
2 ochrana ptáků	234	230	4	2/2 - poškození dřevin mimo les	0
3 ochrana přírodních stanovišť, živočichů a rostlin	104	104	0		0
4 potravinové právo	749	748	1	4/1, 4/6 - limity reziduí u potravin, sledovatelnost	0
5 zákaz používání některých látek v chovech	57	57	0		0
6 označování a evidence prasat	142	138	4	6/2, 6/3 - registr prasat, označování zvířat	0
7 označování a evidence skotu	282	182	100	7/5 - hlášení do ÚE	0
8 označování a evidence ovcí a koz	340	260	80	8/4 - hlášení do ÚE	1
9 pravidla prevence přenosných spongiformních encefalopatií (TSE)	267	267	0		0
10 přípravky na ochranu rostlin	329	318	11	10/4 - ochrana vod v OPVZ	0
11 ochrana telat	57	57	0		0
12 ochrana prasat	53	52	1	12/4 - krmivo, voda	0
13 ochrana hospodářských zvířat	172	170	2	13/8, 13/11, 13/12 - ustájení, krmivo voda, napájecí systémy	0
CELKEM	3 529	3 311	220		1

1) DZES - dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - povinné požadavky na hospodaření.

3) Stav k 2. 4. 2020.

4) Kontroly DZES: V rámci jedné kontroly může být kontrolováno více standardů DZES.

Zdroj: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací za rok 2019

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet provedených kontrol ³⁾
SZIF	451	1,44%	568	560
SVS	342	1,10%	455	455
SZPI	316	1,01%	377	377
ČIŽP	330	1,06%	343	323
ČPI	694	2,22%	764	763
ÚKZÚZ	1 287	1,49%	1 930	1 930
CELKEM²⁾	2 690	8,62%	4 437	4 408

1) Celkový počet žadatelů přímých plateb, některých podpor PRV a podpor SOT s vínem pro rok 2016 - 31 222.

2) Jeden žadatel může být vybrán pro více kontrolních organizací. U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) Údaje k 2. 4. 2020.

Zdroj: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI), P. Pechačová (MZe)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled národních podpor (mimo plateb v rámci kap. 2.2, avšak včetně podpory včel) v období 2018–2019 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2018	2019 ^p
Dotace MZe			5 266	6 438
Podpora včelařství	2018, 2019: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno. 180,- Kč/včelstvo.	100	104
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2018, 2019: Dotační program 1.I.	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelech, vinicích a ve školkách. Maximálně 72 tis./ha vybudované závlahy.	27	37
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2018, 2019: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. 60–240 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha.	62	83
Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství	2019: Dotační program 1.V.	Podpora nezbytného zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce (do 60 000 Kč/ha sadba ušlechtilých odrůd ovocných keřů, do 240 000 Kč/ha sadba ovocných stromů).	0	11
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2018, 2019: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, vedení plemenných knih, kontrola užítkovosti, výkonostní zkoušky apod.	259	263
Genetické zdroje	2018, 2019: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Podpora na koordinaci	75	79
Ozdravování polních a speciálních plodin	2018, 2019: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	134	164
Nárazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2018, 2019: Dot. program pouze 8.F, 8.G	Ozdravování chovu prasat a drůbeže. Kontrola eradikace afrického moru prasat a podpora náhrady škody.	1 426	1 372
Podpora poradenství a vzdělávání (organizační, ekonomické a odborné)	2018, 2019: Dotační program 9.A	Speciální poradenství pro ZV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství	55	65
	2018, 2019: Dotační program 9.E	Školní závody - spolupráce firem a středních škol	7	8
	2018, 2019: Dotační program 9.F	Podpora poradenství v zem. - regionální transfer informací, technické poradenství (prostřednictvím telefonu, elektronických dotazů apod.) a	25	32
	2018, 2019: Dotační program 9.H	Podpora propagace na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí.	15	17
	2018, 2019: Dotační program 9.I.	Podpora zlepšování praktické výuky v produkčním rybářství (maximálně částka v Kč odpovídající 30 000 € v roce 2018).	0	1
Podpora integrace nevládních organizací. Podpora technologických platform v působnosti rezortu MZe	2018, 2019: Dotační program 10.D a 10.E	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potravinu, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství	34	35
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2018, 2019: Dotační program 13	Dotace do 50 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 60 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	400	550
Mimoprodukční funkce rybníků	2018, 2019: Dotační program 15	Částeč. kompenzace újm rybářským subjektům za mimoprodukční funkce	84	84
Podpora mimoprodukčních funkcí rybářských revířů	2018, 2019: Dotační program 17	Cílem je zlepšení biologické diversity rybích populací v povrchových vodách (do 800 Kč na 1 ha revířů).	15	22
Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením	2018, 2019: Dotační program 18	Cílem je přispět ke snížení plýtvání potravinami (podpora a distribuce potravin lidem na hranici hmotné nouze). Výše dotace: do vydání 500 t potravin = max. 3 mil. Kč, nad 500 t potravin = max. 6 mil. Kč.	41	117
Podpora na účast producentů a zpracovatelů zemědělských produktů v režimech jakosti Q CZ	2018, 2019: Dotační program 19	Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ (max. výše do 80 tis. Kč na příjemce).	264	262
Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat	2018, 2019: Dotační program 20	Podpora napájení dojníc v zimním období, podpora provádění diagnostiky - původce mastitidy, podpora snížení patogenních mikroorganismů ve stájích, podpora opatření ke snížení stresu dojníc v letním období. Zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže, chovu prasat a skotu chovaného bez tržní	872	1 051
Centra odborné přípravy	2018, 2019: Dotační program 21	Podpora na vybavení center odborné přípravy učebními pomůckami.	46	62
Péče o zvířata umístěná do náhradní péče	2018, 2019: Dotační program 23.A	Podpora obcím na náklady spojené s péčí o zvířata, která jsou umístěna do náhradní péče podle zákona na ochranu zvířat proti týrání.	2	0
Zmínění eroze a omezení aplikace POR v OPV Z VN Švihov	2019: Dotační program B4	Ratby zemědělským podnikům v OPV Z VN Švihov s účastí v programu B4.	0	50
Dotace na zmínění škod způsobených jarními mrazy	2018: Dotační program M.1.1., M.1.2., M.1.4., M.2. 2019: M.1.4.	Dotace na zmínění škod způsobených jarními mrazy na ovocných kulturách a v lesních školkách.	95	30
Zmínění škod způsobených suchem	2018: Dotační program S.1.1., S.1.2. 2019: Dotační program S.1.1., S.1.2. a S.2	Kompenzace pro pěstitele na zmínění škod způsobených suchem na zemědělských plodinách, na krmných plodinách, na produkci v okrasných a ovocných školkách a sadebním materiálu lesních dřevin v lesních školkách.	1 228	1 939
Ostatní výdaje MZe			3 967	4 084
Prevence záplav, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybníků	Výdaje MZe.	Podpora finančních nástrojů ve vodohospodářské oblasti. V roce 2018: Pravidla ČR- MZe č.j. 20 922/2017-MZe15152. V roce 2018 (programy 129 250, 129 260, 129 280, 129 290, 129 300, 129 310, 229 310). V roce 2019 (programy 129 260, 129 280, 129 290, 129 300, 129 310, 129 360, 129 180, 229 310).	2 157	2 223
Výdaje MZe na výzkum (rozpočtová kapitola MZe)	Výdaje MZe	Institucionální a účelová podpora. Z toho výdaje na programové projekty (účelovou podporu) z rozpočtu MZe 2018: 425 mil. Kč; 2019 488 mil. Kč. Výdaje na institucionální podporu: 2018: 453 mil. Kč; 2019: 491 mil. Kč.	878	979
Servisní činnosti pro MZe (včetně výdajů na FADN)	Rozpočet MZe	Neinvestiční příspěvky a transfery resortním příspěvkovým organizacím - výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (vč. ČAUV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruby n/Labem).	764	720
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči.	71	70
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	37	39
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Výdaje MZe	Nářízení MZe č. 11169/2009-10000.	5	5
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	31	24
Výdaje na LPIS	Výdaje MZe	Výdaje MZe na provoz geografického informačního systému LPIS.	20	20
Dotace PGRLF			940	961
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice.	Programy ZEMĚDĚLEC a PŮDA. Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	373	382
Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru	Podpora na pořízení zemědělské půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel. Podpora zemědělských prvovýrobců na pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního	155	23
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy	Podpora nákupu půdy ve formě finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel.	44	48
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	368	508

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a dalších institucí.

Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2018	2019 ^p
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			12 254	11 470
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty ¹⁾	Vratka spotřební daně (státní rozpočet)	Vratka spotřební daně podle standardů spotřeby nafty. Rok 2019 - jedná se o objem vyplacené vratky spotřební daně za tzv. zelenou naftu k 31. 12. 2019.	2 427	990
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snížené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mčiny): < 10 000 (16,00 Kč), 10 001–50 000 (19,20 Kč), 50 001–100 000 (22,40 Kč), 100 001–150 000 (25,60 Kč), 150 001–200 000 (28,80 Kč).	61	61
Zvýhodnění záruk, úvěry a finanční příspěvky	Programy MPO a Jihočeského kraje realizované ČMZRB, a.s. pro SMP	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR.	250	410
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ	Národní podpora.	105	92
Subvence úroků půjček u převodu majetku státu (zemědělství)	Výdaje SPÚ podle zákona č. 92/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Národní podpora.	17	14
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	GA ČR a TA ČR	Výdaje na projekty, které jsou zaměřeny primárně na zemědělství.	242	303
Veřejné výdaje na vysoké školy (na příslušné fakulty 5 univerzit ČR)	Výdaje MSM	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	3 362	3 588
Veřejné výdaje na střední školství ²⁾	Výdaje krajů	Výdaje kraje na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy.	1 931	2 108
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS	Výdaje v rámci prvovýroby a u masa po veterinární prohlídce na jatkách včetně.	393	410
Veterinární dozor	Výdaje SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE	265	268
Monitoring cizorodých látek	Výdaje jednotlivých institucí (SVS, SZP, UKZUZ, VÚMOP, VÚRV, VÚLHM)	Náklady jednotlivých institucí na provedení požadovaného monitoringu cizorodých látek.	49	50
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence	Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	45	47
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Náklady v rámci prvovýroby, financované ze zdrojů SZP	Výdaje v rámci prvovýroby, financované SZP.	491	556
Náklady na posuzování shody a certifikaci zemědělských strojů	Státní zkušebna zemědělských, potravinářských a lesnických strojů, a. s.	Podle předpisů EU a norem pro označení výrobků značkou CE a pro schválení technické způsobilosti k provozu na pozemních komunikacích v ČR.	14	13
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	53	56
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti UKZUZ	Výdaje UKZUZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinných a chmelových), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	789	750
Výdaje spojené s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	18	17
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe/SZIF	Výdaje MZe/SZIF na značku Klasa a Regionální potravina.	194	185
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajských úřadů	Propagace zemědělských a potravinářských výrobků na veřejnosti, včetně podpory výstav a veletrhů pro farmáře a výrobce potravin.	35	35
Veletrhy a výstavy	Výdaje SZIF		1	1
Zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvádění na trh	Výdaje SZIF	Výdaje SZIF na technickou pomoc, boj proti varroaze, racionalizace kočování včelstev, úhrada nákladů na rozbory medu, obnova včelstev.	64	64
Podpora včelařství	Výdaje krajských úřadů	Různé typy podpor do různých oblastí (např. výměna nástavků na úlech, léčba nemocí, plošné vyšetření včelího moru apod.).	22	23
Podpora biopotravin a produktů ekologického zemědělství	Výdaje SZIF		1	36
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit	Výdaje SSHR		264	280
Náklady na skladování zemědělských komodit určených pro intervenční skladování	Výdaje SZIF	Režijní náklady, nájemné apod. (rok 2019: 153 000 Kč).	4	0
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Výdaje SPÚ	Řízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.	54	54
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů	Výdaje NAZV, TA ČR, MZe (jž zahrnuje jinde)	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému závlahových funkcí, které koordinuje VÚMOP.	9	5
Programy MŽP	Programy MŽP - administrátor Agentura ochrany přírody a krajiny	Program péče o krajinu (neinvestiční podpora na udržení biologické rozmanitosti) a program Podpora přirozených funkcí krajiny (investiční i neinvestiční podpora, například na zmírnění dopadů klimatických změn na ekosystémy).	88	100
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	4	5
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje na pozemkové úpravy.	963	900
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	48	53
Pozemkové úpravy	Výdaje obcí	Výdaje na pozemkové úpravy.	0	1
Celkem národní podpory (tab. T2.3/01 + T2.3/02)			22 427	22 953

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

1) Meziroční pokles za rok 2019 byl způsoben zejména legislativní změnou zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (prodloužení zdaňovacího období).

2) Kromě zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol jsou v ukazateli zahrnuty některé další střední odborné školy (lesnické, rybářské atd.).

Pramen: podklady Mze, SZIF, PGRFLF, SPÚ, MŽP, MSM a dalších institucí.

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

Od roku 2015 bylo rozšířeno sledování národních podpor o podpory obecných služeb do sektoru zemědělství. Zařazeny byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství z Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením, kontrolní činnosti v rezortu a další obecné služby směřující do zemědělství.

Celkový objem sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2019 meziročně zvýšil o 526 mil. Kč na 23,0 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímají ostatní národní podpory (tab. T2.3/02). Mimo výdaje na vybrané školy bylo v rámci této kategorie stejně jako v předchozím roce nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně, a to konkrétně 990 mil. Kč. Uplatnění vrácení daně z minerálních olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu upravuje zákon č. 4/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních,

ve znění pozdějších předpisů. Vrácení spotřební daně z minerálních olejů bylo umožněno od 1. 7. 2017 také pro odvětví lesního hospodářství a odvětví rybníkářství.

Od roku 2019 stát vrací zemědělcům na základě novely zákona o spotřební dani i nadále část spotřební daně z nafty odstupňovanou podle intenzity chovu hospodářských zvířat. Nově se ale ve výši vratky odráží skutečnost, zda farmář pěstuje i vinnou révu nebo citlivé plodiny, např. ovoce či zeleninu. Novela zákona o spotřební dani by měla motivovat zemědělce, aby udrželi, případně navýšili, počet chovaných hospodářských zvířat.

Nově lze od 1. 1. 2019 uplatnit nárok na vrácení daně pouze na „čistou“ motorovou naftu bez přídavku biosložky (B0) a na motorovou naftu s přídavkem biosložky do 7 % objemových (B7). Na tzv. „směsnou“ motorovou naftu s přídavkem biopaliva nad 30 % objemových (B30) již nelze nárok na vrácení daně uplatňovat.

Meziroční pokles vrácení spotřební daně za rok 2019 byl způsoben zejména změnou zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 1. 1. 2019 byla provedena úprava v zákoně, která prodloužila zdaňovací období z kalendářního měsíce na kalendářní čtvrtletí, případně kalendářní rok. Část výše uvedené daně za rok 2019 bude proto vrácena až v roce 2020.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní a dozorovou činnost a činnosti rezortních kontrolních a dalších institucí (SVS ČR, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy. Podpory do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy a dále zemědělské akce, výstavy a propagaci regionálních potravin, různé typy podpor určených včelařům.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2019, stejně jako v roce 2018, dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019. Na konečné částce skupiny podpor ve výši 6 438 mil. Kč se nejvýznamněji podílela podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 372 mil. Kč, tj. o 54 mil. Kč více než v roce 2018.

V roce 2019 byly do Zásad⁴⁰ přidány nové dotační programy: Program 1.V. Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství. Program je zaměřen na zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce. Dále Program 20.D. Zlepšení životních podmínek skotu chovaného v systému chovu bez tržní produkce mléka. Mezi další nově vyhlášené programy v roce 2019 patří Dotační program 8.G. Podpora na náklady na kontrolu a vymýcení afrického moru prasat a podpora na náhradu škody způsobené touto chorobou určená pro chovatele prasat.

40 Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 1, § 2, § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

Prostřednictvím PGRLF jsou poskytovány podpory formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů, přímé podpory určené na úhradu nákladů spojených s platbou pojistného a v neposlední řadě formou úvěrů poskytovaných PGRLF s možností podpory snížení jistiny úvěru.

Hlavním a nejčastěji využívaným programem PGRLF je program Zemědělec, ve kterém je poskytována podpora ve formě subvence úroků komerčních investičních úvěrů zejména na nákup techniky do zemědělské prvovýroby, na výstavbu, pořízení nebo vylepšení nemovitého majetku v zemědělských závodech a dále na nákup plemenných zvířat za účelem zlepšení genetické hodnoty stáda. Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s. stanovil základní sazbu podpory u programu Zemědělec ve výši 2,30 % p. a. pro žádosti přijaté v období od 1. 10. 2018 do 30. 9. 2019, přičemž u mladých zemědělců do 40 let věku je podpora navýšena o jeden procentní bod. V roce 2019 činila podpora 368 mil. Kč. Zemědělským prvovýrobcům je určen i program Podpora nákupu půdy, jehož cílem je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy, která není ve vlastnictví státu. Podpora formou subvence úroků z úvěrů je v rámci dalších programů PGRLF poskytována také podnikatelům v oblasti zpracování zemědělských produktů, lesního hospodářství, těžby nebo zpracování dřeva.

V roce 2019 PGRLF vyplatil v rámci programu Podpora pojištění, určeného na podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat, podpory ve výši 508 mil. Kč.

PGRLF poskytuje úvěry s možností snížení jistiny úvěru v rámci programů Investiční úvěry Zemědělec (pro zemědělské prvovýrobce) a Investiční úvěry Lesnictví (pro podnikatele v oblasti lesního hospodářství, vlastníky a pachtýře lesa a pro podnikatele provozující lesní školky).

Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů - stav v roce 2019

Podle typu organizace	Počet žádostí	Z toho schváleno	Výše podporovaných úvěrů (tis. Kč)	Vydané garance (tis. Kč)	Přislíbené podpory (tis. Kč)	Dosud vyplacené podpory (tis. Kč)
SHR	2 197	1 767	3 083 779	0	296 282	209 707
s.r.o.	919	710	2 313 090	0	209 279	99 678
a.s.	530	433	1 906 777	0	180 280	82 366
ZD	389	326	1 846 753	0	189 873	67 723
Ostatní	18	14	37 869	0	2 249	4 172
ČR celkem	4 053	3 250	9 188 270	0	877 962	463 646
Podle typu programu						
Provoz	0	0	0	0	0	0
Vyrovnaní úrokového zatížení	0	0	0	0	0	0
Krize - Provoz	0	-1	0	0	0	0
Krize - Zpracovatel-Provoz	0	0	0	0	0	0
Krize - PKF	0	0	0	0	0	0
Krize - Půda	0	0	0	0	0	0
LFA	0	0	0	0	0	0
Zemědělec	0	0	0	0	0	0
I - zemědělec	3 583	2 883	8 059 177	0	773 947	367 518
I - zpracovatel	0	0	0	0	0	0
I - odbytová organizace	0	0	0	0	0	0
I - hygiena	0	0	0	0	0	0
I - půda	0	-4	0	0	0	14 154
Podpora nákupu půdy (od r. 2013)	253	205	500 651	0	55 708	47 623
Půda - snížení jistiny (od r. 2015)	0	9	25 432	0	6 917	23 167
Zpracovatel Dřeva (Dřezpracující provozovny)	7	3	4 074	0	207	240
Lesní hospodář (Lesy stroje)	196	147	580 775	0	39 891	9 347
Lesní školkař (Školkařské provozovny)	1	1	1 353	0	44	33
Zajištění úvěrů (od r. 2015)	0	0	0	0	0	0
Zpracovatel (od r. 2015)	13	7	16 809	0	1 248	1 564
Export	0	0	0	0	0	0
Lesy	0	0	0	0	0	0
Služby	0	0	0	0	0	0
Restituent	0	0	0	0	0	0
Nabyvatel	0	0	0	0	0	0
TOZ	0	0	0	0	0	0
Krmné obilí	0	0	0	0	0	0
Celkem	4 053	3 250	9 188 270	0	877 962	463 646
Krajina ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Mláď ¹⁾	754	687	0	0	0	0
Agroregion ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Povodně ¹⁾	0	0	0	0	0	0
KPV ¹⁾	0	0	0	0	0	0
Skot ¹⁾	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bríšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci Společné organizace trhu (SOT) v letech 2018 a 2019 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na Společnou organizaci trhu a ostatní tržní regulace (mil. Kč)

Komodita	2018			2019 ^p		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Mléko do škol	281,2	226,3	54,9	298,4	247,3	51,1
Zvláštní opatření na podporu trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků - soukromé skladování SOM	0,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0
Vino						
Restrukturalizace a přeměna vinic	109,8	0,0	109,8	98,3	0,0	98,3
Podpory v rámci SOT vínem	22,3	0,0	22,3	39,8	0,0	39,8
Včelařské produkty - zlepšení výroby	63,8	31,9	31,9	64,4	32,2	32,2
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny	51,2	0,0	51,2	97,2	0,0	97,2
Ovoce a zelenina do škol	324,7	213,7	111,0	319,7	214,8	104,9
Propagace zemědělských produktů	39,4	14,8	24,6	0,0	0,0	0,0
Zemědělské BPS a fotovoltaické elektrárny	5 400	5 400	0,0	5 400	5 400	0,0
Celkem	6 292,9	5 886,7	406,2	6 317,8	5 894,3	423,5

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

Pozn. 1: Od roku 2015 do roku 2019 nebyly vypláceny žádné subvence na vývoz.

Pozn. 2: Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

Pramen: SZIF, FADN

Zpracoval: M. Bříšková

V roce 2019 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 6 317,8 mil. Kč, což je o 24,9 mil. Kč více než v předchozím roce (meziroční nárůst o 0,4 %). Největší část podpor tvoří podpory pro zemědělce na BPS a fotovoltaické elektrárny. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu se v roce 2019 zvýšila oproti předchozímu roku o 7,6 mil. Kč, suma podpor poskytnutých ze zdrojů EU v roce 2019 vzrostla oproti předchozímu roku o 17,3 mil. Kč, tj. o 4,3 %.

V roce 2019 nebyla uplatněna žádná mimořádná opatření v sektoru živočišné výroby.

Dále připadl v roce 2019, stejně jako v roce 2018, vysoký podíl výdajů v rámci společné organizace trhu na projekt Ovoce a zelenina do škol (319,7 mil. Kč) a na obnovu vinic (98,3 mil. Kč). Finance na obnovu vinic pocházely z evropských zdrojů. Největší podíl ze zdrojů ČR připadl kromě podpory ve formě Ovoce a zelenina do škol na podporu Mléka do škol. U celkového objemu vyplacených podpor Mléko do škol došlo v roce 2019 k mírnému meziročnímu nárůstu (o 17,2 mil. Kč na 298,4 mil. Kč).

Podpory včelařům byly v roce 2019 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2018 dosáhly výše 63,8 mil. Kč, v roce 2019 tyto podpory mírně vzrostly na úroveň 64,4 mil. Kč.

Státní zemědělský intervenční fond je zprostředkovatelem podpory z Evropské unie, která směřuje zemědělským a potravinářským produktům v rámci propagačních programů. V březnu 2019 byla podepsána smlouva týkající se nového tříletého programu „Zrozeno v EU“. Program podpoří propagaci zemědělských komodit (mléko, maso, ovoce, zelenina, oleje a víno)

na vnitřním trhu EU. Dále bude kladen důraz na zvýšení povědomí o kvalitě a tradici zemědělských produktů u českých a slovenských spotřebitelů. Program byl spuštěn v dubnu 2019 a bude realizován po dobu tří let.

V únoru 2019 byl ukončen program „EU Milky Way“, zaměřený na vývoz výrobků do třetích zemí.

Exportní subvence nejsou od roku 2014 v Evropské unii poskytovány. Evropská unie se přizpůsobuje rozhodnutí 10. konference WTO v Nairobi o odstranění vývozních podpor v zemědělství a závěrům 11. konference WTO v Buenos Aires.

2.5 *Institucionální zázemí rozvoje venkova*

2.5.1 *Organizační a institucionální zabezpečení*

Základní rámec pro fungování venkova a venkovských obcí souvisí s právními předpisy ČR a zároveň s právními předpisy EU, které jsou do českých právních předpisů implementovány. Z hlediska fungování venkovských obcí lze zdůraznit zákon č. 99/2017 Sb., kterým se mění zákon 128/2000 Sb., o obcích. Ve vztahu k rozvoji venkova je klíčový zákon č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, které specifikují oblasti podpory regionálního rozvoje, vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů.

Přesná definice pro vymezení venkova se odvíjí od účelu vymezení. Je nezbytná například pro jasné vymezení příjemců dotací. Jedná se tedy o účelové vymezení pro uplatňování politiky „rozvoje venkova“. Základní podmínkou politik je přesná, adresná, a právě jedna možnost financování určitého záměru z veřejných zdrojů, aby byla dodržena filozofie transparentnosti. Žádný způsob exaktního vymezení venkova však neodráží reálný venkov. Existující metodiky na vymezení venkova jsou zaměřeny spíše účelově a nelze je dost dobře zobecnit. Pro vymezení venkovského prostoru se využívají přístupy jako je například velikostní kategorie obce (nejčastější hranicí je 2 000 či 3 000 obyvatel), hustota zalidnění (obvykle 100 nebo 150 obyvatel na km²), charakter sídel, využití krajiny, vybavenost obcí, polarizace prostoru podle stupně zapojení do národního hospodářství (dle Evropské komise), index rurality a další.

Diverzifikace venkovského prostoru je patrná rovněž na počtu institucí působících ve venkovském prostoru. Instituce mají zjednodušeně za cíl zvýšení kvality života, rozvoj lidských zdrojů, rozvoj podnikání i životního prostředí. Budoucnost venkova by se mohla ubírat cestou projektu chytrého venkova, který začíná tím, že se dají dohromady místní lidé, aby vypracovali strategii využití místních zdrojů, formulovali své ambice a chopili se nových příležitostí včetně nových digitálních technologií.

Územní jednotky – Kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Krajské programy jsou zaměřeny zejména na infrastrukturu, sociální rozvoj venkova, životní prostředí, kulturu a na problémová území. Finanční prostředky jsou nejvíc vynakládány na podporu rozvojových aktivit jiných subjektů.

Oblast zemědělství a venkova je běžnou součástí krajských rozvojových strategií a programů formou samostatné kapitoly. Tyto obecně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti.

Územní jednotky – Obce s rozšířenou působností (ORP)

ORP jsou mezičlánkem přenesené působnosti samosprávy mezi krajskými úřady a ostatními obecními úřady. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností tak mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí.

Pro přenos působností byla zvolena následující kritéria, jako například lepší dostupnost úřadu pro obyvatele, počet obyvatel správního obvodu cca 15 000, přenos prvoinstančního rozhodování na co nejnižší možnou úroveň veřejné správy, kvalita a hospodárnost výkonu veřejné správy na příslušném stupni a další.

Územní jednotky – obce

Významnou jednotkou na lokální úrovni je obec. Smyslem činnosti obecních orgánů je plnit především čtyři základní funkce obcí: funkci obytnou, pracovní, obslužnou a funkci ochrany životního prostředí. Rozvoj obce zabezpečuje soustava dokumentů (územní plán, program rozvoje obce a rozpočet obce). Pro řadu aktivit, zejména spojených s čerpáním finančních prostředků, jsou však obce příliš malou jednotkou, ORP zase mají na starosti správu území, a tak vznikají samovolně spolky, svazy či sdružení, které mívají pro rozvoj území někde i klíčovou roli. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin. Sdružování, prosazování a hájení svých zájmů vyplývá i z charakteru obcí, jako právnických osob. Svazky obcí mohou být vytvářeny jen účelově, pokud nejde o výkon státní správy.

Místní instituce a spolky

Značný význam pro rozvoj venkova mají nejrůznější zájmové organizace, které většinou působí na národní či krajské úrovni. Významným aktérem v rozvoji venkova je Národní síť místních akčních skupin (NS MAS) a jednotlivé místní akční skupiny (MAS), dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty a jednotlivci. O komunikaci mezi venkovem, městy a kraji se vedle jiných zajímá Sdružení místních samospráv ČR (SMSČR). Jedná se o nevládní

apolitickou organizací s celostátní působností, která sdružuje a hájí zájmy obcí a měst v ČR. Ze širokého spektra aktivit ve prospěch samospráv lze zmínit především prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města v ČR (rozpočtové určení daní), připomínkování nejrozumnějších návrhů právních předpisů, prezentace a prosazování potřeb menších obcí a měst, hájení zájmů venkova a jeho obyvatel a spolupráce v boji proti korupci ve veřejné správě. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Agrární komorou ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, Svazem měst a obcí ČR, Národní sítí Zdravých měst, Sdružením místních samospráv ČR, Spolkem pro obnovu venkova ČR (SPOV), a dalšími. Nejvýraznější akcí SPOV je soutěž Vesnice roku, vyhlašovaná od roku 1995 společně s dalšími podporovateli venkova a rovněž vydává vlastní Zpravodaj, který přináší řadu cenných informací o venkovu.

Mnohdy dlouhou tradici a význam mají spolky a sdružení, které se věnují jednomu typu specifické činnosti. Sem patří především Sbor dobrovolných hasičů, různé sportovní oddíly (zejména fotbalisti), často je na obci také sdružení místních chovatelů nebo zahrádkářů, včelařů. Existují také kluby seniorů, turistů, mládeže a Svaz žen. Neméně důležité, ale spíše vzácnější pak mohou být spolky, které se zabývají kulturní činností, jako je ochotnické divadlo, hudební (zejm. folklorní) skupiny.

Celostátní síť pro venkov

Celostátní síť pro venkov (dále také jen „Síť“ nebo „CSV“) byla v České republice zřízena Ministerstvem zemědělství již v roce 2008 jako komunikační platforma Programu rozvoje venkova, která seskupuje organizace a správní orgány podílející se na rozvoji venkova a zemědělství. Síť je podřízena společné Evropské síti pro rozvoj venkova, která zahrnuje i oblast hodnocení politiky rozvoje venkova a spolupracuje se Sítí evropského inovačního partnerství.

V rámci programovacího období 2014–2020 CSV navazuje na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou zahrnuty aktivity navazující na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která bude zajišťovat zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. Síť zajišťuje přenos informací k tomuto tématu z evropské na národní úroveň.

Organizační struktura Sítě je rozdělena na centrální a regionální úroveň. Řídicím orgánem Sítě (Ministerstvo zemědělství, odbor Řídicí orgán PRV) je zajišťována funkce rozhodovací a kontrolní, Sekretariátem Sítě (Regionální pracoviště Sítě) funkce výkonná. Poradní funkci zastává Koordinační skupina MZe (koordinace aktivit v rámci resortu) a Koordinační výbor Sítě (složený ze zástupců partnerů z řad vládních a nevládních organizací), který na svém každoročním zasedání projednává roční prováděcí plány Sítě a je informován o výsledcích dosud realizovaných aktivit. Na centrální úrovni se jedná o projekty s celorepublikovým

dopadem, na regionální úrovni jsou aktivity stanovovány dle priorit po konzultaci s partnery na úrovni regionů NUTS 2.

Regionální aktivity Sítě zajišťují pracovníci SZIF. K aktivitám Sítě, které přispívají k naplňování Informační a komunikační strategie PRV, patří setkávání partnerů CSV, exkurze pro potenciální žadatele o dotace za příklady dobré praxe, v ČR i v zahraničí, činnost tematických pracovních skupin, pořádání konferencí na centrální úrovni (např. národní konference Venkov) a regionální/krajské úrovni, aktivity v rámci soutěže Vesnice roku („Ocenění Oranžová stuha“), provoz webového subportálu Venkov, prezentace PRV, Sítě a jejích partnerů na veletrzích a výstavách na centrální i regionální/krajské úrovni (např. výstava Země živitelka v Českých Budějovicích, Agrokomplex na Slovensku) a další. V tab. T2.5/01 je uveden celkový přehled projektů a plánovaných finančních prostředků na provoz Sítě. V roce 2019 bylo zaregistrováno 22 projektů Celostátní sítě pro venkov v hodnotě cca 22,2 mil. Kč. Z toho bylo zaregistrováno 12 projektů v hodnotě 8,6 mil. Kč na centrální úrovni a 10 projektů v hodnotě 13,5 mil. Kč na úrovni regionální.

T2.5/01 - Přehled projektů a finančních prostředků Celostátní sítě pro venkov v letech 2017 až 2019

Podopatření	Rok	Finanční prostředky alokované		Finanční prostředky vyplacené (mil. Kč)			
		počet projektů	finanční prostředky (tis. Kč)	schválené projekty (počet)	přiznaná podpora celkem (tis. Kč)	EU (tis. Kč)	ČR (tis. Kč)
Centrální aktivity	2017	15	5 731,0	15	5 682,0	2 813,0	2 869,0
Regionální aktivity		14	10 067,0	11	1 823,0	902,0	921,0
Celkem CSV ČR		29	15 798,0	26	7 505,0	3 715,0	3 790,0
Centrální aktivity	2018	14	6 034,0	15	5 392,0	2 669,0	2 723,0
Regionální aktivity		11	11 582,0	12	5 120,0	2 534,4	2 585,6
Celkem CSV ČR		25	17 616,0	27	10 512,0	5 203,4	5 308,6
Centrální aktivity	2019	12	8 644,0	15	7 480,0	3 703,0	3 777,0
Regionální aktivity		10	13 515,0	13	5 917,0	2 929,0	2 988,0
Celkem CSV ČR		22	22 159,0	28	13 397,0	6 632,0	6 765,0

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

LEADER a Místní akční skupiny (MAS)

Program LEADER ČR je zaměřen především na nové formy zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví. Celkovým cílem programu je zlepšení organizačních schopností subjektů působících ve venkovských územích.

MAS je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. MAS jsou důležitým článkem komunitně vedeného místního rozvoje v České republice, podobně jako tomu je v dalších zemích EU.

V České republice bylo k 14. 6. 2019 celkem 179 MAS, které zahrnovaly 94 % obcí ČR. Jednotlivé MAS vytvářejí strategické dokumenty a analyzují vývoj ve svém území. Pro období 2014–2020 s přesahem do roku 2023 byly zpracované tzv. „Strategie komunitně vedeného místního rozvoje“ (SCLLD), které jsou základním strategickým dokumentem pro MAS.

2.5.2 Programové zabezpečení

Regionální rozvoj lze vyjádřit jako ekonomický, sociální, kulturní, společenský a environmentální rozvoj určitého území, který je podpořen formou národních cílů tak, aby docházelo ke snížení velikosti regionálních rozdílů. Pro Českou republiku byly vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 mld. €. Fondy Evropské unie zahrnují celou škálu nástrojů finanční pomoci. V programovém období 2014–2020 jsou v České republice nastavena společná pravidla pro pět fondů, které dohromady tvoří Evropské strukturální a investiční fondy (ESI).

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit včetně údržby a obnovy kulturních a venkovských prvků.

Financování MAS probíhá z vlastních i cizích zdrojů. Co se týká vlastních zdrojů, jedná se hlavně o příspěvky, které MAS vybírají od svých členů. Cizí zdroje jsou zdroje národní a EU, tj. Operační programy, které jsou v gesci MZe, MŽP, MPSV, MMR. Vícezdrojové financování MAS při realizaci strategie (SCLLD) umožňuje rozšířit záběr aktivit na venkově. Integrovaný regionální operační program (IROP, řízený MMR) je vedle PRV (řízený MZe) druhým nejvýraznějším finančním zdrojem aktivit MAS. IROP integruje rozvojové priority obcí při zohlednění jejich specifík a požadavků na tematickou a územní koncentraci. Operační program Životní prostředí (OP ŽP, řízený MŽP) je zaměřený na environmentální aktivity v místě působení MAS, zejména ozelenění v krajině a v obcích. Operační program Zaměstnanost (OP Z, řízený MPSV) se zabývá zvýšením zapojení lokálních aktérů do řešení problémů nezaměstnanosti a sociálního začleňování ve venkovských oblastech.

Program rozvoje venkova 2014–2020

Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je cílem prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst. Cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Na období 2014–2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. V tomto období byla pro podporu z PRV 2014–2020 vybrána opatření k usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve

venkovských oblastech a komunitně vedený místní rozvoj, který je realizován MAS (CLLD). Horizontální prioritou PRV je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola-nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova.

Zhodnocení aktivit priority 6 a plnění opatření je uvedeno v tab. T2.5/02. V roce 2019 bylo v rámci operace 6.4.1 Investice do nezemědělských činností podáno 453 žádostí v celkové požadované výši 496,9 mil. Kč. V operaci 6.4.2 Podpora agroturistiky bylo podáno 92 žádostí, ve výši 223,2 mil. Kč.

Ke konci roku 2017 bylo ukončeno schvalování strategií komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) pro programové období 2014+. Všech 178 schválených SCLLD je zaměřeno i na PRV. Schválené MAS vyhlásily v rámci PRV v roce 2019 180 výzev, celkově již 484. V roce 2019 bylo proplaceno 1 550 projektů ve výši dotace téměř 650 milionů Kč.

T2.5/02 - Přehled projektových opatření priority 6 a jejich rozpočet a plnění v letech 2016 a 2019

Opatření priority 6	Plánovaný rozpočet 2014–2020 celkem		Plnění 2019		Plnění 2016–2019		% plnění	
	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	počet projektů	mil. Kč	projektů	mil. Kč
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti								
6.4.1 Investice do nezemědělských činností (záměry a) a b))	650	1 285	94	120	219	282	34%	22%
6.4.2 Podpora agroturistiky	330	654	29	72	50	112	15%	17%
M19 LEADER								
19.2 Podpora provádění operací v rámci místní rozvojové strategie	N/A	4 453	1 550	647	2150	908	N/A	20%
19.3. Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	N/A	180	3	0,8	3	0,8	N/A	0,4%

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Existuje více přístupů využívaných pro vymezování venkova; typologii venkova na úrovni krajů a okresů ČR podrobněji popisuje Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015.

Dle tradičního vymezení venkovských obcí v ČR (jako obcí do 2 000 obyvatel) bylo v roce 2019 venkovských obcí 5 555, což představovalo 88,8 % všech obcí ČR a 72,5 % rozlohy ČR. Žilo zde cca 27 % obyvatel státu (blíže tab. T3.1/01). Ve srovnání s předchozím rokem se počet venkovských obcí snížil o 3.

T3.1/01 - Venkovské obce a jejich obyvatelé podle velikostních kategorií obcí v ČR v roce 2019

Populační velikost obce	Obce	Obce (%)	Obyvatelé	Obyvatelé (%)
do 99	438	7,0	31 237	0,3
100-199	985	15,7	146 515	1,4
200-499	1 997	31,9	655 673	6,2
500-999	1 366	21,8	966 997	9,1
1 000-1 999	769	12,3	1 072 002	10,1
Celkem venkov	5 555	88,8	2 872 424	27,0
Celkem ČR	6 258	100,0	10 649 800	100,0

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2019; ČSÚ 2019.

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Poslední srovnání populačního vývoje ukazují na pokračující růst počtu obyvatel ČR, oproti roku 2018 u nás přibylo celkem 39,7 tis. obyvatel, přičemž kladný celkový přírůstek vykazovalo 58 % obcí, 36,4 % obyvatelstvo ztrácelo, nebo početně stagnovalo (5,6 %).

Největší nárůst počtu obyvatel nastal ve Středočeském kraji (o 16,5 tis.) a v Hl. m. Praha, naopak úbytek obyvatelstva zaznamenaly kraje Moravskoslezský (o 2,6 tis.), Karlovarský (o 0,8 tis.) a dále pak Olomoucký, Ústecký, Zlínský a Královéhradecký.

Podobně jako v loňském roce větší populační zisk zaznamenaly obce do 2 000 obyvatel (21,5 tis.), ve městech s 73% podílem na obyvatelstvu celkem přibylo cca 18,3 tis. obyvatel (z toho 14,1 tis. v Praze)⁴¹. Relativní nárůst celkového počtu obyvatel venkovských obcí činil téměř 0,8 % a převyšoval 0,2% nárůst počtu obyvatel ve městech i celé ČR (téměř 0,4 %). Venkovské obce jako celek populačně rostly ve všech krajích ČR, vlivem suburbanizace však výrazně rychleji v krajích Středočeském (o 1,6 %) a Plzeňském (o 0,9 %), naopak nejmenší meziroční nárůsty vykazovaly venkovské obce v Olomouckém a Zlínském kraji (pouze o 0,1 % resp. o 0,2 %). Velikostní kategorií sídel, která obyvatelstvo meziročně ztratila, byla města od 10 do 100 tis. obyvatel, úbytek populace registrovalo přes 63 % z nich.

Z hlediska vývoje věkové struktury obyvatelstva se mezi obcemi do 2000 obyvatel a městy zásadní odlišnosti nevyskytují. Stárnutí populace se projevuje ve městech i na venkově pokračujícím poklesem zastoupení obyvatel v produktivním věku (15–64 let) na obyvatelstvu (shodně o 0,5 p. b. na 65,0 % na venkově a 64,3 % ve městech) a větším meziročním nárůstem podílu obyvatel nad 65 let (18,5 % na venkově a 20,0 % ve městech) než podílu dětí do 15 let (16,5 % na venkově a 15,7 % ve městech). Dlouhodobě rostoucí index stáří, tedy počet obyvatel nad 65 let věku na sto mladších 15 let, se v roce 2019 dále navýšil na 123,2 (112,2 na venkově oproti 127,5 ve městech). Nejméně příhodná zůstává situace v nejmenších obcích (do 99 obyvatel), v nichž na 100 dětí připadá cca 153 seniorů, naopak venkovské obce nad 1 000 obyvatel mají podíl seniorské a předreproduktivní složky populace nejpříznivější (index stáří 107,4).

41 Vycházíme z rozložení obcí v kategoriích dle populační velikosti k 1. 1. 2019, počet obyvatel v jednotlivých velikostních skupinách obcí srovnáváme se stavem obyvatelstva těchto obcí k 1. 1. 2018.

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2018⁴² bylo v ČR registrováno dle údajů ČSÚ celkem 2 889 422 ekonomických subjektů, meziročně jich přibýlo necelých 41 tisíc (údaje za registrované subjekty zahrnují všechny evidované subjekty, tedy i ty, které v daný okamžik činnost nevyvíjejí, přesto však nezanikly). Podle velikosti subjektů nadále dominovaly podniky bez zaměstnanců⁴³ (90,1 %) následované mikropodniky⁴⁴ s podílem 7,9 % na celkovém počtu podniků (meziročně jejich podíl mírně oslabil, naopak posílily podniky bez zaměstnanců).

V průměrech za jednotlivé typy regionů rozdělených dle jejich venkovskosti (typologie EU⁴⁵) se struktura podniků podle počtu zaměstnanců výrazně neliší. Nejmenší rozdíly jsou mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců 90,3–90,7 %, mikropodniků 7,3–7,7 %, malých podniků⁴⁶ kolem 1,5 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,5 %). Převážně městské regiony pak vykazují poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (89,5 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (8,5 %). Meziročně se situace významně nezměnila.

Počty registrovaných mikropodniků připadající na tisíc obyvatel kraje se pohybují v převážně venkovských i přechodných regionech shodně v rozmezí zhruba 15–18 (poblíž spodní hranice rozmezí se nachází kraj Ústecký a Kraj Vysočina), tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (22), což je významně ovlivněno Brnem, tj. druhým největším městem ČR. V Hl. m. Praze je zaregistrován až trojnásobek hodnot (téměř 45) běžných v jiných krajích ČR (mj. jsou zde registrovány mnohé podniky s působností i v dalších regionech ČR).

Výraznější odlišnosti mezi jednotlivými typy regionů pak vykazuje struktura podniků dle odvětví. Podíl zemědělských podniků (vč. lesnických a rybářských) je nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,5 %) a klesá pak se stupněm venkovskosti regionů (na 4,8 % v přechodných a 2,6 % v převážně městských regionech). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde však při velmi malé diferenciaci mezi

42 Shodné období (rok 2018) je použito též při dále uvedeném hodnocení zaměstnanosti a tvorby HPH (kde se jedná o nejaktuálnější dostupné údaje).

43 Včetně bez udání počtu zaměstnanců (takové podniky v registru převažují, jejich podíl činí za ČR celkem cca 59 %).

44 Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

45 Typologie regionů Evropské komise vymezuje na úrovni NUTS 3 regiony převážně městské, smíšené (či přechodné) a převážně venkovské. Mezi převážně venkovské jsou řazeny kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Zlínský a Kraj Vysočina, převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů smíšených (přechodných). Podíl území a celkového obyvatelstva náležícího k jednotlivým kategoriím regionů při použití této typologie uvádí na úrovni krajů k 1. 1. 2015 Zpráva o stavu zemědělství ČR za rok 2015.

46 Na základě definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10–50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

převážně venkovskými a přechodnými regiony). Naopak svými podniky všeobecně nejpočetněji zastoupené odvětví služeb, tj. velkoobchod a maloobchod (včetně oprav motorových vozidel), zaznamenává nejvyšší podíl ve struktuře podniků v regionech převážně městských, nejnižší v převážně venkovských. Uvedené relace platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 18,8 %, v přechodných 20,2 %, v převážně městských pak 25,1 %). Podniky vyšších velikostních kategorií vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských (60,4 %) i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech činil jen 21,0 %).

Úhrn hrubé přidané hodnoty (HPH) dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2018 za ČR celkem hodnoty 4 789,0 mld. Kč (při meziročním nárůstu shodným s předchozím rokem, tj. o 5,7 %), z toho v převážně venkovských regionech 1 298,2 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,0 %) a v přechodných regionech 1 698,7 mld. Kč (nárůst o 5,9 %). Převážně venkovské regiony tak svým úhrnným relativním nárůstem zaostaly o necelý 1 p. b. za regiony přechodnými a přesně o 1,0 p. b. za regiony převážně městskými (s meziročním nárůstem o 6,0 % na 1 792,1 mld. Kč). V rámci všech krajů ČR dosáhl nejnižšího nárůstu kraj Královéhradecký (2,2 %), nejvyššího pak kraj Jihomoravský (8,6 %), přičemž oba spadají do přechodných regionů. Podíl jednotlivých sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval; v obou skupinách minimálně polovinu tvoří služby (52,5 %, resp. 56,3 %) a významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (43,7 %, resp. 41,5 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší v převážně venkovských (3,8 %) než v přechodných regionech (2,2 %), nejnižší pak v převážně městských regionech (1,0 %), kde naopak služby tvoří již necelé tři čtvrtiny HPH.

Celkový počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2018 dosáhl dle údajů ČSÚ 5 293,8 tis., ve srovnání s předchozím rokem jich přibýlo 72,2 tis. (meziroční přírůstek opět poněkud oslabil). Nárůst se v úhrnu týkal všech tří typů regionů (pokles zaznamenal pouze kraj Královéhradecký, patřící mezi přechodné regiony), jednoznačně nejvyšší (2,5 %) byl dosažen opět v převážně městských regionech; v převážně venkovských a přechodných regionech byl nárůst podstatně nižší, a to 1,3 %, resp. 0,7 %. Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí přechodné regiony (41,4 %; u převážně venkovských regionů je to 32,4 %, přičemž tyto ve svém podílu opět meziročně oslabily o jednu desetinu p. b.). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládaly ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl dosahoval od 52,4 % v převážně venkovských regionech přes 57,2 % v přechodných až po 72,6 % v převážně městských regionech (v nichž je zároveň nejnižší podíl průmyslu, a to 25,8 %). Nejvýraznější změny opět proběhly v převážně venkovských regionech, v nichž služby posílily meziročně nejvíce (na úkor průmyslu, jehož podíl zde klesl o 1 p. b. na 43,5 %).

Podíly jednotlivých sektorů na celkové tvorbě HPH a na zaměstnanosti se v hodnocených typech regionů značně přibližují (nejvíce v převážně venkovských, kde jsou téměř totožné) a ve své kombinaci tak podávají více komplexní pohled na socioekonomickou situaci v regionech. V ekonomice převážně venkovských i přechodných regionů si dosud uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví (i přes další meziroční oslabení). Zemědělství má v regionech ČR obecně velmi slabou pozici, je však nezbytné brát v úvahu, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb. Údaje o meziročních změnách z obou skupin dat pak umožňují celkové objektivní hodnocení socioekonomických změn v regionech. Z dat za rok 2018 je patrné, že ekonomika a zejména zaměstnanost rostla dynamičtěji v převážně městských regionech než v regionech převážně venkovských a přechodných.

Malé soukromé podniky a mikropodniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnávání lidí a zároveň představují významný inovační potenciál. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV v období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod Prioritu 3.1 v rámci Osy III tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů). Poslední závazek z tohoto programového období byl proplacen v roce 2017. Od roku 2016 započalo podávání žádostí v navazujícím programu PRV 2014–2020, který je zaměřen nejen na obnovu, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství, ale i na investice do konkurenceschopnosti a inovace zemědělských podniků a podporu vstupu mladých lidí do zemědělství. V rámci prioritní oblasti 6A (podpora diverzifikace, zakládání a rozvíjení malých podniků a tvorby pracovních míst) jsou podporovány čtyři opatření: 6.1.1 Zahájení činností mladých zemědělců, 6.4.1. Investice do nezemědělských činností, 6.4.2. Podpora agroturistiky a 6.4.3. Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. Cílem je napomoci generační obnově v zemědělství, usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností, stimulovat vytváření pracovních míst na venkově a podporovat agroturistiku. Podpora má zároveň udržet a posílit ekonomický potenciál v regionu a celkově přispět ke stabilizaci venkovského prostředí. V roce 2019 činila výše proplacených prostředků celkem 562 mil. Kč.

T3.2/02- Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV opatření 6.1 a 6.4

PRV	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých		Počet proplacených projektů		Čerpání prostředků (mil. Kč) ¹⁾	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Priorita: 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst								
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	377	0	314	0	0	0	146	360
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	258	453	198	0	0	0	110	120
6.4.2 Podpora agroturistiky	101	92	47	0	0	0	38	72
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	0	0	0	0	0	0	9	10

¹⁾ Jedná se o platby za projekty realizované na základě žádostí registrovaných v předchozích letech.

Pramen: SZIF

Zpracoval: L. Podzemná (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

V roce 2019 byl na MZe vyhlášen národní program 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků. Dotační program je zaměřen na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, které neslouží k podnikatelské činnosti. Na rozdíl od předchozího roku nebyly vypsané podprogramy 126 664 (Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení) a 129 666 (Údržba a oprava polních cest).

Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny je podporována formou podprogramu 129 662. Dotace je určena na údržbu a obnovu stávajících památných staveb a objektů kulturně-historických hodnot (včetně kulturních památek) v extravilánu i intravilánu obcí do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel, přičemž předmět dotace se nachází v místní části obce do 500 obyvatel.

Dotaci lze čerpat na objekty jako jsou kaple (kaplička), křížová cesta, zvonička, boží muka, smírčí a jiné kříže, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi. Předmět dotace musí být zpřístupněný veřejnosti a nesmí sloužit k podnikatelské činnosti. Žadatelem může být obec, spolek (sdružení) a nadace, zájmové sdružení právnických osob, obecně prospěšná společnost, vlastník objektu, vlastník pozemku, na němž objekt stojí, uživatel pozemku, na němž objekt stojí.

V roce 2019 byly schváleny žádosti v hodnotě 29,8 mil. Kč. Úspěšnost žadatelů byla 72 %. Žadatelé musí ukončit realizaci projektů do konce září roku následujícího po podání žádosti. Proto v roce 2019 probíhala výplata dotací u žádostí podaných v roce 2019 (podprogram 129 662) i u žádostí podaných v roce 2018 (podprogram 129 662 a 129 666).

Maximální výše dotace u žádostí podaných v roce 2019 je snížena oproti roku 2018 ze 700 tis. Kč na 200 tis. Kč (u podprogramu 129 662). Na polní cesty lze čerpat dotaci ve výši max. 6 mil. Kč.

Celkem bylo proplaceno 117,58 mil. Kč, z toho 114,49 mil. Kč činily platby na žádosti podané v předchozím roce a 3,09 mil. Kč prostředky na žádosti podané v roce 2019.

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, přehled čerpání v roce 2019 - DP 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků (k 31. 12. 2019)

Program 129 660	Počet přijatých žádostí v roce 2019	Počet schválených z přijatých v roce 2019	Úspěšnost žadatelů (%)	Výše schválených prostředků v roce 2019 (mil. Kč)	Počet proplacených projektů v roce 2019	Z toho projekty podané v roce 2018	Výše proplacených prostředků 2019 (mil. Kč)	Z toho proplacených prostředků na projekty podané v roce 2018 (mil. Kč)
129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny	336	242	72	29,8	314	286	114,54	111,45
129 666 Údržba a oprava polních cest	0	0	0	0	4	4	3,04	3,04
Celkem	336	242	72	29,8	318	290	117,58	114,49

Pramen: MZe k 31. 12. 2019
Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Zaměstnanost na venkově

Ve 4. čtvrtletí 2019 dosáhla míra zaměstnanosti⁴⁷ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 59,1 % při meziročním poklesu o 0,4 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržují Hl. m. Praha (64,1 %) se Středočeským krajem (61,6 %), které dle typologie EU spadají jako jediné do kategorie převážně městských regionů v rámci ČR. Ve většině krajů míra zaměstnanosti republikového průměru nedosahovala, nejnižší podíl zaměstnaných vykazovaly kraje Liberecký (56,3 %) a Ústecký (56,4 %). Z převážně venkovských regionů měl nejnižší míru zaměstnanosti Zlínský kraj (57,3 %), naopak nejvyšší byla v Plzeňském kraji (60,3 %).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Podle údajů MPSV pokračoval v roce 2019 trend snižování nezaměstnanosti, průměrný podíl nezaměstnaných osob (PNO)⁴⁸ v ČR klesl na 2,8 %, což je o 0,4 p. b. méně ve srovnání s předchozím rokem a současně nejnižší hodnota tohoto ukazatele od roku 2005. Pokles ročního průměru PNO nastal ve všech krajích ČR, oproti minulým obdobím však tempo snižování nezaměstnanosti zpomalilo.

Pro porovnání rozdílů PNO na úrovni měst a venkovských obcí⁴⁹ (obcí do 2 000 obyvatel) využíváme údaje MPSV o počtech nezaměstnaných (zde dosažitelných uchazečů o práci) v obcích ČR v jednotlivých měsících roku 2019. Průměrně bylo v jednotlivých obcích evidováno celkem 188,7 tis. osob bez práce⁵⁰, z toho 23,9 % (v průměru 45,1 tis. osob) v obcích do 2 000 obyvatel. Počty uchazečů se ve sledovaných měsících oproti stejným obdobím minulého roku snížily obdobným tempem ve městech i na venkově, v evidenci nezaměstnaných v obcích meziročně ubylo v průměru 26,6 tis. osob, z toho 6,7 tis. na venkově. Stejně jako v předchozích letech vykazovala i v roce 2019 celkově vyšší hodnoty PNO města (průměrně 2,9 % oproti 2,4 % na venkově).

Zaměstnavatelé oproti minulému roku navýšili nabídku volných pracovních míst (VPM) – úřady práce jich v roce 2019 evidovaly průměrně 341,0 tis., z toho 258,9 tis. VPM lze přiřadit ke konkrétním obcím.

47 *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2019), ČSÚ 2020.*

48 *Podíl nezaměstnaných osob (publikovaný od roku 2005) vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Roční průměr PNO vychází z měsíčně aktualizovaných údajů o počtu obyvatel ve věku 15–64 let.*

49 *Počet dosažitelných uchazečů o práci dle měsíčně aktualizovaných údajů MPSV je pro jednotlivé obce vztážen k počtu jejich obyvatel ve věku 15–64 let k 1. 1. 2019. (Malý lexikon obcí ČR).*

50 *Nezahrnuje dosažitelné uchazeče z jiných okresů, průměrný počet dosažitelných uchazečů včetně uchazečů evidovaných mimo okres svého bydliště činil 191,5 tis.*

Z průměrného počtu 258,9 tis. VPM jich na venkovské obce v roce 2019 připadalo 50,7 tis. (tj. 19,6 %). Nabídka VPM převyšovala počty uchazečů o práci v obcích ČR celkem (průměrně 0,7 dosažitelných uchazečů na jedno volné pracovní místo) i ve většině krajů s výjimkou Moravskoslezského, Ústeckého, Olomouckého a Jihomoravského. Nižší, tj. z perspektivy nezaměstnaných příznivější, hodnoty nabýval tento ukazatel ve městech (necelých 0,7 oproti 0,9 na venkově).

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁵¹ jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,62 oproti 2,36 z dat za rok 2018). Úroveň celkových čistých peněžních příjmů (v průměru na jednoho člena domácnosti – zde poslední data za rok 2016) byla dlouhodobě nejnižší ve dvou skupinách populačně nejmenších obcí, tedy ve venkovských obcích a v sousední kategorii (2 000-9 999 obyvatel), jednoznačně nejvyšší úroveň příjmů pak vykazovala velká města (s 50 000 a více obyvateli).

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí – způsob využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě (1 až 15), vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství (16 až 29), výsledky monitoringu ekosystémů (30 až 35).

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2019 více než polovinu celkové výměry ČR (53,3 %), v porovnání s rokem 2018 se zmenšil o 1,6 tis. ha stejně jako v roce 2017. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,4 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,6 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v předchozích letech (33,9 %).

51 *Pramen: Spotřební výdaje domácností – 2018, ČSÚ 2019. V roce 2016 ČSÚ provedl významné změny v publikování výsledků statistiky rodinných účtů – mj. došlo ke značné redukci údajů. Podrobnější výsledky za rok 2016 lze nalézt ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2017.*

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2019 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. (bez L, M, B)	Výměra TTP	Výměra R	Výměra U	Výměra G
Národní parky (NP)	7 882,14	7 532,29	254,96	0,00	49,51
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	296 102,10	187 471,45	99 924,90	642,70	3 086,16
Maloplošné chráněná území (MCHÚ)	7 392,07	6 700,14	533,03	34,89	33,72
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	4 894,56	4 279,34	475,87	32,84	32,92
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	308 915,11	199 318,60	100 656,18	675,54	3 168,59
Ptačí oblasti	122 135,46	82 228,07	35 608,52	457,50	1 170,47
Evropsky významné lokality	104 420,58	90 684,83	11 844,12	81,84	991,58
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	189 869,06	141 164,61	43 215,58	481,41	1 835,52
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	392 104,30	256 097,29	124 974,11	1 017,27	4 108,60

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2019 byla 1 114,83 tis. ha, tj. 14,1 % celkové rozlohy ČR. Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2019. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

V roce 2019 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 94 pěstitelů s plochou 6,9 tis. ha. Proplaceno bylo 90 žádostí, které byly podány v roce 2019 na rozlohu 6,8 tis. ha.

Ke dni 1. 8. 2019 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 359 členů s výměrou ovocných sadů a školek 10 039 ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 295 žádostí z roku 2018 na výměru 9,4 tis. ha ovocných sadů. V roce 2019 bylo podáno 318 žádostí na plochu 9,8 tis. ha na ovocné sady a 12 žádostí podáno na 73 ha jahodníku na orné půdě.

K 31. 12. 2019 bylo evidováno 153 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína, o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 5,7 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2019 podáno 674 žádostí na výměru 12,3 tis. ha. Do opatření ekologické zemědělství s kulturou vinice bylo celkem podáno 119 žádostí na výměru 909 ha.

Ve srovnání s rokem 2018 došlo ke snížení spotřeby minerálních hnojiv, a to o 4,9 %, jednalo se o snížení na 116,83 kg č. ž./ha z. p. v roce 2019. Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv mírně klesl o 0,7 % na 69,8 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2018 zvýšila o 18,2 % na 402 tis. t.

V roce 2019 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 17,8 mil. GJ, což reprezentuje mírné snížení o 1,0 % ve srovnání s rokem 2018. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 438,5 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2018. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁵² v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 153/2016⁵³ Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách. U lehkých půd nejčastěji překračuje PH chrom (18,7 % nadlimitních vzorků), dále arsen (14,4 %), beryllium (12,1 %) a kadmium (11,4 %) ⁵⁴. V případě ostatních půd je PH překračováno nejčastěji u kadmia (9,1 %), arsenu (8,0 %) a zinku (5,3 %).

T4.1/02 - Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2019
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF 4 202,1 tis. ha, 53,3 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 675,7 tis. ha, 33,9 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 70,0 % (2 940,9 tis. ha o. p.). Zatravnění: 24,2 % (1 017,5 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,8 % z. p., (243,6 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 320,5 tis. ha, 16,7 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 309 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 703,4 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 122,2 tis. ha z. p. (Počet oblastí 41). Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 795,1 tis. ha (10,1 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 104,4 tis. ha z. p. (Počet oblastí 1 112).
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 724,5 tis. ha, tj. 21,9 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na ČR rozloze (ha, %), MZe.	3 301,2 ha (41,9 % celkové výměry ČR), 1 857,4 ha z. p. (52,2 %) podle ČÚZK ⁵⁵ .
8	Podíl ANC ⁵⁶ – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	ANC: 2 009,1 tis. ha z. p., tj. 56,6 % z. p.
9	Výměra odvodňených a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodňených ploch (25,6 % z. p.) ⁵⁷ . Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 25,0 tis. ha (0,6 % z. p.) ⁵⁸ .

52 Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

53 Vstoupila v platnost 1. června 2016.

54 V letech 1990–1992 vznikla databáze, kde obsah rizikových prvků byl stanovován ve výluhu 1M HNO₃, která obsahuje téměř 55 000 vzorků. V roce 1998 započala tvorba 2. části databáze – obsahy prvků byly stanovovány po extrakci lučavkou královskou – počet vzorků v této části databáze je v současnosti 16 406.

55 Rozloha platná od 1. 8. 2016.

56 Redefinice LFA na ANC (Areas with Natural Constraints).

57 Poslední dostupný údaj z roku 1993.

58 Zdroj ČSÚ, Strukturální šetření AGROCENZUS 2010.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2019
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí: 2 248 tis. ha (53,5 %) bonitované z. p. Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 265 tis. ha bonitované z. p. ⁵⁹ .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁶⁰ .	Přibližně 59,4 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,19 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁶¹ . Podmáčeno: odhaduje se 198 tis. ha (4,7 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁶² .
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny se v roce 2019 již nepěstovaly. (V EU je pro komerční pěstování povolena jediná GM plodina, kukuřice, označovaná též jako „Bt kukuřice, v ČR pěstována do r. 2016)
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 541 tis. ha (12,9 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 6 917 ha zeleniny, 12 254 ha vinné révy, 10 039 ha ⁶³ ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie ⁶⁴ se používají asi na 240–250 tis. ha o. p. ⁶⁵
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 27,7 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,4 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 26,7 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 94,23 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 16,47 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 6,13 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	402 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 88 883 t v roce 2018 ⁶⁶ .
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 4 135 tis. kg, což představuje 1,16 kg účinných látek/ha z. p.

59 Počítáno pouze s FN, které je větší než 11,1. Oba zde uvedené údaje jsou z roku 2018.

60 Do roku 2015 se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“. Údaje jsou z roku 2018.

61 Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

62 Údaj je z roku 2018.

63 Plochy ovocných sadů a školek k 31. 8. 2019.

64 V roce 2010 vstoupil v platnost systém Kontrol podmiňenosti, a to 10 standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC). Jeden z těchto standardů je zaměřen na prevenci eroze půdy používáním minimalizačních technologií.

65 Odborníci pouze zúžili rozsah z „240–260 tis. ha o. p.“ na „240–250 tis. ha o. p.“.

66 Údaje za rok 2019 nebyly k uzávěrce dat Zprávy 2018 (1. 4. 2017) k dispozici. Údaj je za rok 2018.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2019
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 69 687 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 46 220 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	3,6 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 17,8 mil. GJ ⁶⁷ .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 438,5 mil. l motorové nafty ⁶⁸ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 418 tis. ks, prasata: 1 544 tis. ks, ovce: 213 tis. ks, kozy: 29 tis. ks, drůbež: 22 979 tis. ks, koně: 37 tis. ks.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství byla vydána celkem 6 rozhodnutí za rok 2018.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 297 055, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 60 612 689, oxid uhelnatý (CO): 143 427 678 (data za ohlašovací rok 2018) ^{69, 70} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Přepokládaná produkce amoniaku ⁷¹ z ustájení hospodářských zvířat je pro rok 2019 27,13 kt (v 2018 – 27,36 kt) a z aplikace statkových hnojiv 14,15 kt za rok 2019 (v 2018: 14,25 kt).
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: Preventivní hodnota je překračovaná nejčastěji u PAH ⁷² , nevyhovělo 7 vzorků ornice a 1 vzorek TTP a 1 vzorek z CHÚ. Dále je překročena u DDT, kde nevyhověly 3 vzorky ornice a 1 vzorek chmelnice a u PCB na 2 plochách orné. U HCB nevyhověl jeden vzorek z TTP.
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 52 % vzorků, rtuti u 13 % vzorků ⁷³ u PAU přesáhly max. limit 3 vzorky. Ostatní vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT, PCB, Hexachlorcyklohexany a lindan) ⁷⁴ .

67 Zahrnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

68 Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

69 Údaje za ohlašovací rok 2019 nejsou dosud k dispozici (ohlašování do IRZ za rok 2019 probíhá do 31. 3. 2020 – tj. není dosud ukončeno ohlašování do IRZ za tento rok). Vzhledem ke stavu nouze bylo umožněno ohlašovat až do konce června..

70 Nadlimitní množství látky je takové množství, které je ohlášeno striktně dle zákona č. 25/2008 Sb., o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Prahová hodnota pro úniky amoniaku do ovzduší je 10 000 kg/rok, pro oxidy dusíku 100 000 kg/rok a pro oxid uhelnatý 500 000 kg/rok..

71 V roce 2018 byla provedena revize a přepočty emisí amoniaku pocházejících ze zemědělství mezi roky 1990–2018 z důvodu rozdělení vykazování emisí amoniaku pocházejících z chovů hospodářských zvířat a aplikace statkových hnojiv na zemědělskou půdu. Použití metodiky TIER 2.

72 PAH (Polycyklický aromatický uhlovodík), PCB (Polychlorovaný bifenyl) a HCB (Hexachlorbenzen-chlorovaný aromatický uhlovodík)

73 Limit kadmia 2 mg/kg a limit rtuti 5 mg/kg v sušině.

74 Údaje jsou z roku 2018.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2019
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá z hlediska koncentrace těžkých kovů do I. a II. třídy jakosti vod. Drobné vodní toky: relativně vysoká je pouze koncentrace PAU, značný počet vzorků spadající do III a IV. třídy jakosti vod, často došlo k překročení imisního limitu ⁷⁵ .
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), ČHMÚ.	Dusičnany – 11,6 %, dusitany – 0,2 %, amonné ionty – 25,0 %, CHSK _{Mn} ⁷⁶ – 28,3 %, chloridy – 4,9 %, suma pesticidů – 51,3 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO, údaje zpracovány pro celou ČR.	Zranitelné oblasti: celkem 10,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ /l, 33,9 % rozborů překročilo limit 25 mg NO ₃ /l. Nezranitelné oblasti: 2,5 % rozborů překročilo limit 50 mg NO ₃ /l, celkem 16,4 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO ₃ /l.
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 262/2012 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 192 kontrol u 186 podniků v ZOD. V rámci kontrol nitrátové směrnice bylo zjištěno porušení pravidel u 10 subjektů a 5 subjektů uděleno opatření k nápravě daného stavu ⁷⁷ .

Na životní prostředí měl v roce 2019 významný vliv Program rozvoje venkova pro období 2014–2020, ze kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních a klimatických opatření. Toto opatření oproti PRV 2007–2013 nezahrnuje opatření Ekologické zemědělství. Přehledy podaných žádostí, požadované výměry a sumy vyplacených dotací jsou uvedeny v tab. T4.1/03 a tab. T4.1/04.

V roce 2019 už nebyly vypláceny dobíhající závazky z opatření AEO (PRV 2007–2013). (tab. T4.1/05).

Celkem bylo vyplaceno 4 468 mil. Kč z nárokových požadavků roku 2018.

⁷⁵ Údaje jsou z roku 2018.

⁷⁶ Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

⁷⁷ Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem popř. nebyl předložen havarijní plán, porušení zákazu hnojení, nerespektování povolené dávky dusíkatých hnojiv.

T4.1/03 - Přehled o AEKO - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

AEKO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2018 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Integrovaná produkce - ovoce	318	9	101	96
Integrovaná produkce - révy vinné	674	12	189	185
- základní ochrana vinic	170	2	17	20
- nadstavbová ochrana vinic	527	10	171	165
Integrovaná produkce - zeleniny	96	7	80	75
Travní porosty	12 762	915	2 858	2 611
- obecná péče o extenzivní louky a pastviny	11 462	715	1 816	1 755
- mezofilní a vlhkofilní louky hnojené	1 046	15	65	53
- mezofilní a vlhkofilní louky nehnojené	2 897	52	252	211
- horské a suchomilné louky hnojené	302	3	14	11
- horské a suchomilné louky nehnojené	1 180	18	83	65
- trvale podmáčené a rašelinné louky	456	1	25	22
- ochrana modrásků	388	2	10	9
- ochrana chřástala polního	629	11	61	50
- suché stepní trávníky a vřesoviště	136	2	25	24
- druhově bohaté pastviny	2 504	91	501	411
Zatravňování orné půdy	2 243	15	130	100
- zatravňování orné půdy - běžná směs	1456	8	65	46
- zatravňování orné půdy - druhově bohatá směs	56	0,4	3	3
- zatravňování orné půdy - regionální	15	0	0,8	1
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - běžná směs	950	6	57	47
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - druhově bohatá směs	38	0,2	2	2
- zatravňování o.p. podél vodního útvaru - regionální směs	13	0,1	1	1
Biopásy	370	3	64	47
- Krmné biopásy	238	2	49	38
- Nektarodárné biopásy	152	1	15	9
Ochrana čejky chocholaté	46	0,4	7	5
Dráhy soustředěného odtoku	7	0,06	1	1
Celkem	16 516	961	3 430	3 120

1) Údaje k 31. 12. 2019.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2018 a vyplacené v roce 2019.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

T4.1/04 - Přehled o EZ - PRV 2014–2020 (EAFRD)¹⁾

EZ	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2018 ³⁾
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Přechod na postupy a způsoby ekologického zemědělství	2 763	40	184	146
- travní porosty	1 631	20	43	43
- orná půda	965	20	133	96
- ovocné sady	126	0	6	5
- vinice	41	0	2	2
- chmelnice	0	0	0	0
Zachování postupů ekologického zemědělství	6 699	488	1 283	1 202
- travní porosty	3 789	417	891	852
- orná půda	2 197	66	322	286
- ovocné sady	633	4	53	47
- vinice	78	1	17	17
- chmelnice	2	0	0	0
Celkem	9 462	528	1 467	1 348

1) Údaje k 31. 12. 2019.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více titulů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé tituly.

3) Žádosti podané v roce 2018 a vyplacené v roce 2019.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2019 bylo vyplaceno z Programu péče o krajinu – podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem cca 40 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru bylo využito 68,25 % této sumy (27,3 mil. Kč).

Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit bylo Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR v roce 2019 profinancováno 120 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadlo 67,6 mil. Kč.

Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na péči o zemědělskou krajinu je program Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru byly z něho vyplaceny cca 4 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí. Výrazný pokles oproti roku 2018 byl způsoben ukončováním programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny schváleného na období 2009-2018 a přechodem na nový program schválený na období 2019-2023 pod stejným názvem. V roce 2019 tak byly dofinancovány běžící akce z předešlého období.

V roce 2019 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, požadováno 25,7 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2018 (6,2 mil. Kč na ZPF a 19, 5 mil. Kč na rybnících). V průběhu roku 2019 bylo uznáno a proplaceno 1,2 mil. Kč na ZPF a 10 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo stejně jako v předchozích letech zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodních rezervací a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ⁷⁸ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a příkrmování.

Příjem žádostí o náhradu újmy za omezení hospodaření, které mělo vzniknout v roce 2019, končí 31. března 2020, následně v průběhu roku 2020 budou tyto žádosti posuzovány a propláceny.

Výše finanční podpory na Národní podprogram konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství za rok 2019 vzrostla oproti předchozím rokům ze 75,0 mil. Kč na 78,5 mil. Kč. Výraznější změnu zaznamenala podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 82,9 mil. Kč, což je o 21,2 mil. Kč více než v roce 2018. Podpora včelařství v roce 2019 mírně stoupla z 99,6 mil. Kč na 104,5 mil. Kč. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků činila 84 mil. Kč, což je stejné jako v předchozích dvou letech. Podpora na Sucho 2018 – krmné suroviny se zvýšila ze 155 mil Kč na 901 mil Kč.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zvýšily v roce 2019 na 6,3 mld. Kč (oproti 5,2 mld. Kč v roce 2018).

V průběhu roku 2019 nedošlo ke změnám ohledně náhrad za omezené používání pozemků v ochranných pásmech vodních zdrojů, jsou vypláceny ve stejné výši jako za rok

78 Maloplošná zvláště chráněná území.

2018, tj. 5,3 mil. Kč 38 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2018 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁷⁹ a komunitní program Life+⁸⁰.

4.2 Ochrana zvířat

Oblast ochrany zvířat proti týrání je upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci odboru environmentálního a ekologického zemědělství oddělení ochrany zvířat, dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ a výbor pro ochranu zvířat používaných pro vědecké účely (VOZPVU). Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS.

V průběhu roku 2019 probíhaly na MZe stejně jako vloni intenzivní práce na novelizaci zákona na ochranu zvířat a s ním spojených prováděcích vyhlášek, a to proto, že PSP ČR zařadila tuto novelu do prvního čtení až v prosinci, ačkoliv vláda ji předložila již v červnu.

V institutu celoživotního vzdělávání VFU absolvovalo 22 veterinárních lékařů-zaměstnanců KVS kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 zákona na ochranu zvířat. Na dalších školicích pracovištích proběhly kursy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů na zvířatech, provádění pokusů na pokusných zvířatech a péče o ně včetně jejich usmrcování, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i jiné kursy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Celkem bylo v roce 2019 v různých odbornostech proškoleny 1 070 osob.

Na VFU úspěšně proběhla 26. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i 34. ročníku odborného semináře „Aktuální otázky bioklimatologie“ na MENDELU.

Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2019 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS „Informace o Programu ochrany zvířat – situace v roce 2019“. Program ochrany zvířat SVS je realizován již od roku 1993.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2019 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 7 510 kontrol (z toho u hospodářských zvířat 3 191

79 Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

80 Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

kontrol), při 1 475 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 466 099 zvířat (z toho u hospodářských zvířat nevyhovující péče při 525 kontrolách u 456 258 zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2019 stíháno 57 a odsouzeno 61 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcími nařízeními Komise (ES) č. 889/2008 a (ES) č. 1235/2008.

K 31. 12. 2019 hospodařilo v ČR 4 690 ekologických zemědělců a 825 výrobců biopotravin. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v LPIS k celkové výměře zemědělské půdy v LPIS činil 15,2 % k 31. 12. 2019.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR dle LPIS

Plochy	Výměra 2018		Výměra 2019		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda ¹⁾	81 170	15,06	90 530	16,73	111,53
Trvale travní porosty	435 695	80,84	443 985	82,07	101,90
Trvalé kultury - vinice	928	0,17	957	0,18	103,09
Trvalé kultury - sady	3 706	0,69	3 712	0,69	100,18
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	11	0,00	100,00
Trvalé kultury - jiné	1 551	0,29	1 585	0,29	102,19
Ostatní plochy ²⁾	15 872	2,94	214	0,04	1,35
Celkem	538 932	100,00	540 993	100,00	102,91

1) V rámci orné půdy je kromě standardní orné půdy (R) zařazena také kultura úhor (U) a kultura tráva na orné půdě (G) dle LPIS. Do trvalých kultur - sady je zařazena kultura ovocný sad (S) dle LPIS.

2) Do ostatních ploch jsou zahrnuty školky, zalesněná půda, plochy RRD, mimoprodukční plochy, jiná kultura a rybníky. V roce 2019 došlo k metodické úpravě a nejsou již započítávány do ostatních ploch plochy mimo LPIS.

Pramen: MZe

Zpracoval: S. Warthová (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2018 vyprodukováno 181 742 t obilovin, 3 879 t okopanin, 728 t olejnin a 1 998 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeno 9 599 t ovoce, z toho 3 647 t produkce hroznů. Produkce biomléka v roce 2018 činila 37 531 tis. litrů (v tom 36 478 tis. litrů kravského, 820 tis. litrů koziho a 233 tis. litrů ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 12 213 t hovězího, 546 t skopového (jehněčího), 153 t vepřového, 167 t drůbežího masa a 213 t vajec.

Detailní informace o systému ekologického zemědělství v ČR jsou každoročně zpracovány do Ročenky ekologického zemědělství, zprávy Statistická šetření ekologického zemědělství a Zprávy o trhu s biopotravinami v ČR.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

5.1 Distribuce potravin

Příznivý vývoj na trhu práce a rostoucí spotřeba domácností přispěly k pozitivní dynamice maloobchodního prodeje. Výdaje průměrné české domácnosti na nákup rychloobrátkového zboží⁸¹ se v roce 2018⁸² ve srovnání s rokem 2017 zvýšily o 2,8 %, objem nakoupených výrobků v této kategorii rostl pomalejším tempem (o 0,7 %). Tržby z prodeje potravin se meziročně zvedly o 1,9 %.

Většina výdajů za rychloobrátkové zboží byla realizována na moderním trhu. V roce 2018 dosáhl podíl výdajů domácností na rychloobrátkové zboží na tomto trhu 71,8 % (meziroční zvýšení o 1,0 p. b.).

Z hlediska jednotlivých obchodních formátů zůstaly i v roce 2018 pro domácnosti hlavním nákupním místem rychloobrátkového zboží hypermarkety (měřeno podílem výdajů domácností za rychloobrátkové zboží). Jejich pozice na trhu však meziročně mírně oslabila (o 1,0 p. b.); domácnosti zde realizovaly 31,1 % všech výdajů na potraviny, nápoje a drogerii. Naopak podíl na trhu nepřetržitě zvyšují menší nákupní místa – supermarkety a diskonty. Diskonty si v roce 2018 meziročně polepsily (o 1,7 p. b.), jejich podíl na trhu činil 22,2 %. Své postavení si s hodnotou 17,5 % upevnilly také supermarkety (meziroční růst o 0,7 p. b.). Podíl malých prodejen na trhu klesl o 0,6 p. b. na 10,6 %. Výdaje domácností se snížily i ve specializovaných prodejnách – z 6,1 % v roce 2017 na 5,6 % v roce 2018.

Koncentrace maloobchodu v ČR v roce 2018 vzrostla (o 1,1 p. b.). V TOP 10 obchodních řetězcích domácnosti realizovaly 77,8 % výdajů za rychloobrátkové zboží, z nich 58,3 % připadalo na TOP 5 řetězců. Pozici nejsilnějšího řetězce si i přes meziroční oslabení (o 0,6 p. b.) udržel Kaufland (15,2 %), následují Albert (12,2 %), Lidl (11,9 %), Penny Market (9,6 %) a Tesco (9,4 %).

Průměrná frekvence nakupování zůstala v roce 2018 (i přes mírné meziroční snížení) relativně vysoká (335 nákupů/rok). Výdaje na 1 nákup rychloobrátkového zboží představovaly v průměru téměř 249 Kč (o 7 Kč více než v roce 2017). Nejvíce nákupů uskutečnili spotřebitelé v řetězci COOP (63 nákupů/rok), avšak s druhou nejnižší hodnotou nákupního košíku (181 Kč/nákup). Mezi řetězce s vysokou průměrnou frekvencí nákupů patřily dále Albert (46 nákupů/rok) a Hruška (42 nákupů/rok). Pro tuto prodejnu byly charakteristické nejmenší výdaje na jeden nákup (168 Kč). Naopak nejdražším nákupním košíkem (580 Kč) při malé frekvenci nakupování (12 nákupů/rok) se vyznačovali nakupující v řetězci Globus. Vysokou

81 Potraviny, nápoje, zboží osobní péče, péče o domácnost, výživa pro děti a zvířata.

82 Analýza je provedena na základě výsledků studie #Shopper GFK vydané v září 2019, proto jsou údaje uváděny s ročním zpožděním.

útratu za jeden nákup vykazali rovněž zákazníci Kauflandu (435 Kč), Tesca (327 Kč) a Lidl (322 Kč).

Necelou jednu třetinu výdajů na rychloobrátkové zboží představovaly v nákupním košíku skupiny maso vč. masné výrobky (16,3 %) a mléčné výrobky vč. vajec (13,9 %). Poměrně významně byly zastoupeny i polotovary (9,5 %), jejich podíl meziročně stoupl nejvýznamněji ze všech kategorií (o 0,3 p. b). Nejmenší podíl v nákupním košíku tvořily teplé nápoje (2,7 %) a mražené potraviny (2,9 %).

V roce 2018 (po mírném poklesu v roce 2017) u zákazníků opět vzrostla obliba promočních nákupů rychloobrátkového zboží; průměrně na ně bylo vynaloženo 47,5 % všech výdajů za tento typ zboží. Podíl nákupů potravin v promocích se v ČR pohyboval výrazně nad hodnotami ostatních zemí EU (na Slovensku 38 %, v Rakousku 32 %, Polsku 20 % a Německu 17 %). Z jednotlivých kategorií potravinářského zboží byl největší podíl nákupů v akci zaznamenán u nápojů (alkoholických i nealkoholických – asi 62 %) a u cukrovinek a pochutin (52,2 %), naopak pečivo a polotovary byly kategoriemi s nejnižším podílem akčních nákupů (20,2 %, resp. 36,0 %). Z hlediska jednotlivých formátů prodeje byly promoční nákupy nejčastěji realizovány v hypermarketech (58,9 %), dále v supermarketech (53,8 %) a diskontech (51,7 %). Naopak v malých i specializovaných prodejnách představovaly jen nízký podíl (27,2 %, resp. 14,3 %).

Podíl privátních značek z celkových výdajů na rychloobrátkové zboží v roce 2018 činil 22,5 % (meziroční nárůst o 1,1 p. b.). Nejsilnější pozici mezi všemi formáty měly privátní značky v diskontech, kde tvořily téměř polovinu (48,7 %) celkových výdajů u nakupujících rychloobrátkové zboží. Podíl privátních značek v ostatních prodejních formátech (super a hypermarkety) byl poměrně nízký (15,4 %, resp. 16,1 %). V rámci potravinových skupin měly privátní značky nejvýznamnější zastoupení u mražených potravin (34,5 %), polotovarů (29,5 %) a základních potravin (26,1 %).

Přibližně 85 % domácností používalo v roce 2018 při nákupech rychloobrátkového zboží reklamní letáky (meziroční pokles o 1,8 %). Nákupy s letáky tvořily 37 % z celkové hodnoty rychloobrátkového zboží. Použití letáku zvýšilo celkovou útratu o 43 % (ve srovnání s nákupy bez letáků). U 27 % všech nákupů rychloobrátkového zboží byly využity věrnostní karty, které navýšily hodnotu nákupního košíku v průměru o 26 %.

Stěžejními faktory pro výběr hlavního nákupního místa (bez ohledu na jeho formát) zůstaly v roce 2019⁸³ stejně jako v předchozích letech dobrá dostupnost (74 %⁸⁴), výhodná otevírací doba (69 %), přiměřené ceny (61 %), snadná orientace (60 %) a dostupnost a šíře čerstvého sortimentu (58 %).

83 *Pramen: #Shopper GfK, GfK, 2019. Údaje byly získány z výběrového šetření realizovaného v dubnu roku 2019.*

84 *V % důležitosti na škále 0–100 % (0 – nejméně důležité, 100 – nejdůležitější).*

Kaufland byl pro zákazníky atraktivní zejména díky přiměřeným cenám a příznivému poměru kvality a ceny, Albert HM pro snadnou dostupnost a atraktivní nabídku čerstvých potravin, Albert SM navíc pro vyhovující otevírací dobu a snadnou orientaci. Snadná dostupnost, atraktivní nabídka čerstvých potravin a dobrý poměr kvality a ceny byly hlavními kritérii volby pro zákazníky Lidl. Tesco HM byl oblíbený především kvůli možnosti snadno zaparkovat, přiměřeným cenám zboží a snadné dostupnosti prodejny, Tesco SM pro dostupnost, prodejní dobu, dobrou orientaci a příznivé ceny.

Kromě snadné dostupnosti byl Penny Market pro spotřebitele atraktivní z důvodů týkajících se ceny a dobré orientace na prodejně. Klíčovou roli pro zákazníky, kteří si zvolili za hlavní nákupní místo řetězec Billa, hrály dostupnost, orientace na prodejně a atraktivní nabídka čerstvého zboží. Globus vynikal u zákazníků především bohatým sortimentem, atraktivní nabídkou čerstvých potravin a dobrou možností parkování.

Nejvyšší celková spokojenost byla zaznamenána u řetězců Lidl a Globus, kde 8 z 10 zákazníků uvedlo, že bylo s nákupem spokojeno. Spokojenost s nákupem v Kauflandu vyjádřily tři čtvrtiny nakupujících, následovaly řetězce Tesco HM (70 %), Penny Market a Billa (oba 61 %), Albert HM (58 %), COOP (57 %) a Tesco SM (56 %). Nejméně byli zákazníci spokojeni s nákupem v menších prodejnách: v Hrušce (48 %), v řetězci Můj obchod (53 %) a Albert SM (54 %).

Lidl a Globus dosáhly velmi dobrých výsledků i v loajalitě zákazníků. Pouze u těchto 2 řetězců (ze všech sledovaných) byl podíl zákazníků, kteří tyto řetězce doporučují, vyšší než těch, kteří je nedoporučují. Nejméně loajální byli nakupující v řetězcích Tesco SM (12 % doporučení), Albert SM a Hruška (oba 15 %).

Rovněž z hlediska emoční vazby vykázal nejlepší hodnocení Lidl a Globus. Oba řetězce mají nejvíce zákazníků, kteří jsou ochotni navštívit jejich prodejny přesto, že se nacházejí ve větší vzdálenosti než jiné (Globus 51 %, Lidl 38 %), a nejmenší podíl zákazníků, kteří zde nakupují z nutnosti (Globus 12 %, Lidl 11 %).

S výjimkou těchto dvou řetězců byl postoj zákazníků k trhu spíše negativní. V odpovědích převažovali zákazníci, kteří postrádají jakoukoliv emocionální vazbu k řetězcům. Tato skutečnost podporuje snadné střídání mezi řetězci.

V hodnocení všech důležitých kombinací více faktorů (sortiment versus cena, sortiment versus dostupnost a šíře sortimentu, atmosféra versus orientace) dosáhl opět nejlepších výsledků Globus, následován Lidlem a Kauflandem.

Nákup potravin je výrazně segmentován. Největšími skupinami nakupujících v ČR byly domácnosti starších dvojic a jednotlivců (44,0 %), rodiny s dětmi do 14 let (22,5 %) a mladší 1–2členné bezdětné domácnosti (16,2 %). Nejmenší podíl zákazníků tvořily rodiny s teenagery (6,0 %). Z pohledu jednotlivých formátů byly hypermarkety a diskonty nejvíce preferovány rodinami s dětmi a dospívajícími, supermarkety rodinami se 3 a více dospělými a malé prodejny

staršími domácnostmi a rodinami s dospělými členy. Podíl nakupujících v promo akcích byl u všech skupin zhruba stejný, nejméně je akceptovali mladí singles a páry bez dětí. Privátní značky byly nejvíce kupovány rodinami s dětmi a teenagery. Reklamní letáky měly největší vliv na výdaje starších jednotlivců a párů. Věrnostní karty nadstandardně využívali mladí jednotlivci a páry. Rodiny s teenagery a školními dětmi zohledňovaly při nákupech více cenu než kvalitu. Nakupování bylo zábavou hlavně pro mladé singles a páry a rodiny s dětmi ve věku 6–14 let.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená ve stálých cenách (odhad ÚZEI) v roce 2019 v podstatě stagnovala. Téměř stejná úroveň spotřeby ve srovnání s předchozím rokem byla zachována jak u potravin rostlinných, tak i u potravin živočišného původu. Ceny potravin v maloobchodě se v roce 2019 meziročně zvýšily o 3,1 %, tj. více, než činila míra inflace (+2,8 %).

Vývoj spotřeby vybraných potravin v roce 2019 (odhad ÚZEI) je uveden v tab. T5.2/01.

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/os./rok)

Potravinová skupina	2018	2019 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	82,4	81,7	99,2
v tom - hovězí	8,7	8,9	102,3
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	43,2	41,9	97,0
- drůbež	28,4	28,7	101,1
- ostatní	2,0	2,1	105,0
Ryby celkem	5,6	5,7	101,8
Sýry (včetně tvarohů)	17,9	18,5	103,4
Čerstvé mléčné výrobky	94,6	93,9	99,3
Vejce	14,6	15,0	102,7
Máslo	5,1	5,4	105,9
Sádlo	4,4	4,3	97,7
Rostlinné tuky a oleje	17,7	17,6	99,4
Cukr rafinovaný celkem	34,8	35,3	101,4
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	108,7	108,5	99,8
Brambory celkem	67,7	66,0	97,5
Luštěniny	3,0	3,0	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	87,1	85,8	98,5
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	49,7	48,5	97,6
Jižní ovoce	36,4	36,6	100,5

1) Odhad ÚZEI na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v březnu 2020).

Pramen: ČSÚ - Spotřeba potravin v roce 2018; výpočty ÚZEI z údajů Statistiky zahraničního obchodu ČSÚ a Statistiky Mlék (MZe)
Zpracoval: I. Dolanová, I. Mrhálková (ÚZEI)

Celková spotřeba masa a masných výrobků se v roce 2019 nepatrně snížila. Zásahu na tomto vývoji měl pokles konzumace vepřového masa (-3,0 %), k němuž došlo v návaznosti na poměrně výrazný nárůst jeho ceny. Naopak zvýšení spotřeby nastalo u hovězího masa (+2,3 %), přičemž spotřebitelská cena zůstala přibližně na úrovni předchozího období. Rovněž se mírně navýšila spotřeba drůbežího masa (+1,1 %) při stagnaci jeho ceny. Pozitivní skutečností je mírný vzestup spotřeby ryb a rybích výrobků (+1,8 %), pokračuje tak dlouhodobý trend jejího nárůstu.

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla také pro rok 2019 propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je vykazuje statistika EU (Eurostat)⁸⁵. V roce 2019 zůstala spotřeba čerstvých mléčných výrobků na téměř stejné úrovni jako v předchozím roce, ceny těchto produktů se jen nepatrně zvýšily. Spotřeba konzumního mléka se mírně snížila (-1,6 %); přitom cena pro spotřebitele zůstala téměř stejná jako v roce 2018. K poklesu spotřeby došlo u jogurtů (-1,9 %) při současném nárůstu jejich ceny, dále i u tvarohových dezertů a smetanových krémů. Naopak navzdory nárůstu spotřebitelských cen došlo ke zvýšení spotřeby smetan (+3,7 %) a kysaných mléčných výrobků (+8,7 %). Celková spotřeba sýrů (včetně tvarohů) se navýšila (+3,4 %) i přes růst jejich cen (kromě tvarohů, kde došlo k nepatrnému poklesu ceny). V rámci této podskupiny nejvíce vzrostla spotřeba přírodních sýrů (+3,4 %) a tvarohů (+4,4 %), u tavených sýrů stagnovala. Podle propočtů ÚZEI došlo v roce 2019 k nízkému meziročnímu nárůstu celkové spotřeby mléka a mléčných výrobků (+1,3 %).

V roce 2019 v kategorii tuků poměrně výrazně vzrostla spotřeba másla (+5,9 %) v souladu s poklesem jeho ceny. Konzumace sádla se naopak mírně snížila (-2,3 %), u rostlinných tuků a olejů se téměř nezměnila.

Spotřeba vajec se zvýšila (+2,7 %) při snížení jejich ceny.

Spotřeba cukru nepatrně vzrostla (+1,4 %) při výrazném snížení jeho ceny.

Spotřeba výrobků z obilovin v roce 2019 stagnovala při nárůstu ceny chleba a běžného pečiva, spotřebitelská cena pšeničné mouky zůstala téměř na úrovni předchozího období.

Celková spotřeba zeleniny a zeleninových výrobků se v roce 2019 i přes poměrně výrazný nárůst cenové úrovně těchto produktů snížila jen nepatrně (-1,5 %). Konzumace brambor se snížila (-2,5 %), a to při nejvyšší dosažené spotřebitelské ceně za posledních deset let.

85 *Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.*

Spotřeba ovoce mírného pásma velmi mírně poklesla (-2,4 %), přičemž spotřebitelská cena jablek, jako hlavního zástupce této skupiny, v roce 2019 prudce klesla (po výrazném nárůstu v roce 2018). Konzumace jižního ovoce v podstatě stagnovala.

Podle posledních dostupných údajů se v ČR ve srovnání s průměrem spotřeby v EU konzumuje méně hovězího masa a ryb. Naopak je tomu u vepřového masa a drůbeže. Spotřeba obilovin (kromě rýže), rostlinných jedlých tuků a olejů i cukru je v ČR vzhledem k EU jako celku spíše podprůměrná. Od roku 2013 však neexistuje v rámci EU jednotná mezinárodní metodika sledování spotřeby potravin na osobu, která by zaručovala srovnatelnost čísel.

5.3 Výdaje za potraviny

K růstu HDP v roce 2019 (stejně jako v předchozích letech) přispěla vysokou mírou domácí spotřeba. Výdaje na konečnou spotřebu domácností (v domácím pojetí⁸⁶) v roce 2019 v běžných cenách meziročně vzrostly o 6,0 % (ve stálých cenách⁸⁷ činil růst 3,0 %), v roce 2018 byl růst výdajů nepatrně nižší (5,2 % v běžných cenách, ve stálých cenách 2,8 %). Příčinou růstu spotřebních výdajů domácností byl zejména růst disponibilních příjmů domácností (průměrné nominální mzdy se v roce 2019 podle předběžných údajů meziročně zvýšily o 7,1 %, v roce 2018 o 7,5 %; přírůstek čistých peněžních příjmů domácností v roce 2018 činil 6,9 %⁸⁸); stoupaly i spotřebitelské ceny zboží a služeb (o 2,1 % v roce 2018 a o 2,8 % v roce 2019).

Mezi výdaji na konečnou spotřebu domácností (v domácím pojetí) zaznamenaly v roce 2018⁸⁹ nejvyšší meziroční růst výdaje za střední vzdělávání (o 36,2 %), s odstupem výdaje za dovolenou s komplexními službami (o 16,4 %), za předškolní a základní vzdělávání (o 16,0 %) a za provoz osobních dopravních prostředků (o 15,0 %). Výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje se v domácnostech v roce 2018 meziročně zvýšily o 3,8 %, z toho jen za potraviny o 3,8 %, za nealkoholické nápoje o 3,7 %. Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů meziročně stouply o 1,3 %, z toho jen za potraviny o 1,5 %, ceny nealkoholických nápojů nepatrně (o 0,1 %) poklesly. Na růstu výdajů za potraviny se vedle cenového vývoje podílel i mírný meziroční růst spotřeby většiny druhů potravin, současně se mění struktura spotřeby i nároky na kvalitu potravin. Mezi potraviny, které zaznamenaly v roce 2018 meziroční růst, patří maso (vepřové, hovězí, drůbeží a skopové), vnitřnosti, ryby, vejce, přírodní sýry, mlýnské a pekárenské výrobky, máslo, jedlé oleje, ovoce mírného pásma i ovoce jižní, luštěniny, nečokoládové cukrovinky a cukrářské výrobky; rovněž se zvýšila spotřeba nealkoholických nápojů (zejména minerálních a sodových vod, limonád, čaje a kávy).

86 *Výdaje na konečnou spotřebu domácností jsou výdaje vynaložené na výrobky a služby, které jsou určeny pro přímé uspokojení individuálních potřeb a přání. Domácí pojetí zahrnuje výdaje rezidentů i nerezidentů v tuzemsku.*

87 *Ceny roku 2010.*

88 *Údaje ČSÚ o čistých peněžních příjmech domácností ke dni zpracování této zprávy jsou za rok 2018.*

89 *Údaje ČSÚ o výdajích domácností na konečnou spotřebu podle skupin výdajů ke dni zpracování této zprávy jsou za rok 2018, výpočty výdajů uváděných v běžných cenách.*

Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových výdajích domácností na konečnou spotřebu činil v ČR v roce 2018 podle Eurostatu 16,1 %; meziročně zaznamenal pokles o 0,2 p. b. a dostal se tak na úroveň let 2015 a 2016. V domácnostech zemí EU 28 se podíl dlouhodobě významně nemění, v posledních pěti letech se pohyboval v intervalu 12,1 % - 12,3 %, v roce 2018 zaznamenal nepatrný meziroční pokles (o 0,1 p. b.) na 12,1 %. Země s vyšší podílu obdobnou domácnostem ČR jsou Portugalsko a Polsko (podíl obou zemí byl v roce 2018 shodně 16,4 %). Nejvyšší podíl v rámci zemí EU 28 měly v roce 2018 domácnosti Rumunska (26,2 %), s odstupem domácnosti Litvy (20,9 %) a Estonska (19,6 %). Podíly výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje v těchto zemích – i přes klesající trend – jsou v rámci Unie dlouhodobě nejvyšší. Nejnižší podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje mělo Spojené království (7,8 %), dále domácnosti Irsko (8,7 %), Lucemburska (9,1 %) a Rakouska (9,7 %).

Podíl výdajů domácností za potraviny a nealkoholické nápoje je v ČR druhým z nejvyšších v rámci skupin vydání COICOP⁹⁰ (za podílem výdajů za bydlení s 25,3 % v roce 2018). Ze Statistiky rodinných účtů⁹¹ je patrné, že nejvyšší podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje ze spotřebních výdajů mají dlouhodobě domácnosti důchodců, jejich podíl v roce 2018 byl 23,7 %, tj. o 5,6 p. b. vyšší než podíl domácností zaměstnanců, jejichž podíl byl mezi domácnostmi na nejnížší úrovni (tab. T5.3/01). Při členění domácností podle výše příjmů dosahují domácnosti s nejnižšími příjmy výrazně vyššího podílu výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje (20,9 %) než domácnosti s příjmy nejvyššími (16,8 %). Meziročně zaznamenal podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje v domácnostech celkem v roce 2018 pokles o 0,5 p. b.

T5.3/01 - Vydání za potraviny, nápoje a tabák v domácnostech Statistiky rodinných účtů podle postavení osoby v čele domácnosti a v domácnostech s různou příjmovou úrovní v roce 2018 v % (předběžné údaje)

Ukazatel	Domácnosti celkem	z toho domácnosti			20 % domácnosti	
		zaměstnanců	samostat. činných	důchodců bez PC ¹⁾	s nejnižšími příjmy	s nejvyššími příjmy
Spotřební vydání celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
z toho: potraviny, nápoje a tabák	22,4	21,2	20,7	27,5	23,6	19,6
v tom: potraviny a nealkoholické nápoje	19,3	18,1	18,2	23,7	20,9	16,8
alkoholické nápoje, tabák	3,1	3,1	2,5	3,8	2,7	2,8

1) PC - pracující člen.

Pramen: Statistika rodinných účtů, ČSÚ, 2019

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z hlediska jednotlivých potravin/potravinových agregací vydávají domácnosti nejvíce finančních prostředků za maso a masné výrobky (24 % v roce 2018). Na druhém a třetím místě to byly výdaje za skupinu mléko, sýry, vejce (19 %) a za obiloviny a pekárenské výrobky (18 %). Podíly výdajů ostatních potravinových agregací se pohybovaly pod 10 %, nejnižší podíl výdajů byl za skupinu ryby (2 %).

90 COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) „Klasifikace individuální spotřeby podle účelu“, jejímž předmětem je zařazení všech druhů individuální spotřeby podle účelu použití; důvodem je mezinárodní srovnatelnost statistických ukazatelů.

91 Údaje statistiky rodinných účtů nejsou srovnatelné s údaji národních účtů a Eurostatu (odlišný metodický postup). Jejich využití pro účely zprávy spočívá zejména ve vzájemném porovnání ukazatelů mezi domácnostmi a hodnocení vývoje těchto ukazatelů v rámci domácností.

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Po zvolnění tempa růstu v předchozím roce úhrnný růst spotřebitelských cen v roce 2019 zrychlil. Průměrná míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2019 činila 2,8 %, což představuje o 0,7 p. b. vyšší hodnotu než v roce 2018. Z hlediska dlouhodobého vývoje se jedná o druhou nejvyšší úroveň míry inflace od roku 2009. Podobně jako v minulých letech byl přírůstek cen zboží celkem (2,3 %) pozvolnější než u cen služeb (3,7 %).

S výjimkou roku 2018 zaznamenává průměrná cenová hladina v ČR v posledních letech podstatně progresivnější nárůst než v EU 28 jako celku. V roce 2019 předčil meziroční vzestup spotřebitelských cen v naší republice (měřený HICP⁹²) o 1,1 p. b. zvýšení cen v zemích EU celkem (1,5 %⁹³) a ČR se zařadila mezi 6 zemí s nejvyšším cenovým navýšením. Podobný cenový přírůstek jako ČR zaznamenaly Nizozemsko a Lotyšsko. Stejně jako v předchozím roce vzrostly nejrychleji ceny pro spotřebitele v Rumunsku (o 3,9 %), Maďarsku (o 3,4 %), Lotyšsku a na Slovensku (oba o 2,8 %). Na druhé straně k zanedbatelnému zvýšení cenové úrovně došlo opět u zemí s nižší úrovní ekonomického rozvoje, jako je Portugalsko (zvýšení o 0,3 %), Řecko (o 0,5 %), Kypr (o 0,6 %).

Do zvýšení meziročního tempa růstu cen spotřebního zboží a služeb se promítla řada vlivů, souvisejících především s vývojem ekonomiky v ČR. Obdobně jako v roce 2018 k nejvýznamnějším patřily nárůst mezd vyvolaný nízkou nezaměstnaností a vysokým počtem volných pracovních míst a růst poptávky a spotřeby domácností podpořený jak příznivou ekonomickou situací, tak spotřebitelskou důvěrou v očekávaný pozitivní hospodářský rozvoj společnosti. V porovnání s vývojem v předchozím roce měla podstatně větší význam administrativní opatření; jejich příspěvek k průměrné meziroční inflaci činil 0,6 p. b. Naopak výrazně protiinflační vliv vykazala ze zahraničních faktorů cena ropy na světových trzích, která po razantním meziročním vzestupu v roce 2018 poklesla zhruba o 10 %. Prakticky neutrálně působil pohyb kurzu koruny vůči euru.

Z hlediska jednotlivých výdajových skupin vývoj inflace nejvíce ovlivnil růst cen bydlení (o 5,3 %) v důsledku rapidního přírůstu cen elektřiny, nájemného a tepla a rovněž cen potravin vč. nealkoholických nápojů. Do úhrnného cenového růstu se dále promítlo navýšení cen ostatního zboží a služeb (o 3,8 %), stravování vč. ubytování (o 4,2 %) a alkoholických nápojů vč. tabáku (o 2,2 %). Snižující efekt měly opět pouze ceny odívání a obuvi.

92 *Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné. HICP byl vypočten ÚZEI na základě měsíčních údajů Eurostatu.*

93 *Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.*

Ve směru celkového cenového zvýšení již 3. rokem v řadě významně působí nárůst cen potravinářského zboží. V roce 2019 se dynamika růstu spotřebitelských cen této skupiny meziročně zrychlila na 102,8 % (tj. o 1,5 p. b.).

Trend vývoje spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů v ČR korespondoval s vývojem cen této skupiny v drtivé většině zemí EU. Na rozdíl od předchozího roku byl meziroční růst cenové hladiny potravinářského zboží v naší zemi ve srovnání s průměrem zemí EU o 0,7 p. b. rychlejší (v roce 2018 byl o stejnou hodnotu pomalejší). Značný vzestup cenové úrovně hodnocené skupiny pokračoval v rámci Unie v Rumunsku (o 5,6 %), Maďarsku (o 5,1 %) a Polsku (o 5,0 %). K zemím s podprůměrným růstem cen potravinářských výrobků patřily např. Německo, Rakousko, Finsko (růst o 1,1–1,2 %). Pouze u 3 zemí (Chorvatsko, Řecko, Irsko) se ceny potravin a nealko nápojů zanedbatelně snížily.

Spotřebitelské ceny samotných potravin se v ČR v roce 2019 proti roku 2018 zvedly o 3,1 %, ceny nealkoholických nápojů obdobně jako v předchozím roce v podstatě stagnovaly.

Vysoký přírůstek cenové hladiny potravin v maloobchodní síti byl důsledkem vývoje cen v předchozích člancích potravinového řetězce i dovozních cen. V meziročním porovnání vzrostly nejdynamičtěji CZV – o 4,9 %, CPV potravin byly vyšší o 3,8 % a dovozní ceny potravin a živých zvířat (DC) o 2,7 %. S výjimkou ledna se spotřebitelské ceny potravin v úhrnu v roce 2019 pohybovaly nad hodnotami cen roku 2018.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2018/17	2019/18
Potraviny	101,5	103,1
v tom - maso a masné výrobky	101,2	103,6
- ryby a mořské plody	99,0	101,2
- mléko, mléčné výrobky, vejce	103,8	100,6
- oleje a tuky	104,0	96,8
- pekárenské výrobky, obiloviny	100,3	103,5
- cukr a výrobky z cukru	98,3	98,5
- ovoce a ovocné výrobky	102,8	96,1
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	99,9	119,6
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	100,5	103,6
Nealkoholické nápoje	99,9	100,2
v tom - káva, čaj, kakao	100,5	98,2
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	99,5	101,4

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2019, 2020

Zpracoval: I. Mrháková (ÚZEI)

Meziroční pohyb cen základních potravinových skupin dokumentuje tab. T5.4/01. Zatímco v předchozích letech se v celkové hladině cen potravin významně odrážel nárůst cen skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce, v roce 2019 byli hlavními nositeli cenového přírůstku maso a zelenina.

O meziroční růst cenové úrovně masa a masných výrobků (o 3,6 %) se zasloužil vzestup cen vepřového výsekového masa (o 5,2 %), který reagoval na nárůst cenové hladiny ve všech

článcích výrobní vertikály. Uvedený vývoj byl úzce spjat s vývojem ceny této komodity na evropském, resp. světovém trhu. Nedostatečná nabídka na trhu s vepřovým masem v JV Asii, a především u hlavního světového vývozce a konzumenta, Číny, způsobená epidemií afrického moru prasat, umožnila EU významně exportovat na asijské trhy za příznivé ceny. Tato skutečnost ovlivnila růst cen ve všech členských zemích, ČR nevyjímaje. Přírůstek cen vepřového masa pro spotřebitele v ČR byl však v porovnání se zvýšením CZV jatečných prasat i CPV a DC vepřového masa podstatně mírnější.

Spotřebitelské ceny ostatních druhů mas se proti roku 2018 prakticky nezměnily. Cena hovězího výsekového masa se při stagnaci CPV a poklesu DC zvýšila o 0,9 %. V rámci drůbežího masa (meziroční index 100,1) klesla spotřebitelská cena kuchařského kuřete (o 5,4 %), přitom cena zpracovatelů zůstala na úrovni předchozího roku a DC mírně vzrostla. Cenová úroveň ostatních zástupců drůbeže stoupla (v rozmezí od 0,7 % do 4,5 %). Do růstu cen uzenářských výrobků (o 4,7 %) a ostatních masných polotovarů (o 6,9 %) se promítl vzestup cen hlavní suroviny, tj. vepřového masa.

Po dva roky trvajícím stagnačním trendu došlo v roce 2019 ke skokovému zvýšení spotřebitelských cen skupiny zelenina vč. brambor (o 19,6 %). Nepříznivý vývoj počasí v průběhu let 2018 i 2019 a s tím související nízká sklizeň zeleniny v hlavních produkčních zemích i v ČR se projevily nedostatečnou nabídkou většiny druhů čerstvé zeleniny a růstem jejich CZV i cen v obchodní síti. Celkově vzrostly spotřebitelské ceny zeleniny (čerstvé a chlazené) v roce 2019 v meziročním porovnání o 13,0 %, při rozdílném vývoji cen jednotlivých zástupců. Raketově a téměř shodně zdražily opět cibule (o 70,5 %) a dále hlávkové zelí (o 68,9 %), jehož cena pro spotřebitele významně převýšila růst ceny pěstitelů i dovozní ceny a vyšplhala se na historicky nejvyšší úroveň. Z důvodu značného přírůstku DC se významně zvedly rovněž ceny celeru (o 39,1 %) a brokolice (o 30,4 %). Po téměř 50% nárůstu v předchozím roce se stabilizovala cena mrkve. Z plodové zeleniny stouply ceny paprik (o 11,6 %) a rajčat (o 9,6 %) a mírně se snížila cena salátových okurek (o 3,3 %). V důsledku extrémního přírůstku CZV i DC vyvolaného velmi nízkou sklizní v marketingových letech 2018/19 a 2019/20 došlo u obchodníků k vysokému navýšení cen konzumních brambor (o 48,2 %); průměrná cena této okopaniny dosáhla nejvyšší hodnoty od počátku sledování (21,52 Kč/kg).

Prakticky stejným tempem jako ceny skupiny maso rostla celková cenová úroveň ostatních potravinářských výrobků (z hlediska zastoupení ve spotřebním koši však nevýznamné skupiny) a mlýnských a pekárenských výrobků vč. obilovin.

Vývoj spotřebitelských cen pekárenských výrobků v roce 2019 ovlivnil pohyb cen dvou váhově nejsilnějších položek, tj. chleba vč. běžného pečiva a ostatních pekárenských výrobků (jemné a trvanlivé pečivo, toastový chléb aj.). Jejich cenová hladina vzrostla shodně o 3,3 %, tj. podstatně pomaleji než u CPV. Nejprudší zvýšení cen pro spotřebitele bylo po stagnaci v roce 2018 zaznamenáno u jiných výrobků z obilovin (o 10,9 %; např. houskové knedlíky v prášku,

listové těsto). Zanedbatelně klesly pouze ceny mouky (o 1,1 %), přitom cena zpracovatelů se poměrně výrazně zvedla.

V podstatě stagnační tendenci vykazaly v roce 2019 spotřebitelské ceny ryb a mořských plodů (zvýšení o 1,2 %) a mléka, mléčných výrobků a vajec (zvýšení o 0,6 %).

Cenová hladina konzumního mléka v tržní síti byla v roce 2019 podobně jako v předchozím roce stabilizovaná. V meziročním porovnání se takřka nezměnila, přestože cena zpracovatelů stoupla. Stagnaci cen vykazaly po vyšším meziročním vzestupu v roce 2018 rovněž ostatní mléčné výrobky (tj. tekuté zakysané mléčné výrobky, smetany, mražené smetanové krémy, pomazánkové máslo). K podstatnému zmírnění dynamiky růstu (o 5,4 p. b.) došlo u spotřebitelských cen jogurtů (zvýšení o 2,6 %), naopak u sýrů vč. tvarohů cenový nárůst nepatrně zrychlil (na 2,9 %). Po dvou letech podstatného zvyšování cen se v maloobchodě razantně snížila cena vajec (o 11,5 %). Důvodem byl pokles jak cen výrobců, tak i jejich DC.

Mírný meziroční pokles cenové hladiny v rámci potravin vykazaly ovoce a ovocné výrobky, oleje společně s tuky a cukr vč. výrobků z cukru.

Na celkovém snížení spotřebitelských cen ovoce a ovocných výrobků se podílel pokles cen čerstvého ovoce (o 5,0 %). Nejdynamičtější redukci cen pro spotřebitele vykazala jablka. Zatímco v roce 2018 podražila na dosud nejvyšší úroveň, v roce 2019 byla jejich cena v maloobchodě vlivem značného poklesu DC meziročně nižší téměř o jednu pětinu (o 19,4 %). Změny cen ostatních druhů ovoce mírného pásma se pohybovaly v rozmezí od -3,7 % (hrozny) do +4,8 % (jahody). Ceny jižního ovoce na pohyb jejich DC. Nejvýrazněji (o 15,0 %) klesla cena citronů (z velmi vysoké úrovně v roce 2018), snížily se rovněž ceny pomerančů (o 7,1 %) a mírně i kiwi (o 2,8 %). Naopak po poklesu v předchozím roce se zvedla cena banánů (o 7,5 %). Cenová hladina ovocných výrobků vzrostla o 3,8 % a sušeného ovoce vč. ořechů stagnovala.

Dvouletý výrazně vzestupný trend ceny olejů a tuků byl v roce 2019 vystřídán meziročním poklesem jejich úrovně v úhrnu o 3,2 %. S výjimkou sádla, jehož spotřebitelská cena v souladu s růstem cen vepřového masa stoupla (o 5,6 %), cenová hladina ostatních reprezentantů skupiny zaznamenala pohyb cen směrem dolů. Po výrazném růstu v letech 2017 a 2018 byl nejvyšší pokles evidován u ceny másla (o 5,3 %); i když snížení ceny zpracovatelů této potraviny bylo podstatně progresivnější. Pokles cenové úrovně olejů i tuků oscilloval mezi hodnotami -1,8 % a -3,3 %.

Ke snížení cen skupiny cukr a výrobky z cukru (o 1,5 %) přispěl značnou měrou podobně jako v předchozím roce skokový pokles cenové úrovně cukru (o 18,1 %). Propad cen této komodity byl odezvou na pokračující přetlak nabídky cukru jak na světovém, tak na domácím trhu. Na rozdíl od roku 2018 bylo oslabení cen v obchodní síti podstatně dynamičtější než u CPV a DC. Spotřebitelská cena cukru registrovaná v roce 2019 byla nejnižší od roku 1991. Ceny čokolády a čokoládových cukrovinek zůstaly zhruba stejné jako v předchozím roce,

naopak u nečokoládových cukrovinek vč. cukrářských výrobků druhým rokem v řadě nadprůměrně rostly (o 4,6 %).

Spotřebitelské ceny nealkoholických nápojů v roce 2019 navázaly na vývoj v předchozích letech a v úhrnu se nezměnily. Ceny přípravků na přípravu teplých nápojů v průměru meziročně velmi mírně klesly (o 1,8 %). Káva v maloobchodě zlevnila o 2,2 %, cena čaje prakticky setrvala na úrovni roku 2018, přitom u obou přípravků došlo k vysokému růstu dovozních cen). U kakaa byla vykázána nejvyšší cenová redukce (o 3,3 %), při mírném přírůstku dovozní ceny. Meziroční změny cen ostatních nealkoholických nápojů, tj. minerálních a stolních vod, ovocných a zeleninových šťáv a sirupů byly nevýznamné s výjimkou limonád a jiných ochucených nápojů, jejichž cena značně stoupla (o 6,6 %).

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Projekt národní značky KLASA je od roku 2016 součástí režimu státní podpory „Propagační kampaň na podporu kvalitních potravin“. Jeho prioritou je především nabízet spotřebitelům kvalitní potraviny, které vykazují výjimečné kvalitativní charakteristiky, jež zvyšují jeho přidanou hodnotu a zaručují jeho jedinečnost ve vztahu k běžným výrobkům dostupným na trhu. Dalším z cílů tohoto projektu je posílit konkurenceschopnost výrobců kvalitních potravin.

Za dobu svojí existence od roku 2003 se stala značka KLASA nejen prestižní záležitostí pro její držitele, ale především si získala důvěru obyvatel ČR.

Značka se uděluje na 3 roky a garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny.

Za rok 2019 bylo oceněno 279 výrobků od 109 výrobců.

V roce 2019 byly na propagaci v rámci Propagační kampaně na podporu kvalitních potravin včetně prezentace potravin značky kvality KLASA čerpány finanční prostředky ve výši 162, 5 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Další informace, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.eklasa.cz.

Regionální potravina 2019

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží Ministerstvo zemědělství ve 13 krajích ČR nejvyšší kvalitou zemědělským nebo potravinářským výrobkům.

Výrobky musí být vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby nebo originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy 1 vítězný výrobek v 9 kategoriích.

V roce 2019 se do soutěže přihlásilo celkem 413 výrobců s 1 428 výrobky a bylo oceněno 109 výrobků.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku Regionální potravina daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. Tento projekt byl spuštěn Ministerstvem zemědělství koncem roku 2009. Od roku 2012 jej administruje SZIF.

Na projekt Regionální potravina bylo v roce 2019 vyplaceno 22,8 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionalnipotravina.cz.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 a nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008) a národními (zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.). MZe provádí dozor nad dodržováním těchto právních předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

K 31. 12. 2019 bylo v ČR registrováno 825 výrobců biopotravin.

Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2018⁹⁴ přibližně 7,02 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 4,43 mld. Kč (což v porovnání s rokem 2017 představuje nárůst o 33 %) a vývoz biopotravin vzrostl na cca 2,59 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila 416 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů byl na úrovni 1,58 %.

V roce 2019 se konal již 15. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem byl slogan „Nakupujte BIO s chutí“. Touto tradiční kampaní chce MZe veřejnosti představit místní biofarmy a výrobce bioproduktů, jejichž nabídka se rok od roku rozšiřuje.

Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

94 Údaje o biopotravinách ke dni zpracování této zprávy jsou za rok 2018.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2019 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající ze Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1 320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1 277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2019 podílely SZPI, SVS, ÚSKVBL, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚLHM a FROV JČU.

Monitoring SZPI

V roce 2019 SZPI odebrala a analyzovala v rámci monitoringu cizorodých látek celkem 2 118 vzorků. U 24 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 1,1 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Stejně jako v předchozích letech tvořily v rámci monitoringu cizorodých látek významný podíl analyzovaných vzorků čerstvé ovoce a zelenina včetně pěstovaných hub, ale i zpracované výrobky z ovoce a zeleniny, neboť tyto komodity zaujímají důležitou část spotřebního koše v ČR.

Dle Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR, který zahrnuje požadavky koordinovaného víceletého kontrolního programu Unie, bylo na přítomnost reziduí pesticidů v roce 2019 vyšetřeno celkem 415 vzorků čerstvé a zmrazené zeleniny včetně čerstvých pěstovaných hub. Největší podíl odebraných vzorků čerstvé zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (67,4 % analyzovaných vzorků). Čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 20,2 % a zelenina původem ze třetích zemí nejmenší podíl odebraných vzorků (7,2 %). U 5,1 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé a mražené zeleniny vč. pěstovaných hub byla v 9 případech překročena hodnota maximálního reziduálního limitu (MRL). Jednalo se o tři vzorky pekingského zelí původem z Polska, ve kterých bylo zjištěno ve dvou případech nadlimitní množství dimethoatu a v jednom případě chlorpyrifosu. Ve vzorku bulvového celeru z ČR byl překročený MRL pro účinnou látku linuron. Ve dvou vzorcích hlávkové kapusty

původem z Polska a ČR byl překročen MRL pro účinnou látku chlorpyrifos, v kvěťáku původem z Polska byl překročen MRL pro účinnou látku methomyl. MRL byl také překročen ve fazolových luscích původem z Maroka pro účinnou látku clofentezin a v hlávkovém zeli původem z Maďarska pro účinnou látku fluazifop a fluazifop-P.

U čerstvého ovoce byla přítomnost reziduí pesticidů potvrzena u více než 87 % analyzovaných vzorků. U celkem 5 vzorků čerstvého ovoce zjištěná rezidua pesticidů překročila hodnotu MRL. Ve 2 vzorcích mandarinek původem z Turecka bylo zjištěno nadlimitní množství fenvaleratu a didecyldimethylamonium chloridu. Vzorek grapefruitu původem z JAR obsahoval vyšší množství buprofenzinu. Ve stolních hroznech z Itálie byl překročený MRL pro účinnou látku cyflufenamid, v mangu původem z Brazílie MRL pro trifloxystrobin.

Největší část vzorků analyzovaných na přítomnost dusičnanů tvořila listová zelenina, pro kterou je nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 stanoven maximální limit. V rámci monitoringu CL však bylo stanovení dusičnanů provedeno i u dalších druhů zeleniny jako je červená řepa, ředkev, ředkvičky nebo brukev, pro které nejsou nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 stanoveny ML. S výjimkou jednoho vzorku ředkve byla přítomnost dusičnanů potvrzena u všech 65 analyzovaných vzorků zeleniny. Nejvyšší koncentrace dusičnanů byly zaznamenány u vzorků rukoly, kdy se naměřené hodnoty pohybovaly v intervalu od 2 922 do 6 711 mg.kg⁻¹. V případě salátu, špenátu a rukoly se zjištěné hodnoty dusičnanů nacházely pod maximálním limitem.

Zjištěná množství chemických prvků v čerstvé zelenině a čerstvém ovoci se nacházela pod hodnotou maximálního limitu.

Stejně jako v předchozích letech byly k analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ odebrány vzorky sušeného a skořápkového ovoce. Vzorky sušeného ovoce i k analýzám na přítomnost ochratoxinu A. Analýzy na stanovení aflatoxinů byly prováděny kromě rozinek i v sušených meruňkách, švestkách a sušených fíkách.

Nad hodnotou maximálního limitu se nacházel obsah aflatoxinu B₁ a sumy aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂ ve vzorku para ořechů původem z Bolívie, byl tedy nevyhovující. Přítomnost ochratoxinu A byla detekována u více než 60 % odebraných vzorků sušeného ovoce. Množství ochratoxinu A obsažené v rozinkách původem z Íránu a Uzbekistánu překročilo maximální limit v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou konzumní brambory jednou z komodit, u které jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. K analýzám na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 45 vzorků konzumních brambor. 56 % odebraných vzorků brambor zaujímaly brambory původem z ČR, brambory původem ze států EU 40 % odebraných vzorků. Nejmenší část odebraných vzorků tvořily

brambory původem ze třetích zemí (2 %). U 2 % analyzovaných vzorků brambor nebyla země původu uvedena.

Rezidua pesticidních látek byla detekována u 64 % analyzovaných vzorků brambor. U vzorku konzumních brambor původem z Francie zjištěné množství účinné látky thiabendazol překročilo maximální reziduální limit.

V rámci monitoringu cizorodých látek byla sledována přítomnost akrylamidu v bramborových lupíncích. Nařízením Komise (EU) 2017/2158 jsou stanoveny porovnávací hodnoty pro snížení přítomnosti akrylamidu v potravinách – byly překročeny u 5 vzorků.

Obilniny a obilné výrobky

Z kontaminujících látek je v obilninách a obilných výrobcích dlouhodobě sledována především přítomnost mykotoxinů a reziduí pesticidů. Pozornost je ale zaměřená i na další kontaminanty jako jsou chemické prvky, dioxiny nebo tropanové alkaloidy, jejichž monitorování probíhá v souladu s doporučením Komise (EU) 2015/976. Rovněž byla zjišťována úroveň kontaminace obilovin a obilných výrobků námelovými alkaloidy.

Z hlediska mykotoxinů všechny vzorky obilnin a obilných výrobků byly z pohledu platných limitů uvedených v nařízení Komise (ES) č. 1831/2003 hodnoceny jako vyhovující.

Analýzy na přítomnost kadmia a olova byly provedeny u 10 vzorků pšenice a 2 vzorků pohanky. Zjištěné obsahy kadmia i olova se nacházely pod platným limitem.

Rezidua pesticidů byla zjišťována dle Víceletého kontrolního plánu u 84 vzorků obilnin včetně rýže a obilných výrobků. U téměř 49 % odebraných vzorků obilnin a obilných výrobků byla přítomnost reziduí pesticidních látek prokázána, nicméně k překročení MRL nedošlo u žádného z analyzovaných vzorků.

Pekařské výrobky

Ze skupiny pekařských výrobků byla přítomnost akrylamidu sledována v chlebu, sušenkách, perníku, extrudovaných snídanových cereáliích a krekrovém pečivu. Analyzováno bylo celkem 26 vzorků. Porovnávací hodnota uvedená v nařízení Komise (EU) 2017/2158 byla překročena u dvou vzorků perníku, vzorku máslových sušenek a dvou vzorků kreků (makové krekry, krekry se slaninovou příchutí).

Dětská výživa

V obilných příkrmech jsou ze skupiny mykotoxinů pravidelně sledovány aflatoxin B₁, B₂, G₁, G₂, deoxynivalenol, ochratoxin A, zearalenon, fumonisiny FB₁ a FB₂ a T-2 a HT-2 toxin. V ovocných příkrmech s podílem jablek určených kojencům a malým dětem byla ověřována přítomnost patulinu. Pozitivní nález některého z výše uvedených mykotoxinů nebyl zaznamenán u žádného z analyzovaných příkrmů pro děti.

Nápoje

Přítomnost patulinu byla sledována v jablečných šťávách a jablečném cideru. Nebyly překročeny maximální povolené limity.

Vzorky hroznové šťávy a vína byly podrobeny analýzám na stanovení přítomnosti ochratoxinu A. Všechny vzorky z hlediska platného limitu byly hodnoceny jako vyhovující.

V balených pitných vodách byla sledována přítomnost arsenu. Vzorky svým obsahem arsenu vyhověly nejvyšší mezní hodnotě stanovené vyhláškou č. 252/2004 Sb.

Dle Víceletého kontrolního programu pro rezidua pesticidů byla ve vzorcích pomerančové šťávy ověřována přítomnost reziduí pesticidních látek. Z 12 analyzovaných vzorků pomerančových šťáv byl pozitivní nález některé z účinných látek zjištěn u 10 vzorků. Porušení maximálního limitu reziduí nebylo zaznamenáno u žádného vzorku pomerančové šťávy.

Lihoviny

Na přítomnost metanolu bylo odebráno 81 vzorků lihovin u 55 vzorků byla přítomnost metanolu prokázána. Zjištěné množství odpovídalo požadavkům právního předpisu, všechny analyzované vzorky lihovin byly hodnoceny jako vyhovující.

Víno

V žádném z analyzovaných vzorků tuzemských vín nebyl ochratoxin A přítomen. Dle kontrolního programu pro sledování reziduí pesticidů bylo odebráno celkem 28 vzorků zahraničních i tuzemských vín. Pozitivní nález pesticidní látky byl zaznamenán u 21 vzorků vína. Zjištěná rezidua pesticidů se nacházela pod maximálním reziduálním limitem, všechny vzorky vín byly hodnoceny jako vyhovující.

Masné a rybí výrobky

Masné a rybí výrobky včetně uzených ryb jsou pravidelně podrobovány analýzám na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH). Benzo(a)pyren a další PAH vyjádřené jako suma benzo(a)pyrenu, benzo(a)anthracenu, benzo(b)fluoranthenu a chrysenu byly ověřovány ve šprotech v oleji a uzených makrelách. PAH byly potvrzeny ve všech vzorcích rybích výrobků a uzených ryb. Naměřené hodnoty PAH se nacházely pod platným limitem, nicméně u dvou vzorků konzervovaných šprotů v oleji zjištěná suma PAH vyhověla až po zohlednění nejistoty měření.

V případě masných výrobků (tepelně opracované netrvanlivé výrobky) byly nálezy PAH zaznamenány ve všech analyzovaných vzorcích. Zjištěný obsah benzo(a)pyrenu a sumy PAH se nacházel pod hodnotou maximálního limitu.

Koření, káva, čaj

Ve vzorcích koření je pravidelně sledována úroveň kontaminace mykotoxiny, a to aflatoxiny B₁, B₂, G₁, G₂ a ochratoxinem A. K analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů bylo odebráno celkem 30 vzorků koření. Naměřené hodnoty se nacházely pod hodnotou maximálního limitu.

Z 34 analyzovaných vzorků koření byl pozitivní nález ochratoxinu A zaznamenán u 10 vzorků. Pozitivní nálezy byly zjištěny v mleté paprice a ve vzorku muškátového oříšku. V mleté paprice se naměřená množství ochratoxinu A pohybovala od 3,1 do 22,2 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Muškátový oříšek původem z Indonésie byl vyhodnocený jako nevyhovující z pohledu platného limitu 15 $\mu\text{g.kg}^{-1}$, neboť zjištěná hodnota ochratoxinu A dosáhla 67,6 $\mu\text{g.kg}^{-1}$.

U žádného z analyzovaných vzorků pražené mleté kávy a zrnkové kávy nebyla přítomnost ochratoxinu A potvrzena. Ochratoxin A byl sledován rovněž v bylinných čajích s obsahem kořene lékořice. U jednoho vzorku bylinného čaje byl zjištěn pozitivní nález ochratoxinu A, vzorek čaje však vyhověl limitu uvedenému v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

V rámci zesílené úřední kontroly při dovozu čajů ze třetích zemí jsou zjišťovány nevyhovující zásilky z důvodu obsahu nadlimitního množství pesticidních látek. Z tohoto důvodu jsou i v rámci monitoringu cizorodých látek prováděny odběry na stanovení reziduí pesticidů v černých a zelených čajích ve zvýšené míře. Z celkem 19 analyzovaných čajů původem z Číny a Japonska byla rezidua pesticidů detekována u 8 vzorků. Všechny vzorky vyhověly maximálnímu reziduálnímu limitu.

Oleje, olejnatá semena, luštěniny

Ve vzorcích máku byly provedeny analýzy na ověření chemických prvků, pro které jsou vyhláškou č. 329/1997 Sb., kterou se provádí § 18 písm. a), d), h), i), j) a k) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, pro škrob a výrobky ze škrobu, luštěniny a olejnatá semena, stanovena povolená množství. V máku byla detekována přítomnost všech sledovaných chemických prvků kadmia, arzenu, olova a rtuti. V případě kadmia byl pozitivní nález zaznamenán u všech analyzovaných vzorků, hodnoty se pohybovaly od 0,24 do 2,4 mg.kg^{-1} . U jednoho vzorku máku původem z ČR obsah kadmia překročil povolené množství 0,8 mg.kg^{-1} . Nálezy dalších chemických prvků arzenu, olova a rtuti v máku byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující.

Na stanovení reziduí pesticidů bylo odebráno 11 vzorků máku a 13 vzorků dalších olejnatých semen (slunečnice, sójové boby, len, hořčice). V případě máku byla s výjimkou jednoho vzorku rezidua pesticidů potvrzena. Dva vzorky máku původem z Turecka a ČR obsahovaly nadlimitní množství účinné látky carboxin.

Biopotraviny

V rámci monitoringu cizorodých látek zaujímaly biopotraviny z celkového počtu odebraných vzorků potravin 7,6 %. Největší podíl odebraných vzorků biopotravin zaujímaly biopotraviny z EU (39,3 %), dále biopotraviny původem z ČR (18,7 %) a nejmenší část biopotraviny ze třetích zemí (16,0 %). U 26 % odebraných vzorků biopotravin nebyla země původu uvedena. Celkem 150 vzorků biopotravin bylo podrobeno analýzám na přítomnost kontaminantů nebo reziduí pesticidů. 79 % analyzovaných vzorků biopotravin bylo bez zjištěného pozitivního nálezu kontaminující látky nebo rezidua pesticidů. Všechny vzorky biopotravin byly z pohledu platných limitů hodnoceny jako vyhovující, neboť u žádné biopotraviny nebylo zjištěno nadlimitní množství kontaminantu nebo rezidua pesticidu.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring SVS a ÚSKVBL

V roce 2019 zajistila Státní veterinární správa v laboratořích státních veterinárních ústavů a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv celkem 92 377 vyšetření na obsah reziduí a kontaminantů (o 2 036 vyšetření více než v roce 2018).

Zastoupení nevyhovujících nálezů bylo celkem 0,06 %, což je výrazně nižší procento v porovnání s předcházejícími roky (v roce 2018 - 0,16 %, v roce 2017 - 0,11 %) z důvodu nižšího počtu nevyhovujících vyšetření u plánovaných vzorků z živých a porážených hospodářských zvířat a v případě surovin a potravin živočišného původu. Byl zaznamenán také pokles nevyhovujících vyšetření u lovné a farmové zvěře a ryb oproti roku 2018.

Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebyla prokázána. V krmivech a krmných surovinách živočišného původu nebyly zjištěny nevyhovující vzorky ani nebyla prokázána rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků, ani nebyla zjištěna nepovolená medikace krmiv.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

Ve vzorcích slepičích vajec nebyla zjištěna rezidua veterinárních léčivých přípravků a doplňkových látek (antikokcidik) s výjimkou jednoho vzorku s obsahem sulfamethoxazolu.

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek. Rezidua veterinárních léčiv nebyla v medu zjištěna. V jednom vzorku od drobného včelaře však byla naměřena nadlimitní koncentrace olova. Zdrojem kontaminace byl svár (pájka s obsahem olova) na používaném starém medometu.

V ledvinách krav byly zjištěny ve třech případech nadlimitní koncentrace kadmia v rámci plánovaného vyšetřování a u 5 vzorků při cíleném vyšetřování zaměřeném na starší vyřazované krávy. Problematiku vyšší koncentrace kadmia v ledvinách starších krav je nutné řešit nejlépe paušální konfiskací ledvin od určitého věku skotu.

V ledvinách jednoho prasete byla prokázána v nadlimitní koncentraci rezidua benzyloxybenzylpenicilinu. U jednoho vzorku ledvin prasat byla zjištěna koncentrace rtuti nad maximální limit.

V chovech sladkovodních ryb (pstruh, siven, kapr) byla opět zjištěna rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy, což je již dlouholetým problémem v chovech zvláště pstruhů, a to u jednoho vzorku kapra a celkem v pěti chovech pstruhů duhových. Tato zjištění jednoznačně svědčí o nekázní chovatelů pstruhových ryb jak tuzemských, tak chovatelů v zahraničí, odkud se ryby dováží. Byla nařízena mimořádná veterinární opatření a ryby s obsahem vyšším než $2,0 \mu\text{g.kg}^{-1}$ nesměly být uvedeny na trh.

U lovné zvěře (zvěřiny) nebyla zjištěna vyšší koncentrace olova s výjimkou jednoho vzorku zajíce, muflona a daňka skvrnitého.

Vzorky ze skupiny potravinářských výrobků (masné, mléčné, vaječné a rybí výrobky) téměř všechny vyhověly maximálním limitům pro stanovované kontaminanty a rezidua. V případě masných a drůbežích masných tepelně opracovaných výrobků byl u dvou vzorků uzeného masa (klobása, uzený bok) překročen maximální limit pro polycyklické aromatické uhlovodíky.

Vzhledem k nízkému procentu záchyty nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu reziduí a kontaminantů nadále za příznivou a s významně menším počtem záchyty nevyhovujících výsledků vyšetření oproti roku 2018.

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2019

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvířata a ryby	4 542	22	0,48
- monitoring	4 203	13	0,31
- cílené vyšetření	112	8	7,14
- dovoz (z EU + mimo EU)	227	1	0,44
Hospodářská zvířata	65 546	19	0,03
- monitoring	64 742	10	0,02
- cílené vyšetření	43	9	20,93
- dovoz (z EU + mimo EU)	761	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	16 701	11	0,07
- monitoring	15 917	11	0,07
- cílené vyšetření	1	0	0,00
- dovoz (z EU + mimo EU)	783	0	0,00
Krmiva	5 516	0	0,00
- monitoring	5 009	0	0,00
- cílené vyšetření	21	0	0,00
- dovoz (z EU + mimo EU)	486	0	0,00
Vody	72	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
- cílené vyšetření	7	0	0,00
Celkem všechny vzorky	92 377	52	0,06
- monitoring	89 936	34	0,04
- cílené vyšetření	184	17	9,24
- dovoz (z EU + mimo EU)	2 257	1	0,04

Pramen: SVS

Zpracoval: J. Drápal (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svs.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2019 prováděl ÚKZÚZ sledování cizorodých zakázaných a nežádoucích látek a produktů v krmivech na základě zjištění v předchozích letech, doporučení Komise k monitoringu a podle dalších právních předpisů.

Sledování výskytu zakázaných látek a produktů v krmivech

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech

Kontrola je zaměřená na možnou kontaminaci krmiv zpracovanými živočišnými bílkovinami (PAP). V roce 2019 bylo takto prověřeno 31 vzorků kompletních a doplňkových krmiv pro skot. Přítomnost nepovolených zpracovaných živočišných bílkovin nebyla v žádném vzorku zjištěna.

Cílená kontrola rybí moučky na přítomnost tkání suchozemských živočichů

Cílem kontroly je zachytit přítomnost cizích příměsí nebo tkání suchozemských živočichů v rybí moučce, také v souvislosti s povolením používat rybí moučku do mléčných krmných směsí pro přežvýkavce. Mikroskopicky bylo prověřeno 17 vzorků krmiv. Jeden vzorek rybí moučky byl posouzen jako nevyhovující, s přítomností částic kostí saveců.

Sledování výskytu nežádoucích látek a produktů v krmivech

Monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (POP)

V rámci kontroly bylo analyzováno 18 vzorků krmiv, převážně krmných surovin. PCB byly sledovány současně s obsahem dioxinů a PCB dioxinového typu, aby bylo možné posoudit expozici zvířete všem těmto nežádoucím látkám. Naměřené hodnoty byly velmi nízké, obvykle pod mezí detekce. Všechny vzorky byly vyhodnoceny jako vyhovující.

Cílená kontrola dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu

V rámci cílené kontroly bylo analyzováno celkem 46 vzorků, zejména minerálních krmiv, rybí moučky, doplňkových krmných směsí a krmných surovin. Všechny vzorky vyhověly platným limitům sledovaných látek.

Monitoring mykotoxinů

V rámci této kontroly se zjišťuje přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁ a G₂, zearalenonu, ochratoxinu A, fumonisinů B₁ a B₂, deoxynivalenolu, T-2 a HT-2 toxinu, beauvericinu, enniatinů A, A₁, B, B₁ a nivalenolu. Bylo odebráno 57 vzorků převážně krmných surovin. Většina zjištěných hodnot se pohybovala na nejnižší úrovni detekce analytu. Překročení maximálního limitu ani doporučených směrných hodnot nebylo zjištěno u žádného vzorku.

Cílená kontrola přítomnosti těžkých kovů v krmivech

Bylo odebráno 97 vzorků převážně minerálních látek a minerálních krmiv pro zjištění nežádoucího obsahu těžkých kovů. Byl sledován obsah olova, kadmia, arsenu, rtuti a niklu. Všechny analyzované vzorky vyhověly stanoveným maximálním limitům obsahu sledovaných těžkých kovů.

Cílená kontrola přítomnosti dalších nežádoucích látek v krmivech

Tato cílená kontrola zjišťuje obsah dusitanů, fluoridů, vinylthiooxazolidonu, theobrominu, melaminu a kyseliny kyanurové ve vybraných vzorcích krmiv. Nebylo zjištěno překročení stanovených limitů.

Sledování správného používání doplňkových látek v krmivech

Cílená kontrola používání kokcidostatik

Cílená kontrola ověřuje dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatika a dodržování maximálního povoleného limitu nevyhnutelné křížové kontaminace, případně zda se doplňkové látky nevyskytují v krmivech pro druhy či kategorie zvířat, pro které nejsou povoleny. V rámci kontroly bylo odebráno celkem 82 vzorků kompletních, doplňkových a minerálních krmných směsí a premixů.

Byl zjištěn 1 případ porušení maximálního limitu rezidua monensinu u krmné směsi určené pro odchov kuřat a kuřic. Kontrola dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatik vyhodnotila všechny analyzované vzorky jako vyhovující.

Nejčastěji byly odebírány kompletní krmné směsi (72 vzorků) s převahou krmiv pro předvýkrm prasat, směsí pro užitkové nosnice a krmiv pro chov prasat.

V rámci cílené kontroly byly rovněž sledovány reziduální stopy kokcidostatik v krmivu, které bylo zpracováno míchacím zařízením výrobce bezprostředně po použití kokcidostatik. Bylo prověřeno 35 vzorků z nejrizikovější první míchačky následně vyráběných krmiv. Stanovený limit byl překročen pouze u 1 vzorku krmiva pro předvýkrm prasat (A1).

Cílená kontrola dodržování dalších limitů doplňkových látek

Při této kontrole se sledovalo dodržování maximálních limitů mědi, zinku, manganu, železa, selenu, jódu, vitaminu A a vitaminu D₃. Odebráno bylo 52 vzorků krmných směsí. Převažovala kompletní krmiva pro výkrm prasat a drůbeže. Překročení limitu sledovaných doplňkových látek bylo zjištěno u 8 vzorků kompletních krmných směsí (3 vzorky KKS pro výkrm prasat A2, 2 vzorky kompletních směsí pro selata ČOS, 1 vzorek KKS pro výkrm kuřat, 1 vzorek kompletního krmiva pro krůty do věku 16 týdnů a 1 vzorek KKS pro selata nevyhověl překročením limitu obsahu kyseliny benzoové).

Cílená kontrola kontaminace krmiv léčivy

V rámci kontroly bylo odebráno 18 vzorků z celých partií krmných směsí, vyrobených ihned po medikovaných krmivech. Všechny vzorky vyhověly max. obsahu rezidua 1 %. Rovněž byla sledována úroveň reziduí léčiva v první dávce krmiva, vyrobené bezprostředně po medikované krmné směsi. Jako maximální vyhovující hladina byla po dohodě s ÚSKVBL stanovena přítomnost 1 % obsahu rezidua medikační látky, aplikované v předchozí výrobě. Bylo analyzováno 16 vzorků krmiv. Závadné byly 2 vzorky – doplňková směs pro telata ČOT překročením obsahu reziduí doxycyclinu a tiamulinu a kompletní směs pro selata ČOS nevyhověla obsahem amoxicilinu.

Sledování dalších problematik týkajících se bezpečnosti krmiv

Cílená kontrola parametrů glycerolu, používaného jako krmná surovina

Bylo odebráno 17 vzorků surového glycerínu, u kterých byl sledován obsah metanolu a dodržení deklarovaného obsahu glycerolu, MONG (organické hmoty bez glycerolu), sodíku, draslíku, niklu a popela. Nevyhovující byl pouze 1 vzorek, u kterého nebyla dodržena deklarace glycerolu, sodíku i draslíku.

Cílená kontrola pesticidů

Přítomnost pesticidů byla zjišťována u 77 vzorků, převážně obilovin. Byl zachycen 1 nevyhovující vzorek sójového extrahovaného šrotu s nadlimitním obsahem rezidua chlormekvát-chloridu. Závadná krmná surovina byla stažena z trhu.

Cílená kontrola přítomnosti a označování genetických modifikací v krmivech

V rámci této kontroly jsou prověřovány genetické modifikace v krmivech. Ve vzorcích se sleduje přítomnost povolených modifikací, náležité označení krmiv obsahujících GM složky a rovněž nepřítomnost modifikací nepovolených. Vzorkuje se zejména kukuřice, rýže, sója, řepka a kompletní i doplňkové krmné směsi. Bylo prověřeno 47 krmiv. Jako nevyhovující byly posouzeny 2 vzorky krmiva, vzorek sójového extrahovaného šrotu a vzorek KKS pro dokrm prasat, v obou případech byl zjištěn nedeklarovaný obsah geneticky modifikované sóji.

Cílená kontrola výskytu zakázaných stimulátorů nebo inhibitorů růstu

Bylo prověřeno 21 vzorků převážně krmných směsí pro prasata a přežvýkavce. Všechny vzorky byly vyhovující.

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2019

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	431	31	5 922	80	Vit. A 7x, Hrubý popel 6x, Hrubý protein, Zinek (Zn), Mangan (Mn) 4x, Selen (Se), Vápník (Ca) 3x, Lysin, Monensin, Měď (Cu) 2x, Methoinin, Amoxycilin 1x ...
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	120	16	1 743	43	Popel 6x, Hrubý tuk 5x, Vlákna 4x, Vit. A, Amonný dusík 2x, Vápník (Ca), Sodík (Na), Hořčík (Mg), Kobalt (Co), Jód (I), Methionin, Doxycyclin, Tiamulin, Močovina 1x ...
Krmné směsi pro zvířata určená k produkci potravin	62	6	875	11	Hrubý tuk 2x, Zinek (Zn), Vit. A, Vit. E., Fosfor (P), Vápník (Ca), Zinek (Zn), Měď (Cu), Železo (Fe), Hrubý popel 1x
Minerální krmné směsi	126	26	2 076	72	Vit. E 13x, Vit. A 8x, Zinek (Zn) 5x, Měď (Cu), Alfakofeolacetát 3x, Hořčík (Mg) 2x, Fosfor (P), Vápník (Ca), Sodík (Na), Selen (Se), Jód (I), Vit D3 1x...
Premixy	66	22	824	38	Zinek (Zn) 10x, Železo (Fe) 8x, Mangan (Mn) 7x, Měď (Cu) 5x, Vit. A 3x, Jód (I), Vit. D3, Hrubý popel 1x ...
Doplňkové látky	16	0	126	0	
Krmné suroviny	318	9	17 140	50	Hrubý popel, Vlákna 3x, Lysin, Amonný dusík 2x, Mikroskopika, Chlormekvát chlorid, Tkáň savců, Glycerol, Sodík (Na), Draslík (K), Lysin, Botanická čistota 1x ...
Ostatní	9	0	140	0	
CELKEM	1 148	110	28 846	294	Zinek (Zn) 20x, Vit. A, Hrubý popel 17x, Hrubý protein 14x, Měď (Cu), Mangan (Mn), Vit. E 10x, Selen (Se) 9x, Železo (Fe) 8x, , Tuk po hydrolyze, Škrob 7x, Sodík (Na), Hrubá vlákna 6x, Fosfor (P) 5x, Vápník (Ca) 4x...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Fiala (ÚKZÚZ)

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP, v. v. i.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2019 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v uvedeném roce v okrese Šumperk, situovaném v Olomouckém kraji.

VÚMOP pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. V roce 2019 bylo do monitoringu zařazeno 42 drobných vodních toků (DVT) a 41 malých vodních nádrží (MVN) spadajících do 7 oblastí povodí (OP) pokrývajících celé území ČR. Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN v roce 2019 je možno obecně považovat za uspokojivý. Přestože většina monitorovaných povrchových vod vykazuje dobrou jakost, stále se často vyskytují případy silně znečištěných vod a překračování imisních limitů. Znepokojivé jsou stále rostoucí koncentrace arsenu, kadmia v drobných vodních tocích i malých vodních nádržích, a stále vysoké koncentrace PAU ve sledovaných tocích.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚLHM, v. v. i.

Monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech byl v roce 2019 zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů (TK) v jedlých houbách a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenylov (PCB).

V průběhu letních a podzimních měsíců 2019 bylo sebráno 14 vzorků jedlých hub, reprezentující 5 druhů nejčastěji sbíraných hřibů – hřib smrkový (*Boletus edulis*), hřib dubový (*Boletus reticulatus*), hřib žlutomasý (*Xerocomellus chrysenteron*), hřib sametový (*Xerocomellus pruinatus*) a hřib hnědý (*Xerocomus badius*) v 13 lesních oblastech (LO). Ve všech vzorcích byly analyzovány těžké kovy (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP.

V roce 2019 překročilo koncentraci kadmia 2 mg.kg^{-1} deset vzorků hub, což představuje 71 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci rtuti 5 mg.kg^{-1} nepřekročil žádný vzorek.

PCB nebyly v roce 2019 detekovány u žádného vzorku hub.

Koncentrační rozmezí látek ze skupiny DDT bylo v houbách v minulých letech široké, v roce 2019 byly všechny hodnoty pod detekčním limitem.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Monitoring FROV JČU

Cílem 3-letého projektu je posoudit hygienickou kvalitu nejčastěji lovených a konzumovaných druhů ryb vyskytujících se ve významných rybářských revírech ČR z hlediska obsahu vybraných cizorodých látek v jejich mase. Za tímto účelem jsou sledovány koncentrace vybraných toxických kovů (Hg, Pb, Cd) a perzistentních organochlorovaných polutantů (POPs – PCB, DDT, HCH, HCB). Výše uvedené látky patří (dle současných znalostí) mezi nejvýznamnější polutanty vodního prostředí v ČR z hlediska kontaminace masa ryb.

V roce 2019 byly pro monitoring kontaminace ryb z volných vod vybrány údolní nádrže (ÚN) Vltavské kaskády: Slapy, Orlík, Kořensko, Hněvkovice a Lipno.

Jako referenční druh byl pro porovnání jednotlivých lokalit využit cejn velký (*Abramis brama*). Dále byly analyzovány směsné vzorky svaloviny druhů ryb, které se ve sledovaných lokalitách vyskytují nejčastěji a jsou sportovními rybáři loveny a konzumovány. Obvykle byly vzorkovány 3 nedravé a 3 dravé druhy. Ve všech lokalitách byl kromě cejna velkého vzorkován i kapr obecný, který je nejčastěji lovenou a konzumovanou rybou. Celkem byly odloveny a analyzovány následující druhy a počty ryb: cejn velký (*Abramis brama*) 25 ks, kapr obecný (*Cyprinus carpio*) 21 ks, plotice obecná (*Rutilus rutilus*) 25 ks, štika obecná (*Esox lucius*) 13 ks, okoun říční (*Perca fluviatilis*) 27 ks, bolen dravý (*Aspius aspius*) 10 ks, candát obecný (*Stizostedion lucioperca*) 16 ks, sumec velký (*Silurus glanis*) 7 ks a amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*) 1 ks.

Hygienická kvalita ryb v druhovém i velikostním složení odpovídajícím běžným úlovkům sportovních rybářů v rybářských revírech sledovaných v roce 2019 je velmi dobrá. Naprostá většina zjištěných koncentrací sledovaných cizorodých látek byla pod limitními hodnotami.

K mírnému překročení hygienického limitu pro obsah celkové rtuti došlo u celkem 5 vzorků – u směsných vzorků svaloviny candáta obecného z ÚN Lipno, bolena dravého z ÚN Kořensko a z ÚN Hněvkovice, okouna říčního z ÚN Orlík a u 1 individuálního vzorku svaloviny cejna velkého z lokality ÚN Hněvkovice.

Více informací lze nalézt na www.frov.jcu.cz.

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv, a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, v.v.i., Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního lékařství, v.v.i.,

Vědecký výbor fytoosanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby, v.v.i.

Spolupráce s EFSA

Česká republika pokračovala v roce 2019 v dalším rozvoji spolupráce s Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA) jak na úrovni oficiální, tak prostřednictvím nezávislých odborníků a jednotlivých organizací. Oficiální spolupráci ČR s EFSA zajišťuje i nadále MZe, konkrétně Odbor bezpečnosti potravin.

Činnost Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA

Aktivity Koordinačního místa pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA (Koordinační místo) jsou zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací mezi ČR a EFSA, sdílení informací do/ze členských států, poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Dalšími aktivitami jsou např. rozvíjení sítě odborníků, podpora mezinárodní vědecké spolupráce či sdílení informací o školicích aktivitách v oblasti bezpečnosti potravin. Dlouhodobě je národní aktivitou podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX CZ. Činnost Koordinačních míst pro vědeckou a technickou spolupráci s EFSA byla i v roce 2019 ze strany EFSA podporována formou grantu, a to na základě dohody na zajištění činnosti Koordinačního místa v letech 2019–2022, podepsané 30. listopadu 2018.

Informace týkající se činnosti EFSA a výše uvedených aktivit jsou dostupné v příslušné kategorii na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin (ICBP) je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložených aplikací slovníku Bezpečnosti potravin A–Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

Webové stránky www.viscojis.cz jsou určeny spotřebitelské veřejnosti, webové stránky www.viscojis.cz/teens jsou primárně koncipovány pro žáky základních a středních škol a jejich pedagogy a slouží především jako podpora výukového programu „Výživa ve výchově ke zdraví“. V průběhu roku 2019 byla u obou těchto webových aplikací zajištěna průběžná aktualizace dat.

V roce 2019 bylo realizováno 24 přednášek, kterých se dohromady zúčastnilo 1 106 spotřebitelů. V rámci vzdělávání dětí a mládeže proběhlo celkem 122 vzdělávacích

programů, na kterých bylo s problematikou správné výživy a bezpečného zacházení s potravinami seznámeno 6 063 žáků základních a mateřských škol.

V průběhu roku 2019 realizovalo ICBP 14 zábavně vzdělávacích akcí pro děti: na oborové výstavě Země živitelka v Českých Budějovicích, v Národním zemědělském muzeu Praha a dále byla zajištěna aktivní spoluúčast ICBP na 9 akcích pro spotřebitele Atletika pro děti „Pohybová gramotnost“, které proběhly ve spolupráci s organizací Česká atletika s. r. o. Celkem se promo aktivit ICBP pro spotřebitele zúčastnilo bezmála 8 300 spotřebitelů, převážně dětí.

Od června 2019 byla spuštěna aplikace „Viš, co jíš“ pro tablety a mobilní telefony iPhone s operačním systémem iOS ve verzi 12.1, která je funkčně i designově shodná s již dostupnou mobilní verzí aplikace „Viš, co jíš“ pro systém Android.

E-learningový kurz pro pedagogy a studenty středních škol s potravinářským zaměřením a gymnázií „Výživa ve výchově ke zdraví“ byl ukončen v červnu 2019 a v současné době probíhá velká aktualizace kurzu, která bude ukončená v roce 2020.

Během roku 2019 bylo dále v rámci činnosti ICBP publikováno a je postupně distribuováno 9 titulů a bylo vytištěno cca 24 000 ks materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2019 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno 48,5 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Evidované zemědělské subjekty jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez podnikatelského osvědčení tvořili 37 % počtu evidovaných zemědělských subjektů. 1,9 tis. zemědělských podniků (4 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (85 %) představovaly PFO.

Většina evidovaných zemědělských subjektů (96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁹⁵ a tyto podniky hospodařily na 3,53 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.)

95 Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožšinových zvířat.

Celkovou výměru obhospodařované zemědělské a orné půdy v rozdělení podle různých právních forem zemědělských subjektů ke konci roku 2019 uvádí tab. T6.1/01.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2019

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	43 369	1 081 796	30,6	632 016	25,4	25,9	15,1
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	25 439	973 867	27,6	575 501	23,1	39,1	23,1
Právnické osoby celkem	5 103	2 452 029	69,4	1 855 095	74,6	509,4	385,4
v tom - obchodní společnosti celkem	4 212	1 772 516	50,2	1 308 405	52,6	446,7	329,7
z toho - spol. s r. o.	3 431	903 217	25,6	603 156	24,3	279,2	186,4
- a. s.	744	852 151	24,1	691 992	27,8	1222,6	992,8
- družstva	519	648 613	18,4	529 768	21,3	1259,4	1 028,7
- ostatní⁴⁾	359	30 944	0,9	16 922	0,7	93,5	51,1
Celkem	48 472	3 533 825	100,0	2 487 111	100,0	75,9	53,4

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl orné půdy celkově představoval 70,4 % zemědělské půdy. Vyšší stupeň zornění 75,7 % vykázaly PPO než PFO s 58,4 %.

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat se PPO podílely u skotu 75 % (v rámci toho 91 % dojených krav), 95 % u prasat a 94 % u drůbeže (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2019

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	344 282	24,7	33 167	9,1	83 613	5,4	1 577 229	6,5
z toho - zeměd. podnikatelé ¹⁾	311 853	22,4	29 286	8,1	65 048	4,2	1 405 343	5,8
Právnické osoby celkem	1 050 664	75,3	329 375	90,9	1 467 701	94,6	22 708 146	93,5
v tom - obchodní společnosti celkem	681 772	48,9	191 652	52,9	1 229 459	79,3	21 227 182	87,4
z toho - spol. s r. o.	276 094	19,8	44 893	12,4	208 621	13,4	10 943 317	45,1
- a. s.	403 420	28,9	146 579	40,4	1 005 893	64,8	10 283 808	42,3
- družstva	356 469	25,6	133 860	36,9	229 720	14,8	1 437 322	5,9
- ostatní	12 423	0,9	3 863	1,1	8 522	0,5	43 642	0,2
Celkem	1 394 946	100,0	362 542	100,0	1 551 314	100,0	24 285 375	100,0

1) Zaevidovaní zemědělské podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní strukturu zemědělských podniků v ČR podle výměry obhospodařované zemědělské půdy a v rozdělení na PFO a PPO ukazuje tab. T6.1/03; velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právnických osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2019

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právnických osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	22 929	49,3	40 274	1,1	22 148	53,1	38 405	3,6	781	16,2	1 868	0,1
5-<10	5 833	12,5	41 442	1,2	5 440	13,0	38 645	3,6	393	8,2	2 797	0,1
10-<50	9 991	21,5	227 084	6,4	9 166	22,0	207 513	19,2	825	17,1	19 571	0,8
50-<100	2 818	6,1	199 848	5,7	2 497	6,0	176 628	16,3	321	6,7	23 220	0,9
100-<500	3 246	7,0	709 663	20,1	2 252	5,4	429 970	39,7	994	20,6	279 693	11,4
500-<1000	849	1,8	611 406	17,3	193	0,5	131 191	12,1	656	13,6	480 215	19,6
1000-<2000	611	1,3	857 353	24,3	37	0,1	43 884	4,1	574	11,9	813 468	33,2
2000 a více	276	0,6	846 756	24,0	6	0,0	15 559	1,4	270	5,6	831 197	33,9
Celkem	46 553	100,0	3 533 825	100,0	41 739	100,0	1 081 796	100,0	4 814	100,0	2 452 029	100,0

¹⁾ Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2005 zachycující zemědělské podniky s výměrou od 3 ha zemědělské půdy⁹⁶ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě v tomto období celkově mírně narůstal a proti roku 2005 se v roce 2019 zvýšil o 1,2 p. b. na úkor podílu PPO. V období let 2005 až 2019 lze pozorovat mírný nárůst počtu PFO, a to celkově o 2,9 % při různých meziročních trendech. U PPO je nárůst počtu subjektů trvalý a v roce 2019 celkově představoval 170,7 % proti roku 2005.

V roce 2019 se ve srovnání s rokem 2018 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě podniky o výměře 3 ha a více nezměnil a setrval na 30,2 % při odpovídajícím podílu PPO na 69,8 %. Podíl družstev na obhospodařované půdě se přitom meziročně nepatrně snížil na 18,5 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Podle registru ČSÚ počet podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a NACE 11) vzrostl nejen v roce 2018, ale i v roce 2019. Celkový počet subjektů obou výrobních odvětví v roce 2019 činil 27 363. Meziročně je tento počet vyšší o 1 450 firem. Subjekty zařazené do registru nejsou všechny ekonomicky aktivní, což platí zejména pro fyzické osoby. Skladba využívaných právních forem se meziročně mění, přičemž v roce 2019, obdobně jako v roce 2018, se nejvíce rozrostl počet právě firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku, se v roce 2019 dále meziročně rozrostl, a to o 1 167 subjektů na 20 963 osob. Růstový trend u těchto subjektů je v souladu s příznivým

⁹⁶ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v Agrocenzu prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V Agrocenzu 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 a dalších byla zvýšena na 5 ha.

ekonomickým vývojem v minulých letech a ve sledovaných výrobcích se sílící poptávkou po stále se rozšiřujícím spektru potravin a nápojů. Z oborového pohledu tato skupina výrobců zahrnuje zejména drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků, masných výrobků, minipivovary či vinařství, což souvisí s poměrně rychlou a kapitálově nenáročnou formou založení těchto subjektů;

- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací byly i v roce 2019 s. r. o., což souvisí s jednodušší formou vzniku i správou těchto subjektů v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2019 se tato forma podnikání vyskytovala u 5 756 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek činil 291 společností;
- počet akciových společností v posledních letech mírně klesá. V roce 2019 podnikalo v této právní formě 411 a. s.;
- v právní formě družstva podnikalo v roce 2019 jen 57 subjektů.

Výrobci potravin a nápojů využívají k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani ve sledovaném roce 2019 nebyly příliš zastoupeny.

Z údajů ČSÚ vyplývá, že z hlediska velikosti (sleduje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2019, obdobně jako v minulých letech, podniky od 100 do 199 zaměstnanců. Pro potravinářský průmysl v ČR je charakteristické, že s rostoucí velikostí podniků jejich počet klesá. Meziroční změny u sledovaných subjektů jsou zachyceny v tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2018 ¹⁾	2019	
100–199	130	130	100,0
200–499	83	85	102,4
500–999	21	20	95,2
1000–1999	8	5	62,5
2000–2999	DSÚ	DSÚ	x
Celkem	242	240	99,2

1) Údaje za rok 2018 byly zpřesněny; DSÚ = důvěrný statistický údaj

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně klíčovou velikostní kategorií (posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb) představovaly v roce 2019 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem těchto tržeb 82,1 mld. Kč. Následující kategorií podle uvedeného ukazatele byly v roce 2019 podniky od 100 do 199 zaměstnanců, a to s objemem 64,3 mld. Kč. Tyto dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ–NACE 10 a CZ–NACE 11) podílely nejvíce, a to 61,4 %. Meziročně

nejvyššího tempa výkonnosti však dosáhly podniky kategorie od 500 do 999 zaměstnanců, a to růstu na 111,7 %, a obdobného tempa docílily u ukazatele účetní přidané hodnoty.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2019 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Oborem, který zahrnuje největší počet firem, obdobně jako v minulých letech, je výroba pekařských a cukrářských výrobků.

Početnou kategorií je také výroba ostatních potravinářských výrobků, která je svým výrobním zaměřením značně různorodá a jejímž základem jsou především výroby využívající suroviny rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa, čokolády a cukrovinek), ale i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin – výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj., které nacházejí na potravinovém trhu stále větší uplatnění. Patří sem i zpracování čaje a kávy a výroba koření a aromatických výrobků.

Mezi obory s vyšším počtem podniků lze zařadit i obor zpracování masa a výroby masných výrobků, včetně výroby a zpracování drůbeže. Zbývající obory jsou většinou koncentrované (výroba olejů a tuků, průmyslová krmiva).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2018 a 2019) příliš neměnil.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2018 ¹⁾	2019	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	76	72	94,7
Zpracování a konzervování ryb	DSÚ	DSÚ	x
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	18	18	100,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	6	6	100,0
Výroba mléčných výrobků	37	38	102,7
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	16	18	112,5
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	119	126	105,9
Výroba ostatních potravinářských výrobků	79	76	96,2
Výroba průmyslových krmiv	23	25	108,7
Výroba nápojů	53	52	98,1
Průmysl potravinářský celkem	430	433	100,7

1) Údaje za rok 2018 byly zpřesněny; DSÚ = důvěrný statistický údaj

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2019 bylo evidováno, případně registrováno, celkem 984 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin. Velikost množitelských ploch jednotlivých skupin plodin se meziročně výrazně nezměnila. K mírnému poklesu množitelských ploch došlo u luskovin (o 0,4 %) a jetelovin (o 0,9 %). K mírnému nárůstu množitelských ploch došlo u obilovin (o 1,0 %), brambor (o 1,1 %), trav a jednoletých pícnin a ostatních krmných plodin (o 4,9 %)

a olejnin a přadných rostlin (o 9,9 %). Osivo cukrové řepy se v ČR nemnoží, produkce je závislá na dovozu. Poptávka po certifikovaném osivu je významně ovlivněna trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2018		2019	
Obiloviny (vč. kukuřice)	54 835	180 068	55 372	101,0
Luskoviny	8 304	13 573	8 271	99,6
Olejniny a přadné rostliny	9 764	9 087	10 727	109,9
Brambory	2 777	54 855	2 807	101,1
Jeteloviny	15 197	5 067	15 067	99,1
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	11 965	7 338	12 552	104,9

Pramen: UKZÚZ

Zpracoval: M. Rušarová (ÚZEI)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2019 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace jsou hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu evidovány také v režimu ohlášení (dle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (dle Nařízení EP a rady (ES) č. 764/2008) a hnojiv ES (dle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). Hnojiva ES jsou evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, popřípadě dodavatele, neboť tato hnojiva žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají. Za rok 2019 bylo celkem vydáno 596 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 131 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 59 výrobků a v režimu hnojiv ES 51 hnojiv. K 1. 1. 2020 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 945 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 485 hnojiv a pomocných látek v režimu ohlášení, 455 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 536 hnojiv v režimu hnojiv ES. Poměr tuzemských/zahraničních hnojiv a pomocných látek je cca 45 % / 55 %. Podíl hnojiv ES na celkovém objemu obchodovaných hnojiv v ČR se odhaduje na cca 35–40 %. V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem 286 vzorků, v tom 169 registrovaných hnojiv a pomocných látek, 21 ohlášených hnojiv, 71 hnojiv ES, 6 vzájemně uznaných výrobků a 19 hnojiv určených k aplikaci na vlastní pozemky. Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno 12 rozhodnutí o registraci, 1 ohlášené hnojivo a 1 vzájemně uznaný výrobek. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také 7 případů překročení limitů rizikových prvků. Dále bylo zahájeno správní řízení u 1 hnojiva ES (nevyhovující jakostní ukazatele).

Ve srovnání s rokem 2018 došlo v roce 2019 ke snížení spotřeby živin v minerálních hnojivech. Celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy činila 116,8 kg na 1 ha zemědělské půdy. Přitom bylo v roce 2019 počítáno s výměrou tzv.

„využívané zemědělské půdy“ 3 523 659 hektarů, a to na základě informací ČSÚ. V roce 2019 bylo statkovými a organickými hnojivy dodáno 27,7 kg N, 15,4 kg P₂O₅ a 26,7 kg K₂O na hektar využívané zemědělské půdy. Celkový vnos čistých živin ze statkových a organických hnojiv byl 69,8 kg/ha.

Ochrana rostlin

Spotřeba účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin v roce 2019 se na zemědělské půdě meziročně snížila o 4,3 % a činila celkem 4 135,3 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,16 kg účinných látek obsažených v POR a pomocných prostředcích na ochranu rostlin. Celková výměra ošetřená POR a pomocnými prostředky na ochranu rostlin v roce 2019 činila 14 200,0 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy).

Celková spotřeba POR a pomocných prostředků v ČR v roce 2019 dosáhla 11 547,9 tis. kg (včetně spotřeby POR a pomocných prostředků mimo pozemek, tj. na mořicích stanicích a ve skladech rostlinných produktů), z toho celková spotřeba POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (na zemědělské půdě a ve sklenicích) byla 11 211,4 tis. kg. Herbicidy a desikanty se podílely na celkové spotřebě POR a pomocných prostředků na ochranu rostlin (včetně spotřeby POR mimo pozemek) 44,0 % (meziroční pokles o 7,7 % zejména z důvodu poklesu spotřeby přípravků s obsahem účinné látky glyfosát), fungicidy 30,0 %, regulátory růstu a vývoje 9,2 %, zoocidy 8,8 % a ostatní prostředky 8,0 %. Z důvodu silné gradace hraboše polního došlo v kategorii rodenticidů o 283% meziroční nárůst spotřeby. V kategorii insekticidních mořidel došlo k významnému poklesu jejich spotřeby, a to o 82,8 % v důsledku zákazu používání insekticidních mořidel na bázi neonikotinoidů do obilovin v roce 2018.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů na zemědělské půdě byla meziročně vyšší o 4,9 % a činila 69 687 kg (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy). Spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila 0,072 kg/ha (pokles spotřeby účinné látky na 1 ha u těchto přípravků oproti roku 2018, kdy spotřeba činila 0,13 kg/ha, je způsoben úpravou složení nejvíce používaného přípravku), a to na celkové ploše (s dopočtem k celkové výměře zemědělské půdy) 46,2 tis. ha. Nejvíce ploch ošetřených biologickými přípravky na bázi mikroorganismů (bez dopočtu) v roce 2019 připadlo na řepku ozimou (29,6 tis. ha), jablň plodovou (2,6 tis. ha), révu moštovou (2,4 tis. ha) a pšenici setou ozimou (2,2 tis. ha).

V roce 2019 byla přípravek „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřena plocha v polních kulturách (v kukuřici) 25,1 tis. ha (s dopočtem k celkové výměře kukuřice), což představuje meziroční zvýšení o 14,7 %. Vzhledem k tomu, že sběr dat o spotřebě POR byl v roce 2019 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků této kategorie ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Z hlediska vývoje evropských právních předpisů se Evropská komise v roce 2019 rozhodla o neschválení účinné látky dikvát, používané pro desikaci zemědělských plodin.

Z důvodu nepřijatelných účinků na zdraví lidí pak Evropská komise před koncem roku 2019 rozhodla o neschválení insekticidních účinných látek chlorpyrifos, chlorpyrifos-methyl a thiakloprid, které byly řadu let využívány pro ošetření řepky a dalších významných plodin. Vzhledem k dřívější ztrátě tří neonikotinoidů používaných pro moření osiva (imidakloprid, thiamethoxam a klothianidin) a dále například thiramu bude třeba zejména v případě řepky ozimé a jarní cukrové řepy přizpůsobit této situaci dosavadní postupy v ochraně rostlin.

Průmyslová krmiva

V roce 2019 dosáhla celková výroba krmných směsí pro hospodářská a ostatní zvířata 2 454 tis. t, což je meziročně o 0,9 % (23,4 tis. t) více.

Nejvíce krmných směsí bylo vyrobeno pro drůbež (1 062 tis. t), prasata (759 tis. t), méně pro skot (563 tis. t) a ostatní zvířata (71 tis. t). Do kategorie ostatních zvířat patří od roku 2016 směsi pro ovce, kozy, králíky a ryby. Meziroční růst výroby v roce 2019 nastal u krmných směsí pro skot a pro domácí a ostatní zvířata, naopak u směsí pro drůbež a prasata došlo k meziročnímu poklesu. Výroba krmných směsí pro skot vzrostla o 7,2 % (38,4 tis. t) a pro domácí a ostatní zvířata se zvýšila o 1,4 % (4,0 tis. t). Meziroční pokles výroby u směsí pro drůbež činil 0,3 % (3,0 tis. t), pro prasata 0,7 % (5,6 tis. t).

Krmiva jsou vyráběna pro vlastní spotřebu výrobce nebo jsou uváděna do oběhu pro cizí odběratele. U všech výše vyjmenovaných kategorií zvířat převažovala v roce 2019 výroba směsí uváděných do oběhu pro cizí odběratele. Podíl vyrobených krmiv určených pro vlastní spotřebu na celkové výrobě u jednotlivých kategorií zvířat dosáhl u skotu 17,9 %, u prasat 7,3 %, u drůbeže 3,0 % a u ostatních zvířat 0,2 %.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2018	2019 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata²⁾	2 431	2 454	100,9
z toho: skot celkem	525	563	107,2
prasata celkem	764	759	99,3
drůbež celkem	1 065	1 062	99,7
Krmné směsi pro domácí a ostatní zvířata³⁾	279	283	101,4
Celkem	2 710	2 737	101,0

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata - zde ovce, kozy, králíci a ryby.

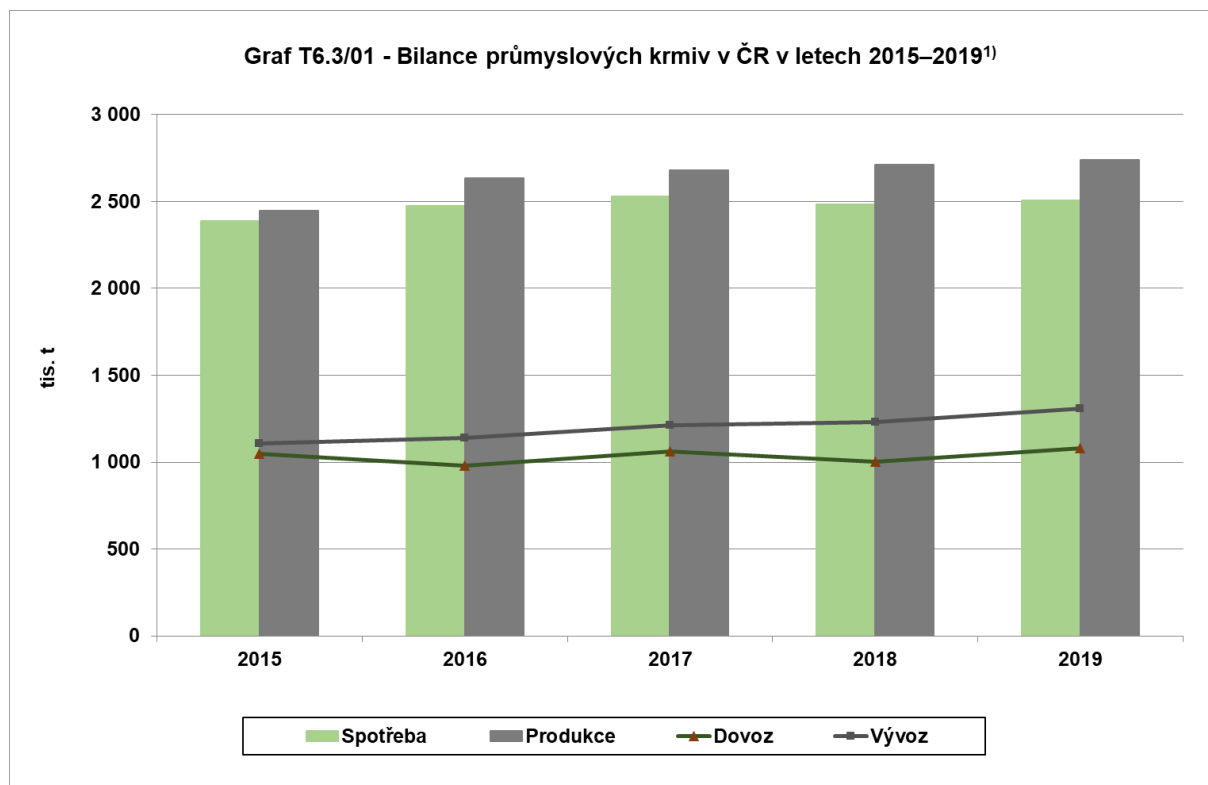
3) Ostatní zvířata - zde koně, lesní zvěř, kožešinová zvířata, laboratorní zvířata a zvířata v zoologických zahradách.

Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

V roce 2019 bylo do ČR dovezeno celkem 1 079 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 7,6 % více a vyvezeno 1 309 tis. t (tj. meziroční nárůst o 6,5 %). Celkové saldo za rok 2019 tedy zůstalo kladné: 230 tis. t. Zemí s největším objemem dovozu do ČR je Německo, na které připadlo 36,3 % celkového objemu dovezených krmiv. Dalšími největšími dovozci bylo v roce 2019 Polsko (19,3 % celkového dovozu krmiv),

Rakousko (8,3 % celkového dovozu krmiv) a Maďarsko (7,5 % celkového dovozu krmiv). Z dovezeného objemu krmiv většinu tvořil odpad po extrahování sójového oleje (379,9 tis. t v ceně 8,92 Kč/kg) a přípravky používané k výživě zvířat (321,4 tis. t v ceně 28,81 Kč/kg).

1) Spotřeba krmných surovin za rok 2019 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

ČR v roce 2019 vyvezla největší objem krmiv do Německa (45,2 %), na Slovensko (17,5 %) a do Polska (9,9 %). Z vyvezeného objemu krmiv většinu tvořily přípravky používané k výživě zvířat (528,3 tis. t v ceně 24,51 Kč/kg) a odpad po extrahování sójového oleje (510,8 tis. t v ceně 5,62 Kč/kg).

V grafu T6.3/01 je znázorněn vývoj produkce, spotřeby, dovozu a vývozu průmyslových krmiv v ČR v letech 2015–2019.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech k 31. 12. 2019 ¹⁾

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	16	333	349
Výrobci doplňkových látek	7	7	14
Výrobci premixů	25	6	31
Výrobci krmných směsí	113	232	345
Faremní mícháreny krmiv	0	380	380
Mobilní výroby	1	53	54
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 266	28 266
Dovozci krmiv	79	165	244
Dodavatelé krmiv	212	1 246	1 458
Distributoři	140	747	887
Dopravci krmiv	0	1 406	1 406
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 566	1 566
Uvádění na trh – krmné směsi	189	1 059	1 248
Uvádění na trh – doplňkové látky	206	208	414
Uvádění na trh – premixy	168	113	281

1) V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), M. Beránek (ÚKZÚZ)

Veterinární péče

Na začátku roku 2019 bylo evidováno celkem 6 625 provozoven pod státním veterinárním dozorem. Lze konstatovat, že na konci roku 2019 byl počet provozů schválených podle nařízení EP a R (ES) č. 853/2004 vyšší o 62, počet registrovaných maloobchodních zařízení se zvýšil o 100.

V roce 2019 bylo plánováno v dozorovaných provozech celkem 22 773 kontrolních akcí dle jednotlivých zveřejňovaných seznamů. Skutečně bylo v rámci plnění plánu provedeno 20 912 akcí. V 365 provozech došlo k navýšení plánované doporučené frekvence kontrol na základě analýzy rizika, s přihlédnutím k požadavkům článku 3 nařízení EP a R (ES) č. 882/2004. V souladu s metodikou SVS byla v 500 provozech naopak frekvence snížena. Snížení stanovené frekvence se připouští například u sezonně provozovaných subjektů. Z uvedeného počtu plánovaných akcí bylo vykázáno 462 akcí alespoň s jednou závadou; téměř polovinu tvoří akce v nově dozorovaných restauracích. Akcí mimo plán kontrol navazujících na došetření těchto závad, mimořádných kontrol a kontrol v subjektech nezařazených na uveřejňovaných seznamech bylo 26 358 a z toho akcí s alespoň jednou závadou bylo 1 258. Při plánovaných akcích je zjišťován menší počet závad než při akcích neplánovaných. Neplánované akce jsou důsledkem dříve zjištěných nedostatků, jsou zaměřené cíleně na určitý okruh závad.

Mimo plán kontrol bylo například provedeno 2 080 kontrol v rámci mimořádných kontrolních akcí zaměřených na kontrolu potravin živočišného původu uvedených na trh v ČR. Při tom byla zjištěna alespoň jedna závada ve 38 akcích. Kontrol potravin nesoucích značku kvality KLASA bylo provedeno 63; bylo zjištěno minimálně jedno porušení pravidel ve 2 případech. V roce 2019 pokračovala kontrola subjektů podnikajících v režimu EKO-BIO, tedy podniků, které produkují potraviny v biokvalitě s označením BIO. Při těchto kontrolách

byla zjištěna dvě porušení pravidel EKO-BIO produkce. Celkem SVS provedla v roce 2019 takto zaměřených kontrol 144.

Nedílnou součástí dozoru je i kontrola zásilek, které opouštějí území ČR, a to jak do jiných členských států, tak do třetích zemí. Vzhledem k tomu, že zásilky do třetích zemí musí být doprovázeny veterinárním certifikátem, zásilka musí být vždy zkontrolována; těchto kontrol bylo v loňském roce 6 962.

Mezi neplánované kontroly patří i kontroly zásilek v místech určení na základě povinného hlášení. Těchto kontrol bylo téměř 8 362, včetně kontrol zásilek ve spolupráci s celní správou či Policií ČR. Závada se při nich vyskytla v 362 případech. Posouzeno bylo přes 88 000 tun zboží, neuvolněno na trh bylo 72 tun. Uvedená čísla nezahrnují vejce, která jsou vykazována v kusech a kterých nebylo na český trh propuštěno 75 000 z téměř 25 000 000 posouzených.

V roce 2019 proběhlo 6 mimořádných kontrolních akcí:

- Vyšetřování počáteční/pokračovací kojenecké výživy a příkrmů pro kojence a malé děti v roce 2019 - dodržování požadavků na kontaminanty jako pesticidy, těžké kovy, mykotoxiny a jiné toxikologicky významné látky;
- Vejce 2019. Cílem bylo prověřit obsah kontaminantů – polychlorovaných bifenylů a “dioxinů” ve vejcích všech hospodářství nosnic chovaných ve volném výběhu a všech hospodářství nosnic v ekologickém režimu v ČR;
- Pesticidy 2019;
- Biopotraviny. Cílem bylo prověření subjektů (s odběrem vzorku/ů), provozujících svoji činnost v režimu ekologického zemědělství, kteří jsou producenty potravin s označením EKO-BIO a subjektů, které jsou místy určení při obchodování s BIO potravinami;
- Porážky ve mzdě. Cílem bylo prověřit, zda není vepřové a hovězí maso nelegálně uváděno na trh osobami, které nejsou u KVS registrovány nebo schváleny a registrovány jako potravinářský podnik a odebírají z jatek množství masa neodpovídající spotřebě v domácnosti;
- Welfare na jatkách – kontrola všech jatek domácích kopytníků.

V rámci stálého veterinárního dozoru musí být všechna na jatkách poražená zvířata před uvedením do oběhu povinně prohlédnuta. V roce 2019 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po poražení u 2 616 174 kusů velkých jatečných zvířat. Z tohoto počtu bylo prohlédnuto 247 800 kusů dospělého skotu, 8 488 telat, 2 341 308 prasat, 17 138 ovcí a jehňat, 1 352 koz a kůzlat a 88 koní a hříbat. Hrabavé drůbeže bylo prohlédnuto celkem 119 416 018 kusů, vodní drůbeže 4 047 794 kusů, králíků a nutrií 540 256 kusů. Běžců bylo prohlédnuto 1 454 kusů. Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 17 863 kusů velkých jatečných zvířat, 1 775 203 kusů drůbeže a 2 327 kusů králíků.

SVS na jatkách neprovádí pouze veterinární prohlídku (i když tato je zde hlavní činností), ale rovněž dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat. V roce 2019 provedli inspektoři 374 kontrol v 46 jateckých provozech porážejících skot a zkontrolovali 8 870 jatečně upravených těl skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 4,62 %. U 11 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava a v 8 případech chybné označení. Ve 41 podnicích porážejících prasata bylo provedeno 333 kontrol, zkontrolováno bylo 17 571 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 7,03 %. V 377 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT. Zjištěná chybovost je zcela v toleranci dané metodikou, proto nebylo nutné zahajovat žádné správní řízení.

Zemědělská technika

Dodávky traktorů se za poslední 3 roky pohybovaly mezi 2 247 ks v roce 2017 a 2 299 ks v roce 2019, oproti roku předchozímu (2 311 ks v roce 2018) mírně poklesly o 0,5 % (tab. T6.3/04).

Celkem dodávky zajistilo 20 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Podíl traktorů z dovozu činí 88 %, podíl firmy Zetor je 12 %. Ze zahraničních značek mají největší podíl na dodávkách firmy John Deer, New Holland a CASE IH, jejich podíl na celkovém dovozu činí téměř 43 %.

V roce 2019 bylo do zemědělství dodáno celkem 150 sklízecích mlátiček, tj. pokles proti roku 2018 o 8,5 %. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají výkonné stroje s vyšším instalovaným výkonem, a tedy i vyšším ročním využitím. Na dodávkách sklízecích mlátiček se podílelo celkem 8 firem. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy Claas, New Holland a John Deer, jejich podíl na trhu je cca 86 %.

V roce 2019 bylo do zemědělství dodáno 38 samojízdných řezaček. To je sice proti dodávkám v roce 2018 nárůst o 52 %, nicméně odpovídá průměru dodávek za posledních 10 let. U sklízecích řezaček jsou vývojové trendy dodávek výrazně závislé na změně struktury rostlinné výroby. V posledních letech se začala zvyšovat výměra kukuřice na siláž i dalších plodin pěstovaných pro energetické účely pro bioplynové stanice, a to se projevilo od roku 2011 i zvýšenými dodávkami výkonných sklízecích řezaček, ale zároveň se projevují výraznější meziroční rozdíly.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných řezaček do zemědělství (ks)

Zemědělská technika	2015	2016	2017	2018	2019
Traktory	2 266	1 881	2 247	2 311	2 299
Sklízecí mlátičky	164	139	162	164	150
Samojízdné řezačky	44	45	30	25	38

Pramen: VÚZT v. v. i.

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2019 se podle odhadu VÚZT, v.v.i. spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 840 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,4 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta, 88,8 % a zemní plyn 9,8 %. Kromě toho se v roce 2019 spotřebovalo v těchto podnicích 760 700 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství v podnicích s 20 a více zaměstnanci (mil. l)

Odvětví	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	372,18	374,59	374,96	375,81	100,23
Živočišná výroba	62,03	62,43	62,49	62,64	100,23
Celková spotřeba v zemědělství	434,21	437,02	437,45	438,45	100,23

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT, v. v. i.; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), R. Pražan (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT, v.v.i. a ČSÚ se v roce 2019 spotřebovalo v zemědělství 438,45 mil. litrů motorové nafty (tab. T6.3/05). Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Stavy bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2019 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily celkově o 3,6 %. Nejvyšší nárůst (o 9,2 %) vykázaly úvěry krátkodobé, významně rostl i objem střednědobých úvěrů (o 7,1 %), méně narostl stav dlouhodobých úvěrů, a to o 2,3 %. Pokles podílu investičních úvěrů souvisí se změnou metodiky jejich sledování v ČNB v souvislosti se změnou zákona o dluhopisech, kdy se úvěry, které jsou aspoň částečně zajištěny nemovitostí, hodnotí od roku 2019 jako hypoteční úvěry, a nejsou započítávány mezi ostatní investiční úvěry.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2018	2019	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	57 546,7	59 613,2	103,6
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	6 405,0	6 994,4	109,2
- střednědobé (1-5 let)	6 509,4	6 969,9	107,1
- dlouhodobé (nad 5 let)	44 632,2	45 648,9	102,3
z toho - investiční úvěry celkem	45 074,7	38 660,2	85,8

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V rámci podpory komerčních úvěrů pro zemědělce, zpracovatele zemědělských produktů a podnikatele zabývající se lesním hospodářstvím nebo zpracováním dřeva působí dlouhodobě PGRLF. V roce 2019 bylo formou podpory poskytování finančních prostředků určených pro snížení úrokového zatížení nebo vydávání garancí na zajištění úvěrů poskytovaných komerčními bankami a jinými financujícími subjekty. Většina z programů pro podporu komerčních úvěrů byla zaměřena na podporu investic zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s cílem restrukturalizace a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a dalšího rozvoje. Tuto podporu PGRLF poskytoval v rámci programů: „Zemědělec“, „Podpora nákupu půdy“, „Lesní hospodář“, „Zpracovatel dřeva“, „Lesní školka“, „Zpracovatel“ a „Zajištění úvěrů“. V roce 2019 dále probíhala administrace a vyplácení finančních prostředků v rámci podpůrných programů, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech.

Podle údajů PGRLF za období roku 2019 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 9 188 mil. Kč. Přislíbené podpory v celkové výši 878 mil. Kč v roce 2019 nejvíce využili zemědělství podnikatelé – fyzické osoby (34 %) a dále společnosti s r. o. (24 %), následované zemědělskými družstvy (22 %) a akciovými společnostmi (21 %).

PGRLF v roce 2019 dále poskytoval úročené úvěry v rámci programů „Investiční úvěry Zemědělec“ a „Investiční úvěry Lesnictví“. V roce 2019 byla prováděna administrace a vypláceny finanční prostředky v rámci programů podpory formou úvěrů s možností snížení jistiny úvěru, jejichž poskytování bylo ukončeno v minulých letech. V rámci programů úročených úvěrů bylo za rok 2019 celkem podáno 902 žádostí, schváleno bylo 743 žádostí a celkem byly schváleny úvěry v objemu 453 mil. Kč.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2019 činily podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu 369 mil. Kč a představovaly tak 0,21 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR, což téměř odpovídá dlouhodobé hodnotě podílu přímých zahraničních investic do tohoto sektoru na úrovni 0,23 %. Srovnání přílivu přímých

zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybníkářství za roky 2018 a 2019 uvádí tab. T6.4/02.

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybníkářství (mil. Kč)

Název	2018	2019 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	211,9	279,6
Reinvestovaný zisk²⁾	130,3	89,8
Ostatní kapitál³⁾	220,7	0,0
Celkem	562,9	369,4

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

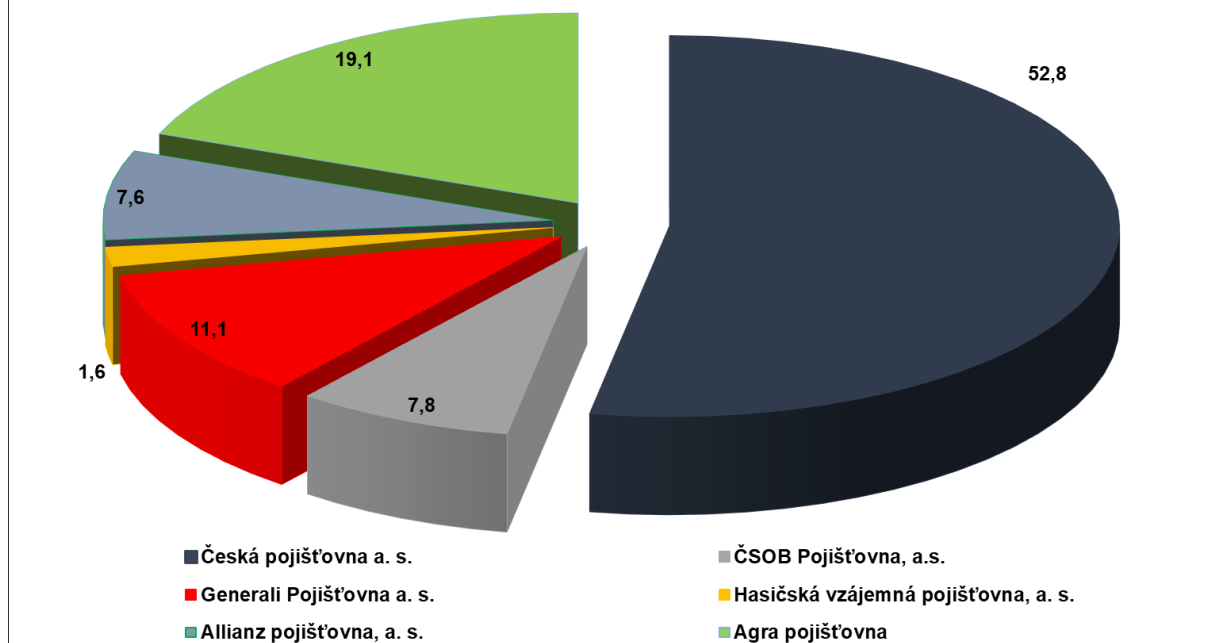
Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2019 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybníkářství hodnoty 174 mil. Kč. Objemy odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru relativně velmi nízké. V roce 2019 představovaly 0,15 %, a v dlouhodobém průměru potom 0,14 %, tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2019 provozovalo soukromé zemědělské pojištění v ČR celkem šest komerčních pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění⁹⁷ uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01.

97 Pojištění plodin a hospodářských zvířat.

Graf T6.4/01 - Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění v roce 2019 v %

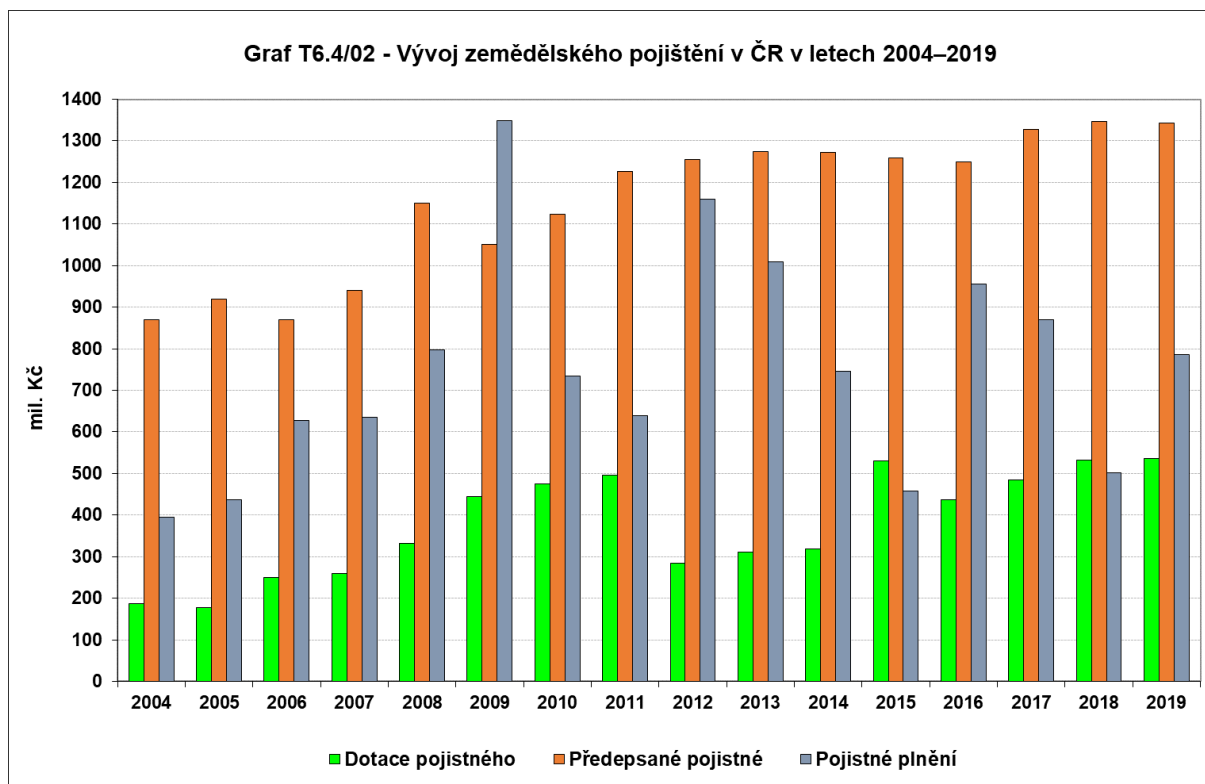
Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a riziko deště znemožňujícího sklizeň.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat a dále i lesních školek a lesních porostů. Úroveň podpory v roce 2019 činila 58 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin⁹⁸ na ztráty způsobené přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy či škůdci rostlin, 45 % nákladů na pojištění ostatních plodin a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ ztráty způsobené chorobami zvířat, přírodními pohromami či nepříznivými klimatickými jevy. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění v letech 2004 až 2019 ukazuje graf T6.4/02.

⁹⁸ Trvalé kultury vč. školek, tj. réva vinná, chmel, ovoce; jahody, brambory, cukrová řepa, zelenina, okrasné rostliny vč. školek a léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR), prádlné rostliny (len a konopí), produkce trav a jetelovin pěstovaných na semeno.

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala v roce 2019 zhruba 1,8 mil. ha. Pojištěno bylo zhruba 80 % stavů hospodářských zvířat.

Předepsané pojistné za zemědělské pojištění a pojistné plnění za roky 2018 a 2019 v rozdělení na pojištění zvířat a pojištění plodin uvádí příl. tab. 6.4/01.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

V roce 2019 byla čtvrtým rokem v platnosti Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022. Jejím účelem je nastavit principy a cíle pro formování nové SZP, pro oblasti potravinářství, lesního a vodního hospodářství a rozvoje venkova včetně optimalizace procesů strategického řízení v rezortu MZe. Pro naplnění Koncepce jsou definovány tři oblasti: Udržitelné hospodaření s přírodními zdroji, Udržitelné zemědělství a lesnictví a Udržitelná produkce potravin. Tyto jsou realizovány prostřednictvím devíti výzkumných směrů: Půda, Voda, Biodiverzita, Lesnictví a navazující odvětví, Rostlinná produkce a rostlinolékařství, Živočišná produkce a veterinární medicína, Produkce potravin, Zemědělská technika a Bioekonomie.

Na přípravě rezortních výzkumných programů se podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán MZe. ČAZV se také spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků VaVaI jejich publikováním v 11 vědeckých časopisech.

V roce 2019 bylo řešeno 151 programových projektů v rámci Programu aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025 – ZEMĚ, z nichž 99 bylo začínajících a 5 končících. Na tyto projekty bylo v roce 2019 poskytnuto 488 251 tis. Kč. Údaje o projektech jsou k nalezení v Centrální evidenci projektů (Informační systém VaVaI – CEP) na www.rvvi.cz.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2019 MZe poskytnuty institucionální finance 20 rezortním výzkumným organizacím (7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, 11 soukromých výzkumných ústavů) ve výši 491 031 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou předávány do Centrální evidence aktivit (Informační systém VaVaI – CEA) na www.rvvi.cz.

Pokračovala mezinárodní spolupráce v rámci iniciativy BIOEAST, kde se ČR v 2. pol. roku 2019 jako předsednický stát V4 ujala organizace jednání. ČR se rovněž aktivně zapojila do projektu na podporu iniciativy a rozvoje biohospodářství BIOEASTsUP. ČR je dále aktivním členem Stálého výboru pro zemědělský výzkum.

S cílem podpořit rozvoj biohospodářství, jehož hlavní myšlenkou je zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji, udržitelného zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a akvakultury, udržitelné produkce potravin a krmiv a posílení úlohy primárních producentů a jejich integrace do hodnotového řetězce biohospodářství a navazujících odvětví, schválilo MZe v červenci 2019 Koncepti biohospodářství v České republice z pohledu rezortu Ministerstva zemědělství na léta 2019–2024.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu byly zpracovány plány uplatnění výsledků. Přenos nových poznatků do praxe je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe. Informace o výsledcích státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do Rejstříku informací o výsledcích (Informační systém VaVaI – RIV) na www.rvvi.cz. Výsledky jsou rovněž dostupné v Knihovně Antonína Švehly ÚZEI.

Vzdělávání

MZe plní úkoly Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která vytyčila 4 hlavní cíle (další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol) a 13 dílčích cílů.

Do vzdělávání pro odbornou veřejnost v rámci Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu byly zařazeny krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech, požadavky spojené s problematikou zemědělství a venkova, vzdělávací aktivity pro pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů i odbornou zemědělskou veřejnost, realizaci rezortních programů

orientovaných na děti a mládež. V roce 2019 proběhlo 39 druhů vzdělávacích aktivit na 769 akcích za 4 936 680 Kč. Počet účastníků dosáhl 51 999 osob, z čehož bylo 41 069 dětí, mládeže a studentů. Ti navštívili akce z oblasti bezpečnosti potravin a zdravé výživy, lesní pedagogiky, projekt Ve vodě nežijí jen vodníci, projekt veterinární správy pro mateřské školy Máme rádi zvířata, akce rybářských kroužků nebo se zúčastnili studentských soutěží odborných znalostí a dovedností, celostátní soutěže Opravář zemědělských strojů, mistrovství ČR v zahradnickém oboru nebo projektu Rostlinolékařství – projekt budoucnosti. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla částka 4 087 292 Kč, což činí přibližně 83 % celkových finančních prostředků.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání dle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů. Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky, vzdělání a praxi. K 31. 12. 2019 bylo evidováno 147 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 271 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 6 239 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, pověřil Odbor vědy, výzkumu a vzdělávání celkem 52 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. MZe ve spolupráci s ÚZEI uspořádalo seminář pro odborné školitele kurzů k aktuálním otázkám v ochraně rostlin.

MZe v rámci Koncepce vzdělávání MZe na období 2015–2020 připravilo ve spolupráci s ÚZEI a Masarykovým ústavem vyšších studií ČVUT seminář Podpora polytechnického vzdělávání, robotické systémy v teorii a v praxi – transfer nových poznatků z vědy a výzkumu do výuky středních odborných škol, v rámci kterého se učitelé seznámili s robotickými stavebnicemi jako s multidisciplinárními pomůckami pro podporu dovedností, matematiky a přírodních věd. Dále byly ve spolupráci s ÚZEI a firmou PV-Agri s.r.o. realizovány dva praktické semináře učitelů v ovládání Portálu farmáře.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, v rámci správního řízení.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2019 podpořeny částkou 8 437 404 Kč z národního dotačního programu **9. E. – Školní závody** subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech. Podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly

v sektoru zemědělství a je kladně hodnocena středními odbornými školami i zemědělskými podniky.

V roce 2019 byla poskytnuta z programu **129 710 Centra odborné přípravy** podpora na pořízení moderních učebních pomůcek pro zvýšení kvality odborného vzdělávání žáků a studentů středních a vyšších odborných škol s rezortním zaměřením (zemědělství, lesnictví, rybářství, potravinářství, veterinářství, vinohradnictví a zahradnictví) ve výši 61 833 538 Kč.

Poradenství

Poradenský systém MZe dle Koncepce poradenského systému MZe na období 2017–2025 zahrnuje konzultační, individuální a odborné poradenství. Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami k šíření informací o opatřeních PRV byly v roce 2019 realizovány a podpořeny z národních dotací ve výši 23 619 525 Kč **v rámci pilíře konzultačního poradenství** dva programy:

- a) **Regionální přenos informací (9.F.e.).** Cílem byl přenos všeobecných informací na území ČR mikro, malým a středním podnikům působících v zemědělské prvovýrobě a zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh formou vstupních konzultací, webových stránek, odborných / výukových materiálů, seminářů, workshopů a kurzů (17 954 949 Kč),
- b) **Odborné konzultace (9.F.i.).** Program, zaměřený na podporu poradenství v zemědělství a lesnictví, byl uskutečněn na rezortně orientovaných výzkumných ústavech a univerzitách (5 664 576 Kč).

Odborné individuální poradenské služby byly poskytovány kromě poradců a poradenských firem i nadále poradci akreditovanými MZe, kteří jsou vedeni v Registru poradců akreditovaných MZe. Služby byly zaměřeny na zvýšení životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských a lesnických podniků s ohledem na životní prostředí a na poradenství k souladu hospodaření s právními a dalšími požadavky na principu prevence.

V roce 2019 nebylo poradenství z PRV 2014–2020 podpořeno a finanční prostředky z opatření Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství byly přesunuty do opatření Předávání znalostí a informační akce, operace Vzdělávací akce. Individuální poradenské služby byly poskytovány bez finanční podpory z veřejných zdrojů.

V zemědělství, v podoblasti péče o půdu, byl nově akreditován jeden poradce. V říjnu 2019 probíhala i reakreditace poradců, kterým končila platnost akreditačního certifikátu. Po úspěšném absolvování testu a pohovoru před akreditační komisí byla platnost certifikátu prodloužena na dalších 5 let. Celkem se reakreditovalo 5 poradců v podoblasti rostlinná výroba a 1 poradce v podoblasti rostlinolékařství v zemědělství. K 31. 12. 2019 bylo v Registru vedeno 199 poradců.

Poradci akreditovaní MZe se i v tomto roce účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí i povinných akcí k prioritním tématům organizovaných správcem Registru

(ÚZEI) ve spolupráci s odborníky z výzkumných institucí. 7 seminářů bylo zaměřeno na lesnictví, rostlinolékařství, agroenvironmentálně klimatická opatření, antimikrobiální rezistenci a erozní ohroženost.

Úlohu informační podpory plní též webové poradenství určené pracovníkům vykonávajícím rezortně zaměřené činnosti i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím. Jedná se o zpřístupňování informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství a rozvoje venkova, metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

Důležitým prvkem poradenského systému je i odborné poradenství, jakožto podpora přenosu výsledků výzkumu mezi vědecko-výzkumným pracovištěm a praxí v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního hospodářství a lesnictví a zajištění informační a propagační činnosti sloužící k zviditelnění cílů, aktivit a výsledků vědy a výzkumu.

Pro šíření nejnovějších poznatků vědy a výzkumu, sdílení a využívání odborných informací a posílení komunikace mezi podnikatelskou sférou a akademickým sektorem cestou veřejně-soukromého partnerství byl v roce 2019 realizován a podpořen z národních dotací částkou 4 751 695 Kč program **Podpora české technologické platformy pro zemědělství (10.E.e.)**. Účelem je podpora strategie udržitelnosti, propojení s evropskou technologickou platformou v oblasti aplikovaného výzkumu a zemědělské praxe a posílení pozitivního dopadu na rezort zemědělství, včetně přínosu pro spotřebitele.

6.6 Agrární trh práce

6.6.1 Pracovní síly v zemědělství

Zaměstnanost v zemědělství byla v posledních letech prakticky stabilizována kolem 100 tis. pracovníků, v roce 2019 mírně poklesla (o 1,2 %) a počet pracovníků v zemědělských podnicích se snížil na cca 99 tis.⁹⁹ (tab. T6.6/01). Jejich podíl v celkové struktuře zaměstnanosti v národním hospodářství ČR činil 1,9 % a meziročně se nezměnil.

99 Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

T6.6/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2015	2016	2017	2018	2019 ²⁾
Podniky právnických osob	75,7	75,0	74,8	74,8	73,8
Podniky fyzických osob³⁾	25,2	25,2	25,2	25,4	25,2
Celkem	100,9	100,2	100,0	100,2	99,0

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2015-2019, ČSÚ 2016-2020;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.-4. čtvrtletí 2015-2019, ČSÚ 2015-2020;

Čtvrtletní výkaz P 3-04, 1.-4. čtvrtletí 2019, ČSÚ 2020.

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

Dle dat o pracovním vstupu v sektoru zemědělství¹⁰⁰ v roce 2019 připadalo 71,0 % AWU na placenou pracovní sílu, zbylých 29,0 % tvořily neplacené pracovní síly (hospodáři a vypomáhající členové rodiny hospodářů). Z publikovaných dat zde zatím meziročně nevyplyvá změna (tyto předběžné výsledky budou však později upřesňovány).

Z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR i nadále zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou (rostlinnou i živočišnou). V těchto podnicích došlo také v roce 2019¹⁰¹ (podobně jako v předchozích letech) k největšímu absolutnímu úbytku zaměstnanců (v podnicích s 50 a více zaměstnanci o cca 0,7 tis., přičemž počet těchto podniků tentokrát pokles nezaznamenal – na rozdíl od předchozích let). Relativně větší úbytky pak zaznamenaly podniky specializované na živočišnou výrobu, naproti tomu zaměstnanost nepoklesla v podnicích zaměřených na rostlinnou výrobu (v podnicích specializovaných na pěstování zeleniny dokonce vzrostla).

Podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru činil ve 4. čtvrtletí 2019 dle VŠPS (ČSÚ)¹⁰² 29,2 %, v zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) 31,8 %. Podíl žen v agrárním sektoru dlouhodobě osciluje kolem 30 % (meziročně narostl o 0,8 p. b.) a zůstává výrazně nižší než podíl žen v národním hospodářství ČR celkem (44,4 %) i než podíl žen v agrárním sektoru EU (33,0 % v EU 27 ve 4. čtvrtletí 2019¹⁰³).

Z pohledu věkové skladby pracovníků agrárního sektoru v ČR vykazovali dle VŠPS ve 4. čtvrtletí 2019 nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (41,7 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (29,4 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci ve věku

100 Souhrnný zemědělský účet – předběžné výsledky – 2019, ČSÚ 2020.

101 Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2019, ČSÚ 2020.

102 Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil (4. čtvrtletí 2018, 2019), ČSÚ 2019, 2020. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství. O tíž pramen se v subkapitole jedná v případě každého odkazu na VŠPS.

103 Pramen: Eurostat, 2019.

60 a více let (15,8 %) a pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (13,1 %). Celkově se podíl pracovníků ve věku 45 let a více v agrárním sektoru i v průmyslu vč. stavebnictví ve srovnání se 4. čtvrtletím 2018 zvýšil – v agrárním sektoru o 1,6 p. b. na 57,5 %, v průmyslu vč. stavebnictví o 1,3 p. b. na 45,1 % (v celém NH o 1,4 p. b. na 46,1 %). Nadále zůstává podíl starších pracovníků v agrárním sektoru výrazně vyšší než v NH, resp. průmyslu vč. stavebnictví, což souběžně s nízkým podílem mladých pracovníků v agrárním sektoru (o 2,3 p. b. nižší podíl pracovníků do 29 let než v průmyslu vč. stavebnictví) a obecně nízkém zájmu mladých o práci v sektoru předznamenává problémy při obměně pracovních sil.

Úroveň vzdělanosti pracovníků agrárního sektoru lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců, a to s ročním zpožděním¹⁰⁴. V roce 2018 mělo 50,9 % zaměstnanců střední vzdělání s výučním listem, 26,6 % střední vzdělání s maturitní zkouškou, 13,2 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného) a 7,6 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání). Meziročně se mírně navýšily podíly pracovníků se středním vzděláním s maturitou a vyšším (dohromady o 1,2 p. b.). Ve srovnání s průmyslem je však v agrárním sektoru nadále vyšší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s výučním listem (o 6,5 p. b.) a naopak nižší podíl zaměstnanců se středním vzděláním s maturitní zkouškou (o 6,1 p. b.).

Obecně nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v sektoru souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) byla dle VŠPS profesní struktura v agrárním sektoru ve 4. čtvrtletí 2019 následující: 39,7 % představovali kvalifikovaní zemědělní pracovníci, 19,0 % obsluha strojů a zařízení, 10,2 % techničtí a odborní pracovníci, 8,2 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 6,8 % řemeslníci a opraváři, 5,1 % úředníci, 5,0 % specialisté, 3,1 % pracovníci ve službách a prodeji a 2,9 % řídicí pracovníci. Podíl pracovníků sloučených technickohospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) meziročně mírně poklesl a tvoří méně než čtvrtinový podíl (23,1 %).

Regionální rozložení zaměstnanosti v agrárním sektoru neprošlo dle VŠPS meziročně zásadními změnami. Nejvyšší podíl pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje vykazoval ve 4. čtvrtletí roku 2019 Kraj Vysočina (7,3 %), následovaný krajem Jihočeským (5,0 %), Pardubickým (3,5 %) a Olomouckým (3,4 %). Nejvyšší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru byl v Kraji Vysočina (13,4 %), dále pak v kraji Středočeském (12,4 %), Jihomoravském (12,2 %) a Jihočeském (11,2 %).

Nezaměstnanost v agrárním sektoru a komparace s celkem NH je sledována dlouhodobě pomocí signální míry nezaměstnanosti¹⁰⁵. Ve 4. čtvrtletí roku 2019 byla – na základě dat

104 Pramen: *Struktura mezd zaměstnanců 2018*, ČSÚ 2019. U 1,8 % zaměstnanců není jejich vzdělání uvedeno.

105 Signální míra agrární nezaměstnanosti je relativním vyjádřením, kdy v čitateli je celkový počet nezaměstnaných podle kritérií ILO, uvolněných z třídy CZ-NACE A, kteří navíc v posledních 8 letech pracovali, a ve jmenovateli je součet hodnoty čitatele a celkového počtu zaměstnaných ve třídě CZ-NACE A. Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter.

VŠPS – hodnota této míry v agrárním sektoru 0,6 %, což představovalo pokles o 1,0 p. b. proti stejnému období předchozího roku. V celku NH dosahovala ve 4. čtvrtletí roku 2019 hodnoty 1,6 % a meziročně se nezměnila.

Potíže zemědělských podniků při získávání pracovníků v roce 2019 dále vzrostly, což dokládá i zhruba dvojnásobná aktuální míra volných pracovních míst v sektoru (11,0 %) ve srovnání s průmyslem (5,4 %) i NH celkem (6,1 %) ¹⁰⁶. I při měnící se situaci na trhu práce budou zřejmě nadále přetrvávat problémy zemědělských podniků s nedostatkem pracovníků.

6.6.2 Mzdy v zemědělství

Většina pracovníků v rezortu zemědělství ČR (tj. v zemědělství včetně lesnictví a rybářství) získává příjem ze své pracovní činnosti ve formě mezd. Průměrné mzdy v rezortu zemědělství dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem (tab. T6.6/02). Tato situace nedoznala v roce 2019 výraznějších změn; zatímco zaměstnanci v rezortu zemědělství pobírali v průměru 27 200 Kč, v průmyslu to bylo 33 941 Kč a v národním hospodářství celkem dokonce 34 125 Kč (průmysl tak po několika letech skončil pod úrovní NH). Pozitivní skutečností je, že rezort zemědělství dosáhl shodného meziročního nárůstu mezd v relativním vyjádření (o 7,1 %) s národním hospodářstvím celkem, zatímco průmysl s nárůstem 6,0 % na něj ztratil cca 1 p. b. Nicméně tento rozdíl v relativních nárůstech nestačil na to, aby i v absolutním nárůstu rezort zemědělství předčil průmysl (v něm byl o cca 100 Kč vyšší, vůči národnímu hospodářství pak rezort zemědělství zaostával ve svém mzdovém nárůstu o více než 400 Kč). Dalším nepříznivým faktem je, že v rezortu zemědělství byl nárůst mezd spojen s úbytkem zaměstnanců (o 1,2 %), jenž byl větší než v průmyslu (0,8 %); v národním hospodářství celkem zaměstnanost dokonce mírně vzrostla (o 0,4 %). Ve stavebnictví vzrostly mzdy o 6,1 % na 29 760 Kč při velmi mírném poklesu počtu zaměstnanců (o 0,2 %). Vývoj mezd v rezortu zemědělství v roce 2019 nezvýšil šance zemědělských podniků úspěšně zvládat naléhavě potřebnou generační obměnu.

T6.6/02 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	21 469	22 502	23 815	25 419	27 200
Průmysl	26 811	27 866	29 842	32 054	33 941
Národní hospodářství	26 467	27 575	29 496	31 885	34 125
Relace zem./průmysl (%)	80,1	80,8	79,8	79,3	80,1
Relace zem./NH (%)	81,1	81,6	80,7	79,7	79,7

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.–4. čtvrtletí 2015–2019, ČSÚ 2016–2020

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

Mzdová disparita rezortu zemědělství vůči průmyslu se poněkud zmírnila na 80,1 %, vůči národnímu hospodářství setrvala na úrovni 79,7 % (samotné zemědělství, tj. bez lesnictví a rybářství, skončilo v roce 2019 zhruba na 78 %¹⁰⁷ v obou srovnáních). Absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě v rezortu zemědělství narostl v obou srovnáních a přiblížil se hranici 7 tis. Kč. Rozdíl ve mzdách je přitom nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí; nejvyšší je pak u řídicích pracovníků (tito v rezortu zemědělství pobírají v posledních letech mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2019 o 2,8 % (v předchozím roce o 2,1 %). Růst reálných mezd v národním hospodářství a v rezortu zemědělství (shodně o 4,2 %) i v průmyslu (o 3,1 %) skončil ve všech případech pod hodnotami zaznamenanými v předchozím roce.

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v rezortu zemědělství vzrostl meziročně o 5,9 %, což je poněkud vyšší nárůst ve srovnání s průmyslem (5,1 %), avšak nižší než v celém národním hospodářství (7,5 %). Použité mzdové prostředky v rezortu zemědělství tak dále poklesly ve svém podílu na celkových mzdových prostředcích v ČR (na 1,87 %).

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého se pozemkovými úpravami ve veřejném zájmu uspořádávají vlastnické vztahy k půdě tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na ochranu a tvorbu krajiny a životního prostředí. Pozemkovými úpravami se zpřesňuje katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa, čímž se stávají jedním z nástrojů obnovy katastrálního operátu.

Pozemkové úpravy se výrazně podílejí na odstraňování negativních dopadů klimatických změn, zejména v oblasti snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a řešení odtokových poměrů v krajině. Napomáhají rovněž realizaci záměrů územního plánování a umožňují využívání finanční podpory z fondů EU. Provedení pozemkových úprav je pro některé obce zásadním krokem pro jejich další rozvoj.

107 Za samotné zemědělství byla mzdová disparita hlubší a dosáhla (data ČSÚ za rok 2019, nepublikováno) 78,2 % vůči průmyslu a 77,7 % vůči NH.

V současné době jsou komplexní a jednoduché pozemkové úpravy provedeny na 35,3 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 12,6 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení.

Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav ke konci roku 2019 a změnu stavu provádění pozemkových úprav v průběhu roku 2019.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2019

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2019	celkem	za rok 2019	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	153	2 555	57 016,00	1 161 050,00	1 038	515 824,00
Jednoduché pozemkové úpravy	25	2 946	2 087,00	309 445,00	85	6 770,00

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Celkový rozsah ukončených pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2019 podle krajů

Kraje	Ukončené				Ukončené				Protier. opatření	Ekolog. opatření	Vodohosp. opatření	Budování cest
	komplexní pozemkové úpravy		jednoduché pozemkové úpravy									
	v roce 2019		celkově k 31. 12. 2019		v roce 2019		celkově k 31. 12. 2019					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha	ha	ha	ha	km
Středočeský kraj a Praha	16	5 469	391	166 461	1	36	159	14 181	62	286	54	483
Jihočeský kraj	20	6 693	371	146 285	4	63	350	47 937	95	48	53	529
Karlovarský kraj	3	1 140	91	26 420	0	0	490	44 048	2	29	8	107
Plzeňský kraj	18	5 716	311	114 757	1	181	185	13 319	258	110	43	242
Liberecký kraj	5	2 281	64	28 135	0	0	127	5 834	15	8	4	76
Ústecký kraj	10	4 384	139	66 017	1	56	169	26 816	18	32	10	183
Královéhradecký kraj	21	6 911	203	85 902	2	48	161	14 259	57	124	50	301
Pardubický kraj	10	2 530	179	91 548	6	81	79	21 321	79	92	41	219
Jihomoravský kraj	10	4 698	272	166 844	1	943	715	92 149	65	176	101	535
Zlínský kraj	16	7 758	118	56 714	0	0	109	4 075	51	70	153	153
Kraj Vysočina	10	3 521	181	81 937	7	675	99	9 517	38	34	17	298
Olomoucký kraj	10	2 719	164	75 748	1	0	84	5 475	61	457	83	245
Moravskoslezský kraj	4	3 197	71	54 282	1	3	219	10 513	20	189	32	94
ČR celkem	153	57 016	2 555	1 161 050	25	2 087	2 946	309 445	822	1 655	649	3 464

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Pozemkové úpravy se se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav ale jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení. Doposud ukončené pozemkové úpravy byly realizovány na 4 140 katastrálních územích a v rámci jejich zpracování bylo změnami zasaženo celkem 5 251 z celkového počtu (dle stavu k datu 31. 12. 2019) 13 076 katastrálních území v ČR.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa (VPS), Ředitelství silnic a dálnic, Státní pozemkový úřad), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV 2014–2020, Operační program životního prostředí (OPŽP)). Prostředky jsou určeny

zejména na realizaci společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Celkový objem prostředků na podporu realizace pozemkových úprav v roce 2019 dosáhl 1,93 mld. Kč. Struktura zdrojů rozpočtu je uvedena v tab. T7.1/03.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KoPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2015	2016	2017	2018	2019
MF – VPS	707,3	700,0	700,0	700,0	700,0
SPÚ ¹⁾	106,2	344,3	259,9	262,6	200,0
PRV ²⁾	637,6	142,4	1 015,4	1 050,6	958,3
ŘSD	17,9	66,8	11,3	48,1	52,9
OPŽP	-	-	-	-	21,0
Ostatní ³⁾	9,4	0,5	1,5	0,5	0,5
Celkem	1 478,5	1 253,9	1 988,1	2 061,9	1 932,8

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování realizovaných pozemkových úprav.

V roce 2013 z PRV 2007–2013, v ostatních letech z PRV 2014–2020.

3) Rozpočty obcí a měst.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), J. Havelka a kol. (SPÚ)

Na pozemkové úpravy bylo v roce 2019 využito celkem 1 933 mil. Kč. Zhruba 72 % těchto finančních prostředků bylo využito přímo pro realizaci terénních prvků, a to: 1 048 mil. Kč na výstavbu cest, 57 mil. Kč na protierozní opatření, 203 mil. Kč pro hydrologická opatření a 43 mil. Kč na ekologická opatření a 48 mil. Kč na ostatní provozní a technické činnosti. Na související neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel apod.) bylo v roce 2019 vynaloženo 534 mil. Kč, což představuje téměř 28 % z celkem využitých finančních prostředků. Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 34,1 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

Z dlouhodobého sledování vyplývá, že se v ČR ročně zobchoduje přibližně plocha 2–2,5 % ZPF. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu a objemu zobchodované zemědělské půdy v časové řadě, přičemž odhad pro rok 2019 vychází ze získaných dat za 1. pololetí roku 2019.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,30	2,39	2,44	2,27	1,84	1,54
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	97,0	100,6	102,9	95,3	77,2	64,4

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2019.

Pramen: Databáze úplatných převodů pozemků ČÚZK

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Rozsah úplatně převedené státní půdy do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 představuje 572 tis. ha, což činí 98 % celkem převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11,7 tis. ha, tj. necelá 2 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 97 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu

přibližně 600 tis. ha, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2019 zůstalo k dispozici přibližně 117 tis. ha státní zemědělské půdy ve správě SPÚ.

Nákup nestátní zemědělské půdy podporuje v rámci svých programů PGRLF. Programy podpory nákupu půdy jsou zaměřeny na poskytování úvěrů, financování části úroků nebo snížení jistiny úvěrů¹⁰⁸. Žadatelé v programech PGRLF musí splňovat řadu podmínek, a mj. také podmínky pro poskytnutí podpory v režimu *de minimis*¹⁰⁹. Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 4 703 žádostí s celkovou výší úvěrů 8,32 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 99,8 tis. ha půdy za průměrnou cenu 9,3 Kč/m².

V rámci hodnocení trhu půdy je prováděno sledování vývoje tržních cen. V tab. T7.2/02 je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2014–2019. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy, což dokladují informace čerpané z většího počtu nezávislých zdrojů.

T7.2/02 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ČSÚ ¹⁾	11,5	12,4	14,0	15,3	17,7	-
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	15,2	12,9	20,1	21,0	-	-
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	12,9	15,9	20,1	20,4	23,4	27,4
Prodej státní půdy ⁴⁾	8,6	8,4	-	-	-	-
PGRLF ⁵⁾	12,9	13,5	13,7	18,4	21,0	22,3
Farmy.cz ⁶⁾	14,0	16,3	20,4	23,5	24,1	24,4

1) Databáze ČSÚ podle údajů z příznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2018 uveden předběžný odhad,

za rok 2017 uveden upřesněný odhad. Odhady vychází vždy z disponibilního vzorku údajů pro dané roky (aktualizované údaje ČSÚ březen 2020).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009, ukončeno bylo v roce 2017).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo.

Šetření obchodních smluv prováděných v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2017 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2019.

4) Převody podle §12 zákona o Státním pozemkovém úřadu č. 503/2012 Sb. bez započtení převodů s uplatněním předkupního práva.

Od roku 2016 nejsou údaje sledovány, protože SPÚ nerealizoval prodeje v režimu soutěže.

5) Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu "Podpora nákupu půdy - *de minimis*".

Od roku 2015 nově podpory v rámci programů "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

6) Farmy.cz: Zpráva o trhu s půdou leden 2020 (www.farmy.cz).

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF; Farmy.cz

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/03). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2–2,5× vyšší než v horské výrobní oblasti.

108 <https://www.pgrlf.cz/programy/>

109 Nařízení Komise (EU) č. 1408/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* v odvětví zemědělství. Dne 22.2.2019 byla v Úředním věstníku EU zveřejněna novelizace nařízení Komise (EU) č. 1408/2013, díky které od 14. 3. 2019 dochází k navýšení limitu podpory *de minimis* v oblasti zemědělské prvovýroby pro jeden podnik v rozhodném tříletém období z 15 tis. € na 20 tis. €.

T7.2/03 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnícké osoby					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ²⁾	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ²⁾
Kukuřičná	2 415	2 597	3 211	3 637	3 776	4 200	2 369	2 866	3 055	3 392	3 600	4 000
Řepařská	1 975	2 063	2 277	2 353	2 426	2 600	2 962	2 936	3 467	3 687	3 926	4 200
Bramborářská	1 391	1 490	1 700	1 816	1 914	2 100	1 931	2 273	2 724	2 875	3 056	3 400
Bramborářsko-ovesná	1 363	1 639	1 725	1 783	1 919	2 100	1 714	1 846	2 107	2 461	2 698	3 000
Horská	932	1 022	1 195	1 369	1 390	1 500	1 255	1 254	1 544	1 903	2 116	2 400
ČR	1 620	1 737	1 949	2 032	2 110	2 300	2 219	2 395	2 781	3 027	3 239	3 600

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočet.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Vyšší tempo růstu úrovně pachtovného lze očekávat u právníckých osob. Právnícké osoby mají obvykle vyšší objem výroby i vyšší intenzitu produkce, budou tak pravděpodobně ochotnější přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavuje natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Současně se převážně u právníckých osob častěji vyskytuje diverzifikace činností do výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, což rovněž vede k vyšší intenzitě produkce na ha z. p.

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/04 je uvedeno srovnání cen orné půdy a travních porostů ve vybraných státech Evropské unie za období 2015 až 2018.

T7.2/04 - Průměrné ceny orné půdy a travních porostů ve vybraných státech EU (€/ha)

Stát	Orná půda				Travní porost			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Bulharsko	3 891	4 131	4 622	5 011	1 161	1 401	1 253	1 115
Česká republika	4 775	5 463	6 448	7 572	3 495	4 636	4 112	5 065
Dánsko	18 752	17 584	17 328	17 690	9 468	8 878	8 749	8 932
Estonsko	2 567	2 735	2 890	3 174	2 013	2 181	2 179	2 398
Řecko	12 633	12 528	12 627	12 750	4 674	4 643	4 337	4 064
Španělsko	12 574	12 522	12 827	13 023	4 684	4 469	4 456	4 439
Finsko	8 138	8 326	8 718	8 380	-	-	-	-
Francie	6 000	6 070	6 030	6 020	6 000	6 070	6 030	6 020
Chorvatsko	2 726	2 835	3 005	3 285	1 637	1 510	1 651	1 752
Maďarsko	3 356	4 182	4 368	4 632	1 572	1 693	1 871	2 097
Irsko	23 594	18 141	19 903	27 457	13 992	14 103	14 661	13 823
Itálie	40 153	28 985	37 310	42 569	24 785	15 596	22 772	26 639
Litva	3 089	3 516	3 571	3 890	2 151	2 456	2 170	2 352
Lucembursko	27 738	26 030	35 590	35 110	27 769	25 100	32 800	34 080
Lotyšsko	2 654	2 917	2 975	3 856	1 526	1 635	1 663	2 117
Nizozemsko	61 400	62 972	68 197	70 320	51 363	53 630	55 931	56 600
Polsko	9 220	9 083	9 699	10 318	5 878	5 794	6 032	6 448
Rumunsko	2 039	1 958	2 085	4 904	1 897	1 836	1 983	3 417
Švédsko	7 751	7 921	8 708	8 845	2 897	2 957	3 342	3 442
Slovinsko	16 071	17 136	16 876	18 460	15 486	15 427	17 012	16 946
Slovensko	24 175	28 217	3 009	3 432	16 525	13 808	2 206	2 190
Spojené království	30 292	25 730	23 450	23 155	21 797	18 595	17 736	17 736

Pramen: Eurostat

Zpracoval: M. Hruška, V. Vilhelm (ÚZEI)

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a příslušnosti hospodařit SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2019 rozhodnuto celkem o 1 806 614 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 295 572 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 137 793 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 373 249 ha.

Tab. T7.3/01 uvádí počty uplatněných restitučních nároků v roce 2019 a jejich srovnání s údaji z roku 2018.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2018		k 31. 12. 2019	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	219 380	100,0	219 380	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	219 092	99,9	219 093	99,9
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	441 273	100,0	441 285	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	433 374	98,2	433 386	98,2

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a uzavřených vypořádání nároků za rok 2019 a kumulativní údaj stavu průběžného vypořádávání.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku vypořádání k 31. 12. 2019		V průběhu roku 2019
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 247,37	-	2,18
- vypořádáno	11 164,39	99,26	3,23
- zbývá vypořádat	82,98	0,74	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 454,84	-	124,30
- vypořádáno	8 009,72	94,74	84,99
- zbývá vypořádat	445,12	5,26	-

1) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Uplatněné nároky a uzavřená vypořádání podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad. Údaje o průběhu vypořádání církevních restitucí jsou k dohledání na webu SPÚ a průběžně aktualizovány v souladu výsledky vypořádání jednotlivých řízení restitučního procesu¹¹⁰.

110 Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

Pronájem půdy Státním pozemkovým úřadem

SPÚ pronajímá státní půdu a ostatní státní majetek, se kterým hospodaří. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 132 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2019 pronajato 107 tis. ha, tedy 81 % ploch určených k pronajmutí. Srovnání stavu pronajaté státní půdy ve vztahu k fyzickým a právnickým osobám v letech 2018 a 2019 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2018	k 31. 12. 2019	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	133 618	131 747	98,6
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	34 565	32 198	93,2
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	72 446	74 590	103,0
- nepronajato	ha z. p.	26 607	24 959	93,8
Počet uzavřených nájemních smluv ¹⁾	počet	54 181	54 798	101,1

¹⁾ Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: SPÚ

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2019 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 202 tis. ha, tj. 53,3 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá 0,39 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy a u obou druhů pozemků se tak snížila výměra na obyvatele o 0,01 ha. Proti roku 2018 došlo ke snížení výměry z. p. o cca 1,6 tis. ha, tj. o 0,04 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2019 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 10 468 ha, což je úbytek vyšší o 3 260 ha proti roku 2018. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 6 460 ha, tedy o 1 917 ha více než v roce 2018. Zvětšila se výměra lesní půdy o 2 278 ha a oproti minulému roku se snížila výměra v kategorii “ostatní plochy” o 1 395 ha. Zvyšuje se výměra zahrad (o 2 936 ha) a vodních ploch (o 228 ha); úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 610 ha (259 ha v roce 2018). Výměra chmelnic poklesla o 72 ha, tedy méně než v roce 2018 (167 ha), výměra vinic vykázala nárůst o 140 ha, oproti poklesu o 7 ha v roce 2018.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2019 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	Údaj k datu	Údaj k datu				31. 12. 2018	31. 12. 2019
MJ	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 951 395	2 940 927	-10 468	99,65	-74 261	0,5801	0,5866
Chmelnice	9 899	9 827	-72	99,27	-586	0,4075	0,4145
Vinice	20 001	20 141	140	100,70	-2 423	0,2050	0,2117
Zahrada	166 350	169 286	2 936	101,76	31 491	0,0623	0,0627
Ovocný sad	44 986	44 376	-610	98,64	-1 400	0,4321	0,4320
Trvalý travní porost	1 011 095	1 017 555	6 460	100,64	-16 652	0,3477	0,3520
Zemědělská půda ¹⁾	4 203 726	4 202 112	-1 614	99,96	-63 831	0,3860	0,3881
Lesní pozemek	2 673 392	2 675 670	2 278	100,09	-12 317	1,7026	1,7176
Vodní plocha	166 526	166 754	228	100,14	-4 973	0,2497	0,2519
Zastavěná plocha a nádvoří	132 463	132 867	404	100,30	20 799	0,0307	0,0306
Ostatní plocha	710 995	709 600	-1 395	99,80	-5 742	0,1332	0,1331
Nezemědělská půda	3 683 375	3 684 891	1 516	100,04	-2 233	0,3098	0,3100
Celkem	7 887 101	7 887 004	-97	100,00	-66 064	0,3462	0,3472

¹⁾ Součet výměry jednotlivých druhů pozemků se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V roce 2019 poklesl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 64 tis. a zrychlilo se tak tempo poklesu oproti 26 tis. v roce 2018.

Dochází ke stálému snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR, přičemž největší úbytek je dosažen u orné půdy. V roce 2019 došlo k opětovně nízkému úbytku výměry zemědělské půdy jako v roce 2018, ubývání orné půdy se oproti loňskému roku výrazně zvýšilo. U travních porostů došlo k dalšímu přírůstku výměry oproti předcházejícím letům, o 6 460 ha oproti roku 2018. Výměra zemědělské půdy přechází nejvíce do zahrad a lesní půdy. Podle ČÚZK byl v roce 2019 podíl zornění 70,0 % a meziročně klesl o 0,2 p. b., zatravnění se proti roku 2018 mírně zvýšilo o 0,1 p. b. na 24,2 %.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2019 byla celková výměra ve výši 3 555 tis. ha, tj. menší proti předchozímu roku o 2 666 ha, v roce 2018 byl úbytek 2 574 ha. Z údajů vyplývá, že pokles výměry zemědělské půdy v LPIS je udáván větší, než pokles výměry podle ČÚZK a některé zemědělské pozemky nejsou nově v LPIS evidovány.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2019 se výměra orné půdy zmenšila o 8,7 tis. ha. Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhu pozemku trvalý travní porost o 7,7 tis. ha. Významná je nižší plocha úhoru o 1,5 tis. ha oproti roku 2018. Podíl trvalých travních porostů na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 29,3 %¹¹¹.

¹¹¹ Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS (ha)

Skupina	Kultura	Výměra	
		2018	2019
Orná půda	standardní orná půda (R)	2 459 803	2 451 057
	úhor (U)	11 467	9 918
	travní porost (G)	31 713	36 022
Orná půda celkem		2 502 984	2 496 997
Trvalý travní porost	trvalý travní porost (T)	1 001 245	1 004 623
Travní porost celkem ¹⁾		1 032 958	1 040 645
Trvalá kultura	chmelnice (C)	5 380	5 331
	vinice (V)	15 097	15 326
	ovocný sad (S)	15 877	15 904
	jiná trvalá kultura (J)	4 742	4 657
	školka (K)	2 705	2 587
	porost RRD (D)	2 736	2 678
Ostatní kultura	rybník (B)	370	372
	mimoprodukční plocha (M)	159	172
	jiná kultura (O)	663	611
	zalesněná půda (L)	5 737	5 768
Celkem		3 557 694	3 555 027

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

Pramen: MZe, Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31.12.2019, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 647 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur).

V ANC¹¹² je podle evidence LPIS k 31. 12. 2019 zařazeno celkem 524,0 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech je zařazeno 1 253,6 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 231,2 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 2 008,8 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o 0,6 tis. ha méně než v roce 2018. Od roku 2018 byla legislativně zakotvena redefinice oblastí ANC, tzn. změnila se pravidla pro delimitaci oprávněného území pro platby ANC a nově se zavádí pojem Přechodné oblasti. Jsou to oblasti, které do roku 2017 splnily podmínky pro LFA-O a po roce 2018 byly vyřazeny. Toto území má nárok na přechodnou platbu od roku 2018 do roku 2020. V roce 2019 byly platby 47 € v oblasti typu XOA, 38 € v oblasti typu XOB podle předcházejícího vymezení platného do 2017 pro oblasti OA a OB.

Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 56,6 % (tab. T7.4/03).

112 ANC: (Areas with Natural Constraints – oblasti s přírodním znevýhodněním), původně LFA.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů ANC

Typ oblasti	2019									
	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	138,7	5,6	4,0	11,0	379,7	37,8	524,0	14,8	524,0	26,0
Ostatní ANC	753,5	30,6	16,3	45,3	476,0	47,4	1 253,7	35,3	1 253,6	62,2
Oblasti se specifickými omezeními	178,8	7,3	2,9	8,1	47,5	4,7	231,3	6,5	231,2	11,5
ANC celkem	1 071,0	43,5	23,2	64,4	903,2	89,9	2 009,1	56,6	2 008,8	99,6
Přechodné oblasti (vyřazeny z LFA-O)	33,5	1,4	0,5	1,5	7,4	0,7	41,6	1,2	7,9	0,4
Nezařazené oblasti celkem	1356,2	55,1	12,3	34,2	94,2	9,4	1497,9	42,2	0,0	0,0
Celkem	2 460,7	100,0	36,1	100,0	1 004,7	100,0	3 548,6	100,0	2 016,7	100,0

1) Zahnuje veškeré kultury evidované v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby ANC se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha. Rovněž není k platbám LFA oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V přechodných oblastech je platba poskytována na TTP a dále na TP evidované k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 43/2018 Sb. a 44/2018 Sb., LPIS k 31. 12. 2018, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 392,0 tis. ha z. p., tj. 11,0 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹¹³. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 725 tis. ha půdy, tj. 21,9 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 308,9 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (199,3 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 189,8 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ). Kód BPEJ je každoročně předmětem revize, především při provádění komplexních pozemkových úprav. Data BPEJ jsou k nahlížení či ke stažení dostupná na adrese <https://www.spucr.cz/bpej/celostatni-databaze-bpej>. Webová aplikace eKatalog bonitovaných půdně ekologických jednotek slouží jako virtuální encyklopedie pro rozklíčování kódu BPEJ a vysvětlení jednotlivých částí kódu (<http://bpej.vumop.cz>). V roce 2019 proběhla aktualizace BPEJ na 104 katastrálních územích o celkové výměře zemědělského půdního fondu 31 130 ha. Aktualizace BPEJ byla také provedena na podnět vlastníků pozemků na částech k. ú. ve 181 případech. Dále bylo na žádost vlastníků dobonitováno 79 lokalit. Práce při domapování, aktualizaci a kontroly KoPÚ jsou obsaženy v tab. T7.4/04. Z tabulky vyplývá ustálený postup prací na bonitaci půdy, i když oproti letům do roku 2014 došlo k mírnému poklesu výměry aktualizace BPEJ.

T7.4/04 - Aktivita při bonitaci půdy od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2019

Činnost	2016	2017	2018	2019
Domapování	94	117	97	79
Částečná aktualizace	106	181	179	181
Kontroly KoPÚ	370	425	279	375

Pramen: SPÚ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

113 Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2019 jsou uvedeny v kap. 4.

Rozdíly v ceně půdy v katastrálních územích na základě porovnání stavu BPEJ před a po rebonitaci jsou uvedeny v tab. T7.4/05. Pokles v ceně půdy v roce 2019 představuje 1,1 %, v cenovém vyjádření podle vyhlášky MF č. 441/2013 Sb. 0,08 Kč/m².¹¹⁴

T7.4/05 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2019

Název kraje	Počet hodnocených katastrálních území ¹⁾	Hodnocená výměra před rebonitací ha	Hodnocená výměra po rebonitaci ha	Cena půdy před rebonitací Kč	Cena půdy po rebonitaci Kč	Průměrná cena podle stejně oceňovací vyhlášky	
						před rebonitací Kč/m ²	po rebonitaci Kč/m ²
Hlavní město Praha	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Jihočeský kraj	2	1 135	1 135	1 135	1 135	7,42	7,27
Jihomoravský kraj	6	2 277	2 275	2 273	2 272	10,33	10,64
Karlovarský kraj	1	862	861	33 883 654	33 750 651	3,93	3,92
Královéhradecký kraj	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Liberecký kraj	2	200	199	7 707 332	7 913 260	3,85	3,98
Moravskoslezský kraj	3	658	661	53 112 860	50 203 634	8,07	7,60
Olomoucký kraj	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Pardubický kraj	5	1 149	1 148	103 913 163	98 000 534	9,04	8,54
Plzeňský kraj	2	339	341	7 605 220	7 477 300	2,24	2,19
Středočeský kraj	4	1 811	1 773	167 468 605	162 916 966	9,25	9,19
Ústecký kraj	3	366	352	30 473 782	26 253 811	8,33	7,46
Vysočina	1	356	356	22 770 899	22 910 842	6,39	6,43
Zlínský kraj	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Celkem	29	9 154	9 101	426 938 924	409 430 405		
Vážený průměr						8,15	8,07

1) Celkový počet rebonitovaných katastrálních území byl 29.

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

7.4.2.1 Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy

V oblasti ochrany půdy platí zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a dále platí zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který specifikuje podmínky použití Fondu pro ochranu a zlepšování životního prostředí. V roce 2019 vstoupila v platnost vyhláška 271/2019 Sb. ze dne 24. října 2019 o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu, která řeší mj. vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení při pořizování a zpracování územně plánovací dokumentace na zemědělský půdní fond. Úbytek zemědělské půdy, srovnatelný s rokem 2018, který byl za poslední období nejmenší, ukazuje na zatím dostatečnou ochranu zemědělské půdy před zábořem.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2019 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a PPH. Problematika ochrany půdy je v rámci DZES řešena standardem DZES 4, 5, 6. Podrobně v kap. 2.2.4.

¹¹⁴ V této změně ceny půdy jsou zahrnuty jak kvalitativní důvody (upřesnění BPEJ), tak kvantitativní změny (vznik a zánik ZPF a doplnění BPEJ).

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2019 udává tab. T7.4/06 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/08 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹¹⁵.

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem tohoto standardu je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze. Od 1. 1. 2019 došlo k zavedení tzv. redesignu vrstvy erozní ohroženosti. Žadatel o podporu zajistí, že v rámci jím užívaného dílu půdního bloku se zemědělskou kulturou standardní orná půda se nebude vyskytovat souvislá plocha přesně definovaných plodin podle nařízení vlády č. 126/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 48/2017 Sb., o stanovení požadavků podle aktů a standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu pro oblasti pravidel podmíněnosti a důsledků jejich porušení pro poskytování některých zemědělských podpor, které je platné pro rok 2019. V rámci této akce byly rozšířeny plochy erozní ohroženosti z 10 % na 25 % orné půdy. Zároveň však byl změněn i přístup k možnostem vymezování erozní ohroženosti na jednotlivém DPB. Nově se odvozují kategorie erozní ohroženosti přímo z podkladové vrstvy. Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření Cp.Pp. Vyjádření erozní ohroženosti pro potřeby DZES 5 je nyní vedeno primárně na erozní pozemky vedené v LPIS. Výhodou redesignu je zjednodušení tvaru ploch, snížení jejich roztržitosti a možnost úpravy hranic erozního pozemku s automatickým přepočtem.

Hodnoty faktoru Cp.Pp lze zařadit do 7 kategorií (tab. T7.4/06), z nichž každá kategorie rámcově vyjadřuje osevní postupy, případně osevní postupy s použitím půdoochranných agrotechnik, které splňují požadované hodnoty faktoru Cp.Pp.

Od roku 2019 se potenciální ohroženost větrnou erozí hodnotí podle nové metodiky, založené na využití nových poznatků o půdních faktorech ohroženosti těžkých půd větrnou erozí a nových klimatických údajů napomáhající výskytu větrné eroze. Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 67,9 % půd.

115 Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293635/MZE_prirucka_ochrany_proti_erozi_zemedelske_pudy_2017.pdf.

T7.4/06 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2019

Kategorie ohroženosti	Třídění		Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Erozní ohroženost vodní eroze dle GAEC 2, výměra podle LPIS	C _p .P _p ¹⁾	do 0,1	Silně erozně ohrožené (SEO)	57 665	2,37
		0,1-0,4	Mírně erozně ohrožené (MEO)	530 266	21,80
		nad 0,4	Neohrožené	1 844 706	75,83
			Celkem	2 432 638	100,00
Maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C _p .P _p) – Výměra podle BPEJ ²⁾	C _p .P _p ¹⁾	0,005 a méně	ochranné zatravnění	507	0,02
		0,006 - 0,020	víceleté pícniny nebo ochranné zatravnění	12 318	0,51
		0,021 - 0,100	vyloučení erozně nebezpečných plodin a vyšší zastoupení víceletých pícnin	249 644	10,26
		0,101 - 0,200	vyloučení erozně nebezpečných plodin a použití půdoochranných technologií	379 539	15,60
		0,201 - 0,240	pásové střídání plodin nebo vyloučení erozně nebezpečných plodin	127 585	5,24
		0,241 - 0,400	erozně nebezpečné plodiny pěstovány s půdoochrannými technologiemi	377 317	15,51
		0,401 a více	bez omezení	1 285 729	52,85
			Celkem	2 432 638	100,00
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	16,0 a více	Půdy nejohroženější	67 843	2,77
		13,1 - 16,0	Půdy silně ohrožené	42 815	1,75
		9,1 - 13,0	Půdy ohrožené	189 481	7,73
		6,1 - 9,0	Půdy mírně ohrožené	261 388	10,66
		4,1 - 6,0	Půdy náchylné	225 977	9,22
		4,0 a méně	Půdy bez ohrožení	1 664 758	67,89
			Celkem	2 452 263	100,00

1) C_p.P_p u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978).

Jeho hodnota udává požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (-).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Potenciální ohroženost větrnou erozí na podkladu půdně-klimatických faktorů (Doležal a kol., 2017).

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Monitoring eroze

V roce 2019 došlo oproti roku 2018 k nárůstu projevů eroze a počet případů s vyplavením půdy mimo pozemek se zvýšil téměř dvojnásobně, výměra cca o 50 %. Vyhodnocení monitoringu eroze je uvedeno v tab. T7.4/07.

T7.4/07 - Vyhodnocení monitoringu eroze v roce 2018 a 2019

Název kraje	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet případů se splavením půdy mimo pozemek
		2018			2019	
Hlavní město Praha	0	0,00	0	0	0,00	0
Jihočeský kraj	40	608,34	21	47	775,17	35
Jihomoravský kraj	21	318,36	10	71	1 298,80	47
Karlovarský kraj	2	29,88	1	0	0,00	0
Královéhradecký kraj	5	25,06	1	13	132,58	12
Liberecký kraj	1	77,00	1	1	0,52	1
Moravskoslezský kraj	25	234,74	10	33	213,14	23
Olomoucký kraj	14	258,01	6	41	660,81	26
Pardubický kraj	2	62,57	2	10	237,59	8
Plzeňský kraj	16	436,92	14	7	203,26	5
Středočeský kraj	19	511,10	16	55	955,34	39
Ústecký kraj	0	0,00	0	2	0,26	0
Kraj Vysočina	118	1 494,06	71	152	1 179,90	86
Zlínský kraj	1	0,48	1	27	319,38	16
ČR celkem	264	4 056,52	154	459	5 976,73	298

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Podle dosavadní evidence byla v roce 2019 dosažena největší výměra vodní eroze půdy.

Ostatní nepříznivé vlivy

Výměra podmačených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Podle evidence BPEJ se vyskytují trvale zamokřené půdy na 194 tis. ha. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 59 452 ha (1,19 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/08 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/08 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2019

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra bonitace celkem (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	zanedbatelná	211 107	5,09
	nízká	540 603	13,02
	nižší střední	405 578	9,77
	vyšší střední	1 007 361	24,27
	vysoká	1 925 210	46,38
	nehodnoceno	61 381	1,48
	celkem	4 151 239	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	815 610	19,65
	nízká	981 856	23,65
	nižší střední	892 136	21,49
	vyšší střední	700 194	16,87
	vysoká	672 760	16,21
	nehodnoceno	88 683	2,14
	celkem	4 151 239	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	193 910	4,67
	dočasně zamokřené půdy	664 788	16,01
	celkem včetně nezamokřených půd	4 151 239	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR.

Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2013–2018 vyplývá:

Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,1 pH, tedy slabě kyselá. Půda s extrémně kyselou, silně kyselou a kyselou půdní reakcí (tj. s pH do 5,5) představuje 30,4 % prozkoušené výměry. Pravidelně vápnit (alespoň udržovací dávkou) by bylo třeba celkem na téměř 70 % zemědělské půdy¹¹⁶. Podíl alkalických půd s pH nad 7,2

¹¹⁶ Reálná plocha vápnění se v provozu nesleduje, vápnění je ale dle odborníků (VÚRV) stále nedostatečné. Spotřeba vápenatých hnojiv se však v posledním období zvýšila podle ČSÚ z 50 kg/ha v hospodářském roce 2004/2005 na 155 kg/ha v roce 2018/2019.

zaujímá asi 12,99 % výměry zemědělské půdy. Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd jako následek nedostatečného vápnění pozemků.

Průměrná zásoba přístupného fosforu na zemědělské půdě ČR činí 91 mg.kg^{-1} . Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend. Průměrný obsah přístupného fosforu na orné půdě ČR je 92 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem fosforu tvoří téměř 25,41 %, naopak vysoký a velmi vysoký obsah je zastoupen na 25,08 % výměry.

Průměrný obsah přístupného draslíku na zemědělské půdě ČR je v současné době 255 mg.kg^{-1} , v období 2005–2010 to bylo 238 mg.kg^{-1} . U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu.

Průměrný obsah přístupného hořčíku činí 201 mg.kg^{-1} na zemědělské půdě ČR, od cyklu 2005–2010 se prakticky nemění. Obsah přístupného hořčíku na orné půdě ČR je 196 mg.kg^{-1} . Podíl orných půd s nízkým obsahem činí 13,10 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 21,55 % výměry.

Průměrný obsah přístupného vápníku na zemědělské půdě ČR je $2\,964 \text{ mg.kg}^{-1}$, mezi lety 2005–2010 byl na úrovni $2\,999 \text{ mg.kg}^{-1}$. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně od 90. let minulého století klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce. Průměrný obsah přístupného vápníku na orné půdě ČR činí $3\,032 \text{ mg.kg}^{-1}$. Podíl půd s nízkým obsahem vápníku je 8,63 %, vysoký a velmi vysoký obsah představuje 24,86 %.

Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,51. Tab. 7.4/09 hodnotí vývoj obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/09 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990–2018 dle druhu pozemku/kultury

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2013-2018	2 168 259	6,2	92	253	196	3 032
	rozdíly	-559 056	0	-16	-26	18	-184
Chmelnice	1990-1992	7 699	7	230	569	253	4 300
	2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2013-2018	4 443	6,4	305	465	313	3 574
	rozdíly	-3 256	-1	75	-104	60	-726
Vinice	1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2013-2018	6 262	7,3	93	293	358	9 071
	rozdíly	-3 895	0	-36	-121	1	1 277
Ovocné sady	1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2013-2018	13 143	6,4	115	349	250	3 891
	rozdíly	-8 274	0	-28	-79	-16	-730
TTP	1990-1992	348 529	6	77	213	213	2 874
	2005-2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	2013-2018	239 248	5,4	78	263	232	2 129
	rozdíly	-109 281	-1	1	50	19	-745

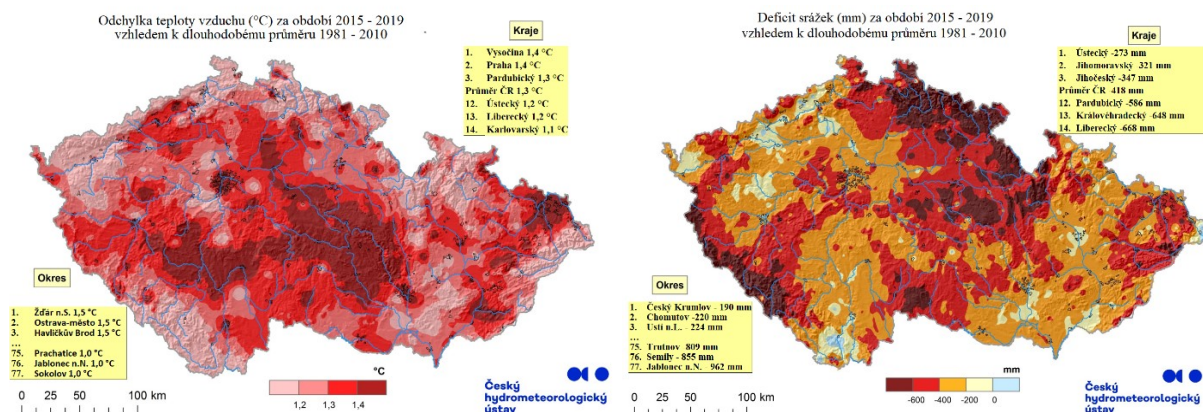
Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), M. Smatanová (ÚKZÚZ)

7.4.2.3. Analýza výskytu zemědělského sucha a jeho dopadů se zaměřením na poslední roky (2015–2019)

Zemědělské nebo často jako půdní sucho je označen stav, kdy se množství vody v půdě stává limitem pro optimální růst a vývoj rostlin, který u zemědělských plodin vede k významnému poklesu produkce. Jedním ze zásadních faktorů ovlivňující vlhkost půdy jsou teplotní a srážkové charakteristiky. Období 2015–2019 lze v porovnání s dlouhodobým průměrem 1981–2010 označit jako teplotně silně nadnormální (průměrná odchylka +1,3 °C) a současně srážkově mimořádně (průměrná odchylka – 418 mm) podnormální (obr. 1).

Obr. 1: Odchylka průměrné teploty vzduchu (°C) za období 2015–2019 vzhledem k dlouhodobému průměru 1981–2010 (vlevo) a odchylka srážek (mm) za období 2015–2019 vzhledem k dlouhodobému průměru 1981–2010 (vpravo).

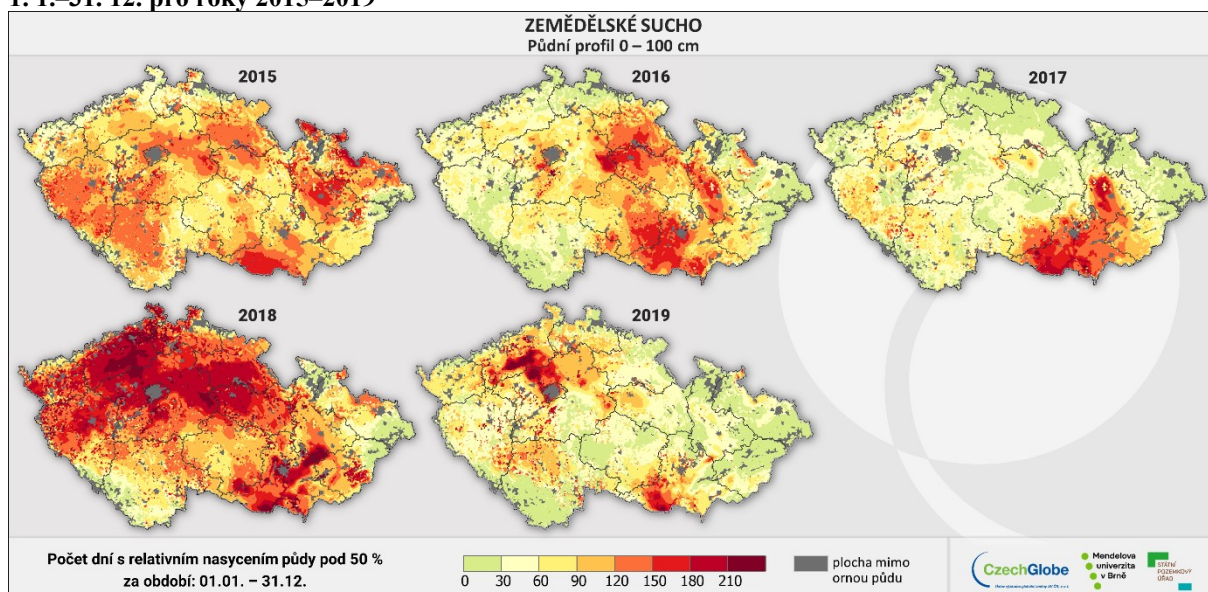
Pramen: Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v.v.i., Mendelova univerzita v Brně a Státní pozemkový úřad.

S danými klimatickými jevy lze bojovat např. upravenými technologickými postupy pěstování plodin s využitím organické hmoty v půdě i na povrchu půdy s využitím mulče, změnou osevní struktury nebo sadby, závlahami, zvýšením podílu vodních ploch v krajině, úpravou melioračních systémů i využitím stromů s vyšším zastíněním povrchu půdy. V ČR od roku 2012 zemědělské sucho monitoruje komplexní integrovaný systém běžící v reálném čase, jehož výstupy lze najít na www.intersucho.cz. Dopady sucha pro jednotlivé roky (2015–2019) dobře dokumentují mapy znázorňující počet dnů s nasycením půdy pod 50 % vzhledem k polní kapacitě půdy. Tato hodnota indikuje již bod snížené dostupnosti vody pro rostliny a stav sucha. Celkový počet dnů za hodnocené období je jedním z vhodných parametrů, jednoduše popisující výskyt sucha v daném místě a čase. Obr. 2 shrnuje počet dnů za celý rok, obr. 3 popisuje jarní období a obr. 4 období letní.

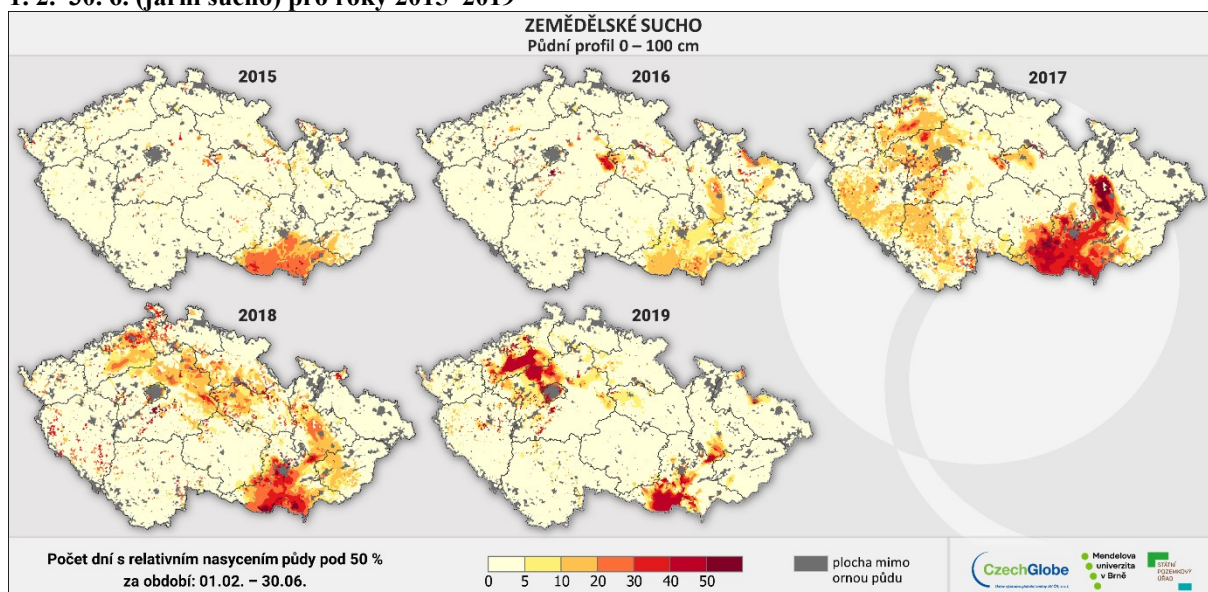
Z pohledu půdního sucha lze konstatovat, že pouze v roce 2016 se za hodnocených uplynulých pět let nevyskytla významná dlouhodobá epizoda sucha s ekonomickými dopady do zemědělství, lesnictví a zahradnictví. I když i tento rok byl teplotně nadprůměrný a srážkově podnormální, bylo velmi příznivé rozložení srážek. V roce 2015 začala epizoda sucha začátkem července a na většině území kromě Moravskoslezského a Jihočeského kraje byla ukončena 20. srpna přechodem rozsáhlé studené fronty. Dopady v tomto roce byly především na komodity s delší vegetační dobou (kukuřice, brambory, jablka, cukrová řepa, trvalé travní porosty apod.). V roce 2017 epizoda sucha začala již počátkem června a výrazně byla postižena jižní část republiky, extrémně jižní Morava, zatímco severní část země dopady sucha nepocítila. Na rozdíl od roku 2015 byly v daném území poškozeny nejen komodity s delší, ale i kratší vegetační dobou, resp. ty, které jsou dříve sklizeny (např. pšenice, ječmen, řepka). V roce 2018 zasáhlo zemědělské sucho plošně prakticky celé území a jeho začátek lze identifikovat již koncem dubna. Postiženy byly fakticky všechny plošně pěstované plodiny a stejně jako v roce 2015 a 2017 byly poskytnuty na vybrané komodity finanční kompenzace za ztráty způsobené suchem.

Do vegetačního období roku 2019 vstupovaly níže položené oblasti s výrazným deficitem a až do konce dubna se extrémní sucho rozšířilo na celé území. Deštivý a chladný květen nepříznivou situaci na většině území u plodin s tradiční dobou sklizně červen/červenec však zvrátil (Obr. 3). Suchem byly však již na mnoha místech poškozeny porosty jarních plodin, zvláště pokud pěstitelé vyseli rané odrůdy na lehkých půdách. Celoročně se sucho v 2019 vyskytlo především v severozápadních Čechách, kde došlo k výrazným propadům výnosů všech polních plodin i trvalých travních porostů (Obr. 3 i 4).

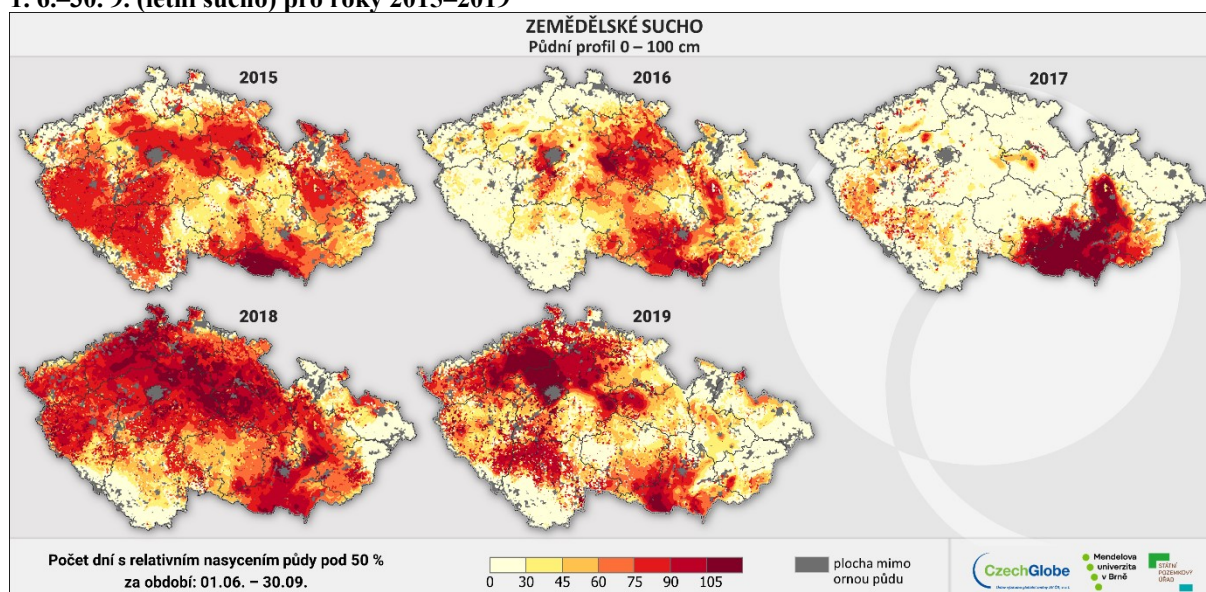
Obr. 2. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 1.–31. 12. pro roky 2015–2019

Obr. 3. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 2.–30. 6. (jarní sucho) pro roky 2015–2019

Obr. 4. Počet dnů s relativním nasycením půdního profilu do 100 cm menším než 50 % za období 1. 6.–30. 9. (letní sucho) pro roky 2015–2019

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1. Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2019/20 dosáhla 2 666,6 mil. t, což představuje proti předchozímu roku vzrůst o 1,5 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, které se v roce 2019 sklídilo 1 112,0 mil. t (proti předchozímu roku o 1,0 % méně) a podílí se tak 41,7 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 764,5 mil. t (meziročně o 4,5 % více) s podílem 28,7 %. Produkce rýže, jako třetí nejvýznamnější obiloviny, se meziročně téměř nezměnila a činí 499,3 mil. t, přičemž na ni připadá 19% podíl na světové produkci. V marketingovém roce 2019/20 spotřeba 2 670,6 mil. t mírně převyšovala produkci, a to o 0,2 %. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně poklesl o 0,5 % na 796,8 mil. t (odhad USDA, III 2020). Celková produkce zrna obilovin v EU v marketingovém roce 2019/20 činila 307,9 mil. t a byla tak o 9,9 % vyšší než v předchozím roce při průměrném výnosu 5,54 t/ha, meziročně o 8,0 % vyšším (COCERAL¹¹⁷, III 2020).

117 Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agrosupply at the European Union) – Asociace obchodníků s obilovinami, olejinami a jejich produkty v EU.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 390,0	1 359,0	1 354,7	1 338,8	1 352,5	101,0
Hektarový výnos	t/ha	5,9	6,3	5,5	5,2	5,7	108,4
Produkce	tis. t	8 183,5	8 596,4	7 456,8	6 971,0	7 646,2	109,7
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 297,3	1 238,3	914,0	1 312,4	1 365,2	104,0
Dovoz	tis. t	257,8	203,1	258,3	459,4	358,5	78,0
Celková nabídka	tis. t	9 738,6	10 037,8	8 629,1	8 742,8	9 369,9	107,2
Domácí spotřeba	tis. t	5 257,0	5 018,0	4 811,5	5 056,0	5 004,0	99,0
v tom - potraviny	tis. t	2 118,0	2 105,0	2 050,0	2 109,0	2 056,0	97,5
- osiva	tis. t	353,0	331,0	324,5	323,0	323,0	100,0
- krmiva	tis. t	2 478,0	2 332,0	2 222,0	2 406,0	2 417,0	100,5
- technické užití	tis. t	308,0	250,0	215,0	218,0	208,0	95,4
Vývoz	tis. t	3 243,3	4 105,8	2 505,2	2 321,6	3 033,0	130,6
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	8 500,3	9 123,8	7 316,7	7 377,6	8 037,0	108,9
Konečná zásoba	tis. t	1 238,3	914,0	1 312,4	1 365,2	1 332,9	97,6
Soběstačnost³⁾	%	155,7	171,3	155,0	137,9	152,8	14,9

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

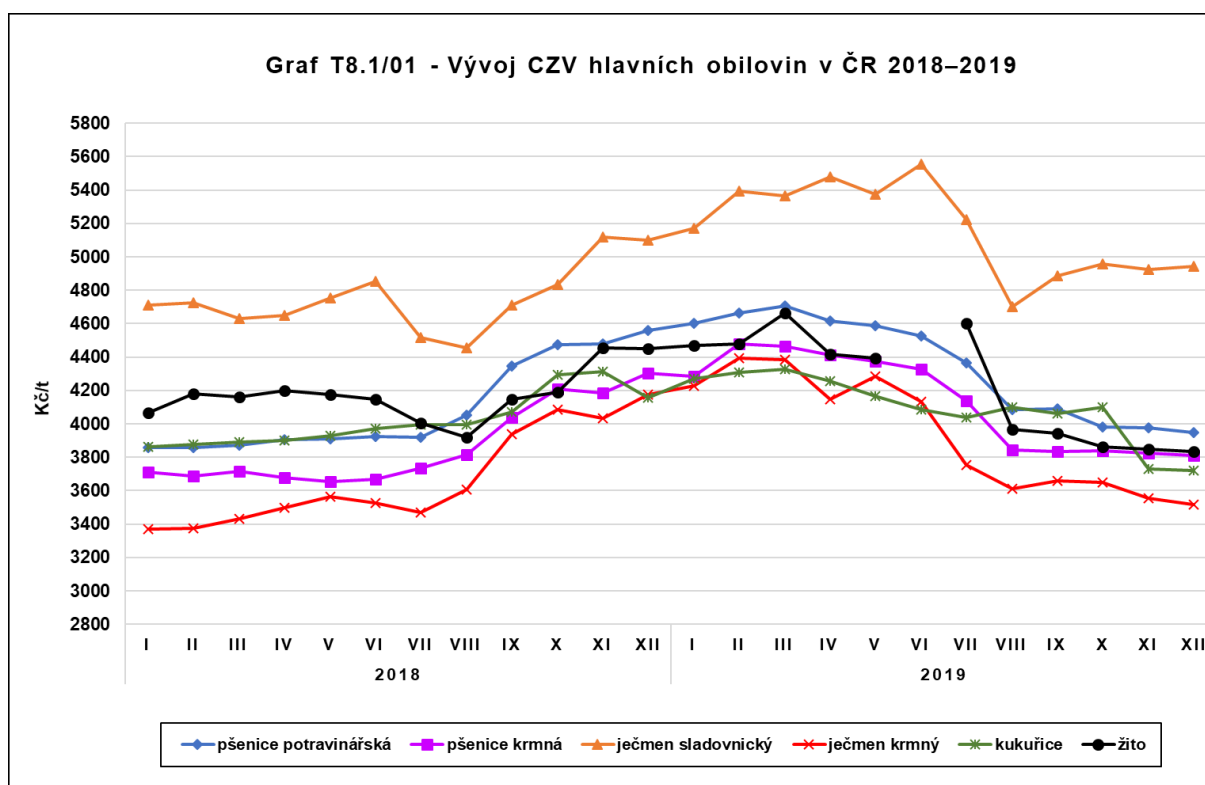
2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: M. Rušarová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2019, tj. 1 352,5 tis. ha (proti předchozímu roku větší o 1,0 %), zaujímaly největší podíl pšenice (62,1 % celkové plochy), ječmen (23,6 %) a kukuřice (5,6 %). Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2019, dosáhla výše 7 646,2 tis. t, což je oproti předchozímu roku vzrůst o 9,7 %. Sklizeň obilovin v ČR v roce 2019 byla nižší, než je průměr za posledních pět let, a to o 4,4 %. Odhaduje se mírný pokles objemu celkové domácí spotřeby obilovin o 1,0 %, který činí 5 004,0 tis. t. Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2019/20 meziročně vzrostla na 152,8 %. Celková nabídka obilovin pro marketingový rok 2019/20 je 9 369,9 tis. t, a ve srovnání s minulým rokem se zvýšila, a to o 7,2 %. Objem konečných zásob se meziročně snížil o 2,4 % na 1 332,9 tis. t. Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2019/20 odhadován na 358,5 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin osminásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 3 033,0 tis. t, na němž se ze 80,8 % podílí pšenice. V marketingovém roce 2019/20 bude otevřen intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU a minimální množství pro podání jedné nabídky pšenice bude činit 160 t. V případě ČR však není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: M. Rušarová (ÚZEI)

Během roku 2019 došlo k meziročnímu růstu cen obilovin o 6,4 %. CZV jsou ovlivňovány především vývojem ve velkých trzích zemí EU, především v sousedním Německu a Polsku.

Pšenice

V marketingovém roce 2019/20 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 839,4 tis. ha, meziročně o 2,4 % větší, z níž ozimé odrůdy zaujímalý 814,5 tis. ha (tj. 97,0 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 24,9 tis. ha. Průměrný hektarový výnos pšenice 5,73 t/ha byl oproti předchozímu roku vyšší o 6,3 %. Produkce pšeničného zrna byla průměrná a dosáhla výše 4 812,2 tis. t a velmi se podobá sklizňovému ročníku 2004/05 (4 775,2 tis. t). Jedná se o meziroční vzrůst o 8,9 %. Trh tak bude mít stále charakter převažující nabídky nad poptávkou, ale s poptávkou po kvalitní surovině. Sklizeň zrna ozimých odrůd pšenice dosáhla výše 4 716,5 tis. t (tj. meziroční vzrůst o 11,6 %) při průměrném výnosu 5,79 t/ha. Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2019 vyplývá, že z celého souboru analyzovaných vzorků byly potvrzeny průměrné výsledky kvality potravinářské pšenice. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo celkem 63 % vzorků, což je výrazně nižší procento, než v předchozím roce 2018, kdy vyhovělo 80 % vzorků. Limitujícím faktorem kvality v roce 2019 byla objemová hmotnost. Obecně lze konstatovat, že v marketingovém roce 2019/20 nebude limitujícím faktorem pro užití potravinářské pšenice celková produkce pšenice,

ale její kvalita. Lze očekávat, že potravinářská pšenice bude mít určité problémy pro splnění všech kvalitativních požadavků pro zajištění domácí spotřeby.

Ozimou pšenici se v roce 2018 podařilo zasít převážně v odpovídajícím agrotechnickém termínu. Ozimy vzcházely nerovnoměrně, ale přesto byl jejich stav na podzim uspokojivý. Meteorologická zima 2018/19 byla čtvrtá nejteplejší za posledních 10 let. Březen 2019 byl teplotně silně nadnormální, avšak srážkově byl normální. Duben 2019 byl na území ČR teplotně nadnormální a srážkově naopak podnormální. Deštivý a studený květen byl pro vývoj porostů příznivý a kondice porostů se výrazně zlepšila. Červen 2019 byl na území ČR teplotně mimořádně nadnormální, jednalo se o nejteplejší červen na území ČR od roku 1961. Srážkově byl červen 2019 na území ČR podnormální. Sklizeň pšenice začala v roce 2019 oproti roku 2018, kdy první plochy byly sklizeny již 22. 6. 2018, o několik dnů později a také její průběh byl pomalejší.

Odhadovaná výše počátečních zásob pšenice v marketingovém roce 2019/20 se ve srovnání s minulým rokem téměř nezměnila a činí 638,0 tis. t. Celková nabídka pšenice, zejména díky vyšší produkci, se meziročně zvýšila o 7,7 % na 5 496,2 tis. t. Objem vývozu se odhaduje na 2 450,0 tis. t, je tedy o 37,4 % vyšší než v předchozím roce. Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2019/20 se odhaduje, stejně jako minulý rok, na 2 685,0 tis. t. Výše konečných zásob se odhaduje na 361,2 tis. t, což je proti předchozímu roku snížení o 43,4 %. Odhadovaná míra soběstačnosti stoupla o 14,7 p. b. na 179,2 %. Průměrné CZV pšenice v ČR meziročně vzrostly, a to o 6,1 % na 4 345 Kč/t u pšenice potravinářské a o 7,0 % na 4 136 Kč/t u pšenice krmné. Průměrné náklady na jednotku produkce pšenice ozimé se meziročně zvýšily o 2,9 %. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice vzrostla o 6,1 p. b. na 6,3 %, míra souhrnné rentability pak o 5,2 p. b. na hodnotu 34,1 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice celkem a ekonomika pšenice ozimé

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	829,8	839,7	832,1	819,7	839,4	102,4
Hektarový výnos²⁾	t/ha	6,36	6,50	5,67	5,39	5,73	106,3
Produkce	tis. t	5 274,3	5 454,6	4 718,2	4 417,8	4 812,2	108,9
Počáteční zásoba	tis. t	339,8	314,1	251,8	636,8	638,0	100,2
Dovoz	tis. t	36,7	40,8	36,5	51,0	46,0	90,2
Celková nabídka	tis. t	5 650,8	5 809,5	5 006,5	5 105,6	5 496,2	107,7
Domácí spotřeba³⁾	tis. t	2 840,0	2 520,0	2 480,0	2 685,0	2 685,0	100,0
v tom - potraviny	tis. t	1 250,0	1 250,0	1 200,0	1 250,0	1 200,0	96,0
- osiva	tis. t	185,0	170,0	165,0	165,0	165,0	100,0
- krmiva	tis. t	1 250,0	1 000,0	1 050,0	1 200,0	1 250,0	104,2
- technické užití	tis. t	155,0	100,0	65,0	70,0	70,0	100,0
Vývoz	tis. t	2 496,7	3 037,7	1 889,7	1 782,6	2 450,0	137,4
Intervenční nákup⁴⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	5 336,7	5 557,7	4 369,7	4 467,6	5 135,0	114,9
Konečná zásoba	tis. t	314,1	251,8	636,8	638,0	361,2	56,6
Soběstačnost⁵⁾	%	185,7	216,5	190,3	164,5	179,2	14,7
Ekonomika pšenice ozimé (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁶⁾	Kč/ha	23 295	23 269	22 698	22 891	23 672	103,4
Hektarový výnos pšenice ozimé	t/ha	6,82	6,90	6,09	5,76	5,79	100,5
Náklady jednotkové	Kč/t	3 416	3 371	3 726	3 975	4 088	102,9
Realizační cena	Kč/t	4 004	3 530	3 759	3 981	4 345	109,1
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 509	6 407	6 635	6 593	6 596	100,0
Podpory jednotkové	Kč/t	954	928	1 089	1 145	1 139	99,5
Nákladová rentabilita⁵⁾	%	17,2	4,7	0,9	0,2	6,3	6,1
Souhrnná rentabilita⁵⁾	%	45,2	32,3	30,1	29,0	34,1	5,2

1) Pro rok 2019/20 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Hektarový výnos - pramen ČSÚ.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

4) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Rušarová (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ječmen

V marketingovém roce 2019/20 činila sklizňová plocha ječmene 319,6 tis. ha a meziročně došlo k jejímu poklesu o 1,6 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 107,7 tis. ha (33,7 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 211,9 tis. ha (66,3 %). Průměrný hektarový výnos ječmene dosáhl hodnoty 5,38 t/ha a byl tak meziročně o 8,7 % vyšší. Produkce zrna se oproti minulému roku zvýšila o 7,0 %, a to na 1 718,1 tis. t. Jarní ječmen sklizený v roce 2019 splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu. Nejproblematictější parametrem kvality ze sklizně roku 2019 jsou nízké hodnoty přepadu na síť 2,5 mm. Počáteční zásoba marketingového roku 2019/20 meziročně poklesla o 18,0 %, a to na hodnotu 181,4 tis. t. Míra soběstačnosti v ČR za marketingový rok 2019/20 u ječmene meziročně vzrostla o 11,7 p. b. na 120,6 %.

Průměrná roční CZV sladovnického ječmene za rok 2019 činila 5 164 Kč/t, což je meziroční zvýšení o 8,6 %. Průměrná roční CZV krmného ječmene meziročně vzrostla o 7,4 % na 3 943 Kč/t. Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. Došlo u něj k meziročnímu nárůstu celkových nákladů o 4,0 %, přičemž realizační cena také vzrostla o 14,3 %. Nákladová rentabilita dosáhla u sladovnického ječmene hodnoty 27,3 %, míra souhrnné rentability pak hodnoty 59,8 % při meziročním růstu o 5,7 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene celkem a ekonomika ječmene jarního

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	366,0	325,7	327,7	324,7	319,6	98,4
Hektarový výnos	t/ha	5,44	5,67	5,23	4,95	5,38	108,7
Produkce	tis. t	1 991,4	1 845,3	1 712,3	1 606,0	1 718,1	107,0
Počáteční zásoba	tis. t	353,2	390,6	191,5	221,2	181,4	82,0
Dovoz	tis. t	24,0	48,0	59,9	105,4	90,0	85,4
Celková nabídka	tis. t	2 368,6	2 283,9	1 963,7	1 932,6	1 989,5	102,9
Domácí spotřeba ²⁾	tis. t	1 475,0	1 565,0	1 425,0	1 475,0	1 425,0	96,6
v tom - potraviny	tis. t	700,0	700,0	700,0	710,0	700,0	98,6
- osiva	tis. t	120,0	110,0	110,0	110,0	110,0	100,0
- krmiva	tis. t	650,0	750,0	610,0	650,0	610,0	93,8
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	503,0	527,4	317,5	276,2	281,0	101,7
Intervenční nákup ³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 978,0	2 092,4	1 742,5	1 751,2	1 706,0	97,4
Konečná zásoba	tis. t	390,6	191,5	221,2	181,4	283,5	156,3
Soběstačnost ⁴⁾	%	135,0	117,9	120,2	108,9	120,6	11,7
Ekonomika ječmene jarního (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	19 428	19 914	19 621	19 774	20 555	104,0
Hektarový výnos ječmene	t/ha	5,94	5,78	5,05	5,17	5,07	98,0
Náklady jednotkové	Kč/t	3 273	3 443	3 884	3 822	4 055	106,1
Realizační cena	Kč/t	4 576	4 359	4 393	4 518	5 164	114,3
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 589	6 542	6 630	7 088	6 670	94,1
Podpory jednotkové	Kč/t	1 110	1 131	1 312	1 370	1 316	96,1
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	39,8	26,6	13,1	18,2	27,3	9,1
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	73,7	59,5	46,9	54,1	59,8	5,7

1) Pro rok 2019/20 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Rušarová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrno v ČR v marketingovém roce 2019/20 se meziročně snížila o 8,7 % na 74,8 tis. ha. Produkce se meziročně zvýšila o 26,8 %, a to na 620,3 tis. t. Hektarový výnos 8,29 t/ha byl meziročně vyšší o 38,6 %. Důvod nárůstu

produkce lze hledat zejména v příznivějších klimatických podmínkách v průběhu měsíce května a června roku 2019, kdy kukuřici nepostihlo tak výrazné sucho jako v předchozích ročnících. Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2019/20 meziročně vzrostla o 12,3 % na 1 291,4 tis. t. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 513,0 tis. t, meziročně o 1,9 % nižší zejména v souvislosti s nižším objemem na technické užití. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice vzrostla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 27,4 p. b. na 120,9 %.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	80,0	86,4	86,0	81,9	74,8	91,3
Hektarový výnos	t/ha	5,54	9,79	6,84	5,98	8,29	138,6
Produkce	tis. t	442,7	845,8	588,1	489,2	620,3	126,8
Počáteční zásoba	tis. t	464,6	430,2	398,8	376,4	466,1	123,8
Dovoz	tis. t	171,4	93,0	129,6	284,7	205,0	72,0
Celková nabídka	tis. t	1 078,7	1 369,0	1 116,5	1 150,3	1 291,4	112,3
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	493,0	534,0	523,0	523,0	513,0	98,1
v tom - potraviny	tis. t	15,0	14,0	14,0	15,0	15,0	100,0
- osiva	tis. t	18,0	20,0	19,0	18,0	18,0	100,0
- krmiva	tis. t	380,0	420,0	410,0	400,0	400,0	100,0
- technické užití	tis. t	80,0	80,0	80,0	90,0	80,0	88,9
Vývoz	tis. t	155,5	436,2	217,1	161,2	215,0	133,4
Celkové užití	tis. t	648,5	970,2	740,1	684,2	728,0	106,4
Konečná zásoba	tis. t	430,2	398,8	376,4	466,1	563,4	120,9
Soběstačnost³⁾	%	89,8	158,4	112,4	93,5	120,9	27,4
Ekonomika kukuřice (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem⁴⁾	Kč/ha	29 361	30 849	29 450	27 859	28 778	103,3
Hektarový výnos kukuřice	t/ha	6,31	9,71	7,92	6,02	8,29	137,6
Náklady jednotkové	Kč/t	4 651	3 176	3 716	4 624	3 472	75,1
Realizační cena	Kč/t	3 378	3 538	3 554	3 804	4 097	107,7
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 687	6 671	8 183	9 438	6 925	73,4
Podpory jednotkové	Kč/t	1 059	687	1 033	1 567	835	53,3
Nákladová rentabilita³⁾	%	-27,4	11,4	-4,4	-17,7	18,0	35,7
Souhrnná rentabilita³⁾	%	-4,6	33,0	23,4	16,1	42,1	25,9

1) Pro rok 2019/20 odhady, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI

Zpracoval: M. Rušarová (ÚZEI), F. Küst (MZe)

Průměrná roční CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2019 činila 4 097 Kč/t, což představuje meziroční nárůst o 1,9 %. Jednotkové náklady kukuřičného zrna v roce 2019 se meziročně snížily o 24,9 %. Míra nákladové rentability vzrostla o 35,7 p. b. na 18,0 %, míra souhrnné rentability dosáhla 42,1 % (meziročně vyšší o 25,9 p. b.).

Geneticky modifikovaná kukuřice, označovaná také jako MON810 nebo „Bt-kukuřice“ je na území ČR jedinou povolenou GM plodinou pro komerční pěstování. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis*, který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. Produkce GM kukuřice je využívána zejména

jako krmivo pro hospodářská zvířata a z menší části jako surovina pro výrobu bioethanolu či bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice není v ČR užívána pro potravinářské účely. Tato GM kukuřice se v ČR v roce 2019, stejně jako v předchozích dvou letech, nepěstovala žádná. V roce 2016 se GM kukuřice pěstovala prozatím naposledy. Důvodem rapidního poklesu je velmi obtížné uplatnění na trhu, dále požadavek GMO free mléka, administrativní náročnost a podmínka dodržování pravidla sousedství s běžnými plodinami.

Žito

Sklizňová plocha žita se v marketingovém roce 2019/20 oproti minulému roku zvětšila na 31,1 tis. ha, došlo tedy k meziročnímu zvýšení o 22,4 %. Produkce se meziročně zvýšila o 31,1 %, a to na 157,6 tis. t při hektarovém výnosu 5,06 t/ha. Kvalitu žita ze sklizně roku 2019 lze dle konečných výsledků monitoringu kvality hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako velmi dobrou. Počáteční zásoby v marketingovém roce 2019/20 byly na úrovni 5,1 tis. t, jedná se tedy o meziroční pokles o 55,7 %, nicméně celková nabídka žitného zrna díky vyšší produkci vzrostla, a to o 20,9 % na 172,7 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 10,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita 117,0 tis. t je oproti minulému roku o 7,3 % vyšší, a to zejména z důvodu růstu domácí spotřeby žita pro potraviny o 6,8 %. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 25,0 tis. t. Celkové užití zrna meziročně vzrostlo o 3,1 % na 142,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2019/20 činila 134,7 %, což představuje meziroční nárůst o 24,4 p. b. Průměrná roční CZV žita za rok 2019 vzrostla proti předchozímu roku o 1,9 %, a to na 4 254 Kč/t.

Oves

Výměra sklizňové plochy ovsa v marketingovém roce 2019/20 se meziročně zmenšila jen mírně, a to o 0,7 % na 42,5 tis. ha. Produkce ovsa činila 134,4 tis. t (meziročně o 12,0 % nižší) při průměrném hektarovém výnosu 3,16 t/ha. Při zanedbatelně nízkém dovozu 0,5 tis. t činila v marketingovém roce 2019/20 celková nabídka ovsa 178,8 tis. t a byla tak meziročně o 4,2 % nižší. Domácí spotřeba je odhadována na 97,0 tis. t a ve srovnání s minulým rokem se tak nezměnila. Odhadovaná míra soběstačnosti v roce 2019/20 se snížila na 138,6 %, meziročně tedy poklesla o 18,9 p. b. Průměrná roční CZV ovsa krmné kvality se meziročně zvýšila o 8,2 % na 3 824 Kč/t, průměrná CZV ovsa potravinářské kvality vzrostla na 7 088 Kč/t, meziročně tedy o 24,3 %.

Triticale

Sklizeň triticale v roce 2019 činila 195,4 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 13,5 % vyšší. Na ploše 39,7 tis. ha (meziroční zvětšení plochy o 4,7 %) bylo dosaženo průměrného hektarového výnosu 4,93 t/ha. V marketingovém roce 2019/20 se předpokládá obdobná domácí spotřeba triticale stejně jako v minulém roce, a to v objemu 162,0 tis. t. Je odhadováno celkové užití ve výši 174 tis. t, meziročně jen o 0,6 % vyšší. Při odhadovaném

dovozu 1,0 tis. t se očekává vývoz 12,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti je díky vyšší produkci meziročně vyšší o 14,3 p. b. a v roce 2019/20 tak činí 120,6 %. Průměrná roční CZV činila 3 998 Kč/t a byla meziročně o 10,5 % vyšší.

Ostatní obiloviny

Minoritní druhy obilovin, se v ČR v marketingovém roce 2019/20 podle odhadu pěstovaly na ploše 5,3 tis. ha. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2019 dle odhadu činila 8,2 tis. t při odhadovaném průměrném výnosu 1,55 t/ha. Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 13,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 5,0 tis. t. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2019 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak na 6,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2019/20 činí podle odhadu F.O.Licht¹¹⁸ 175 mil. t surového cukru (160,9 mil. t v přepočtu na bílý cukr), tj. snížení o 5,3 % proti předchozímu období. Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 185,6 mil. t surového cukru (170,5 mil. t v přepočtu na bílý cukr) a výše deficitu surového cukru 1,7 mil. t (1,6 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně snížila o 0,9 %. Světový dovoz se meziročně zvýšil o 0,9 % na 70,0 mil. t surového cukru (68,7 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Ke zvýšení došlo i u vývozu surového cukru o 3,3 % na 70,4 mil. t (64,7 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Celkové zásoby cukru ve světě klesly o 10,9 mil. t na 67,6 mil. t (61,9 mil. t v přepočtu na bílý cukr).

V hospodářském roce 2019/20 byla podle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28¹¹⁹ z plochy 1 534 tis. ha. Průměrná cena cukrové řepy 14 zemí EU pěstujících cukrovou řepu byla 27,9 €/t, tj. 716 Kč/t v rozpětí od 23-35 €/t¹²⁰, průměrná cena v roce 2017/18 dosáhla 25,7 €/t, tj. 664 Kč/t. Výroba cukru se v roce 2019/20 snížila o 1,7 % na 17,3 mil. t. Nejvyšší podíl na výrobě cukru v EU 28 v roce 2019/20 měla Francie (28,8 %, 4 998 tis. t) a Německo (24,2 %, 4 202 tis. t). Česká republika pokrývá výrobu cukru EU 28 z 3,3 % (576,6 tis. t).

Celková nabídka bílého cukru v EU 28 v roce 2019/20 se odhaduje na 21 739 tis. t. Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se očekává ve výši 2 579 tis. t. Ve spotřebě cukru se předpokládá minimální meziroční pokles o 0,3 % na 17 295 tis. t. Využití cukru pro průmyslové účely je odhadováno na 800 tis. t (biotechnologie). Vývoz cukru výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 0,58 tis. t, tj. 11,9 % z celkové nabídky cukru. Zásoby

118 ČMCS (FOL ISSR Vol. 152, No. 1, 06. 01. 2020).

119 Agri G4, European Commission, Committee for the common organisation of agricultural markets, update 20 December 2018.

120 Data extracted on 05/03/2020 13:38:18 from [ESTAT], Selling prices of sugar beet (unit value) [TAG00064.]

cukru se meziročně snížily o 17,3 % na 1 513 tis. t. Na celkovém zhoršení bilance cukru v roce 2019/20 se nejvyšší měrou podílely povětrnostní podmínky a stále nízká hladina cen cukru. Soběstačnost cukru v roce 2019/20 v EU 28 se proti roku 2018/19 snížila o 1,1 p. b. na 100,0 %. Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2019 dosáhla 323 €/t (8 292 Kč/t), což lze hodnotit jako negativní obrat (snížení v € o 8,0 % proti průměrné ceně v roce 2018). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP¹²¹ do EU 28 v roce 2019 dosáhla za 1.-3. čtvrtletí 378 €/t (9 715 Kč/t), cena surového cukru 355 €/t (9 124 Kč/t)¹²². Proti roku 2018 klesla cena bílého cukru v roce 2019 o 8,0 %.

Cukrovarnická kampaň 2019/20 proběhla v ČR v období od 10. září 2019 do 18. ledna 2020 a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 106 dnů.

¹²¹ ACP - Afrika, Karibik a Tichomoří.

¹²² Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukru a ekonomika cukrové řepy¹⁾

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy^{3), 5)}	tis. ha	45,0	52,3	58,1	60,2	57,5	95,6
Hektarový výnos cukrové řepy⁵⁾	t/ha	60,94	71,23	73,85	56,88	60,85	107,0
Zpracovaná řepa^{3), 5)}	tis. t	2 741	3 728	4 293	3 495	3 501	100,2
Cukernatost řepy⁵⁾	%	18,20	18,20	17,50	18,24	16,91	92,7
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	8,7	8,6	8,2	6,0	3,1	51,9
Bilance cukru							
Počáteční zásoba	tis. t	116,1	57,9	86,6	114,4	61,5	53,8
Výnos bílého cukru⁵⁾	t/ha	10,05	11,32	10,98	9,52	8,85	93,0
Výroba cukru ČR⁴⁾	tis. t	451,9	592,7	636,0	572,8	509,1	88,9
Dovoz celkem	tis. t	333,1	289,4	286,8	232,7	274,0	117,8
v tom - dovoz cukru	tis. t	109,0	81,8	74,0	94,5	99,0	104,8
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	224,1	207,6	212,8	138,2	175,0	126,6
Celková nabídka	tis. t	901,1	939,9	1 009,4	919,8	844,6	91,8
Domácí spotřeba	tis. t	351,4	363,2	390,0	377,9	365,0	96,6
Vývoz celkem	tis. t	491,8	490,2	505,0	480,4	460,0	95,7
v tom - vývoz cukru	tis. t	305,2	318,7	330,0	348,7	335,0	96,1
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	186,7	171,4	175,0	131,8	125,0	94,9
Celková poptávka	tis. t	843,2	853,3	895,0	858,3	825,0	96,1
Konečná zásoba	tis. t	57,9	86,6	114,4	61,5	19,6	31,8
Soběstačnost¹²⁾	%	128,6	163,2	163,1	151,6	139,5	-12,1
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	53,7	60,9	66,3	66,2	60,6	91,7
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	559,4	689,0	684,0	311,2	188,5	60,6
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	64,4	81,1	84,3	52,3	68,5	130,9
CZV při skutečně dosažené cukernatosti¹⁴⁾	Kč/t	852	852	804	820	693	84,5
Ekonomika cukrové řepy (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady celkem^{5), 7)}	Kč/ha	62 753	62 444	57 208	57 975	59 873	103,3
Hektarový výnos cukrové řepy	t/ha	63,09	72,84	69,26	63,57	59,64	93,8
Náklady jednotkové	Kč/t	995	857	826	912	1 004	110,1
Realizační cena cukrové řepy⁸⁾	Kč/t	890	840	814	797	693	86,9
Cukernatost řepy⁵⁾	%	18,20	18,20	17,50	18,24	16,91	92,7
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	71,76	82,85	75,75	72,47	63,03	87,0
Náklady jednotkové cukrové řepy při 16% cukernatosti	Kč/t	874	754	755	800	950	118,7
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU¹⁰⁾	Kč/t	725,58	712,17	710,38	-	-	-
	€/t	26,29	26,29	26,29	-	-	-
Podpory celkem^{9), 11)}							
SAPS (základní platba + greening + oddělená platba na cukr); VCS; PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	15 038	14 502	13 287	17 700	14 600	82,5
Podpory jednotkové při 16% cukernatosti	Kč/t	210	175	175	244	232	94,8
Nákladová rentabilita při 16% cukernatosti^{12), 13)}	%	1,8	11,4	7,8	-0,3	-27,0	-26,7
Souhrnná rentabilita při 16% cukernatosti^{12), 13)}	%	25,7	34,7	31,0	30,2	-2,7	-32,9
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU¹⁰⁾	Kč/t	712,17	710,38	-	-	-	-
	€/t	26,29	26,29	-	-	-	-

1) V letech 2015/16–2019/20 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2019/20 jsou pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, 2019 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pěstitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru). Náklady vč. vratky zelené nafty a pojištění.

7) Přepočtení v letech 2015/16 až 2019/20 je provedeno na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, v roce 2019/20 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy (16,91 % k 20. 1. 2020) podle MZe.

8) Za léta 2015–2018 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI, za rok 2019 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pěstitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2016 není vyplácena.

10) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění.

V roce 2015 1 € = 27,089 Kč, v roce 2016 1 € = 27,022 Kč, od roku 2017 se minimální cena nevyplácí vzhledem k ukončení kvót cukru v EU.

11) V roce 2019 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 129,86 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 394,11 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2019 byla stanovená na 7 245,58 Kč/ha, sazba greening = 1 884,30 Kč/ha.

12) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

13) Zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

14) Údaje za kalendářní rok dle ČSÚ.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobců ÚZEI 2015–2018, 2019 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), M. Dvořáková, D. Froněk (MZe)

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2018/19 pěstovala na ploše 60,2 tis. ha. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 56,9 t/ha¹²³. Cukernatost řepy se zvýšila na 18,2 %. Produkční plocha na nepotravinářské využití cukrové

123 Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

řepy činila 6,0 tis. ha, výnos bulev pro výrobu kvasného lihu dosáhl 52,3 t/ha. Výroba cukru v ČR v roce 2018/19 dosáhla 572,8 tis. t. Výnos polarizačního cukru dosáhl 10,37 t/ha¹²⁴ a výnos bílého cukru 9,52 t/ha.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2019/20 pěstovala na ploše 57,5 tis. ha. Produkční plocha tak meziročně klesla o 4,4 %. Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti oproti roku 2018/19 vzrostl o 7,0 % a dosáhl hodnoty 60,85 t/ha. Cukernatost vlivem přírodních podmínek klesla o 7,3 % na 16,9 %. Plocha pro nepotravinářské využití cukru výrazně klesla a dosáhla pouze 48,1 % (tj. 3,09 tis. ha) skutečnosti roku 2018/19. Výnos bulev pro nepotravinářské využití cukru se o 30,9 % zvýšil na 68,5 t/ha. Výroba cukru se v ČR v roce 2019/20 snížila podle předběžných údajů o 11,1 % na 509,1 tis. t. Výnos polarizačního cukru klesl proti roku 2018/19 o 2,2 % na 10,29 t/ha a výnos bílého cukru o 7,0 % na 8,85 t/ha.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2018/19 dovezeno 232,7 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 94,5 tis. t a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 138,2 tis. t. Vývoz cukru celkem v roce 2018/19 se meziročně snížil o 4,9 % a byl realizován ve výši 480,4 tis. t. V položce vývozu bílého cukru došlo ke zvýšení o 5,7 % proti roku 2017/18 na 348,7 tis. t. K významnému snížení vývozu o 24,7 % došlo u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru na 131,8 tis. t.

Vzhledem ke snížení výroby cukru v roce 2019/20 se očekává zvýšení dovozu bílého cukru o 4,8 % na 99,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá rovněž zvýšení vývozu o 26,6 % na 175 tis. t. Celkový dovoz cukru by se tak zvýšil o 17,8 % na 274,0 tis. t. Předpokládá se, že by se v roce 2019/20 celková poptávka mohla snížit o 3,9 % na 825,0 tis. t cukru. S velkou pravděpodobností by se mohl snížit i celkový vývoz cukru o 4,3 % na 460,0 tis. t, z toho vývoz bílého cukru o 3,9 % na 335,0 tis. t a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru o 5,1 % na 125,0 tis. t.

V kalendářním roce 2019 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 693 Kč/t (snížení o 15,5 % proti roku 2018). Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2019 ve srovnání s rokem 2018 snížila o 8,6 % na 8,52 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru meziročně klesla na 12,85 Kč/kg, tj. o 18,3 %.

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2018 dosáhly vlastní náklady celkem na pěstování cukrové řepy 57 975 Kč/ha a jako celek se zvýšily proti roku 2017 o 1,3 %. Hektarový výnos respondentů se snížil v roce 2018 o 8,2 % na 63,57 t/ha. Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je přepočítáván výnos cukrové řepy i náklady na 16% cukernatost řepy

124 Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

(skutečná cukernatost v roce 2018/19 dosáhla 18,24 %). V roce 2018 tak přepočtený výnos dosáhl 72,5 t/ha a nákladové zatížení 800 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2018 činila 797 Kč/t. Predikce nákladů na rok 2019/20 vychází z pozvolného růstu cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových vlastních nákladů o 3,3 % na 59 873 Kč/ha, resp. na 1 004 Kč/t, při předpokládaném výnosu 59,64 t/ha. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost se očekává výnos 63,0 t/ha z důvodu snížení průměrné cukernatosti na 16,91 %. Přepočtené náklady na tunu se zvýšily na 950 Kč/t (růst o 18,7 %).

Cukrová řepa je finančně podporována z prostředků EU a ČR. Proti roku 2018/19 celková možná výše podpor celkem v roce 2019/20 klesla o 17,5 % na 14 600 Kč/ha. V roce 2019/20 se předpokládá zhoršení nákladové rentability na -27,0 % (meziroční snížení o 26,7 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) klesla meziročně o 32,9 p. b. na -2,7 %. Hlavním důvodem bylo zvýšení nákladů na pěstování cukrové řepy a snížení hektarového výnosu.

Podle bilančních ukazatelů v roce 2019/20 se předpokládá soběstačnost v komoditě cukr 139,5 %. Ve srovnání s rokem 2018/19 klesla o 12,1 p. b. Spotřeba cukru v roce 2018 podle ČSÚ dosáhla 34,8 kg/obyv./rok, v roce 2019 se odhaduje zvýšení spotřeby na 35,3 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2019 v zemích EU 28 dle Eurostatu ve srovnání s předchozím rokem 2018 zvýšila o 2,6 % na 1 746,8 tis. ha, z toho země EU (5)¹²⁵ vypěstovaly brambory na ploše 880 ha (50,4% podíl na produkční ploše EU 28). Produkce zemí EU (5) ve výši 36 388,1 tis. t se podílela 63 % na celkové produkci EU 28, která dosáhla 57 374,4 tis. t. Meziročně se celková produkce brambor v EU 28 zvýšila o 17,8 %. Odhad průměrného výnosu za rok 2019 (z uveřejněných výnosů vybraných zemí EU 28) byl 30,0 t/ha. Odhadovaný výnos zemí EU (5) dosáhl 44,6 t/ha.

V ČR produkční plocha brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2019 zůstala na stejné úrovni jako v roce 2018, tj. 28,9 tis. ha (pokles jen o 25 ha). Plocha raných brambor (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšila o 10,1 %, dosáhla 2,3 tis. ha. V kategorii brambor mimo raných a sadbových¹²⁶, tj. brambory konzumní pozdní a brambory pro výrobu škrobu, byl zaznamenán pokles plochy o pouhé 1 % na 23,8 tis. ha. Brambory konzumní pozdní se pěstovaly na ploše 17,8 tis. ha (včetně odhadu za domácnosti), v zemědělském sektoru se snížila produkční plocha o 0,5 % na 13,0 tis. ha. U brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha snížila o 2,8 % na 5,98 tis. ha.

125 EU (5): Belgie, Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie.

126 ČSÚ.

Celkový výnos za brambory celkem (včetně odhadu za domácnosti) se meziročně zvýšil o 6 % na 26,2 t/ha. S výjimkou raných brambor (včetně odhadu za domácnosti), kde se výnos v roce 2019 snížil o 10,7 % na 20,2 t/ha, u ostatních kategorií brambor výnos vzrostl. U brambor konzumních pozdních se výnos zvýšil o 3 % na 26,35 t/ha, u brambor na výrobu škrobu o 15,9 % na 31,7 t/ha. Výnos sadbových brambor se meziročně zvýšil o 11,2 % na 22,61 t/ha. Produkce brambor celkem (včetně odhadu za domácnosti) meziročně vzrostla o 6,0 % na 756,3 tis. t. Obdobné zvýšení produkce bylo i v kategorii brambor „mimo raných a sadbových“, kdy růst o 6,1 % představoval produkci 646,5 tis. t (včetně odhadu za domácnosti). Tato kategorie brambor zahrnuje brambory konzumní pozdní, kde došlo k růstu produkce o 2,7 % na 343,5 tis. t a brambory pro výrobu škrobu, u nichž byl růst produkce o 12,8 % na 189,9 tis. t.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	30,1	28,7	29,6	29,4	28,9	28,9	100,0
Hektarový výnos	t/ha	27,68	21,06	28,13	27,85	24,69	26,20	106,1
Bilance brambor celkem								
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	832,8	604,3	831,1	819,7	713,3	756,3	106,0
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	167,4	250,1	162,2	185,7	195,8	176,0	89,9
Dovoz ve výrobcích	tis. t	167,7	190,3	212,6	223,9	209,8	200,0	95,3
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	25,5	42,0	33,0	54,5	27,1	36,0	132,8
Dovoz celkem	tis. t	360,5	482,4	407,8	464,1	432,7	412,0	95,2
Celková nabídka	tis. t	1 193,3	1 086,7	1 238,9	1 283,8	1 146,0	1 168,3	101,9
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 049,9	913,2	1 068,2	1 100,9	983,4	1 013,3	103,0
v tom - potraviny	tis. t	670,0	595,0	650,0	665,6	650,0	638,3	98,2
- sadba	tis. t	90,0	90,0	85,0	87,0	82,0	79,0	96,3
- odpad a skladové ztráty	tis. t	130,9	101,1	173,3	191,3	119,6	148,6	124,2
- technické užití - škrob	tis. t	159,0	127,1	159,9	157,0	131,8	147,4	111,8
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	32,7	46,3	35,0	33,9	24,8	19,0	76,6
Vývoz ve výrobcích	tis. t	62,6	71,5	66,5	76,1	77,8	76,0	97,7
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	48,0	55,7	69,2	72,9	60,0	60,0	100,0
Vývoz celkem	tis. t	143,3	173,5	170,7	182,9	162,6	155,0	95,3
Celková poptávka	tis. t	1 193,2	1 086,7	1 238,9	1 283,8	1 146,0	1 168,3	101,9
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁴⁾	%	79,3	66,2	77,8	74,5	72,5	74,6	2,1
Ekonomika brambor konzumních ostatních (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)								
Náklady - celkem ⁵⁾	Kč/ha	113 619	110 780	107 091	112 125	119 910	124 286	103,6
Hektarový výnos brambor konzumních ostatních	t/ha	29,42	22,59	30,15	29,12	24,99	27,80	111,2
Náklady jednotkové	Kč/t	3 862	4 904	3 552	3 851	4 799	4 471	93,2
Realizační cena brambor konzumních ost.	Kč/t	3 157	3 164	3 366	3 302	4 090	6 958	170,1
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; VCS; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 725	12 415	11 800	11 434	16 183	12 162	75,2
Podpory jednotkové	Kč/t	229	550	391	393	648	437	67,6
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-18,3	-35,5	-5,2	-14,2	-14,8	55,6	70,4
Souhrnná rentabilita ⁴⁾	%	-12,3	-24,3	5,8	-4,0	-1,3	65,4	66,7
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	4 560,0	5 326,0	6 330,0	6 098,0	4 878,2	6 850,0	140,4

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČSS.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku.

6) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2019.

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU (5) - Eurostat, přepočten podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu; MZe; Eurostat; ÚZEI; ČSS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe), M. Vávrová (ČSS), J. Králíček (ČBS)

V roce 2018/19 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) snížil proti

roku 2017/18 o 6,8 % na 432,7 tis. t brambor celkem. Vývoz brambor celkem v roce 2018/19 dosáhl 162,6 tis. t, což představuje meziroční pokles o 11,1 %. V roce 2019/20 se očekává snížení dovozu i vývozu brambor o 4,8 %, resp. 4,7 %.

Celková nabídka brambor (včetně odhadu za domácnosti) v roce 2018/19 se snížila o 10,7 % na 1 146,0 tis. t brambor. Domácí spotřeba celkově klesla o 10,7 % na 983,4 tis. t. Soběstačnost brambor dosáhla 72,5 % (pokles proti roku 2017/18 o 2 p. b.). V roce 2019/20 se očekává oživení trhu a mírné zvýšení domácí nabídky o 1,9 %, domácí spotřeba by se měla zvýšit o 3 %. Zvýšení se očekává v potřebě bramborového škrobu o 11,8 %. Negativní je skutečnost, že se zvýšilo množství odpadu a skladových ztrát o 24,2 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2019 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2018 zvýšila o 41,5 % na 6 958 Kč/t. Spotřebitelská cena dosáhla 21,52 Kč/kg, meziročně se zvýšila o 42,4 %.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2018 výše 119 910 Kč/ha, resp. 4 799 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2019 zvýšení vlastních nákladů o cca 3,6 % na 124 286 Kč/ha, resp. 4 471 Kč/t. Přímé materiálové náklady v roce 2018 byly proti původním předpokladům vyšší a dosáhly 37 570 Kč/ha. Podle předběžných výsledků za rok 2019 se očekává 3,7% zvýšení přímých materiálových nákladů na 38 975 Kč/ha, především v položce nakupovaná sadba. Respondenti dosáhli v roce 2018 výnosu 24,99 t/ha, v roce 2019 se předpokládá podle posledního odhadu výnos 27,80 t/ha. Předběžné výsledky šetření v roce 2019 signalizují v porovnání s rokem 2018 nejvyšší zvýšení finančních prostředků v položce pracovní náklady celkem o 6,0 % na 33 150 Kč/ha.

Nákladová rentabilita brambor konzumních ostatních v roce 2018 vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (-14,8 %). Souhrnná rentabilita se započtením podpor celkem dosáhla o trochu lepších výsledků, dosáhla -1,3 %. Skutečně dosažená realizační cena respondentů v roce 2018 byla 4 090 Kč/t. Rentabilita se v roce 2019 zlepšila především zvýšením CZV (u odhadu nákladů se používá cena ČSÚ) na 6 958 Kč/t. Výrazné zlepšení nákladové rentability ovlivnila především realizační cena, jejíž nárůst byl o 70,1 %. Konečná rentabilita bude stanovena po vyhodnocení definitivních výsledků ekonomiky vybraných podniků. Proti roku 2018 se předpokládá v roce 2019 zlepšení souhrnné rentability na 65,4 %. Příčiny zlepšení souhrnné rentability jsou hlavně ve vysoké CZV brambor konzumních a poklesu jednotkových nákladů.

Spotřeba brambor v roce 2018 na obyvatele se meziročně snížila o 1,2 % na 67,7 kg/obyv./rok. V roce 2019 se očekává snížení spotřeby brambor na 66,0 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2019¹²⁷ se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně snížila o 2,8 % na 5,98 tis. ha. Na výrobu škrobu v ČR bylo zpracováno 189,9 tis. t brambor, tj. o 12,8 % více než v roce 2018. Dosažený hektarový výnos 31,7 t/ha v kampani 2019/20 patří k těm lepším (zvýšení o 15,7 % proti roku 2018). Ve srovnání s rokem 2018 došlo ke zvýšení výnosu škrobu o 13,6 % na 7,1 t/ha. Škrobnatost brambor se proti roku 2018 snížila o 2,1 % na 18,7 %. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle ČŠS v roce 2019 za 2 500 Kč/t.

Bilance definitivních údajů o bramborovém škrobu v roce 2018/19 potvrdila původní odhady. Výroba škrobu klesla o 23,0 % na 29,0 tis. t. Snížení dovozu o 50,0 % na 5,8 tis. t škrobu ve srovnání s rokem 2017/18 snížilo celkovou nabídku bramborového škrobu o 16,7 % na 43,5 tis. t. Stav počátečních zásob z roku 2017/18 byl od roku 2008/09 nejvyšší za posledních deset let (8,7 tis. t). Spotřeba bramborového škrobu zůstala na úrovni 28,0 tis. t, vývoz škrobu klesl o 17,4 % na 12,8 tis. t. Celková poptávka po bramborovém škrobu byla proti nabídce nižší o 6,2 %. Konečné zásoby bramborového škrobu tak klesly na 2,7 tis. t.

Rok 2019/20 byl proti roku 2018/19 úspěšnější jen ve zvýšení výroby škrobu o 11,4 %. Vzhledem k poklesu dovozu o 12,1 % na 5,1 tis. t bramborového škrobu došlo ke snížení celkové nabídky o 7,8 %. Domácí spotřeba zůstala na úrovni roku 2018/19 ve výši 28,0 tis. t. Snížení dovozu mělo vliv na snížení vývozu škrobu o 6,3 % na 12,0 tis. t. Celková poptávka tak klesla o 2,0 % na 40,0 tis. t. Konečná zásoba škrobu 0,1 tis. t byla nejnižší od roku 2008/09.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹²⁸ v marketingovém roce 2018/19 dosáhla rekordních 597,3 mil. t, což představuje nárůst o 2,7 % proti sklizni předchozího roku. Předpokládaná produkce v marketingovém roce 2019/20 se očekává ve výši 577,1 mil. t. Celosvětově se s výjimkou bavlníku a slunečnicového semene očekává u všech hlavních olejin pokles produkce.

Olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sóji (Brazílie, Spojené státy, Argentina, Čína) a semen palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Očekávanými nejvýznamnějšími světovými producenty olejin v marketingovém roce 2019/20 jsou Brazílie (129,6 mil. t), USA (107,4 mil. t), Čína (62,6 mil. t) a Argentina (57,1 mil. t). Zdaleka největším světovým importérem olejin, a to i přes vysokou vlastní produkci, zůstává Čína s 92,5 mil. t (53,3 % světového importu). Pozici největšího světového vývozce olejin

¹²⁷ ČŠS, ČBS.

¹²⁸ *Hlavní světové olejnin (podle objemu produkce 2019/20): sójové boby, řepkové semeno, slunečnicové semeno, semeno podzemnice olejné, bavlníkové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).*

zaujímá Brazílie s 78,9 mil. t (45,2 % světového exportu), následovaná USA s objemem 49,4 mil. t (28,3 %).

Světová sklizeň semene řepky olejné se v marketingovém roce 2019/20 očekává ve výši 68,2 mil. t a bude meziročně o 5,8 % nižší. Kanada sklídila 19,0 mil. t, a i přes meziroční pokles o 6,4 % opět nahradila EU na místě největšího globálního producenta řepky. V EU se očekává sklizeň pouze ve výši 17,0 mil. t. To představuje oproti marketingovému roku 2017/18 pokles o 23,3 %. V exportu je dominantním světovým hráčem nadále Kanada s objemem 9,3 mil. t.

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2019 činila meziročně srovnatelnou výměru 10,9 mil. ha. Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, meziročně poklesla o 3,4 % a činila 5,6 mil. ha. Při průměrném výnosu 2,99 t/ha se dosažená produkce řepkového semene meziročně snížila na 16,7 mil. t (pokles o 9,6 %). O polovinu nižší, než řepky olejné, je v EU produkce slunečnicového semene, jež v roce 2019 činila 9,8 mil. t. Hlavními jeho producenty zůstávají Rumunsko (3,0 mil. t), Bulharsko (1,9 mil. t) a Maďarsko (1,8 mil. t). Produkce sójových bobů v EU meziročně poklesla o 10,6 % na 2,8 mil. t.

Sklizňová plocha olejnin v marketingovém roce 2019/20 poklesla a celkem činila v ČR 454,8 tis. ha. Průměrný hektarový výnos meziročně klesl na 2,74 t/ha a celková produkce olejnin tak proti sklizni roku 2018 poklesla o 17,4 % na výši 1 248,2 tis. t. Olejnin patří mezi nejvýznamnější exportní komodity ČR, z pohledu objemu zahraničního obchodu to jsou řepkové, hořčičné a makové semeno.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2019/20 sklídila v ČR z důvodu zaorávek z nižší produkční plochy jako v předchozím roce 379,8 tis. ha (pokles o 7,8 %). Objem produkce řepky ve srovnání s předchozím rokem poklesl o 18,0 % na 1 157,0 tis. t při průměrném výnosu 3,05 t/ha. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin v ČR činil 92,7 %. Míra soběstačnosti je vlivem mimořádných klimatických podmínek odhadována na 89 %.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	366,2	393,0	394,3	411,8	379,8	92,2
Hektarový výnos	t/ha	3,43	3,46	2,91	3,43	3,05	88,8
Produkce	tis. t	1 256,2	1 359,1	1 146,2	1 410,8	1 157,0	82,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t	88,2	209,7	153,0	126,7	274,2	216,4
Dovoz	tis. t	110,5	122,1	235,6	230,0	320,0	139,1
Celková nabídka	tis. t	1 454,9	1 690,9	1 534,8	1 767,5	1 477,0	83,6
Domácí spotřeba	tis. t	963,0	1 160,0	1 191,4	1 250,0	1 300,0	104,0
z toho - FAME ²⁾	tis. t	427,5	378,5	376,2	346,9	414,1	119,4
Vývoz	tis. t	279,7	375,1	216,7	370,0	310,0	83,8
Celková poptávka	tis. t	1 242,7	1 535,1	1 408,1	1 620,0	1 610,0	99,4
Konečná zásoba	tis. t	209,7	153,0	126,7	274,2	141,2	51,5
Soběstačnost ³⁾	%	130,4	117,2	96,2	112,9	89,0	-23,9
Ekonomika řepky (náklady, výnosy a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/ha	34 625	34 290	34 088	34 168	35 421	103,7
Hektarový výnos řepky	t/ha	3,59	3,55	3,10	3,56	3,05	85,7
Náklady jednotkové	Kč/t	9 644	9 663	11 012	9 602	11 627	121,1
Realizační cena řepky	Kč/t	9 679	9 915	10 353	9 231	9 431	102,2
Podpory celkem - SAPS (základní platba + greening); PVP; LFA; zelená nafta, pojištění	Kč/ha	6 565	6 472	6 884	6 682	6 685	100,0
Podpory jednotkové	Kč/t	1 829	1 824	2 224	1 878	2 192	116,7
Nákladová rentabilita ³⁾	%	0,4	2,6	-6,0	-3,9	-18,9	-15,0
Souhrnná rentabilita ³⁾	%	19,3	21,5	14,2	15,7	0,0	-15,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Sdružení výrobců bionafty.

3) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

4) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu vedlejšího výrobku rok 2019 odhad.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: D. Král (ÚZEI)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene se v ČR v průběhu roku 2019 pohybovala v intervalu 9 265 Kč/t až k maximu 9 651 Kč/t v prosinci 2019. Průměrná CZV za rok 2019 byla s hodnotou 9 431 Kč/t o 1,5 % meziročně vyšší.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejinami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelné míře pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2019/20 zaznamenala v ČR dramatický pokles plochy o 41,5 % na 11,8 tis. ha. Produkce slunečnicového semene poklesla na 28,8 tis. t (meziroční pokles o 39,5 %) při průměrném výnosu 2,44 t/ha. Průměrná roční CZV slunečnicového semene meziročně klesla o 5,0 % na 7 477 Kč/t.

Sklizňová plocha máku v ČR dosáhla v roce 2019 hodnoty 35,8 tis. ha, meziroční nárůst o 34,5 %. Díky meziročně vyššímu, přesto stále podprůměrnému výnosu ve výši 0,66 t/ha se objem produkce makového semene zvýšil na 23,6 tis. t (meziročně o 72,7 %). U CZV makového semene v roce 2019 došlo s novou sklizní k stabilizaci ceny s ročním průměrem na úrovni 70 262 Kč/t (meziročně o 13,5 % vyšší).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2019/20 při meziročním rozšíření sklizňových ploch z 13,0 tis. ha na 13,2 tis. ha poklesla na 9,2 tis. t (pokles o 21,2 %), a to při propadu výnosu na 0,69 t/ha. Průměrná roční CZV za rok 2019 meziročně vzrostla o 7,3 % na 16 698 Kč/t.

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 12,2 tis. ha (meziročně o 19,6 % menší) bylo v ČR v marketingovém roce 2019/20 sklizeno 27,8 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos výrazně vzrostl o 37,1 % na 2,27 t/ha.

Produkce lněného semene v ČR v marketingovém roce 2019/20 opětovně propadla na pouhých 1,4 tis. t ze sklizňové plochy 1,1 tis. ha. To představuje meziroční pokles produkce o 22,9 %.

8.1.5 Chmel

Česká republika patří mezi největší producenty jemného aromatického chmele na světě. V roce 2019 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodního sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 535 ha (tj. o 0,9 %), celková sklizňová plocha chmele tak dosáhla 61 201 ha. Výměra chmele v roce 2019 v České republice tvořila 8,3 % světové plochy a je na třetím místě mezi světovými pěstiteli chmele po USA (39,2 % světové plochy) a Německu (33,2 % světové plochy).

Celosvětová produkce dosáhla v roce 2019 podle předběžných údajů IHGC 127 114 t chmele při průměrném výnosu 2,06 t/ha. V meziročním srovnání vzrostla produkce chmele o 7,1 %. V Evropě díky příznivému průběhu počasí došlo k nárůstu produkce, a to především v Německu, kde bylo dosaženo o 15,8 % vyšší produkce v porovnání s rokem 2018. Sklizeň tak byla nadprůměrná, zejména závěr vegetačního období byl pro vyzrávání chmelových rostlin optimální.

Příznivý průběh počasí se pozitivně projevil i na množství alfa hořkých látek. V roce 2019 dle předběžných výsledků sklizně v jednotlivých státech bylo vyrobeno 12 073 t alfa hořkých kyselin, což je o 3,7 % více než v roce 2018. Spotřeba alfa hořkých kyselin v pivovarském sektoru je v roce 2019 odhadována na 9 072 t. Po letech bude pravděpodobně nadbytek alfa hořkých látek.

V rámci České republiky se sklizňový ročník 2019 projevil jako jeden z nejlepších s celkovou produkcí chmele 7 144,71 t a průměrným výnosem 1,43 t/ha. V porovnání s rokem 2018 došlo k nárůstu o 2 018 t, což činí meziroční nárůst o 39,3 %.

Sklizňová plocha chmelnic v ČR zachovala v roce 2019 pětitisícovou hranici. V roce 2019 byla pěstitelská plocha chmelnic 5 003 ha, tj. o 17 ha méně než v roce 2018. Majoritní odrůdou stále zůstává Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ), v roce 2019 jím bylo osázeno 85,2 % celkové pěstitelské plochy (tj. 4 262 ha). Z hybridních odrůd chmele největší výměru zaujímá Sládek (344 ha), Premiant (193 ha) a další. V roce 2019 ÚKZÚZ eviduje v ČR celkem 119 pěstitelů chmele.

Věková struktura porostů chmele je jedním z významných faktorů ovlivňující výnosovou stabilitu a kvalitu chmele. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. V roce 2019 jsou nejstarší chmelnice v Tršické oblasti (31,6 %), v Ústěcké oblasti převažují chmelnice ve věku 5–9 let (33,7 %). Poměrně vyhovující věkovou strukturu má Žatecká oblast (65,3 % do 15 let).

Celkem je 35,1 % z celkové plochy chmele starší 15 let. Celkem v ČR je až 71,6 % konstrukcí evidováno jako starších 20 let.

Zahraniční obchod s chmelem a chmelovými výrobky zaznamenal v roce 2019 opět kladné saldo v hodnotě 809,3 mil. Kč. V roce 2019 dle Statistiky zahraničního obchodu bylo vyvezeno celkem 4 225,4 t chmele tj. 98,9 % skutečnosti roku 2018. Přes 60 % dodávek z roku 2018 bylo vyvezeno mimo EU. Z dlouhodobého pohledu nejvíce zpracovaného chmele putuje do Japonska. Mezi významné odběratele českého chmele v roce 2019 patří Německo (1 306 t), Japonsko (1 211 t), Čína (1 132 t) a Rusko (233 t). Podle údajů ČSÚ průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně 2019 činila 229 999 Kč/t, meziročně o 2,3 % více než v roce 2018.

8.1.6 Ovoce

Produkce jablek dosáhla za rok 2019 v EU přibližně 10,6 mil. t, tj. o pětinu méně proti roku předchozímu. Nejvíce jablek bylo v roce 2019 sklizeno opět v Polsku (2,7 mil. t), v Itálii (2,2 mil. t), ve Francii (1,7 mil. t) a v Německu (912 tis. t).

Celková produkce ovoce včetně jahod v ČR (včetně dopočtu domácností) v roce 2019 podle údajů ČSÚ dosáhla 301,2 tis. t a byla v porovnání se sklizní ovoce v roce 2018 téměř o 22 % nižší. Meziročně vzrostla produkce pouze u meruněk (o 15,2 % na 10,6 tis. t). Produkce klesla, zejména u švestek (o 32,3 % na 25,4 tis. t), broskví (o 31,2 % na 5,5 tis. t), angreštu (o 27,3 % na 1,6 tis. t), jablek (o 24,2 % na 192,1 tis. t), dále u rybízu (o 18,6 % na 9,5 tis. t), višně (o 15,8 % na 8,0 tis. t), slív (o 13,9 % na 9,9 tis. t), hrušek (o 7,8 % na 17,7 tis. t), jahod (o 5,9 % na 6,4 tis. t) a třešní (o 2,0 % na 9,9 tis. t).

Sklizeň ovoce v produkčních sadech v roce 2019 se proti předchozí vyšší úrodě výrazně snížila (o 26,9 %) na 129,9 tis. t; i v porovnání s pětiletým průměrem se jednalo o sklizeň spíše podprůměrnou. Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 42,9 % ovocných sadů a 40,0 % sadů je v plné plodnosti. Na počátku plodnosti je 10 % produkčních sadů a 7,1 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (74,1 % v poklesu plodnosti) a velmi špatná je stále u jabloní (53,0 % sadů v poklesu plodnosti). Za perspektivní ovocné druhy jsou považovány hrušně, slivoně a švestky, meruňky, třešně a višně.

V roce 2019 podle Registru sadů ÚKZÚZ bylo registrováno v ekologickém režimu celkem 3,9 tis. ha sadů. Z toho je 2,3 tis. ha produkčních ovocných sadů a 1,6 tis. ha ovocných sadů ostatních.

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO) bylo k 1. 8. 2019 zaregistrováno 359 členů s celkovou výměrou ovocných sadů a školek 10,0 tis. ha. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zaujímají jabloně (4,7 tis. ha), následují slivoně (1,1 tis. ha) a višně (0,97 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou k dispozici údaje za rok 2018, kdy bylo nakoupeno ke zpracování celkem 72,5 tis. t ovoce, tj. o 50 % více než v roce předchozím. Čerstvého ovoce pro zpracování z tuzemska bylo nakoupeno meziročně více téměř o 100 %

v celkovém objemu 46,6 tis. t. Největší podíl ovoce ke zpracovatelským účelům tvořila tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup byl meziročně vyšší o 104 % v objemu 34,9 tis. t. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí se proti předchozímu roku zvýšil o 32 % na 7,9 tis. t. Ovoce zmrazené, sušené či jinak upravené nakoupené pro další zpracování v celkové výši 18,1 tis. t pocházelo téměř z 92 % ze zahraničí.

V ČR bylo v roce 2019 k dispozici celkem 111,2 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho 62,5 % s ULO technologií. Pro sezónu 2018/2019 bylo naskladněno na začátku listopadu 68,2 tis. t jablek, což je meziroční nárůst o 51 %. I přes nárůst naskladnění jablek byly skladovací kapacity využity jen z 63 %.

Podle předběžných údajů bylo v roce 2019 dovezeno do ČR celkem 611,4 tis. t čerstvého a sušeného ovoce za 16,5 mld. Kč. Ovoce mírného pásma včetně ořechů vlašských bylo do ČR dovezeno 193,8 tis. t (meziročně +5,7 %) a na celkovém importu ovoce se podílelo 31,7 %. Z hlavních druhů se výrazně meziročně zvýšil import moštových jablek (o 130 % na 795 t), u jablek konzumních došlo k nárůstu mírnějším (o 7,0 % na 63,2 tis. t). Pokles byl zaznamenán u dovozu višně (o 96,7 %), třešní (o 29,1 %) a bílého rybízu a angreštu (o 69,2 %). Hlavní importéřskou zemí především konzumních jablek bylo v roce 2019 opět Polsko s 27,2 tis. t, Itálie (10,7 tis. t), Slovensko (7,6 tis. t) a Rakousko (6,9 tis. t).

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce včetně reexportu v roce 2019 meziročně klesl o 15,6 % na 132,2 tis. t o celkové hodnotě 3,2 mld. Kč. Ovoce směřovalo z 99,9 % na trhy zemí EU. Vývoz ovoce mírného pásma včetně vlašských ořechů v roce 2019 dosáhl objemu 50,6 tis. t v hodnotě 0,7 mld. Kč (meziroční pokles o 27,3 %). Celkový vývoz jablek, především moštových, meziročně klesl o 29,0 % na 39,5 tis. t a mířil především do Německa a Rakouska.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2019 se v porovnání s předchozím rokem zvýšila v objemovém vyjádření na 479,2 tis. t, ve finančním na 13,3 mld. Kč.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	14,5	13,4	12,8	12,9	12,9	100,0
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	13,03	11,23	11,23	13,80	10,07	73,0
Domácí výroba ³⁾	tis. t	401,1	318,9	261,1	384,2	301,2	78,4
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	188,5	150,1	119,3	177,8	129,9	73,1
Dovoz	tis. t	207,1	213,0	234,6	183,4	193,8	105,7
Celková nabídka	tis. t	608,2	531,9	495,7	567,6	495,0	87,2
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	437,0	403,7	369,5	437,0	399,4	91,4
Nákup ke zpracování	tis. t	42,9	40,0	36,0	61,0	45,0	73,8
Vývoz včetně reexportu	tis. t	127,7	86,2	53,3	69,6	50,6	72,7
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	608,2	531,9	495,7	567,6	495,0	87,2
Soběstačnost ^{5), 6)}	%	83,5	71,6	59,0	77,1	67,8	-9,4

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Soběstačnost je počítána bez nákupu ke zpracování, protože v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

6) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; OU ČR; ÚKZÚZ
Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby konzumních jablek v produkčních sadech¹⁾

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Meziroční index ⁷⁾
Plocha plodných produkčních sadů ²⁾	tis. ha	7,6	6,9	6,6	6,5	6,5	100,0
Hektarový výnos (produkční sady) ³⁾	t/ha	20,41	18,36	15,37	22,2	15,8	71,1
Produkce ³⁾	tis. t	70,0	60,0	53,0	70,0	55,0	78,6
Dovoz ⁵⁾	tis. t	72,2	76,5	74,0	50,2	70,0	139,4
Celková nabídka	tis. t	142,2	136,5	127,0	120,2	125,0	104,0
Čerstvá spotřeba + samozásobení ⁴⁾	tis. t	132,5	126,1	117,1	114,1	116,0	101,7
Vývoz ⁵⁾	tis. t	9,7	10,4	9,9	6,1	9,0	147,5
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	142,2	136,5	127,0	120,2	125,0	104,0
Soběstačnost ⁶⁾	%	52,8	47,6	45,3	61,3	47,4	-13,9

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Podle ÚKZÚZ.

3) Podle OU ČR.

4) Včetně ztrát.

5) Pro marketingový rok 2019/20 odhad ÚZEI.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

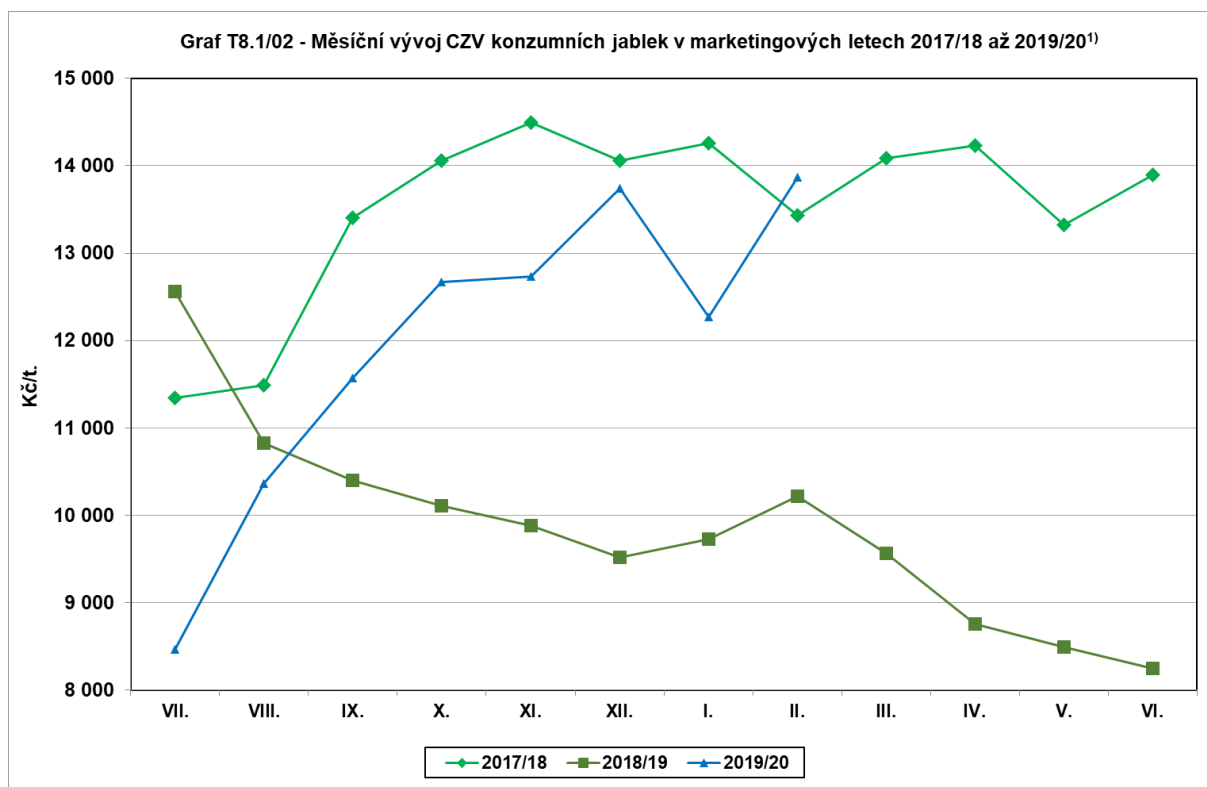
7) Meziroční index je počítán z marketingových let 2019/20 a 2018/19

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe; ÚKZÚZ; OU ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Spotřeba ovoce vyjádřená v hodnotě ovoce čerstvého, tj. včetně výrobků z ovoce, se v roce 2018 meziročně zvýšila, a to o 4,1 kg/obyv./rok na 86,1 kg/obyv./rok. V roce 2019 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvého ovoce na celkových 85,1 kg/obyv./rok. V roce 2019 byly průměrné ceny zemědělských výrobců ovoce ovlivněny výší nabídky ovoce na trhu. Z důvodu škod způsobených jarními mrazy na ovocných sadech ve

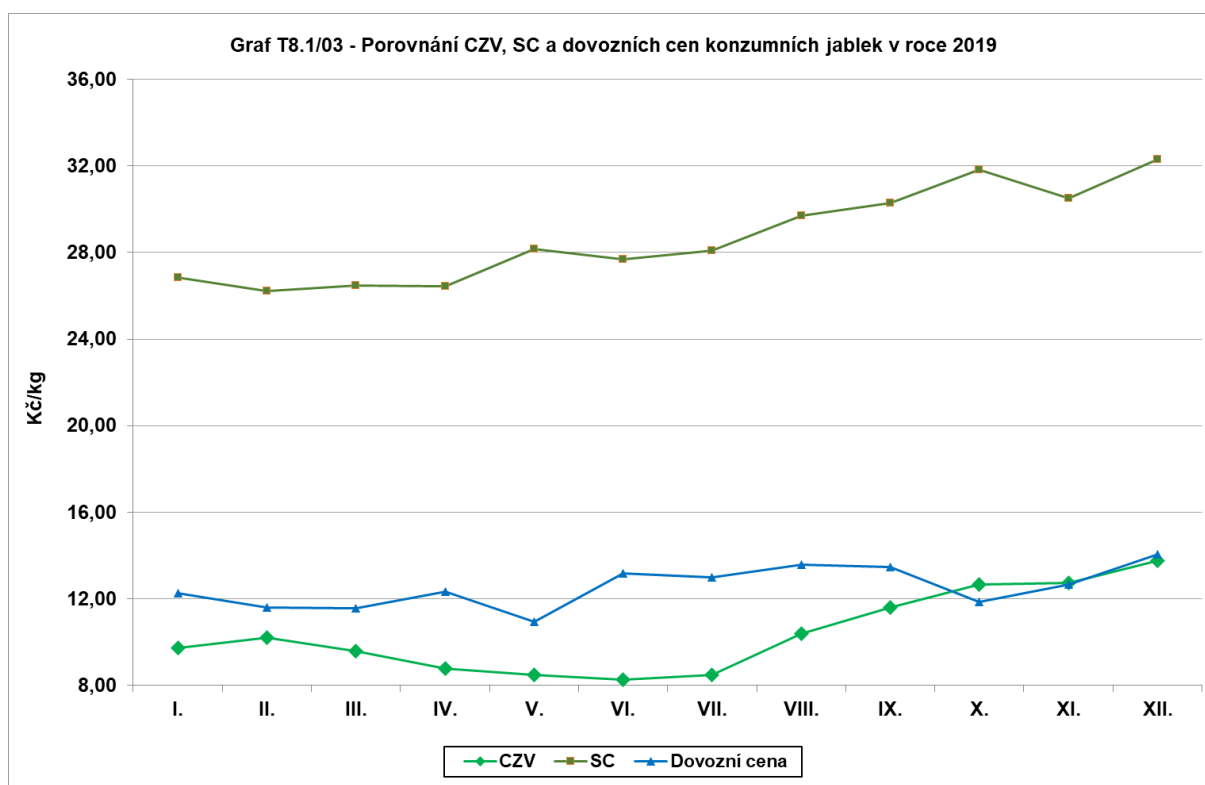
většině významných evropských pěstitelských zemích se začal na trhu projevovat nedostatek ovoce v tržní kvalitě a ceny zemědělských výrobců ovoce i spotřebitelské ceny se zvyšovaly. Index CZV ovoce 2018/19 dosáhl hodnoty 112,2 %. V porovnání s CZV předchozího roku stouply výrazně ceny rybízu černého (o 238,2 % na 33 792 Kč/t) a višní (o 83,1 % na 15 834 Kč/t), dále také rybízu červeného a bílého (o 80,4 % na 26 524 Kč/t), třešní (o 24,0 % na 42 556 Kč/t) a broskví (o 22,6 % na 20 139 Kč/t). U jablek konzumních CZV meziročně vzrostly o 6,8 % na 11 695 Kč/t.

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Ačkoliv se spotřebitelské ceny ovoce v podzimních měsících roku 2019 zvyšovaly, v ročním průměru byly u sledovaných druhů ovoce nižší, např. u jablek konzumních činil meziroční pokles 20,8 % na 28,71 Kč/kg, cena stolních hroznů klesla o 2,4 % na průměrných 79,82 Kč/kg.

Ke konci roku 2019 bylo v ČR 22 schválených organizací producentů ovoce a zeleniny, z toho jedna nadnárodní organizace (Družstvo BRAMKO CZ). V roce 2019 přijal SZIF 40 žádostí o dotace, 21 žádostí o změnu operačního programu v roce 2019 a 8 žádosti o schválení nového operačního programu. Za rok 2019 vyplatil SZIF z prostředků EU sumu 97,17 mil. Kč. Výměra pozemků určená pro produkci uznaných produktů činila za rok 2019 celkem 10 492,62 ha.

V roce 2019 mohli ovocnáři čerpat podpory ze zdrojů EU (např. jednotné platby na plochu (SAPS, ozelenění (greening), dobrovolná podpora vázaná na produkci VCS), PRV 2014-2020). V rámci VCS mohli ovocnáři žádat o dotace na produkci ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností. V rámci PRV mohli pěstitelé čerpat dotace na operace 4.1.1 „Investice do zemědělských podniků“, dále 4.2.1 „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“ a případně i na 6.1.1 „Zahájení činnosti mladých zemědělců“. V rámci Operace 10 „Agroenvironmentálně-klimatické opatření (AEKO)“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na integrovanou produkci ovoce. V rámci Operace 11 „Ekologické zemědělství“ měli pěstitelé možnost využít dotaci na ekologickou produkci a na přechod na ekologickou produkci. Z národních zdrojů pak mohli čerpat podpory v rámci přechodné vnitrostátní podpory na

zemědělskou půdu a dále prostřednictvím dotačních programů¹²⁹ „Podpora restrukturalizace ovocných sadů“ a „Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech“.

Projekt „Ovoce a zelenina do škol“ je administrován v souladu s nařízením EP a Rady (EU) č. 1308/2013, nařízením Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/39, prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/40 a nařízením vlády č. 74/2017 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na dodávky ovoce, zeleniny, mléka a výrobků z nich do škol, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Záměrem projektu je trvale přispět ke zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny a vytvoření správných stravovacích návyků u dětí. Od školního roku 2017/2018 došlo na úrovni EU k reformě dvou projektů Ovoce a zelenina do škol a Mléko do škol, které byly spojeny pod jeden společný legislativní a finanční rámec Školní projekt (Ovoce, zelenina a mléko do škol). Ačkoliv došlo ke spojení i pod jeden finanční rámec, finanční obálky zůstávají pro jednotlivé projekty oddělené. Ve školním roce 2018/2019 se části Ovoce a zelenina do škol účastnilo celkem 920 992 žáků (99,06 % žáků) z 3 964 škol (95,40 % škol). Od předchozího školního roku je cílová skupina u ovoce a zeleniny rozšířena i na žáky druhého stupně základních škol. Roční limit na produkty na jednoho žáka činil nakonec 306,90 Kč, roční limit na doprovodná opatření na žáka byl 45 Kč. Ovoce, zeleninu, mléko a neochucené mléčné výrobky dostávají děti zdarma, ochucené mléčné výrobky si musí připlatit. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2018/2019 činila u Ovoce a zeleniny do škol 319,7 mil. Kč (z toho 214,8 mil. Kč z národních zdrojů). Proplaceno bylo u ovoce a zeleniny na produkty 281,3 mil. Kč za 31,7 mil. porcí a 38,0 mil. Kč na doprovodná vzdělávací opatření. Ovoce a zeleninu dodávalo do škol 19 žadatelů, mléko 16 žadatelů. Nejčastěji dodávanými produkty byly ovocné a zeleninové šťávy, jablka, hrušky, mandarinky, pomeranče a broskve.

8.1.7 Zelenina

Pěstování zeleniny ovlivnily v roce 2019 opět výkyvy počasí, a to zejména v jarních a letních měsících. Dařilo se spíše podzimním druhům zeleniny. V období sklizně však přemnožené populace hrabošů poškodily významně porosty zeleniny ve východních Čechách a na Moravě. Také v hlavních producentských zemích EU panovaly extrémní výkyvy počasí. Produkce zeleniny v ČR v roce 2019 meziročně vzrostla. Vzhledem k výše jmenovaným okolnostem však došlo ke snížení objemu dovozu a vývozu zeleniny. Výrazné zvýšení cen zemědělských výrobců a spotřebitelských cen se negativně odrazilo na výši spotřeby zeleniny. Nadále pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska.

V ČR celková výměra pěstební plochy zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2019 meziročně poklesla o 2,0 % a činila 14 007 ha. Největší podíl zaujímaly stejné druhy zeleniny jako v předcházejícím roce, a to cibule (16 %), hrách dřeňový (9 %), mrkev (8 %), zelí (8 %),

129 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

okurky nakládačky (7 %) a rajčata (5 %). K nejvýznamnějšímu snížení ploch došlo u ředkviček o 33 % na 237 ha, póru o 23 % na 20 ha, rajčat o 18 % na 764 ha a dřenového hrachu o 17 % na 1 300 ha. Největší nárůst ploch byl zaznamenán u kedluben o 9 % na 419 ha, mrkve o 7 % na 1 104 ha a zelí o 6 % na 1 062 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) vzrostla v roce 2019 o 11,4 % na 283,5 tis. t. Významný nárůst sklizně byl v roce 2019 vykázán zejména u kedluben (+45 % na 8 497 t), dále pak u celeru (+40 % na 14 915 t) a salátů (+36 % na 16 259 t). Nejvýrazněji se snížila sklizeň u květáku (-29 % na 5 374 t), kapusty (-28 % na 2 157 t) a ředkviček (-18 % na 4 168 t).

Hektarové výnosy se meziročně nejvýrazněji zvýšily u salátů (o 35 % na 24,01 t/ha), kedluben (o 33 % na 20,27 t/ha), celeru (o 32 % na 31,61 t/ha), salátových okurek a rajčat (o 25 % na 28,30 t/ha, resp. 32,34 t/ha). Pokles hektarového výnosu pokračoval především u květáku (o 32 % na 14,67 t/ha) a kapusty (o 21 % na 15,43 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	13,2	14,5	14,2	14,3	14,0	97,9
Hektarový výnos	t/ha	18,65	20,66	21,85	17,81	20,24	113,6
Domácí výroba	tis. t	247,2	298,6	311,3	254,5	283,5	111,4
Dovoz²⁾	tis. t	609,8	647,4	648,5	626,7	587,6	93,8
Celková nabídka	tis. t	857,0	946,0	959,8	881,2	871,1	98,9
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	674,0	738,8	753,7	728,6	722,1	99,1
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	86,7	101,1	105,4	78,3	76,0	97,1
Vývoz²⁾	tis. t	96,3	106,1	100,7	74,3	73,0	98,3
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	857,0	946,0	959,8	881,2	871,1	98,9
Soběstačnost³⁾	%	32,5	35,6	36,2	31,5	35,5	4,0

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2019 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitelé zeleniny v integrovaném systému produkce) došlo v roce 2019 k poklesu počtu pěstitelů z 99 na 94, a tím i k mírnému snížení ploch (-1,3 % na 6 917 ha).

Import zeleniny do ČR v roce 2019, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 6,2 % nižší, ale jeho finanční hodnota naopak posílila o 5,4 %. Dovezeno bylo 587,6 tis. t zeleniny za 12,2 mld. Kč. Dovozní ceny vzrostly téměř u všech sledovaných druhů. Nejvíce se ceny zvýšily u celeru, cukrové kukuřice, cibule, zelí a hlávkového salátu. Pokles dovozních cen byl vykázán např. u čekanky, hrášku, melounů, salátů a salátových okurek.

Největší objem zeleniny byl v roce 2019 dovezen ze Španělska, které se na celkovém importu podílelo 22,5 %. V roce 2019 se však snížily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 3,7 % na 132,0 tis. t. Ve španělském dovozu převažovaly salátové okurky

(23,4 %, tj. 30,9 tis. t), melouny (18,2 %, tj. 24,0 tis. t) a rajčata (17,5 %, tj. 23,0 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny bylo Nizozemsko se 108,3 tis. t (tj. 18,4% podíl na celkovém dovozu), ze kterého se dovážely zejména rajčata (21,7 %, tj. 23,5 tis. t), cibule (19,6 %, tj. 21,2 tis. t) a mrkev (18,3 %, tj. 19,9 tis. t). Třetí místo v roce 2019 opět zaujímal Německo (14,0 %, tj. 82,3 tis. t) s dodávkami cibule (11,6 %, tj. 9,5 tis. t), melounů (11,4 %, tj. 9,4 tis. t) a salátových okurek (10,3 %, tj. 8,4 tis. t). Čtvrté místo obsadilo Polsko (9,4 %, tj. 54,9 tis. t), které dodávalo v roce 2019 převážně zelí (18,5 %, tj. 10,2 tis. t), rajčata (11,0 %, tj. 6,0 tis. t) a kedlubny (8,8 %, tj. 4,8 tis. t). Dalším významným dodavatelem zůstala Itálie (7,9 %, tj. 46,5 tis. t), ze které se dovážely melouny (41,5 %, tj. 19,3 tis. t), kedlubny (10,2 %, tj. 4,7 tis. t) a mrkev (9,8 %, tj. 4,6 tis. t).

V roce 2019 se do České republiky nejvíce dovážely melouny (15,6 %), rajčata (15,0 %), salátové okurky (11,0 %), cibule (11,0 %), sladká paprika (8,0 %) a mrkev (7,0 %).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2019 v množství vyjádření poklesl o 1,7 % na 73,0 tis. t zeleniny, naproti tomu v hodnotovém vyjádření posílil na 1,8 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážely okurky nakládačky (v meziročním porovnání nárůst o 4,3 % na 7,5 tis. t), rajčata (pokles -1,2 % na 6,9 tis. t), melouny (-15,7 % na 6,6 tis. t) a papriky (+16,7 % na 6,5 tis. t). Na Slovensko směřovalo 69,1 % veškerého vývozu zeleniny z ČR (pokles v meziročním porovnání o 0,8 % na 50,4 tis. t), ve vývozu převažovala rajčata, papriky, melouny, cibule a mrkev.

Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou se v roce 2019 meziročně výrazněji prohloubila o 6,9 % na 514,6 tis. t, ve finančním vyjádření o 4,7 % na 10,5 mld. Kč.

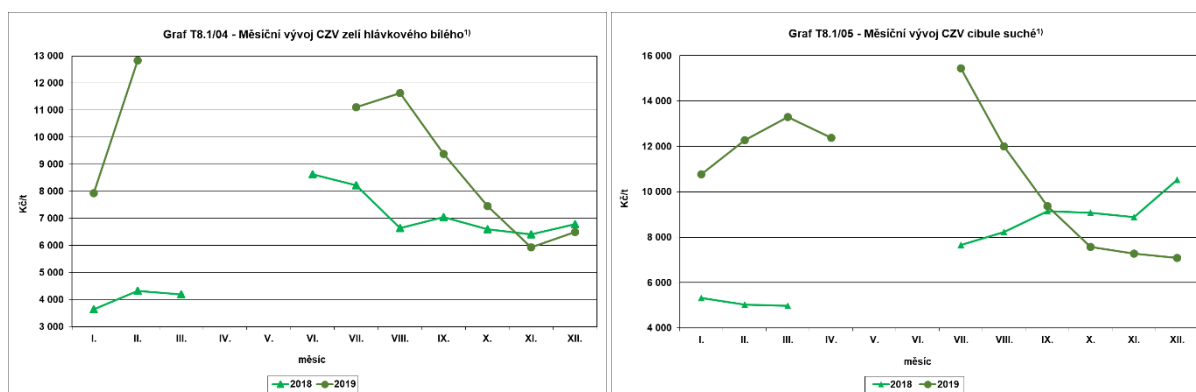
Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2018 meziročně snížila o 1,1 kg/obyv./rok na 87,1 kg/obyv./rok. Spotřeba se snížila u sedmi sledovaných druhů, u sedmi druhů vzrostla a u pěti druhů zeleniny stagnovala. Největší pokles byl zaznamenán u hlávkového zelí bílého a červeného (-1,2 kg na 6,8 kg/obyv./rok), dále pak u okurek nakládaček (-0,8 kg na 2,5 kg/obyv./rok) a okurek salátových (-0,4 kg na 6,0 kg/obyv./rok). K nárůstu spotřeby došlo nejvýznamněji u cibule (+0,8 kg na 11,0 kg/obyv./rok) a rajčat (+0,6 kg na 11,8 kg/obyv./rok). V roce 2019 se podle odhadu MZe a ÚZEI očekává snížení spotřeby čerstvé zeleniny na 85,8 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti ČR v produkci zeleniny se v roce 2019 zvýšila o 4,0 p. b. na 35,5 % vzhledem k vyšší domácí produkci.

Jak již bylo uvedeno výše, díky nepříznivému vývoji počasí i v ostatních evropských státech (jako např. ve Španělsku, Itálii a Německu), došlo k poklesu nabídky některých druhů zeleniny. To způsobilo výraznější nárůst spotřebitelských cen. Také ceny zemědělských výrobců se navýšily, jejich index 2019/18 dosáhl 107,1. Nejvýraznější nárůst nastal u cibule suché (o 46 % na 11 224 Kč/t), papriky (o 43 % na 30 146 Kč/t), rajčat (o 34 % na 30 526 Kč/t), hlávkového zelí bílého (o 19 % na 8 110 Kč/t) a hlávkového zelí červeného (o 14 % na 9 514

Kč/t). Meziročně se naopak výrazně snížila CZV u petržele bez natě (o 16 % na 25 465 Kč/t) a mrkve bez natě (o 10 % na 8 464 Kč/t).

Spotřebitelské ceny zeleniny v meziročním porovnání v roce 2019 posílily, index SC 2019/18 byl 113,0. Jednotlivé druhy zeleniny však vykazovaly rozdílnou výši nárůstu. Nejvýraznější zvýšení cen nastalo u hlávkového zelí bílého (o 70 %), cibule (o 65 %) a celeru (40 %). Mírnější nárůst průměrné roční spotřebitelské ceny byl vykázán u brokolice (o 28 %), květáku (o 11 %) a česneku (o 11 %).

V roce 2019 opět mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. Podpory v rámci přímých plateb jsou uvedeny v kapitole 2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU a v kapitole 2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu, příp. v kapitole 8.1.6.

1) Údaje u bílého hlávkového zelí za březen až červen 2018 a 2019 a u cibule za duben, květen, červen 2018 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Program rozvoje venkova (dále PRV) nabízel pěstitelům v roce 2019 v rámci Opatření č. 10 – Agroenvironmentálně-klimatická opatření (NV č. 75/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) možnost požádat o podporu na integrovanou produkci zeleniny se sazbou 426 €/ha (tj. 10 958,42 Kč/ha) na standardní orné půdě. V roce 2019 bylo proplaceno 90 žádostí na 6 832 hektarů v hodnotě 74,3 mil. Kč¹³⁰.

V rámci Opatření č. 11 PRV – Ekologické zemědělství (NV č. 76/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů) platí pro přechodné období na ekologickou produkci sazba 536 €/ha a pro udržení ekologické produkce sazba 466 €/ha (tj. 13 788,06 Kč/ha a 11 987,4 Kč/ha pro rok 2019). V roce 2019 bylo proplaceno 178 žádostí na 4 019 ha v hodnotě 50,2 mil. Kč.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2019 vyplaceno v rámci dotačního programu „Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin“ 3,1 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 38,0 tis. Kč, na podporu tvorby rostlinných genotypů 17,3 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 0,8 mil. Kč. Pěstitelé zeleniny v roce 2019 využili také podpory na pořízení závlah ve výši 34,1 mil. Kč a podpory na zmírnění škod způsobených suchem ve výši 61,0 mil. Kč.

130 Jedná se o sumu proplacených dotací ze všech schválených žádostí roku 2019 a dříve.

8.1.8 Réva vinná – víno

Plocha osázených vinic byla v roce 2019 ve výši 18 189 ha. Další okamžitě využitelná plocha pro výsadbu činila 43,11 ha a plocha, kterou mohou pěstitelé využít na základě žádosti a následného správního řízení, činila 302,53 ha (právo na opětovnou výsadbu 167,51 ha a vykloučená plocha vinic 135,02 ha). Z hlediska velikosti vinic dle osázené plochy bylo ke konci roku 2019 v ČR 77 % vinic větších než 5 ha, 10 % v rozmezí 1 až 5 ha, 2 % vinic od 0,5 do 1 ha, 4 % o velikosti 0,2 až 0,5 ha a zbývajících 7 % byly vinice o výměře do 0,2 ha.

V roce 2019 nedošlo ve srovnání s rokem 2018 k výrazným změnám ve věkové struktuře vinic. Ty byly tvořeny z 8 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, v plné plodnosti byly necelé dvě třetiny ploch vinic a podíl vinic starších 30 let činil 32 % celkové rozlohy vinic.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než dvě třetiny ploch vinic (71,2 %) byly v roce 2019 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina (28,8 %) moštovými odrůdami modrými. Z hlediska odrůdové skladby zaujímal největší výměru i v roce 2019 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 676,87 ha), Müller Thurgau (1 458,44 ha), Ryzlink rýnský (1 359,15 ha) a Ryzlink vlašský (1 182,41 ha), z červených odrůd Frankovka (1 055,81 ha) a Svatovavřínecké (1 012,07 ha).

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2019 v ČR sklídilo z plochy 16,1 tis. ha plodných vinic celkem 68,0 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 4,23 t/ha. V porovnání s předchozím rokem byla tato produkce moštových hroznů nižší o 34,5 %. Průměrná cena čerstvých moštových hroznů byla podle údajů ČSÚ ve výši 16 616 Kč/t.

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2019 v ČR tvořil 27,0 %. Na výrobu růžového vína byla užita necelá třetina sklizených modrých hroznů, tj. 8 % celkové produkce moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci činil přibližně 19,0 %. Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2019 pohybovala okolo 20,9 °NM (o 1,0 °NM níže než minulý rok a v přesné shodě s desetiletým průměrem). Podle provedeného šetření SV ČR se pohybovala průměrná CZV moštových hroznů okolo 17,60 Kč/kg (meziročně nižší o 1,40 Kč/kg). Průměrná cena bílých hroznů činila 18,40 Kč/kg a hroznů modrých 15,50 Kč/kg. Cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými ve výši 2,90 Kč/kg byl vyšší oproti předchozímu roku.

Celková hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla 1,5 mld. Kč (meziroční pokles o 0,6 mld. Kč). Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2019 ve vinohradnictví ČR ztrátový. V roce 2019 byla ztráta 3,50 Kč/kg hroznů. Z hroznů sklizených v ČR lze získat asi 625 tis. hl vína, tedy přibližně 30 % roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí výroby vína byl i v roce 2019 řešen vysokým dovozem, který činil 1 482 tis. hl vína, tj. o 5,6 % více než v roce předchozím, v hodnotě 5,6 mld. Kč. Import bílého vína byl ve výši 783 tis. hl, tj. 52,8 % celkového dovozu, za 2,11 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového činil 61,3 %. Červeného vína bylo dodáno 528 tis. hl, tj. 35,6 % celkového

realizovaného importu, v hodnotě 2,2 mil. Kč. U vína červeného převažoval z více než dvou třetin dovoz vína lahvového. V roce 2019 byli největšími dodavateli vína Itálie, Španělsko, Maďarsko a Slovensko.

V roce 2019 vývoz a reexport vína z České republiky stoupl na 105,7 tis. hl za 694,5 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 36,5 tis. hl v hodnotě 227,0 mil. Kč a červeného vína 56,5 tis. hl v hodnotě 383,3 mil. Kč. Z více než 85 % tvořilo export vína víno lahvové, a to jak u vína bílého, tak i červeného. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko. Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2019 v množstevním i finančním vyjádření mírně zhoršila na 1 376 tis. hl ve výši 4,9 mld. Kč.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2018 meziročně zvýšila o 1,0 l/obyv./rok na 20,4 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2019 se spotřeba vína mírně zvýšila.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	15,8	15,7	15,8	15,9	16,1	101,0
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	5,73	4,80	5,05	6,51	4,23	65,0
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	705	920	731	794	748	94,2
Domácí výroba ³⁾	tis. hl	819	617	635	681	625	91,8
Dovoz suroviny a vína ⁴⁾	tis. hl	1 594	1 405	1 608	1 404	1 482	105,6
Celková nabídka	tis. hl	3 118	2 942	2 974	2 879	2 855	99,2
Spotřeba	tis. hl	2 091	2 150	2 073	2 052	2 134	104,0
Vývoz vína ⁴⁾	tis. hl	107	61	107	79	106	134,2
Konečná zásoba k 31. 7. ^{5), 6)}	tis. hl	920	731	794	748	615	82,2
Soběstačnost ⁸⁾	%	39,2	28,7	30,6	33,2	29,3	-3,9
Rentabilita bez dotací ^{7), 8)}	%	14,0	-11,0	2,0	1,3	1,1	-0,2

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Domácí výroba podle SV ČR.

4) Pro vinařský rok 2019/20 dovoz a vývoz odhad ÚZEI.

5) Pro vinařský rok 2018/19 zásoba podle ÚKZÚZ.

6) Pro vinařský rok 2019/20 konečná zásoba odhad ÚZEI.

7) Podle SV ČR.

8) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; SV ČR; ÚKZÚZ

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI)

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2019 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 86,1 mil. Kč, z toho činila podpora státu 45,5 % a odvody za víno 37,0 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 77,3 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, 45,4 % bylo využito na komunikační kampaň.

V roce 2019 čerpali vinaři a vinohradníci dotace jak ze zdrojů EU, tak i ČR. Z přímých plateb využili vinohradníci podporu SAPS. V rámci Programu rozvoje venkova, opatření AEKO byly čerpány dotace na tituly Integrovaná produkce révy vinné – základní ochrana a Integrovaná produkce révy vinné – nadstavbová ochrana vinic. V opatření Ekologické

zemědělství byly čerpány prostředky na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ a na titul Ekologické zemědělství s kulturou vinice v přechodném období. V rámci Společné organizace trhu s vínem byly využity dotační tituly jak pro Restrukturalizaci a přeměnu vinic, tak pro Investice. Z národních podpor byly čerpány prostředky na zavlažování vinic, podporu šlechtění révy vinné, dále na podporu evropské integrace nevládních organizací a podporu zpracování.

8.1.9 Okrasná produkce

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květiny a okrasné rostliny, školkařství okrasné a ovocné, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2019 se podle ČSÚ podílel tento sektor 5,4 % na tuzemské rostlinné produkci a 3,0 % na celkové zemědělské produkci. Produkce tohoto sektoru v roce 2019 meziročně vzrostla o 14,2 % a činila 4,3 mld. Kč.

Květinářství

Produkce květinářství v roce 2019 finančně vzrostla oproti minulému roku o 3,6 % na 2,4 mld. Kč. Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2019 vzrostl o 4,7 % na 1 183 Kč/os./rok. Zájem v roce 2019 byl o cibuloviny, jejichž spotřeba vyjádřená ve spotřebitelských cenách se proti předchozímu roku zvýšila o 10 % na 0,42 mld. Kč. Vyšší byla i spotřebitelská poptávka po sušených květinách (nárůst o 6,9 % na 0,65 mld. Kč), záhonových rostlinách (o 6,2 % na 3,7 mld. Kč) a hrnkových rostlinách (o 2,8 % na 3,6 mld. Kč). Naopak k poklesu zájmu spotřebitelů v roce 2019 došlo u řezané zeleně (o 39,7 % na 0,23 mld. Kč), osiv (o 12,1 % na 0,06 mld. Kč) a řezaných květin (o 3,8 % na 3,7 mld. Kč). Celkem tak činila v roce 2019 spotřeba květin, sadby a osiv ve spotřebitelských cenách 12,3 mld. Kč, což je o 0,7 % více než v roce minulém.

Spotřebitelské ceny řezaných květin v ČR meziročně vzrostly u všech sledovaných druhů (karafiát velkokvětý, růže velkokvětá, gerbera velkokvětá, chryzantéma), u hrnkového druhu Saintpaulia cena rovněž meziročně mírně vzrostla.

Hlavní dováženou komoditou do ČR byly čerstvé řezané květiny. Mezi hlavní dodavatele květin ve všech skupinách patří Nizozemsko, následuje Německo, Dánsko, Itálie a Polsko, u čerstvě řezaných květin pak Nizozemsko, Kolumbie a Ekvádor. Vývoz květin z ČR byl realizován především na Slovensko, do Německa, Polska a Rakouska.

T8.1/12 - Bilance zahraničního obchodu s květinami

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	3 580,0	3 875,0	3 962,0	4 145,0	4 605,0	111,1
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	571,0	657,0	632,0	687,0	641,0	93,3
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-3 009,0	-3 218,0	-3 330,0	-3 458,0	-3 964,0	114,6

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR.

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Okrasné školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR stagnuje, až mírně propadá. Výměra ploch okrasných školkařských výpěstků v roce 2019 činila 1 400 ha a výměra pro produkci dřevin v kontejnerech 300 ha.

Nejvýznamnějšími dodavateli školkařských výpěstků bylo Nizozemsko, Německo, Itálie, Slovensko a Polsko. Naopak roste vývoz školkařských výpěstků z ČR, který byl realizován především na Slovensko, dále do Polska, Německa a Rumunska.

T8.1/13 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – okrasné školkařství

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	777,0	729,0	721,0	781,0	942,0	120,6
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	179,0	194,0	200,0	203,0	189,0	93,1
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	-598,0	-535,0	-521,0	-578,0	-753,0	130,3

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

Ovocné školkařství

Podle předběžných údajů se produkce ovocných výpěstků zvýšila v roce 2019 na 16,7 mil. ks. Nejvíce se v roce 2019 vyprodukovalo jahodníku (9,2 mil. ks, tj. 55,2 % celkové školkařské výroby), s velkým odstupem pak byla školkařská produkce brusnice (2,5 mil. ks), jabloní (1,7 mil. ks), lísky obecné (694,1 tis. ks), maliníku (503,7 tis. ks).

Tradičními dodavateli jsou Nizozemsko, Německo, Itálie, Polsko a Slovensko, export byl realizován především do Itálie, Francie, Rakouska a na Slovensko.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky – ovocné školkařství

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Dovoz	mil. Kč	41,15	47,01	48,87	32,36	61,01	188,5
Vývoz včetně reexportu	mil. Kč	66,48	54,74	61,44	62,83	81,90	130,4
Saldo zahraničního obchodu	mil. Kč	25,33	7,73	12,57	30,47	20,89	68,6

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: K. Kličková (ÚZEI) I. Buchtová (MZe), V. Kozderová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2019 se pěstební plocha meziročně výrazně snížila o téměř 30 % na 6 062 ha. Produkce dosáhla 4,3 tis. t (tj. meziroční pokles o 37,1 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,71 t/ha (tj. meziroční snížení o 9,0 %).

Léčivé rostliny se v roce 2019 pěstovaly na výměře 2 963 ha, tj. v meziročním srovnání pokles o 16,7 %. Kořeninové rostliny zaujímaly plochu 3 099 tis. ha, tj. snížení proti předchozímu roku o 38,0 %. Z toho na 95,2 % plochy (2 950 ha) byl pěstován kmín kořený.

Bilance zahraničního obchodu LAKR byla i v roce 2019 záporná v objemovém i finančním vyjádření a činila 10 052 t (meziročně – 1,8 %) a 749,4 mil. Kč (meziroční zlepšení o 8,8 %).

Dovoz koření do ČR v roce 2019 se mírně zvýšil. Bylo dovezeno 10,5 tis. t koření (tj. meziroční nárůst o 0,1 %). Hlavními dováženými komoditami byla paprika, zázvor a pepř, nejvýznamnějšími dovozci jsou Čína, Španělsko, Německo, Polsko, Vietnam a Slovensko. Vyvezeno bylo v roce 2019 z ČR 4,5 tis. t koření, (meziročně o 32,8 % více) především do Polska, Německa, Slovenska, Maďarska a Rakouska.

Dovoz léčivých rostlin pro voňavkářství a farmacii v roce 2019 činil 6,1 tis. t (tj. meziroční navýšení o 24,4 %). Hlavním dodavatelem bylo Polsko, Chorvatsko, Spojené království, Bulharsko a Německo. Vyvezeno bylo 2,0 tis. t léčivých rostlin (meziroční nárůst o 15,8 %).

Českou významnou exportní komoditou je kmín, kterého bylo v roce 2019 vyvezeno 1 709 t za 46,9 mil. Kč. Je dodáván především do sousedních států a států EU. Současně je také kmín do ČR dovážen, v roce 2019 činil dovoz kmínu 432 t za 24,0 mil. Kč. Mezi hlavní dodavatele patří především Slovensko, Litva, Indie a Finsko.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Nákup mléka v EU 28 se meziročně zvýšil o 0,6 % (0,9 mil. t) a podle EK dosáhl 158,2 mil. t. Největší přírůstek pocházel z Irska (0,4 mil. t) a též ze Spojeného království a z Polska (shodně po 0,2 mil. t). Naopak nejvíce klesl objem dodávek ve Švédsku (o 0,6 mil. t), v Německu (o 0,5 mil. t) a obdobně ve Francii a v Rakousku (shodně po 0,4 mil. t). EU uspěla na trzích třetích zemí. Vývozy většiny stěžejních mlékárenských výrobků do třetích zemí vzrostly. Výjimkou bylo jen sušené plnotučné mléko (SPM), jehož vývoz klesl, zřejmě v souvislosti s vysokým růstem poptávky po másle a sušeném odstředěném mléce (SOM), a tedy užitím tukové i proteinové složky v uvedených alternativních výrobcích. Vývoz másla vzrostl podle EK meziročně o 41 % na 180,2 tis. t, vývoz SOM o 18 % na 879,8 tis. t a vývoz sýrů o 6 % na 879,8 tis. t. Sušeného plnotučného mléka bylo vyvezeno 297,4 tis. t, což je meziročně o 11 % méně. Průměrná roční CZV mléka v EU podle EK dosáhla 34,43 €/100 kg (9,08 Kč/l), což je meziroční vzrůst o 0,33 €/kg (0,09 Kč/l; 0,9 %).

V ČR výroba mléka stagnovala, ale dojníc mírně přibýlo. Průměrné stavy dojníc se meziročně zvýšily o 0,4 % a dosáhly 362,7 tis. ks, ale vlivem snížení průměrné mléčné užitkovosti o 0,6 % klesla celková výroba o 0,2 % na 3,1 mld. l. Průměrná mléčná užitkovost dosáhla 8 471,4 l/dojnici/rok. V plemenné struktuře stáda dojených krav se opět projevil pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni. V kontrole užitkovosti, prováděné

Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2018/19 (říjen-září) sledováno celkem 96,0 % stavů dojených krav. Z celkového počtu 291 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 58,3 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 34,4 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,3 %. V této kategorii dominovaly kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 75,3 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbéliard v počtu pouze 2,7 tis. ks.

V souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. Na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělci, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, byla pro rok 2019 stanovena platba ve výši 3 730,46 Kč VDJ krávy s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). Platba byla diferencována podle podílu příjmů za mléko na celkových příjmech podniku v plné, poloviční či nulové sazbě. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2.

Chovatelé, kteří se v souladu s NV č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, účastnili opatření PRV na zlepšení dobrých životních podmínek zvířat, obdrželi kompenzační platbu v celkové částce 595,1 mil. Kč. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 70,19 Kč/VDJ. Přehled počtu podaných a vyplacených žádostí je uveden v kapitole 2.

Současné byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a další nepřímé podpory. Na dojnice směřoval dotační titul 19 „Podpora producentům a zpracovatelům mléka na částečnou úhradu nákladů spojených s dobrovolným zapojením do režimu jakosti Q CZ“ a dotační titul 20 „Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat“ v rámci „Zásad“. Obě zmíněné dotace byly poskytovány na základě pokynů EU ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech na období 2014 až 2020, část I kapitola 3.4 bod 71. Další dotační tituly i vyplacené finanční částky jsou uvedeny v kap. 2.2.

Přehled podpor tržních cen je zahrnut v kapitole 2.4. Jejich součástí byly finanční náhrady v rámci školního projektu „Mléko do škol“. Ve školním roce 2018/19 bylo do projektu aktivně zapojeno 12 schválených žadatelů a 832 868 žáků základních škol. Podpora dodávek mléčných produktů činila celkem 268,4 mil. Kč. Doprovodných vzdělávacích opatření se aktivně účastnilo 7 žadatelů a 709 509 žáků, a tato část programu byla podpořena celkovou částkou 29,8 mil. Kč. Roční limit na produkty a jednoho žáka byl stanoven na 339,60 Kč a limit na doprovodná vzdělávací opatření 45,00 Kč na jednoho žáka.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 974,6 mil. l, což je 96,8 % celkové produkce. Celkové množství mléka dodaného k dalšímu zpracování (v ČR i zahraničí) činila podle evidence SZIF celkem 3 034,000 tis. t a přímý prodej spotřebitelům

17,225 tis. t. Celkový prodej ze zemědělského podniku se meziročně snížil o 0,7 %, a obdobně i dodávky ke zpracování (o 0,7 %), avšak přímý prodej vzrostl meziročně o 6,3 %. Pokračoval trend úbytku producentů registrovaných pro prodej ke zpracování, a naopak opět vzrostl počet producentů s přímým prodejem. K 31. 12. 2019 bylo evidováno 1 473 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 502 producentů přímého prodeje. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 954,2 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 497,1 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí, a celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl po přepočtu na litry 23,4 % domácí tržní produkce.

T8.2/01 - Bilance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	368,2	370,2	364,6	361,1	362,7	100,4
Průměrná roční užitkovost	l/ks	8 001,3	8 061,3	8 222,5	8 525,7	8 471,4	99,4
Výroba	mil. l	2 946,3	2 984,3	2 998,3	3 078,4	3 072,8	99,8
Tržní produkce	mil. l	2 843,6	2 885,2	2 897,5	2 978,4	2 974,6	99,9
Bilance zpracování mléka							
Počáteční zásoba	mil. l	100,4	90,9	73,6	83,7	74,3	88,8
Nákup mléka	mil. l	2 434,7	2 458,6	2 478,1	2 525,3	2 497,1	98,9
Dovoz	mil. l	953,3	1 033,3	1 000,5	996,4	1 064,9	106,9
Celková nabídka	mil. l	3 488,4	3 582,8	3 552,2	3 605,4	3 636,3	100,9
Domácí spotřeba	mil. l	2 238,1	2 266,1	2 256,8	2 233,9	2 279,8	102,1
Vývoz ²⁾	mil. l	1 159,4	1 208,3	1 211,7	1 297,2	1 284,2	99,0
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	34,8	0,0	0,0	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 397,5	3 474,4	3 468,5	3 531,1	3 564,0	100,9
Konečná zásoba	mil. l	90,9	73,6	83,7	74,3	72,3	97,3
Míra soběstačnosti ⁷⁾	%	131,6	131,7	132,9	137,8	134,8	-3,0
Ekonomika mléka (náklady, užitkovost a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady - celkem ⁴⁾	Kč/dojnici	70 237	70 718	72 364	80 893	84 842	104,9
Průměrná roční užitkovost	l/dojnici	8 080	8 136	8 299	8 711	8 711	100,0
Náklady jednotkové ⁴⁾	Kč/l	8,17	8,17	8,30	8,52	8,94	104,9
Realizační cena mléka ⁵⁾	Kč/l	7,83	6,73	8,67	8,64	8,84	102,3
Podpory přímé ⁶⁾ - platba na krávy chované v systému s TPM (do r. 2014 dle čl. 68 nařízení Rady 73/2009, od r. 2015 VCS); PVP; I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.1-14.1.3 (váž. průměr); MZe - dot. titul 19.A, dot. titul 20.A-welfare; zelená nafta, pojištění	Kč/dojnici	3 840	8 320	7 960	7 663	7 980	104,1
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/dojnici	5 664	6 310	5 353	10 598	10 598	100,0
Podpory celkem	Kč/dojnici	9 504	14 630	13 313	18 261	18 578	101,7
Podpory jednotkové přímé	Kč/l	0,48	1,02	0,96	0,88	0,92	104,1
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/l	0,70	0,78	0,65	1,22	1,22	100,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/l	1,18	1,80	1,60	2,10	2,13	101,7
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-4,22	-17,59	4,08	1,41	-1,12	-2,5
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁷⁾	%	1,59	-5,07	15,78	11,73	9,13	-2,6
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁷⁾	%	4,35	-8,10	11,95	15,69	12,49	-3,2
Souhrnná rentabilita celkem ⁷⁾	%	10,17	4,42	23,65	26,01	22,74	-3,3
CZV ČR ⁸⁾	Kč/l	7,66	6,70	8,55	8,57	8,86	103,4
CZV EU ⁹⁾	Kč/l	8,07	7,05	9,59	9,14	9,06	99,1

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2019 odhad.

5) Realizační cena respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2019 odhad.

6) Zahrnuje podpory: VCS dojnice, PVP na VD.J přezývkavce a mimořádné balíčky podpor na dojnice a prasnice v letech, kdy vznikl nárok, a ostatní uvedené tituly.

7) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV ČR - pramen resortní statistika Mlék (MZe) 6-12.

9) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek; pramen EK.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, prasat a drůbeže; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Statistika Mlék (MZe) 6-12; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), V. Veselá (MZe)

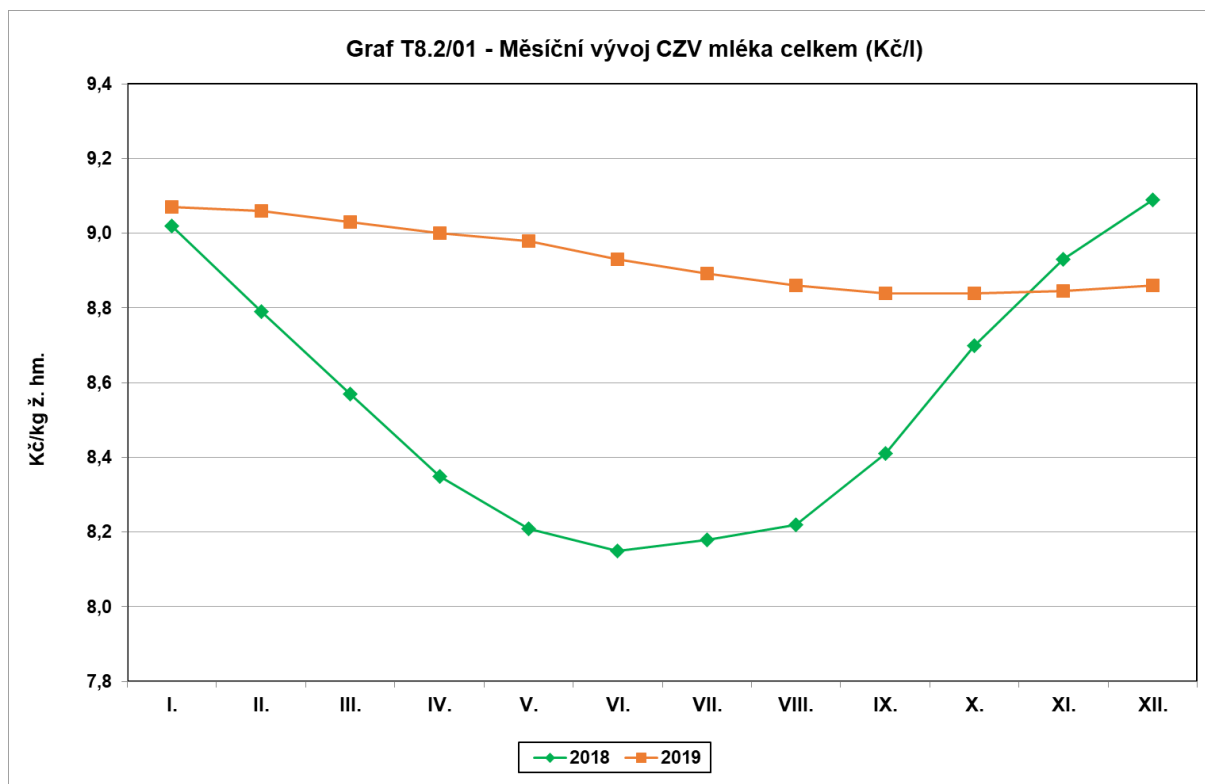
V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2019 registrováno celkem 69 prvních kupujících mléka. Z registrovaného počtu prvních kupujících bylo 42 mlékáren. Zbytek činily odbytové organizace, z nichž část byly současně uznané organizace producentů. K 31. 12. 2019 jich bylo evidováno 19. Prodej mléka odbytovými organizacemi i organizacemi producentů posílil. Prostřednictvím odbytových organizací bylo prodáno 2 426 tis. t mléka,

tj. 79,9 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Z toho uznané organizace producentů zprostředkovaly prodej 2 192 tis. t mléka, což je 72,2 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, dále Morava, mlékařské odbytové družstvo a Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy v celkové výši 1 230,805 tis. t mléka, tj. 40,6 % objemu ke zpracování.

Ve zpracovatelském průmyslu se, po poklesu v předchozím roce, zvýšila výroba másla na 34,7 tis. t, a naopak výroba sýrů a tvarohů mírně klesla na 148,6 tis. t, z toho 96,4 tis. t bylo sýrů přírodních a 37,9 tis. t tvarohů. Rovněž sušených mlék bylo vyrobeno méně, výroba SOM a SPM dosáhla 17,0 tis. t, resp. 11,4 tis. t. Z čerstvých výrobků klesla výroba konzumních mlék, a naopak vzrostlo vyrobené množství zakysaných výrobků. Průměrné CPV většiny sledovaných mlékářských výrobků vzrostly, ale malá část výrobků měla opačný cenový vývoj. Meziroční růst v rozmezí 2 % až 6 % byl zaznamenán u CPV SPM, u konzumních mlék s výjimkou plnotučného mléka (jehož CPV klesla), a u tvarohů a sýrů s výjimkou sýrů ementálského typu, jejichž CPV rovněž klesla. Markantně se meziročně odlišila CPV SOM, která vzrostla o 34 % na 53,51 Kč/kg a CPV másla ve spotřebitelském balení, která naopak klesla o 14,3 % na 85,73 Kč/kg.

Saldo zahraničního obchodu s mlékářskými výrobky v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhlo 219,3 mil. l. a ve srovnání s předchozím rokem kleslo více vlivem růstu dovozu a v menší míře poklesem vývozu. Dlouhodobý růst vývozu syrového mléka se zastavil; meziročně jej bylo vyvezeno o 16,9 tis. t (2,3 %) méně. Klesl rovněž vývoz sušených mlék, celkem o 2,8 tis. t (8,9 %). Mírně klesl zájem tradičních odběratelů Bangladéše a Thajska o SOM a také hlavního odběratele SPM, Libye, o tento produkt. Nepříznivě se také vyvíjel obchod s čerstvými sýry a tvarohy, neboť nejenže poklesl jejich vývoz (o 0,4 tis. t) na 51,9 tis. t, ale současně výrazně vzrostl jejich dovoz (o 7,1 tis. t) na 95,7 tis. t. Téměř polovina dovozu čerstvých sýrů pocházela z Německa a více než čtvrtina z Polska. Dalšími významnými dovozci byli Slovensko a Itálie. Zhoršila se také bilance obchodu s máslem, u nějž netto dovoz dosáhl 21,8 tis. t, což jsou téměř dvě třetiny domácí produkce. Celková domácí spotřeba mléka a mlékářských výrobků bez másla v hodnotě mléka mírně vzrostla. Podíl dovozu mléka a mlékářských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 46,7 %, podíl vývozu na tržní výrobě 43,2 %.

Průměrná CZV mléka v ČR dosáhla podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 úrovně 8,86 Kč/l. Ve výběrovém šetření ÚZEI o nákladech na výrobu mléka byla podle předběžných odhadů dosažena realizační CZV 8,84 Kč/l, náklady se předběžně odhadují ve výši 8,94 Kč/l. Podíl nákladů na krmiva na celkových nákladech se předpokládá ve výši 38,1 %, z toho podíl na vlastní krmiva 22,2 %. Podle předběžného odhadu ÚZEI byla v průměru ČR nákladová rentabilita mírně pod nulovou hranicí. S přispěním přímých a nepřímých podpor se předběžně odhaduje průměrná souhrnná rentabilita ve výši 22,7 %.

Pramen: Mlék (MZe) 6-12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

Trh s hovězím a telecím masem v EU zaznamenal v roce 2019 další mírný pokles stavů skotu, ale i produkce a spotřeby hovězího masa. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2019 v Unii chováno celkem 86,6 mil. ks skotu, což představovalo meziroční pokles o 1,0 %. Počty poražených zvířat klesly ve srovnání s předchozím rokem o 2,0 %, přičemž nejvíce se snížily porážky krav a mladého skotu, zatímco počet poražených jalovic a telat se zvýšil. V souvislosti s poklesem porážek klesla i produkce hovězího a telecího masa, a to v porovnání s rokem 2018 o 1,1 % na 7,8 mil. t. Spotřeba hovězího masa včetně telecího zaznamenala v roce 2019 v EU 28 podle odhadu EK mírné meziroční snížení o 0,9 % a dosáhla 6,5 mil. t. Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele Unie dosahovala 10,9 kg/rok, což je meziročně o 0,1 kg/obyv./rok méně než v předchozím roce. Balance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2019 v hmotnostním vyjádření opět kladná. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k růstu vývozu hovězího a telecího masa včetně živého skotu z EU, a to o 1,6 % na 745,5 tis. t. Nejvýznamnějším obchodním partnerem se v tomto roce stal s 8,5 % podílu na trhu Hong Kong následován Alžírskem se 7,7 %. Turecko, které bylo v roce 2018 nejvýznamnějším partnerem EU s 13,1 %, v roce 2019 snížilo svůj podíl na vývozu EU na 4,6 %. Import hovězího masa včetně živého skotu do EU na rozdíl od exportu klesl. EU dovezla v roce 2019 celkem 318,6 tis. t, což představovalo meziroční pokles o 6,6 %. To bylo způsobeno meziročním

snížením dovozu všech významných obchodních partnerů s výjimkou Argentiny, Namibie a Kanady. Z Brazílie, která je pro EU hlavním obchodním partnerem, bylo dovezeno meziročně méně o 8,5 %. Ještě větší pokles ve srovnání s předchozím rokem zaznamenal import hovězího a telecího masa z Uruguaye (o 16,3 %) a také z Austrálie (o 9,8 %) a USA (o 12,5 %). Průměrná cena jatečných býků EU se ve srovnání s předchozím rokem snížila o 5,1 % na 360,28 €/100 kg.

Chov skotu spojený s produkcí masa byl v ČR podporován ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity a současně také z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor. V rámci dobrovolné podpory vázané na produkci byla určena částka pro rok 2019 na 1 VDJ masného telete¹³¹ narozeného v období od 1. 4. 2018 do 31. 3. 2019, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků, ve výši 8 083,99 Kč. PVP na chov přežvýkavců byla pro rok 2019 stanovena v částce 70,19 Kč/VDJ a sazba PVP na chov krav bez tržní produkce mléka v částce 80,38 Kč na 1 VDJ krávy BTM (kap. 2).

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci. Ačkoli se stavy specializovaných masných plemen skotu u nás dlouhodobě zvyšují, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně neroste, neboť většina těchto zvířat je exportována především do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2019 zabývalo chovem skotu v ČR celkem 18 tis. podniků a ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil o 241 podniků. Nejvýrazněji klesl počet malých podniků s 1 až 10 ks skotu (o 356). Těchto podniků je zdaleka nejvyšší počet (9,5 tis.), ale je v nich chováno pouze 2,1 % stavů skotu v ČR. Největší podíl (45,9 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2019 chován v 432 podnicích s počtem zvířat nad 1 tis. ks.

Stavy skotu celkem se v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2019 v meziročním srovnání jen nepatrně zvýšily o 0,2 % a dosáhly 1 418,1 tis. ks, z toho stavy krav se zvýšily o 0,5 % na 590,5 tis. ks. Zatímco počet kusů dojených krav se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 0,3 % na 364,3 tis. ks, stavy krav BTM se o 2,0 % zvýšily a dosáhly 226,3 tis. ks. Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2019 podílela stejně jako v předchozím roce 1,6 %.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale značný vliv na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. V meziročním srovnání se výroba v ČR snížila o 3,5 % na 90,7 tis. t j. hm.

131 Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,40.

(tj. 168,0 tis. t ž. hm.). Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU se v roce 2019 proti předchozímu roku nezměnil, činil 0,9 %.

Porážky jatečního skotu zůstaly podle údajů SVS ČR na obdobné úrovni jako v předchozím roce. Bylo poraženo celkem 256,3 tis. ks (proti 256,6 tis. ks v roce 2018). Ve srovnání s předchozím rokem se snížily porážky krav (o 3,9 %) a telat (o 13,3 %). Naopak porážky jalovic i býků včetně volů se meziročně zvýšily, a to o 2,4 %, resp. o 5,0 %. Tradičně nejvýznamněji se na celkových porážkách skotu v ČR podílely jatečné krávy, jejichž podíl se meziročně snížil ze 46,4 % na 44,6 %. Průměrná porážková hmotnost skotu se podle údajů ČSÚ opět zvýšila, tentokrát o 4,3 kg (tj. o 0,8 %) na 571,6 kg ž. hm.

Masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 72,9 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s předchozím rokem vyšší produkci o 1,8 %.

Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR se proti roku 2018 snížila o 2,3 % na 75,0 tis. t j. hm. Průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok se však v roce 2019 meziročně zvýšila o 2,3 % a dosáhla odhadovaných 9,0 kg/rok. Zatímco spotřeba telecího masa stagnovala na 0,1 kg/obyv./rok, spotřeba hovězího masa se zvýšila o 0,2 kg na 8,9 kg/obyv./rok.

Celková výroba hovězího masa v ČR dlouhodobě převyšuje domácí spotřebu a pro udržení bilanční rovnováhy je nutné přebytek produkce exportovat. Míra soběstačnosti v komoditě hovězí a telecí maso se vlivem snížení produkce při mírnějším poklesu domácí spotřeby meziročně snížila o 1,6 p. b. a dosáhla 120,9 %.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a ekonomika výkrmu skotu

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 407,1	1 415,7	1 421,2	1 415,8	1 418,1	100,2
z toho - krávy celkem	tis. ks	580,1	583,7	585,9	587,3	590,5	100,5
z toho - krávy BTPM	tis. ks	204,0	211,2	216,1	221,9	226,3	102,0
Průměrný přírůstek býcí výkrm	kg/ks/den	0,972	0,983	0,990	1,012	1,012	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	4,8	4,1	3,4	2,8	2,9	103,6
Výroba	tis. t j. hm.	94,3	93,6	89,5	94,0	90,7	96,5
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	29,0	36,5	41,6	42,1	45,8	108,8
Celková nabídka	tis. t j. hm.	128,1	134,2	134,5	138,9	139,4	100,3
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	67,1	71,2	74,5	76,7	75,0	97,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	56,9	59,6	57,2	59,3	61,7	104,0
Celková poptávka	tis. t j. hm.	124,0	130,8	131,7	136,4	136,7	100,2
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,1	3,4	2,8	2,9	2,7	93,1
Soběstačnost ⁴⁾	%	140,5	131,5	120,1	122,6	120,9	-1,6
Ekonomika výkrmu skotu (náklady, přírůstky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady jednotkové výkrmu býků	Kč/kg ž. hm.	60,55	62,04	61,95	63,90	67,66	105,9
Realizační cena výkrmu skotu	Kč/kg ž. hm.	47,36	47,18	47,52	46,82	46,63	99,6
Podpory přímé - PVP, zelená nafta, pojištění	Kč/ks	143	678	594	1 101	1 183	107,5
Podpory nepřímé - krmiva (vč. MZe - dot. tit. S.1.1.2 (sucho 2015))	Kč/ks	8 784	7 861	8 895	10 493	10 493	100,0
Podpory celkem	Kč/ks	8 927	8 539	9 489	11 594	11 676	100,7
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	0,23	1,09	0,93	1,71	1,84	107,5
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	14,07	12,67	14,01	16,29	16,29	100,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	14,30	13,76	14,94	18,00	18,13	100,7
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-21,80	-23,96	-23,29	-26,74	-31,08	-4,3
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-21,42	-22,20	-21,78	-24,06	-28,36	-4,3
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	1,45	-3,54	-0,68	-1,24	-6,99	-5,8
Souhrnná rentabilita celkem ⁴⁾	%	1,82	-1,78	0,83	1,43	-4,28	-5,7
Cena EU jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	377,24	368,46	379,71	379,63	360,28	94,9
Cena ČR jateční býci ⁵⁾	€/100 kg j. hm.	326,81	326,07	337,02	340,93	332,18	97,4

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{CR} SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

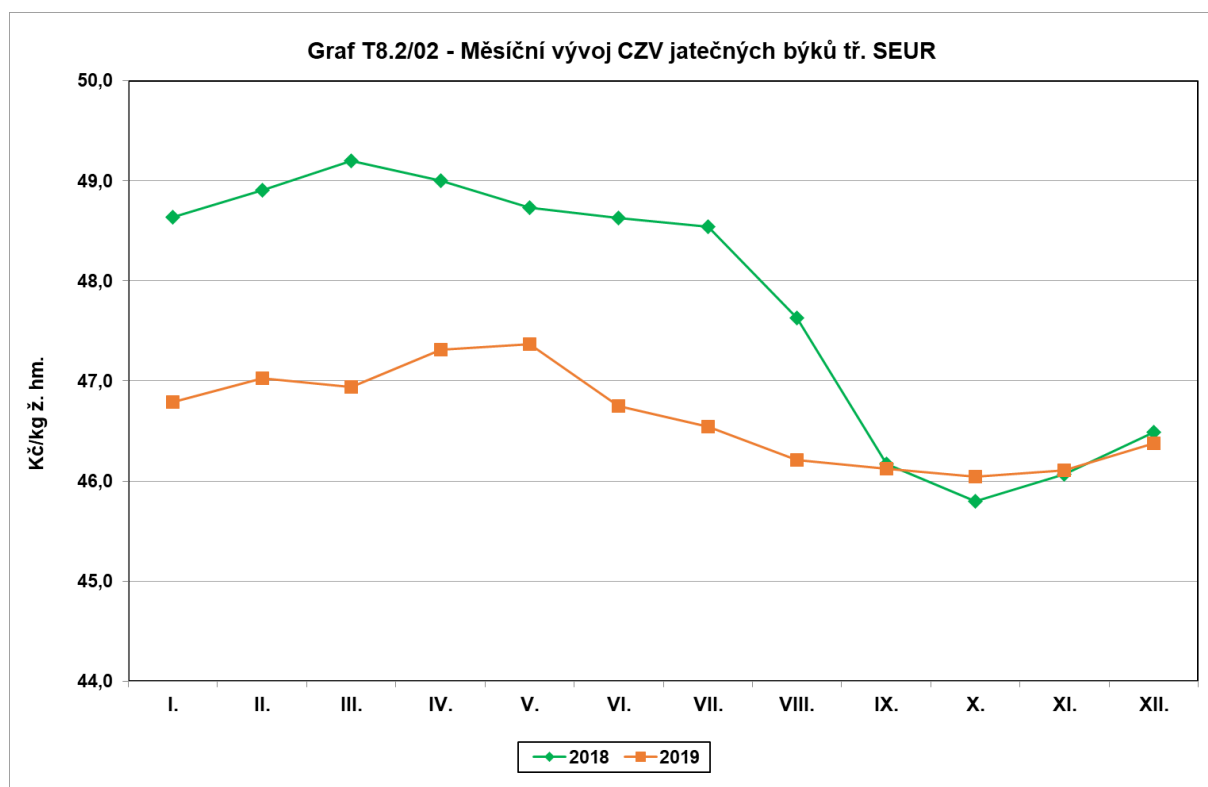
V zahraničním obchodě pokračoval obdobný vývoj jako v předchozích letech. Saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa bylo opět výrazně aktivní. V objemovém vyjádření však došlo v roce 2019 k jeho meziročnímu zhoršení o 1,3 tis. t a saldo tak dosáhlo 15,9 tis. t j. hm., ve finančním vyjádření naopak zaznamenalo zlepšení, a to o 38,2 mil. Kč na 1 325,8 mil. Kč. Hlavním důvodem byl fakt, že byla vyvezena živá zvířata, ale také maso za vyšší cenu než v předchozím roce a zároveň cena dovezeného se zvýšila mírněji. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně zvýšil z 54,9 % v roce 2018 na 61,1 %, neboť došlo k růstu importu a zároveň k poklesu domácí spotřeby.

Hovězí maso se do ČR dováželo z 88,6 % převážně chlazené a pocházelo především ze členských zemí EU. Meziročně se jeho import opět zvýšil, a to o 7,9 %. Nejvýznamnější dodavatelé se ve srovnání s rokem 2018 nezměnili, patřilo mezi ně opět převážně Polsko, Německo a Nizozemsko. Dovozy ze třetích zemí nejsou pro ČR nijak významné. Export ČR byl již tradičně realizován převážně v živých zvířatech, vyvážena byla především telata a plemenná zvířata. Celkem bylo vyvezeno 259,7 tis. ks živého skotu, což představovalo proti předchozímu roku zvýšení o 2,3 %. Největším odběratelem živého skotu zůstalo Rakousko, do kterého bylo vyvezeno 53,4 tis. ks převážně jatečného skotu. Druhé Turecko dovezlo z ČR celkem 39,6 tis. ks převážně plemenného skotu. Celkem 37,7 tis. ks převážně telat bylo dodáno

třetímu největšímu odběrateli Španělsku. Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci se meziročně zvýšil o 4,9 p. b. na 68,0 %.

Pokles cen jatečného skotu, který započal již v roce 2018, pokračoval i v následujícím roce. CZV jatečného skotu celkem se meziročně snížila o 1,4 % na 37,72 Kč/kg ž. hm. Největší pokles zaznamenala CZV jatečných býků tř. SEUR, a to o 2,3 % na 46,66 Kč/kg ž. hm. CZV jatečných krav tř. EUR se ve srovnání s rokem 2018 snížila o 2,2 % na 35,32 Kč/kg ž. hm. a CZV jatečných jalovic tř. SEUR vykazovala 1,6% meziroční pokles na 37,74 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa se v meziročním srovnání nepatrně snížila o 0,2 % na 124,56 Kč/kg. Spotřebitelská cena hovězího masa se v porovnání s rokem 2018 mírně zvýšila (index 102,3).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: V. Kohoutová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě účetní ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) proto dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. V roce 2019 došlo podle předběžných údajů ÚZEI ve srovnání s rokem 2018 ke zhoršení nákladové rentability v důsledku dalšího růstu pracovních nákladů, ale také vlivem růstu nákladů na produkci vlastních krmiv a steliv v důsledku sucha. Při průměrném denním přírůstku 1,012 kg/ks dosáhly celkové náklady 67,66 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2018 jejich nárůst o 3,76 Kč/kg ž. hm. Vzhledem ke zvýšení nákladů a snížení jednotkových nepřímých podpor došlo ke zhoršení souhrnné rentability, která se v roce 2019 dostala do záporné hodnoty -4,28 %.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

V roce 2019 bylo odvětví vepřového masa v EU výrazně ovlivněno vývojem výskytu afrického moru prasat v oblasti jihovýchodní Asie patřící k hlavním dovozcům vepřového masa. Nejvíce toto onemocnění zasáhlo Čínu, která náleží k nejvýznamnějšímu globálnímu chovateli prasat, producentu a importéru vepřového masa. Zvýšená poptávka po vepřovém mase na globálním trhu po výpadku čínské produkce způsobila u většiny světových exportérů nárůst obchodu a dynamický vzestup cen. Ačkoli produkce vepřového masa v EU meziročně mírně oslabila, došlo k výraznému navýšení vývozu vepřového masa z členských zemí na globální trh, z toho nejvíce do Číny.

Stavy prasat celkem v EU ke konci roku zaznamenaly, podle údajů Eurostatu, meziročně velmi nepatrné snížení o 0,2 % (0,2 mil. ks) na 147,9 mil. ks. V EU 15 zůstaly na 124,6 mil. ks, zatímco v NČZ 13 došlo meziročně k jejich mírnému poklesu, a to o 0,7 % (tj. 0,16 mil. ks). Z nejvýznamnějších evropských chovatelů klesly stavy prasat zejména v Německu (-2,0 %) a ve Francii (-1,5 %), zatímco jejich navýšení bylo zaznamenáno především v Polsku (o 1,7 %), ve Španělsku (o 1,4 %) a v Dánsku (o 0,7 %). Stavy prasnic, které v období let 2014 až 2018 v EU až na výjimku (rok 2017) stále klesaly, zaznamenaly v roce 2019 velmi mírné meziroční zvýšení o 0,4 % na 11,8 mil. ks. Hlavním důvodem bylo zlepšení rentability odchovu selat díky nárůstu jejich ceny. Meziročně v EU 28 mírně vzrostl počet chovaných prasnic celkem o 0,4 % na 11,8 mil. ks, v EU 15 se zvýšil o 0,7 % na 10,0 mil. ks, v NČZ 13 došlo naopak k úbytku o 1,3 % na 1,8 mil. ks. Zatímco stavy prasat v Unii stagnovaly, výroba vepřového masa meziročně mírně oslabila o 0,6 % (tj. o 0,13 mil. t) na 23,7 mil. t. Zatímco v NČZ 13 produkce meziročně klesla o 2,7 % na 8,5 mil. t, v EU 15 došlo k jejímu nárůstu (o 0,6 %) na 15,2 mil. t. Z nejvýznamnějších evropských producentů navýšilo výrobu zejména Nizozemsko a Španělsko (o 6,0 %, resp. 2,1 %), kdežto méně vepřového masa vyrobilo především Dánsko (o 5,2 %), dále Polsko a Německo (o 5,0 %, resp. 2,2 %). Celkem bylo v EU poraženo 245 mil. ks prasat, tj. o 1,4 % (o 3,4 mil. ks) méně než v roce 2018. Celková spotřeba vepřového masa v Unii dle prognózy EK v důsledku nižší produkce a navýšených exportů meziročně klesla o 2,0 %. Míra soběstačnosti v EU podle předběžných údajů dosáhla 115,3 % a meziročně stoupla o 2,8 p. b.

V roce 2019 došlo v EU k dynamickému nárůstu exportu vepřového masa do třetích zemí o 20,2 % (0,8 mil. t) až na rekordní úroveň 4,7 mil. t. Unijní vývoz vepřového masa směřoval ze 73 % do oblasti jihovýchodní Asie, z toho hlavním odběratelem byla Čína. EU navýšila export do této destinace meziročně o více než 78 % na 2,4 mil. t. Meziročně vyšší vývoz však zaznamenala EU také do Vietnamu a Austrálie (o 9,0 %, resp. 8,1 %), zatímco k oslabení exportu došlo do Jižní Koreje (-22,7 %), Filipín (-20,7 %) a Hongkongu (-7,4 %) vlivem silnější konkurence USA a Kanady. Dovoz vepřového masa do EU byl, na rozdíl od vývozu, tradičně zanedbatelný a meziročně došlo k jeho zvýšení o 12,8 % na 38,5 tis. t.

Ceny jatečných prasat v průměru EU v roce 2019 dynamicky rostly podnícené zvýšenou poptávkou po vepřovém masu na globálním trhu způsobené výskytem AMP¹³² v Číně. CZV jatečných prasat tř. E se v průměru EU meziročně zvýšila o 19,0 % (o 27 €/100 kg j. hm.) a dosáhla 169,1 €/100 kg j. hm. Cenový růst byl evidován ve všech členských zemích, z toho ve 23 překračoval hranici 10 % a pohyboval se v rozpětí 10,8 % až 28,4 %. Z nejvýznamnějších producentů EU 15 došlo ke zdražení jatečných prasat především u předních vývozců vepřového masa, tj. v Dánsku (o 28,4 %), Nizozemsku (o 25,4 %), Belgii (o 22,9 %) a v Německu (o 21,6 %). V rámci NČZ stoupla nejvýrazněji cena v ČR, Maďarsku a v Polsku, a to shodně téměř o 20 %.

Skokový vzestup cen vepřového masa na vnitřním trhu Unie měl dopad i do odvětví chovu prasat v ČR a pozitivně se promítl do ekonomiky výroby. Vývoj komodity vepřové maso v ČR byl v roce 2019 přesto charakterizován dalším oslabením stavů prasat celkem i prasnic, snížením celkové výroby, poklesem porážek a mírným utlumením dovozů masa i exportu živých prasat.

Do odvětví chovu prasat směřovaly podpory z národních zdrojů¹³³ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, nákazový fond, zlepšení životních podmínek v chovu prasat, aj.) – více v kap. 2.3. V rámci Nákazového fondu byla vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹³⁴, která představovala celkovou částku 809,9 mil. Kč, což bylo o 61,3 mil. Kč méně než v roce 2018. Z této sumy byl největší podíl čerpán na selata (80 %, tj. 642,7 mil. Kč), zbylá suma byla vyplacena chovatelům prasnic, prasniček a kanečků. V rámci nákazového fondu bylo prostřednictvím titulu 8.G.¹³⁵ vyplaceno 2,8 mil. Kč jako kompenzace újmy vzniklé chovatelům v souvislosti s výskytem AMP a v důsledku vyhlášených mimořádných veterinárních opatření v roce 2017 a 2018. Dále obdrželi chovatelé v rámci dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu prasat¹³⁶ podporu 351,4 mil. Kč. V rámci PRV na Opatření zaměřené na Zlepšení dobrých životních podmínek zvířat hrazené ze zdrojů EU požádali chovatelé celkem na 71 VDJ prasat o podporu ve výši 168,4 mil. Kč.

132 AMP - Africký mor prasat.

133 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 2a, § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

134 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic, 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

135 Dotační program 8. Nákazový fond 8.G. Podpora na náklady na kontrolu a eradikaci afrického moru prasat a podpora na náhradu škody způsobené touto chorobou.

136 Dotační program 20.C. Zlepšení životních podmínek v chovu prasat, spuštěný od 1. 3. 2018. Účelem tohoto dotačního programu (i dílčích podprogramů) je zajistit nadstandardní pohodu prasat chovaných v ČR zlepšením jejich životního prostředí nad rámec zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a nad rámec prováděcí vyhláškou stanovených minimálních standardů pro chov prasat.

Stavy prasat celkem podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2019 se proti předchozímu roku nepatrně snížily o 0,8 % (tj. o 13,1 tis. ks) na 1,54 mil. ks, a to ve všech kategoriích, vyjma selat (nárůst o 9,3 % na 503 tis. ks). Z toho stavy prasnic celkem meziročně mírně klesly o 1,4 %, tj. o 1,3 tis. ks. Naproti tomu průměrné stavy prasnic meziročně stouply o 1,7 % (o 1,7 tis. ks) a dosáhly 103,2 tis. ks.

Podle údajů ČMSCH bylo k 31. 12. 2019 v České republice evidováno celkem 433 subjektů s chovem prasat nad 100 ks chovajících 97 % z celkových stavů prasat. V ČR dochází dlouhodobě ke koncentraci zvířat ve velkých podnicích s chovy nad 2 tis. ks prasat. Těchto chovů bylo v roce 2019 celkem 138 (v roce 2018 to bylo 152). Podíl chovaných prasat z celkového počtu v ČR v nich dosáhl 86 % a meziročně se nepatrně snížil téměř o 1,0 p. b. Počet chovatelů prasnic dosáhl 1 887, což meziročně představovalo navýšení o 264 podniků. Také zde je patrná rostoucí koncentrace zvířat, neboť 63 % ze stavů prasnic v ČR bylo soustředěno ve 43 podnicích.

V odvětví chovu prasnic dochází dlouhodobě ke zlepšování reprodukčních ukazatelů, tím se čeští chovatelé dostali na úroveň chovatelsky vyspělých evropských zemí, jako jsou např. Německo a Belgie. V roce 2019 se v českých chovech zlepšil meziročně ukazatel počtu narozených selat na prasnici o 2,5 % (o 0,8 selete) na 32,4 ks/rok. Současně se zvýšil také počet odchovaných selat na prasnici o 2,5 % (o 0,7 sele) na 28,9 ks/ro/rok. Úhyny selat z počtu narozených se nezměnily a zůstaly na 11 %. V roce 2019 bylo v ČR narozeno 3,3 mil. ks selat, což představuje meziroční nárůst o 4,2 %. Počet odchovaných selat se zvýšil o 4,2 % (na 3,0 mil. ks).

Celková výroba vepřového masa (produkce ze zemědělských podniků včetně domácích porážek) v roce 2019 meziročně klesla téměř o 5 % na 222,6 tis. t j. hm. (289,1 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa EU 28 se nijak nezměnil a dosahoval necelé 1,0 %, podíl z produkce NČZ 13 představoval necelá 3,0 %. Český masný zpracovatelský průmysl vyrobil celkem 209,6 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně dovezených jatečných prasat), což představovalo meziročně mírné snížení o 0,6 %. Podle údajů Státní veterinární správy bylo v České republice poraženo celkem 2,34 mil. ks prasat, což byl téměř shodný počet jako v roce 2018. Průměrná porážková hmotnost jatečných zvířat podle ČSÚ zůstala na 119,3 kg/ž. hm. (tj. v jat. hmotnosti 91,1 kg).

T8.2/03 - Bilance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a ekonomika výkrmu prasat

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 559,6	1 609,9	1 490,8	1 557,2	1 544,1	99,2
Stavy prasnic	tis. ks	96,3	97,1	91,1	92,2	90,9	98,6
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,868	0,882	0,898	0,937	0,937	100,0
Bilance							
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	9,3	9,3	9,4	8,8	7,8	88,6
Výroba	tis. t j. hm.	243,8	246,0	227,9	234,1	222,6	95,1
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	274,4	271,0	274,3	287,1	276,6	96,3
Celková nabídka	tis. t j. hm.	527,5	526,3	511,6	530,0	507,0	95,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	450,8	446,3	441,8	457,5	437,8	95,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	67,4	70,7	61,0	64,7	61,9	95,7
Celková poptávka	tis. t j. hm.	518,2	517,0	502,8	522,2	499,7	95,7
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	9,3	9,4	8,8	7,8	7,3	93,6
Soběstačnost ⁴⁾	%	54,1	55,1	51,7	51,2	50,8	-0,4
Ekonomika výkrmu prasat (náklady a ceny jatečných prasat z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady výkrm prasat	Kč/kg ž. hm.	34,43	33,37	34,66	33,39	34,32	102,8
Realizační cena výkrmu prasat	Kč/kg ž. hm.	28,86	29,35	31,96	27,12	32,52	119,9
Podpory přímé - I. a II. balíček; PRV - Opatření 14.1.4-14.1.5 (welfare); MZe - dot. tit. 8; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	324	501	356	499	528	105,8
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	92	84	96	103	103	100,0
Podpory celkem	Kč/ks	416	585	452	603	631	104,8
Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	2,84	4,30	3,09	4,19	4,44	106,0
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,80	0,72	0,83	0,87	0,87	100,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	3,66	5,02	3,92	5,06	5,31	104,9
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-16,16	-12,05	-7,79	-18,76	-5,24	13,5
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-7,92	0,84	1,12	-6,21	7,69	13,9
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-13,83	-9,90	-5,40	-16,16	-2,71	13,4
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	-5,54	3,06	3,52	-3,60	10,22	13,8
Cena EU prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	139,57	145,96	160,68	142,04	169,07	119,0
Cena ČR prasata tř. E ⁶⁾	€/100 kg j. hm.	140,93	145,98	161,13	139,60	167,20	119,8

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost roky 2014–2016 = 0,7868, roky 2017–2019 = 0,77.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz vepřového masa včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu kejdy, rok 2019 odhad.

6) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; EUROSTAT; výpočty ÚZEI a MZe, ÚZEI - Výběrové šetření

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), L. Vališ (MZe)

Nárůst cen vepřového masa se negativně promítl do vývoje jeho celkové spotřeby, která se v meziročním porovnání snížila o 4,3 % (o 19,7 tis. t j. hm.) na 437,8 tis. j. hm. ČR není ve výrobě vepřového masa dlouhodobě soběstačná, V roce 2019 došlo k velmi mírnému meziročnímu snížení míry soběstačnosti, a to o 0,4 p. b. na 50,8 %. Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2018 dosáhla 43,2 kg/rok, v roce 2019 se podle odhadu ÚZEI mírně snížila o 3,0 % na 41,9 kg/obyv./rok.

V zahraničním obchodě vykazuje odvětví vepřového masa v rámci agrárních komodit stále nejhorší výsledek obchodní bilance. Hlavním důvodem je silná konkurence členských zemí na unijním trhu, který je ve vepřovém mase výrazně přebytkový. V roce 2019 dosahoval v ČR finanční schodek obchodní bilance s vepřovým masem při započtení živých prasat -13 947 mil. Kč. V porovnání s rokem 2018 došlo ke zhoršení o 13,5 %, tj. o 1 883 mil. Kč. Vývoz živých prasat meziročně klesl o 3,8 % (o 20,3 tis. ks) na 508,3 tis. ks v celkové částce 1 558,9 mil. Kč. Nejvýznamněji se na exportu podílela jatečná zvířata (téměř 57 %) a dále selata, jejichž podíl dosáhl 42 %. Hlavními odběrateli českých živých prasat bylo Slovensko, Maďarsko a Německo, kam směřovalo 86 % vývozu. Dovoz živých prasat meziročně klesl výrazněji, a to o 33,3 % (tj. o 57,4 tis. ks) a dosáhl 115,1 tis. ks v celkové hodnotě 219,2 mil. Kč. Nakoupená prasata pocházela pouze z EU a hlavní podíl (96 %) z importu představovala zástavová selata, kterých bylo dovezeno 110 tis. ks. Selata byla do ČR

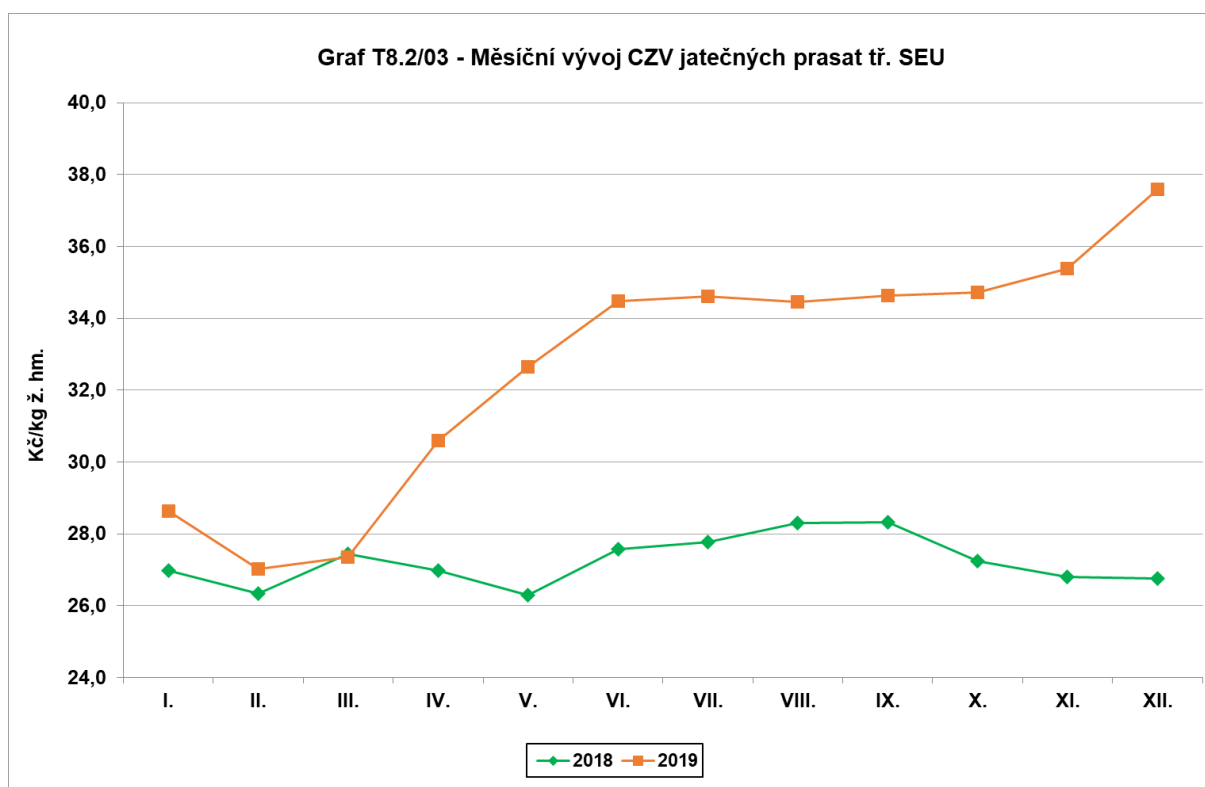
dodána pouze z Dánska a Německa. Kromě selat byla importována jatečná prasata (2,8 tis. ks), a to z především z Německa a dále plemenná zvířata (2,4 tis. ks) pocházející hlavně z Dánska. Saldo zahraničního obchodu v živých prasatech dosáhlo 393 tis. ks (1 339 mil. Kč), proti roku 2018 došlo k jeho zlepšení o 27 tis. ks a 274 mil. Kč.

Vysoké ceny vepřového masa příliš neovlivnily jeho vývoz. Ten meziročně stoupl jen o 1,4 % (o 0,4 tis. t) na 30,4 tis. t, ve finančním vyjádření se zvýšil o 13,4 % (o 193 mil. Kč) na 1,6 mld. Kč. Nejvýznamnějším odběratelem bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo 64 % vývozu, z dalších zemí pak ještě Německo a Maďarsko. Exportováno bylo především čerstvé nebo chlazené maso (podíl 82 %). Dovoz vepřového masa do ČR v roce 2019 po dlouhé době mírně oslabil o 3,3 % (tj. o 9 tis. t) a dosáhl 274,2 tis. t za 16,9 mld. Kč. Předními dodavateli bylo tradičně Německo a Španělsko, odkud pocházelo souhrnně téměř 57 % (tj. 157 tis. t) vepřového masa v hodnotě 10,2 mld. Kč. Dále se na dovozu významněji podílely ještě Belgie, Polsko a Rakousko (souhrnně 28 % nákupu). Importováno bylo především čerstvé, nebo chlazené vepřové maso (podíl 85 %).

Cena zemědělských výrobců jatečných prasat v tuzemsku reagovala na evropský cenový vzestup a meziročně výrazně posílila. Průměrná CZV jatečných prasat tř. SEU¹³⁷ stoupla o 20,0 % (tj. o 5,11 Kč) na 32,67 Kč/kg ž. hm. a cena jatečných prasat celkem meziročně vzrostla o 20,1 % na 31,90 Kč/kg ž. hm. (tj. na 41,47 Kč/kg j. hm.). Cena průmyslových výrobců vepřového výsekového masa reagovala na vývoj CZV jatečných prasat a podle TIS^{ČR} SZIF meziročně vzrostla o 15,1 % (o 6,49 Kč/kg)¹³⁸ na 64,78 Kč/kg. Spotřebitelské ceny vepřového masa kopírovaly vývoj cen průmyslových výrobců a meziročně se podle ČSÚ zvýšily (index 105,2).

137 V rámci klasifikační stupnice SEUROP, CZV podle TIS^{ČR} SZIF.

138 Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2018.

Pramen: TISČR SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

V roce 2019 došlo v meziročním porovnání ke zlepšení ekonomiky výkrmu prasat. Ačkoli ceny jatečných prasat poměrně dynamicky vzrostly, nedokázaly přesto pokrýt výši nákladů a výkrm bez započtení podpor byl opět ztrátový. Podle predikce ÚZEI vykázaly podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 34,32 Kč/kg ž. hm. V porovnání s rokem 2018 došlo k jejich zvýšení o 2,8 %, tj. o 0,93 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se podílely na celkových nákladech výkrmu prasat zhruba 67,7 %, meziročně došlo k jejich navýšení o 3,0 %, tj. o 0,40 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo k výraznějšímu meziročnímu navýšení u pracovních nákladů (o 6,0 %, tj. 0,12 Kč/KD). Naproti tomu ceny zemědělských výrobců zástavových selat se podle ČSÚ meziročně snížily o 2,7 %, tj. 1,63 Kč/kg ž. hm. a dosáhly 59,84 Kč/kg.

Nákladová rentabilita výkrmu prasat v roce 2019 podle předběžných údajů dosáhla -5,24 %, což představovalo ztrátu 1,80 Kč/kg ž. hm. vykrmeného prasete. V porovnání s rokem 2018 však došlo k jejímu značnému zlepšení (o 13,5 p. b.) v důsledku výrazného vzestupu cen jatečných prasat, zatímco náklady rostly o poznání mírněji. Přímé podpory¹³⁹ směřované do odvětví chovu prasat meziročně stouply o 5,8 % na 4,44 Kč/kg ž. hm. a zlepšily tak souhrnnou rentabilitu o 13,9 p. b. a dostaly ji do kladných čísel. Nepřímé podpory (zahrnující plochy vlastních krmiv) reprezentované částkou 0,87 Kč/kg ž. hm. rentabilitu

¹³⁹ Přímé podpory: Podpora pojištění ŽV, zelená nafta, PRV 2014–2020 – dobré životní podmínky zvířat, Národní dotace – dotační titul 8 ozdravení chovů prasat, dotační titul 20.C Zlepšení životních podmínek v chovu prasat.

výkrmu ovlivnily jen nepatrně. Celkové podpory (tj. přímé a nepřímé) dosáhly 5,31 Kč/kg ž. hm., tj. 631 Kč na jedno vykrmené prase a díky nim vykazovala souhrnná rentabilita kladné hodnoty 10,22 %. Při jejich započtení vykázal výkrm zisk ve výši 3,51 Kč/kg ž. hm. jatečného prasete.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Stav odvětví v ČR odrážel tlak nabídky na trhu EU. Produkce Polska vzrostla (o 1,9 %), podobně jako i Německa (o 0,8 %) a Maďarska (o 1,5 %), naopak Slovenska poklesla (o 4,1 %) (Eurostat). EK uvádí nárůst produkce za celou EU 27 o 1,6 %. Slovensko ani Maďarsko nepatří k největším producentům, ale jsou s Polskem a Německem nejvýznamnějšími partnery ČR. CZV jatečných kuřat v Polsku dosahovala asi 20,17 Kč/kg, tedy o 10,1 % méně než v ČR. Na Slovensku dosáhla cca 21,05 Kč/kg, tedy o 6,2 % méně než v ČR (SZIF podle národních statistik). EU značně a stále více obchoduje s třetími zeměmi a vývoz podstatně převažuje nad dovozem (v peněžních jednotkách je však saldo záporné).

SZP EU významně nedotuje odvětví drůbežího masa, ale umožňuje, aby byly do odvětví výkrmu drůbeže cíleny dotace z národních zdrojů¹⁴⁰. V ČR byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁴¹ o celkové částce 438,5 mil. Kč, což bylo o 1,2 % více než v roce 2018. V rámci dotačního titulu zaměřeného na zlepšení životních podmínek v chovu drůbeže¹⁴² byla vyplacena žadatelům podpora o celkové částce 306,6 mil. Kč, což bylo o 3,1 % více než v roce 2018.

V ČR stavy drůbeže mírně poklesly na 23,0 mil. ks v zemědělském sektoru. Stavy kuřat na výkrm vzrostly na 11,6 mil. ks, ale klesly stavy slepic na 7,6 mil. ks a zejména stavy kuřat na chov na 2,4 mil. ks (ČSÚ – Soupis hospodářských zvířat). Produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2019 dle ČSÚ zvýšila o 2,3 % na 266,3 tis. t ž. hm.

Vývoj odvětví v EU způsobuje, že dovoz drůbežího masa do ČR zůstává vysoký. Sice se podle celní statistiky MZe snížil o 3,1 %, ale zůstává na vysokých 124,9 tis. t. Polsko dominovalo s podílem 63 %. Druhé Maďarsko mělo podíl 11 % hlavně díky masu z kachen. Německo se na dovozu podílelo 8 %. Dovoz z Ukrajiny se zdvojnásobil a činil 4 %, podobně jako činil dovoz ze Slovenska.

140 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

141 Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti, Kategorie B (výkrm Kura domácího na podestýlce a chov a výkrm kachen, krůt a hus na podestýlce nebo roštech).

142 Dotační program 20.B). Zahrnuje i nosnice.

Vývoz drůbežího masa ČR zůstává podstatně menší než dovoz. Snížil se o 20,4 % na 19,3 tis. t. Podílelo se na něm Slovensko 45 %, Německo 19 %, Maďarsko 10 % a Rakousko 10 %.

Ve vývozu ČR má větší význam než maso spíše živá drůbež, zatímco u dovozu nikoliv, ten je na rozdíl od masa velmi malý. Její vývoz se mírně snížil na 44,1 tis. t ž. hm.

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	22 508,0	21 314,0	21 494,3	23 572,8	22 979,4	97,5
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	5,0	4,6	6,1	4,4	3,6	82,5
Výroba ²⁾	tis. t j. hm.	189,1	182,0	192,9	195,3	199,8	102,3
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	136,1	143,0	128,9	135,5	128,3	94,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	330,1	329,6	327,9	335,1	331,7	99,0
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	251,4	244,5	257,2	271,3	276,0	101,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	74,2	79,0	66,4	60,2	52,4	87,1
Celková poptávka	tis. t j. hm.	325,5	323,5	323,6	331,5	328,4	99,1
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,6	6,1	4,4	3,6	3,2	89,8
Soběstačnost ⁴⁾	%	75,2	74,4	75,0	72,0	72,4	0,4
Ekonomika výkrmu kuřat							
Náklady jednotkové ⁵⁾	Kč/kg ž. hm.	26,13	23,41	22,99	22,45	22,75	101,3
Realizační cena výkrmu kuřat	Kč/kg ž. hm.	22,79	22,04	21,41	22,46	23,18	103,2
Podpory celkem	Kč/ks	3,17	3,40	4,09	4,87	4,89	100,4
v tom - Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/ks	3,07	3,33	3,98	4,72	4,73	100,4
- Podpory nepřímé - krmiva	Kč/ks	0,10	0,07	0,11	0,15	0,15	100,0
Podpory jednotkové celkem	Kč/kg ž. hm.	1,63	1,72	1,99	2,47	2,48	100,4
v tom - Podpory jednotkové přímé	Kč/kg ž. hm.	1,57	1,69	1,93	2,39	2,40	100,4
- Podpory jednotkové nepřímé - krmiva	Kč/kg ž. hm.	0,05	0,04	0,05	0,08	0,08	100,0
Nákladová rentabilita ⁴⁾	%	-12,8	-5,9	-6,9	0,1	1,9	1,8
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁴⁾	%	-6,8	1,3	1,5	10,7	12,4	1,7
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁴⁾	%	-12,6	-5,7	-6,7	0,4	2,2	1,8
Souhrnná rentabilita s celkovými podporami ⁴⁾	%	-6,6	1,5	1,8	11,1	12,8	1,7

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby, soběstačnosti, nákladů a rentabilit.

2) Celková výroba zahrnuje tržní výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

5) Náklady vč. vratky zelené nafty a po odpočtu drůbežího trusu, na základě výběrového šetření ÚZEI; rok 2019 odhad.

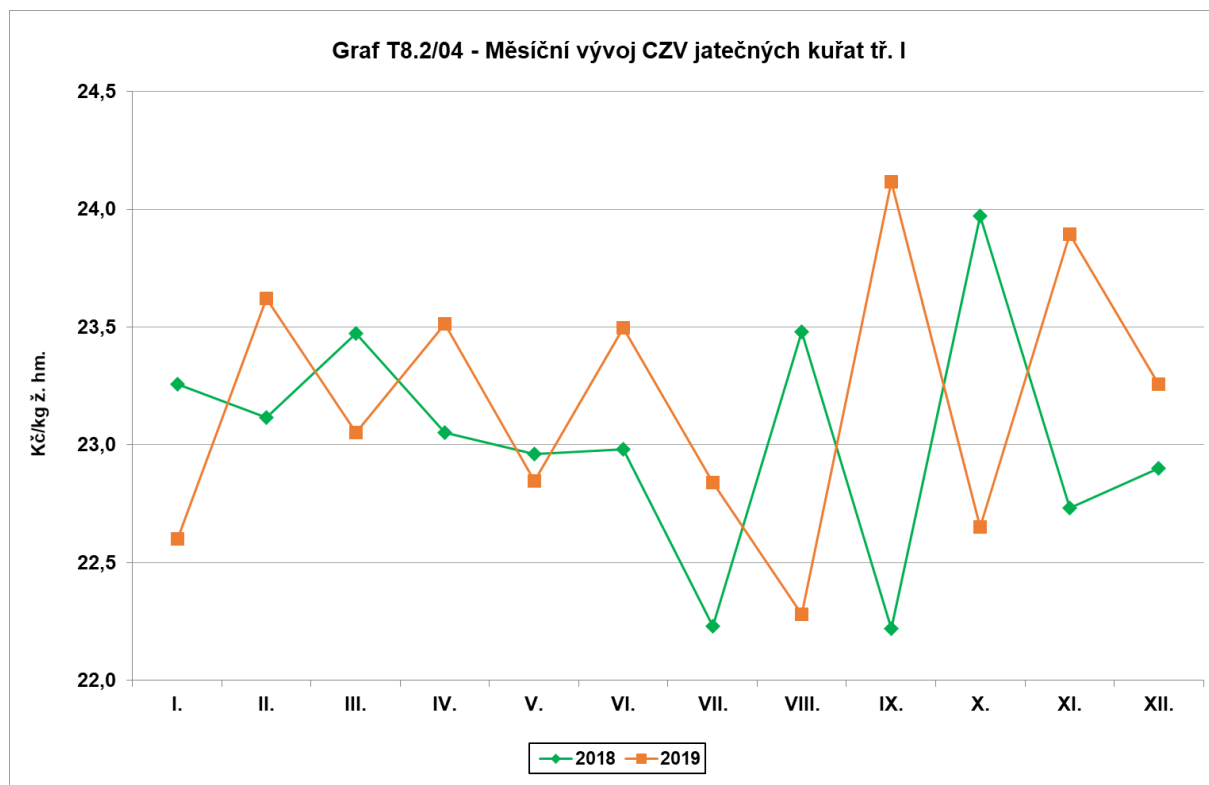
Pramen: ČSÚ – Výsledky chovu drůbeže, živočišná výroba, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; MZe, Celní statistika, Měsíční výkaz o zásobách drůbeže a drůbežích výrobců; ÚZEI, šetření, výpočty

Zpracoval: J. Pokorný, J. Boudný (ÚZEI), J. Leiblová (MZe)

Aktivní peněžní saldo obchodu ČR s živou drůbeží se podle celní statistiky MZe zhoršilo o 5,1 % a činilo 1,3 mld. Kč, a pasivní saldo obchodu s drůbežím masem se zlepšilo o 4,4 % a činilo -5,3 mld. Kč.

Tab. T8.2/04 obsahuje určitý odhad spotřeby, který však nepočítá zcela s průmyslovým mezičlánkem ve vertikále odvětví. Ten však hraje důležitou roli pro postavení zemědělských výrobců i pro výslednou spotřebu a s tím související soběstačnost. Problémy zpracovatelů s kapacitami a odbytem způsobují, že se vyváží velké množství živé drůbeže a soběstačnost ČR ve zpracovaném drůbežím masu je nižší než ve výrobě jatečné drůbeže. Spotřeba v ČR v roce 2019 podle odhadu ÚZEI meziročně vzrostla o 1,7 % na 276,0 tis. t a míra soběstačnosti se zvýšila o 0,4 p. b. na 72,4 %. Spotřeba na obyvatele podle ČSÚ v roce 2018 dosáhla 28,4 kg/os./rok a na rok 2019 odhaduje ÚZEI její nárůst o několik desetin.

Na ekonomice odvětví se mohl negativně odrazit mírný nárůst CPV krmné směsi pro brojlerů o 0,9 %, přičemž jednotková CZV se meziročně nezměnila (ČSÚ). Díky stabilním národním dotacím lze však ekonomický stav odvětví za rok 2019 hodnotit jako dobrý, což potvrzují i výsledky výběrového šetření ÚZEI. Podle něj se nákladová rentabilita produkce drůbežího masa meziročně zlepšila o 1,8 p. b. na 1,9 % a souhrnná rentabilita (tj. včetně podpor) se meziročně zvýšila o 1,7 p. b. na 12,8 %.

Pramen: ČSÚ, Průměrné ceny zemědělských výrobků – časové řady

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Vejce

Celková produkce vajec se podle odhadu EK v roce 2019 v zemích EU mírně zvýšila o 1,8 % na 7 065 tis. t. Celková spotřeba vajec vzrostla o 1,5 %, soběstačnost EU se nezměnila a zůstala na úrovni 103 %.

Objem dovezených vajec do EU se ve srovnání s předchozím rokem snížil o 17,2 %. Největším dovozcem vajec do EU byla Ukrajina (51,8 % celkového dovozu) a USA (24,4 % celkového dovozu). Významným dovozcem stále zůstává Argentina (5,7 % celkového objemu dovozu). Vývoz vajec z EU se v porovnání s rokem 2018 podle předběžných údajů zvýšil o 11,1 % a dosáhl 341,2 tis. t. Do Japonska bylo vyvezeno 22,8 % celkového množství. Do dalších destinací – Ruska, Švýcarska a Iráku bylo vyvezeno 32,8 % celkového množství.

Průměrná tržní cena vajec na reprezentativních trzích EU¹⁴³ se podle předběžných údajů EK meziročně snížila o 3,0 % a dosáhla 128,67 €/100 kg (tj. 1,90 Kč/ks¹⁴⁴). V rámci sledovaných zemí byla nejvyšší cena v Rakousku (196,02 €/100 kg, tj. 2,89 Kč/ks) a nejnižší ve Španělsku (90,55 €/100 kg, tj. 1,34 Kč/ks). Cena v ČR dle údajů EK dosáhla 103,25 €/100 kg (tj. 1,52 Kč/ks).

Chov nosnic v ČR byl v roce 2019 charakterizován meziročním mírným růstem průměrných početních stavů nosnic a dovozu i přes snížení průměrné roční užitkovosti nosnic (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v průměru evidováno 9,4 mil. ks nosnic v užitkových chovech, což představuje meziroční nárůst o 246,2 tis. ks (2,7 %). Z toho tvořily 55,7 % nosnice v zemědělském sektoru, jejichž průměrné stavy za rok 2019 vzrostly o 7,0 % a zbytek představovaly nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž průměrné stavy meziročně v průměru klesly o 2,3 %.

Celková snáška konzumních vajec, včetně domácích hospodářství, dosáhla podle ČSÚ 2 361,5 mil. ks (v přepočtu 135,7 tis. t), tj. přibližně 85,5 % celkové výroby. Celková výroba vajec představuje součet produkce konzumních vajec v zemědělském sektoru a domácích hospodářstvích, doplněný o produkci násadových vajec. Celková výroba vajec meziročně vzrostla o 5,2 tis. t (o 3,4 %) a činila 158,8 tis. t. Výroba konzumních vajec v zemědělském sektoru se meziročně zvýšila o 86,6 mil. ks (5,7 %) na 1 608,9 mil. ks (92,5 tis. t), v domácích hospodářstvích pak dosáhla 752,6 mil. ks (43,3 tis. t), což je meziročně o 17,7 mil. ks (o 2,3 %) méně. Násadových vajec bylo podle odhadu ÚZEI vyrobeno přibližně 402,2 mil. ks (23,1 tis. t). Průměrná roční snáška vajec na nosnici v zemědělském sektoru dosáhla 305,9 ks, v domácích hospodářstvích podle odhadu ČSÚ zůstala na úrovni 180 ks vajec/nosnici/rok. Míra soběstačnosti se meziročně mírně snížila o 0,9 p. b. na 89,2 %.

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR se zvýšil o 2,3 tis. t (o 5,7 %) a dosáhl celkem 42,5 tis. t, z toho bylo 491,9 mil. ks (27,6 tis. t) vajec ve skořápce a 15,0 tis. t vaječných hmot. Proti minulému roku se zvýšil dovoz vajec ve skořápce o 14,0 %, dovoz vaječných hmot se vzrostl o 3,5 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 93,6 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet se meziročně zvýšil o 18,6 %, zatímco objem dovezených násadových vajec se snížil o 27,1 % na 31,7 mil. ks. Nejvýznamnějším dovozcem konzumních vajec do ČR bylo Polsko (62,8 %), Lotyšsko (15,6 %) a Nizozemsko (7,1 %). Na importu násadových vajec do ČR se významně podílelo Slovensko, odkud pocházelo 88,4 % celkového objemu dovezených násadových vajec. Dalšími dovozci byly Polsko (6,3 %), Francie (1 %) a Německo (0,9 %). Nejvíce vaječných hmot pocházelo rovněž z Polska (26,3 %), následovalo Nizozemsko (15,8 %) a Lotyšsko (14,1 %).

143 Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5–57,5 g) a M (57,5–67,5 g).

144 Přepočet pomocí kurzu ČNB 1 € = 25,67 Kč.

Vývoz vajec a vaječných hmot meziročně mírně poklesl o 0,4 % a dosáhl 23,3 tis. t. Na snížení vyvezeného množství vajec se podílela konzumní vejce poklesem o 17,7 %, vývoz násadových vajec a vaječných hmot se zvýšil o 17,9 %, resp. o 13,8 %. Nejvýznamnější vývozní destinací pro konzumní vejce bylo Slovensko (38,1 % vývozu), Německo (34,8 %) a Polsko (10,8 % vyvezených vajec). Větší část násadových vajec směřovala do Ruska (76,1 %), s odstupem následovaly další destinace – Kazachstán (8,4 %), Maďarsko (5,6 %) a Polsko (2,6 %). Vaječné hmoty se vyvážely nejvíce na Slovensko (88,0 %).

Celkové saldo zahraničního obchodu s vejci se meziročně zhoršilo o 2,5 tis. t (15,0 %). V roce 2019 činilo -160,4 mil. ks u skořápkových vajec, -11,6 tis. t u vaječných hmot. ČR měla kladnou obchodní bilanci u násadových vajec, která se meziročně zlepšila na 128,8 mil. ks.

V roce 2019 byly do odvětví chovu drůbeže cíleny podpory z národních zdrojů¹⁴⁵ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství, nálezový fond aj.) – více v kap. 2.3. V rámci Nárazového fondu byla vyplacena podpora na ozdravování chovů¹⁴⁶, která představovala celkovou částku 120,4 mil. Kč, což bylo o 1,1 mil. Kč méně než v roce 2018. Z této částky bylo čerpáno pro nosnice kategorie A (odchov a chov na podestýlce) 36,1 % (43,5 mil. Kč) a zbylá částka byla čerpána pro chov nosnic kategorie C (odchov a chov v klecích, voliérách, na roštích).

145 Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2019 na základě § 1, § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

146 Dotační program 8. Nárazový fond 8.F.c) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti: 8.F.c.a - Nosnice – podestýlka, 8.F.c.c. – Nosnice – klece, voliéry, rošty.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019 ¹⁾	Meziroční index
Průměrný stav slepic	tis. ks	8 899,0	8 923,0	9 283,0	9 194,0	9 440,6	102,7
Průměrná roční užitkovost ²⁾	ks/nosnici	301,1	302,6	309,0	309,7	305,9	98,8
Bilance³⁾							
Výroba ⁴⁾	tis. t	142,9	143,0	152,4	153,6	158,8	103,4
z toho domácí hospodářství	tis. t	53,4	48,7	46,8	44,3	43,3	97,7
Dovoz ⁵⁾	tis. t	47,2	47,7	40,6	40,2	42,5	105,7
Celková nabídka	tis. t	190,1	190,7	193,0	193,8	201,3	103,9
Domácí spotřeba	tis. t	170,5	168,6	169,8	170,4	178,0	104,5
Vývoz ⁵⁾	tis. t	19,6	22,1	23,2	23,4	23,3	99,6
Celková poptávka	tis. t	190,1	190,7	193,0	193,8	201,3	103,9
Soběstačnost ⁶⁾	%	83,8	84,8	89,8	90,1	89,2	-0,9
Ekonomika vajec (náklady, snášky a realizační ceny z Výběrového šetření ÚZEI)							
Náklady na nosnici ⁷⁾	Kč/1000 KD	1 373	1 354	1 351	1 289	1 316	102,1
Užitkovost - snáška - přepočet na rok	vajec/nosnici	317	336	337	333	333	100,0
Náklady jednotkové - na vejce vč. amortizace	Kč/vejce	1,97	1,84	1,87	1,82	1,85	101,7
Realizační cena vajec	Kč/vejce	1,88	1,67	2,06	1,86	1,74	93,5
Podpory přímé - MZe - dot. tit. 8.F.c, dot. tit. 20.B; zelená nafta, pojištění	Kč/nosnici	13,96	15,92	27,34	38,10	36,85	96,7
Podpory nepřímé - krmiva	Kč/nosnici	3,14	2,75	3,00	4,43	4,43	100,0
Podpory celkem	Kč/nosnici	17,09	18,67	30,34	42,52	41,28	97,1
Podpory jednotkové přímé na vejce	Kč/vejce	0,04	0,05	0,08	0,11	0,11	96,7
Podpory jednotkové nepřímé - krmiva na vejce	Kč/vejce	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	100,0
Podpory jednotkové celkem na vejce	Kč/vejce	0,05	0,06	0,09	0,13	0,12	97,1
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-4,39	-8,97	9,76	2,38	-5,87	-8,3
Souhrnná rentabilita s přímými podporami ⁶⁾	%	-2,16	-6,39	14,09	8,69	0,13	-8,6
Souhrnná rentabilita s nepřímými podporami ⁶⁾	%	-3,89	-8,52	10,24	3,11	-5,15	-8,3
Souhrnná rentabilita celkem ⁶⁾	%	-1,66	-5,94	14,57	9,42	0,85	-8,6
Cena EU vajec L a M	€/100 kg	129,59	113,71	140,94	132,67	131,54	99,1
Cena ČR vajec L a M	€/100 kg	108,11	95,76	130,25	108,40	103,25	95,2

1) Odhad.

2) Užitkovost pouze za zemědělský sektor.

3) Bilance se vztahuje ke konzumním, násadovým vejcím a vaječným hmotám.

4) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

5) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec a vaječných hmot.

Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Náklady vč. vrátky zelené nafty a po odpočtu drůbežního trusu, rok 2019 odhad.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže; ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců;

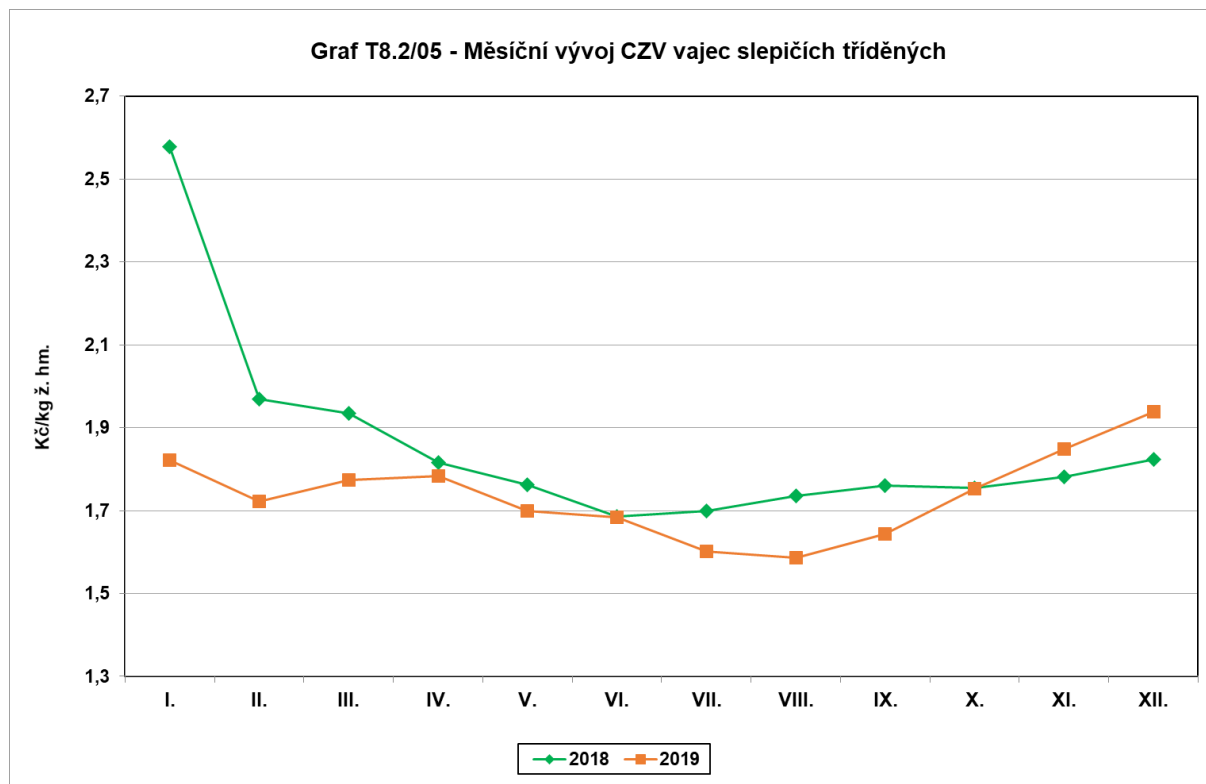
Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe.

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI), P. Hakl (MZe)

V roce 2019 došlo meziročně ke zhoršení všech ukazatelů rentability produkce vajec v ČR z důvodu nižší CZV a vyšších nákladů na výrobu. Nákladová rentabilita (bez zahrnutí podpor) se snížila o 8,3 p. b. na -5,87 %, souhrnná rentabilita s přímými podporami o 8,6 p. b. na 0,13 %. Souhrnná rentabilita (včetně přímých a nepřímých podpor) poklesla rovněž o 8,6 p. b. na 0,85 %. Celkové náklady na výrobu vajec se pro rok 2019 odhadují na 1,85 Kč/ks, tj. o 1,7 % vyšší než v předchozím roce.

Průměrná roční CZV tříděných vajec dosáhla 1,74 Kč/ks, což je meziroční snížení o 0,12 Kč/ks (6,5 %). Spotřebitelské ceny vajec slepičích čerstvých se též snížily a jejich průměrná roční hodnota 3,14 Kč/ks byla o 0,70 Kč/ks (18,2 %) nižší než v předchozím roce.

Ceny krmných směsí pro nosnice vzrostly, jejich průměrná roční cena činila 6 095 Kč/t, což je o 2,9 % více než v předchozím roce.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: T. Rudinskaya (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí v EU dosáhly v roce 2019 podle EK celkem 82,5 mil. ks, což je o 1,6 mil. ks (1,9 %) méně než v předchozím roce. Zásadní vliv na pokles stavů měl úbytek ovcí ve Spojeném Království (o 0,7 mil. ks), Španělsku (o 0,5 mil. ks) a Řecku (o 0,1 mil. ks). V Irsku naopak stavy vzrostly o 0,1 mil. ks. Stavy koz klesly o 1,1 % na 11,7 mil. ks. Hrubá produkce skopového a koziho masa dosáhla podle odhadu EK 969 mil. t, čímž převýšila hodnotu předchozího roku o 19 mil. t (1 %). Současně se odhaduje pokles spotřeby o 22 mil. t (2,1 %) na úroveň 1 023 mil. t. Pokračoval tak dlouhodobý trend mírného růstu soběstačnosti, která od roku 2017 přesahuje 90% hranici a v roce 2019 se meziročně zvýšila o 4 p. b. na 95 %, Průměrná spotřeba skopového a koziho masa na osobu vyjádřená ve váze maloobchodu dosáhla v EU 1,7 kg.

V České republice klesly nejen celkové stavy ovcí i koz, ale i stavy základních stád. K 1. 4. 2019 bylo v ČR evidováno 213,1 tis. ks ovcí a 130,0 tis. ks bahnic, což je meziroční pokles základního stáda o 2,7 %. Již čtvrtým rokem se tak projevil návrat ke klesajícímu trendu stavů. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2019 evidováno 29,2 tis. ks, z toho základní stádo koz kleslo o 2,4 % a dosáhlo 19,2 tis. ks. Pokles stavů byl ovlivněn sníženou základnou vlastních krmiv z důvodu nedostatku srážek a vysokými cenami

nakupovaných krmiv. Komoditě též konkuruje chov krav bez tržní produkce mléka, který má příznivé podmínky odbytu zástavového skotu. Na odvětví současně dopadá vzrůstající výskyt predátorů.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	231 694	218 493	217 141	218 915	213 068	97,3
Stavy koz celkem	ks	26 765	26 548	28 174	30 316	29 210	96,4
Výroba	tis. t j. hm.	3,55	3,87	3,97	4,01	4,03	100,5
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	3,37	3,66	3,78	3,78	3,81	100,8
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,46	0,49	0,42	0,44	0,66	150,0
Celková nabídka	tis. t j. hm.	4,01	4,33	4,39	4,45	4,69	105,4
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	3,81	3,96	3,92	3,91	4,21	107,7
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,20	0,37	0,47	0,54	0,48	88,9
Celková poptávka	tis. t j. hm.	3,75	4,33	4,39	4,45	4,69	105,4
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	93,2	97,0	101,3	102,6	95,7	-6,9

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), L. Josrová (MZe)

Počty poražených ovcí sice mírně klesly, ale poražená zvířata měla výrazně vyšší hmotnost než v předchozím roce. Při současném růstu počtu poražených koz se tak meziročně zvýšila celková domácí produkce skopového a koziho masa. Celkové porážky ovcí včetně odhadu domácích porážek dosáhly podle šetření ČSÚ a odhadu MZe celkem 163,8 tis. ks, z toho 130,8 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 13,8 tis. ks ovcí (včetně 10,9 tis. ks jehňat), tj. 10,6 % z celkově poražených ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách dosáhla 35,9 kg ž. hm./ks. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek však dosáhla podle odhadu MZe 46,1 kg ž. hm. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 34,2 tis. ks. Z toho jatka vykázaly 1,2 tis. ks poražených koz. Průměrná porážková hmotnost koz na jatkách dosáhla 17,9 kg ž. hm. a stejnou hmotnost odhaduje MZe rovněž při zohlednění domácích porážek. Celková domácí výroba skopového a koziho masa se meziročně zvýšila o 0,5 %. Domácí spotřeba se zvýšila výrazněji než výroba, a proto musela být domácí poptávka kryta zvýšeným dovozem. Míra soběstačnosti tak klesla o 6,9 p. b. a dosáhla 95,7 %. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR nebyla vykázána. Průměrná cena dovezeného skopového a koziho masa podle dat ČSÚ dosáhla 208,3 Kč/kg. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu.

V zahraničním obchodě pokračoval pokles vývozu živých ovcí. Bylo vyvezeno 8,5 tis. ks živých ovcí, což je meziroční pokles o 20,5 % a tato položka činila v přepočtu o něco více než polovinu celkového vývozu komodity. Převážná část vývozu živých ovcí směřovala do

Nizozemska (65,5 %) a na Slovensko (22,5 %). Ostatními destinacemi bylo Německo, Srbsko, a v marginálních množstvích Ruská federace, Kazachstán a Bulharsko. Vývoz skopového masa dosáhl 0,14 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo a Slovensko, kam směřovalo 71,6 %, resp. 17,8 % vyvezeného množství skopového masa. Vývoz kozího masa a vývoz živých koz byl vykázán v nulové hodnotě.

Dovoz komodity ovce / skopové maso se uskutečnil téměř výhradně v mase, na živá zvířata připadlo jen 0,2 % dovozené váhy. Nejvýznamnější dovozce, Nový Zéland, posílil svou pozici; z této destinace pocházelo již 36,2 % dovezeného množství masa. Významný objem byl dovezen rovněž z Nizozemska (18,2 %), z Německa (16,1 %) a z Irska (8,3 %). Na zbytku dovozu skopového masa se podílelo 11 zemí z Evropy i ze zamoří. Dovoz kozího masa byl marginální a dovoz živých ovcí nebyl vykázán.

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1307/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2019 platba ve výši 3 865,27 Kč/VDJ (tj. cca 580 Kč/ks) bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2019 činila 70,19 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 43,13 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 596,79 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (kap. 2.2). Motivací pro cílení podpor na chov ovcí a koz je jejich šetrný způsob hospodaření v krajině. Zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je chov ovcí a koz jednou z mála hospodářských alternativ.

8.2.5 Rybářství

V České republice náleží rybářství k dlouhodobě úspěšným odvětvím živočišné výroby. Rybářství je zaměřeno především na chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě i jiných vodních organismů a lze jej rozdělit na produkční a sportovní rybářství¹⁴⁷. Produkční rybářství je charakterizováno jako systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce. Produkční rybářství v ČR zahrnuje kromě převažujícího rybníkářství také chov lososovitých druhů ryb či chov ryb ve speciálních rybochovných zařízeních, a to k zajištění produkce ryb a rybiho masa a dále také chov rybí násady. Sportovní rybářství v sobě zahrnuje výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky, které

147 Produkční i sportovní rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb.

jsou rozděleny na mimopstruhové a pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s.

V roce 2019 bylo v ČR vyprodukováno 21,0 tis. t ž. hm. tržních ryb, což představovalo proti roku 2018 snížení o 3,7 % (o 0,8 tis. t ž. hm.). Výlov z rybníků dosahoval 19,9 tis. t ž. hm., ze speciálních zařízení (převážně průtočných systémů s chovem z toho lososovitých ryb) bylo získáno 1 048 t ž. hm. a 44 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás dlouhodobě stabilní a ani loni se proti předchozím letům výrazněji nezměnilo, neboť tradičně dominovala produkce kapra. Ta se v roce 2019 meziročně snížila o 2,6 % (o 0,5 tis. t) na 17,9 tis. t ž. hm. Na celkovém objemu produkovaných ryb se podílel kapr 85,5 %, býložravé ryby 5,2 %, lososovité ryby zaujímaly 4,5 %, dravé ryby 1,2 %, výlov lína činil 0,7 % a ostatní druhy ryb představovaly 2,9 %. Objem výlovu ryb na udici z rybářských revírů byl shodný s rokem 2018 a dosáhl 3,7 tis. t ž. hm. Kapr obecný se na něm podílel ze 78,4 % (2,9 tis. t ž. hm.), z ostatních druhů ryb převažovaly štika obecná, cejn velký, candát obecný a sumec velký (celkem 0,5 tis. t ž. hm.). V roce 2019 bylo na český trh dodáno z tuzemské produkce 8 464 t živých ryb. Objem zpracovaných ryb představoval 2,4 tis. t ž. hm. ryb a reprezentoval téměř 12% podíl z objemu vylovených tržních ryb. Český trh nadále preferoval dodávky živých ryb z domácí produkce, které v posledních třech letech představovaly 38–40 % produkce získané chovem. Podíl ryb z domácí produkce zpracovaných na výrobky z celkového objemu sladkovodních tržních ryb dosahoval 10–12 %. Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby v roce 2018 mírně vzrostla o 2,8 % na 5,6 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely pouze čtvrtinou. V roce 2019 jsou odhadovány podobné hodnoty spotřeby ryb jako v roce 2018.

T8.2/07 - Produkce tržních ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení a výlov ryb na udici v tekoucích vodách (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Produkce	20,2	20,9	21,7	21,8	21,0	96,3
Výlov na udici	3,8	3,5	3,6	3,7	3,7	100,0
Vývoz¹⁾	9,9	11,0	11,1	10,3	10,3	100,0
Zpracování	1,9	2,5	2,4	2,2	2,4	109,1
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,40	1,30	1,30	1,30	1,30	100,0

1) Vývoz a zpracování zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby vyprodukované v produkčním rybářství.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

CZV kapra tř. I. podle ČSÚ se v roce 2019 proti roku 2018 snížila o 2,60 Kč/kg na 48,58 Kč/kg ž. hm. CZV živého pstruha zaznamenala nárůst o 5,09 Kč/kg a dosáhla 106,38 Kč/kg ž. hm. Zároveň došlo také meziročně k nárůstu spotřebitelské ceny kapra (chlazený, mražený) o 9,52 Kč na 191,30 Kč/kg. Pstruh byl naproti tomu prodáván konzumentům za cenu 195,99 Kč/kg, což bylo o 1,50 Kč/kg více než v roce 2018.

V roce 2019 bylo z ČR vyvezeno celkem 9,81 tis. t ž. hm. ryb z tuzemské produkce¹⁴⁸ v hodnotě 461,7 mil. Kč, což byl nepatrně nižší objem než v roce 2018. Hlavní exportovanou rybou byl tradičně živý kapr, jehož bylo exportováno 9,77 tis. t ž. hm. v celkové hodnotě 458,4 mil. Kč. Meziročně se vývoz kapra téměř nezměnil a směřoval hlavně do zemí EU. Předním odběratelem této pro ČR nejvýznamnější sladkovodní ryby se stalo Polsko, kam bylo prodáno na 3,0 tis. t ž. hm., tj. 30 % z celkového vývozu živého kapra. Druhým nejvýznamnějším odběratelem bylo Německo (28% podíl), dále následovalo Slovensko (12% podíl), Francie (7% podíl) a Rakousko (7% podíl). Průměrná jednotková vývozní cena kapra v roce 2019 dosáhla 43,32 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně nižší o 7,84 Kč/kg ž. hm. Předním odběratelem živých pstruhů v roce 2019 bylo znovu Rakousko (20,4 t). Průměrná jednotková vývozní cena pstruha meziročně vzrostla o 1,33 Kč a dosáhla 103,69 Kč/kg ž. hm.

Dovoz živých ryb do ČR dosáhl u sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) objem 379,5 t ž. hm. v hodnotě 25,1 mil. Kč. Proti roku 2018 došlo ke snížení objemu o 61 % (o 245 t ž. hm.). Významnější podíl z celkového dovozu živých ryb proti roku 2018 představovali pstruzi. Jejich podíl na dovozu dosáhl 55,4 % a meziročně se zvýšil o 8 p. b. na 210 t ž. hm. Předním dodavatelem živých pstruhů na český trh byla Itálie, odkud bylo importováno 123 t ž. hm., následovalo Slovensko (73 t). Průměrná dovozní cena pstruha dosáhla 78,15 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně o 6,11 Kč/kg vyšší. Významný objem z celkového dovozu živých ryb představovali v roce 2019 kapři s 168 t ž. hm. Jejich podíl na celkovém dovozu meziročně klesl o 8 p. b. na 44,3 %. Nejvýznamnějším dodavatelem kaprů na český trh bylo Maďarsko, odkud bylo importováno 122 t ž. hm. za jednotkovou cenu 25,08 Kč/kg ž. hm. K dalším významnějším dodavatelům patřilo Polsko a Slovensko, jejichž souhrnný podíl na celkovém dovozu kapra mírně převyšoval 27 %. Průměrná dovozní cena živého kapra v roce 2019 dosáhla 31,85 Kč/kg ž. hm. a byla meziročně o 18,08 Kč/kg nižší.

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. Z národních zdrojů v rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo za rok 2019 žadatelům vyplaceno celkem 84,0 mil. Kč a v rámci podpory mimoprodukčních funkcí rybářských revírů činila vyplacená suma 22,0 mil. Kč. Podpory z OP Rybářství 2014–2020 jsou hlavním zdrojem investic ze zdrojů EU, který představuje pro členské země ENRF¹⁴⁹. V roce 2019 bylo v rámci tohoto Z OP Rybářství příjemcům 154,1 mil. Kč, z toho největší finanční objem (140,4 mil. Kč) směřoval do Priority 2 (podrobněji v kap. 2.1.).

148 V uvedených údajích vývozu jsou zahrnuty pouze živé ryby, jejichž celní položky mají označení: 030193–kaprovití; 030191–pstruzi živí; 030192–úhoři živí.

149 ENRF- Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund). ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

8.2.6 Včelařství

V České republice se včelařství řadí k významným odvětvím v oblasti zemědělství. K silným stránkám českého včelařství patří struktura chovatelů včel z hlediska počtu chovaných včelstev (dlouhodobě převažují chovatelé do 15 včelstev), ale i poměrně rovnoměrné rozložení stanovišť včelstev na celém našem území. Silnou stránkou českého včelařství je rovněž organizovanost včelařů ve spolcích, odborná úroveň podmíněná propracovaným jednotným systémem vzdělávání, organizované tlumení varroázy, povinná vyšetření včelstev, výskyt vědeckých a školských institucí zabývajících se včelařstvím.

Dle údajů z Ústřední evidence včel (IZR) dochází k nárůstu počtu včelařů a chovaných včelstev. Ke konci roku 2018 bylo v ČR evidováno 62,2 tis. včelařů se 673,0 tis. včelstvy, v roce 2019 se zvýšil počet včelařů na 62,9 tis. a počet včelstev stoupl na 685,0 tis. Česká republika patří dlouhodobě mezi státy s největší organizovaností chovatelů včel na světě, neboť včelaři jsou organizováni zejména prostřednictvím Českého svazu včelařů, z. s. Tento svaz v roce 2018 sdružoval 54,95 tis. členů s 594,9 tis. včelstvy, v roce 2019 se počet včelařů zvýšil o 1,2 tis. na 56,11 tis. a zároveň u nich vzrostl i počet včelstev o 12,6 tis. na 607,59 tis.

Pro ČR je typické, že zde dlouhodobě převažují chovatelé do 15 včelstev, jejichž počet se v roce 2019 meziročně zvýšil o 1,3 % na 48,9 tis. Díky této převažující struktuře včelařů je optimálním způsobem zajišťováno opylení nejen zemědělských plodin, ale i přírodních ekosystémů, což je podstatné především pro zachování biodiverzity krajiny. Důležitá je i současná existence větších včelařských provozů v ČR se včelstvy nad 150, kterých bylo roce 2018 evidováno 139, zatímco v roce 2019 klesl jejich počet na 137.

Produkce medu v roce 2019 meziročně klesla téměř o 8 % (tj. o 707 t) na 8,3 tis. t a byla nejnižší za posledních pět let. Zároveň se proti roku 2018 snížil průměrný výnos na včelstvo o 15,7 %, tj. o 2,2 kg. Převážná část vyprodukovaného medu v ČR je včelaři nabízena přímo spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“¹⁵⁰. Část objemu medu je také prodávána do soukromých společností, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Roční spotřeba medu na obyvatele v ČR v roce 2018 podle ČSÚ dosáhla 0,9 kg a meziročně se mírně snížila o 0,1 kg.

Bilance zahraničního obchodu s medem se v roce 2019 v meziročním porovnání zhoršila o 628 t a o 50,7 mil. Kč na -2 114 t a -116,6 mil. Kč. Do ČR bylo dovezeno celkem 3 208 t medu v hodnotě 231 mil. Kč. Meziročně došlo ke zvýšení importu o 14,5 % (o 407 t). Příčinou byl výrazný nárůst levného medu ze třetích zemí, a to zejména z Ukrajiny. Tato destinace byla pro ČR jeho předním dodavatelem s 37% podílem z celkového dovozu medu. Ukrajinský import medu na český trh meziročně stoupl o 88 % na 1 195 t v jednotkové hodnotě 43,43 Kč/kg. Druhým významným dodavatelem bylo Moldavsko s 341 t (za 55,12 Kč/kg),

150 Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

meziročně však snížilo prodej do ČR o 13 %. Dalšími předními dovozci bylo Slovensko s 280 t a Německo s 224 t. Průměrná celková dovozní cena medu se meziročně zvýšila o 7,87 Kč/kg na 72,28 Kč/kg. Pokles produkce medu v ČR se odrazil i v jeho prodeji do zahraničí. V roce 2019 bylo vyvezeno celkem 1 063 t medu, což bylo meziročně o 17,2 % méně. Průměrná cena vyvezeného medu dosáhla 108,39 Kč/kg a v porovnání s rokem 2018 se zvýšila o 19,25 Kč/kg. Téměř veškerý export směřoval do zemí EU (99,4 %), z nich pak byl největší objem prodán na Slovensko (491,9 t za 87,87 Kč/kg), do Francie (305,2 t za 62,25 Kč/kg) a do Německa (213,2 t za 191,56 Kč/kg). Mezi další významnější odběratele se řadilo Portugalsko, Polsko a Maďarsko, kam směřovalo celkem 42 t. Z ostatních zemí pak Švýcarsko a Spojené arabské emiráty odebraly spolu 7 t medu. Průměrná vývozní cena medu převyšovala dovozní o 36,11 Kč/kg.

T8.2/08 - Stavby včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	596 313	662 253	638 004	673 041	684 965	101,8
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,27	12,12	11,02	10,82	11,00	101,7
Produkce medu	t	9 228	10 113	9 339	8 966	8 259	92,1
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	15,48	15,27	14,69	14,24	12,00	84,3
Výroba vosku	t	288	293	301	301	296	98,3

Pramen: Český svaz včelařů

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je v ČR dlouhodobě podporováno prostřednictvím národních podpor¹⁵¹ a ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. V roce 2019 bylo prostřednictvím národní podpory 1. D. podpořeno 643,8 tis. včelstev v celkové částce 104,4 mil. Kč. Podpora na jedno zazimované včelstvo dosáhla 154 Kč (v roce 2018 to bylo 149 Kč).

Pro rok 2019 byla určena pro tříletý Český včelařský program finanční částka ze zdrojů ve výši 64,34 mil. Kč, z toho největší podíl na čerpání připadl na opatření boj proti varroáze (podíl 50,0 %)¹⁵². Český včelařský program na období 2017–2019 skončil v roce 2019 a Prováděcím rozhodnutím Komise (EU) 2019/974 v červnu 2019 byl schválen Český včelařský program na období 2020–2022.

151 Podpora na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, národní dotace I. D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin.

152 Vzhledem k nadměrnému zájmu chovatelů včel přesáhl objem uznaných nároků na dotaci celkovou výši přidělených finančních prostředků. Bylo proto nutno pro opatření Technická pomoc (s výjimkou dotací na vedení včelařských kroužků pro děti a mládež) a Racionalizace kočování krátit jednotlivé částky poskytované dotace v souladu s platnými právními předpisy koeficientem 0,3425.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Technická pomoc	26 877	31 264	35 882	25 576	25 050	97,9
Boj proti varroáze	27 513	23 263	25 574	30 155	32 180	106,7
Racionalizace kočování	2 159	2 320	2 082	1 650	1 031	62,5
Obnova včelstev	7 414	5 394	3 532	5 635	5 348	94,9
Rozbory medu	712	693	507	847	726	85,7
Celkem čerpáno	64 675	62 934	67 577	63 863	64 335	100,7
Možnost čerpání	64 677	62 939	67 580	63 863	64 336	100,7
Čerpání v %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), P. Chalupa (MZe)

Včelařství je rovněž podporováno také prostřednictvím státní dotační politiky směrem k nestátním neziskovým organizacím. Včelařským spolkům jsou poskytovány finanční prostředky podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními organizacemi státní správy“, a to na základě předloženého projektu, který je v rámci výběrového řízení posuzován.

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Podle ČSÚ tuzemská průmyslová produkce v roce 2019 meziročně klesla o 0,5 %. K meziroční změně této produkce nejvíce přispěla odvětví výroby strojů a zařízení, výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků a výroba základních kovů a také slévárnictví.

Index průmyslové produkce za zpracovatelský průmysl k bazickému indexu (průměr roku 2015=100) dosáhl v roce 2019 na úroveň 114,9, z toho ve výrobě potravinářských výrobků to bylo 107,1 a u výroby nápojů 106,5.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2019 za obě sledované výroby, tj. potravinářské výrobky (CZ-NACE 10) a nápoje (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci, meziročně vzrostly o 5,5 %, z toho u potravinářských výrobků dokonce o 6,4 %, zatímco u výroby nápojů se zvedly jen méně, a to o 2,5 %. Uvedený růst byl podpořen především cenovým vývojem.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2019 dosáhl 267,9 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 207,6 mld. Kč a za výrobu nápojů 60,3 mld. Kč). Uvedený souhrnný objem je uveden z důvodu ochrany důvěrných statistických údajů bez minoritního oboru zpracování ryb.

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v hodnoceném roce 2019 meziročně vzrostly jen o 1,5 %, ale u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku o 3,5 %. Ceny u skupiny potravinářských výrobků a souvisejících služeb a prací vzrostly o 3,8 %. Vzestup cen nastal zejména ve 4. čtvrtletí 2019. I když u jednotlivých skupin výrobků byl vývoj diferencovaný, růstu nebylo dosaženo pouze u ostatních potravinářských výrobků, a to zejména vlivem trvalí

nízké ceny cukru. Nejvyšší růst byl dosažen u mlýnských a škrobářenských výrobků, a to o 6,4 %.

Jednotlivé potravinářské výrobní obory, resp. jejich skupiny (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), reprezentované soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, se v roce 2019 vyvíjely tak, jak je uvedeno v tab. T8.3/01 - ekonomické ukazatele jsou uváděny v b. c.

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2019 patřila k nosným oborům v potravinářské výrobní struktuře. Podíl tržeb za prodej VV a S tato výroba však meziročně nezvýšila, což je v kontextu s objemem výroby masa, kdy výroba vepřového masa stagnovala a u ostatních mas se jen mírně zvýšila, zejména u drůbežího. Podstatný vliv na objem tržeb za prodej V a S však měl nepříznivý cenový vývoj zpracovatelů masa s poklesem o 2,8 %. Přesto meziročně vzrostla účetní přidaná hodnota oboru především vlivem úspor ve výkonové spotřebě.

Zpracování ryb vykazuje ve výrobní struktuře výroby potravin stabilní podíl 0,7 %, což lze považovat za minoritní obor. Stále ve spotřebě ryb, a tím i v produkci, přetrvává sezónnost. Zpracování ryb bylo i v roce 2019 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v místech s rybničním hospodářstvím. Hlavní chovanou rybou v ČR zůstává kapr.

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor mírně meziročně oslabilo svou pozici. V hodnoceném roce 2019 podíl oboru na výrobní struktuře hodnoceného odvětví, měřeno tržbami za prodej VV a S činil 2,7 %. Produkce pro zpracování se po stránce surovin opírala o domácí sklizeň ovoce, zejména jablek a o zeleninu a brambory, ale i o suroviny z dovozu, ať již v čerstvém stavu, tak ve formě polotovarů. Ceny zpracovatelů se však jen mírně zvýšily. Z toho rezultovalo, že při meziročně jen mírně nižším objemu výkonové spotřeby byl zaznamenán pokles účetní přidané hodnoty oboru, jako jednoho ze stěžejních ukazatelů efektivity.

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů v hodnoceném roce 2019 měřeno ukazatelem tržeb za prodej VV a S svou pozici v oborové struktuře oslabilo o 0,4 p. b. Po stránce efektivity, však hodnocená výroba, při výrazné úspoře ve výkonové spotřebě, dynamicky, meziročně zvýšila objem přidané hodnoty.

Výroba mléčných výrobků měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře oslabilo o 0,4 p. b. Tato změna nastala i při meziročním zvýšení nákupu mléka do mlékáren. Tento vývoj je spojen s nevýraznou úsporou výkonové spotřeby, což vedlo ke zpomalení tvorby přidané hodnoty, a to při stagnaci výkonnosti, měřeno ukazatelem výkonů zahrnujících i obchodní marži.

Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků, v níž výrazně dominuje mlýnská výroba, v hodnoceném roce 2019 v oborové struktuře nezměnila svou pozici, měřeno ukazatelem - tržby za prodej VV a S. Na druhé straně efektivity (měřeno účetní přidanou

hodnotou) výrazně posílila, zejména u mlýnské výroby. U škrobářenské výroby bylo dosaženo výrazné úspory výkonové spotřeby.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2019 meziročně ve své výkonnosti posílila (měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v rámci oborové struktury o 0,4 p. b.), a to při růstu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Svou roli ve sledovaném roce sehrála i změna skladby produkce. Výrobci se orientují více i na kvalitní a dražší sortiment pečiva a cukrářských výrobků. Změna sortimentní skladby měla dopad i na meziročně vyšší tvorbu účetní přidané hodnoty.

Výroba ostatních potravinářských výrobků představuje výrobu především na bázi rostlinné produkce – cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výrobu především vyšší fáze zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.). Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S v hodnoceném roce v oborové struktuře oslabila. Důvodem je pokles cen výrobců, a to zejména cukru. Meziroční růst tržeb za prodej VV a S dosáhly hotové pokrmy. To se pozitivně projevilo na tvorbě vyššího objemu účetní přidané hodnoty.

Výroba průmyslových krmiv s podílem tržeb za prodej VV a S v oborové struktuře ve výši 8,8 % v roce 2019 posílila. Důvodem je růst tržeb za prodej VV a S u výroby krmiv pro zvířata v zájmovém chovu. I při cenovém růstu u výrobců průmyslových krmiv tvorba účetní přidané hodnoty neposílila.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek meziročně mírně klesla (měřeno tržbami za prodej VV a S) o 0,7 p. b. Při meziročním růstu cen výrobců nápojů se zlepšila i efektivnost měřeno indikátorem účetní přidané hodnoty. Dosažené výsledky výrazně pozitivně ovlivnila především výroba piva, jehož obliba při rozšiřujícím sortimentu se projevila jak na domácím, tak zahraničním trhu.

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2018 ¹⁾	2019	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	18,4	18,4	0,0
Zpracování a konzervování ryb	0,2	0,2	0,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	2,7	2,7	0,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	4,4	4,8	0,4
Výroba mléčných výrobků	15,6	15,2	-0,4
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,6	2,9	0,3
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	9,4	9,8	0,4
Výroba ostatních potravinářských výrobků	14,9	14,7	-0,2
Výroba průmyslových krmiv	8,6	8,8	0,2
Výroba nápojů	23,2	22,5	-0,7
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2018 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ: CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; oborové údaje vlastní výpočty (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2019 představoval platnou právní úpravu pro veřejnou podporu výstavby a provozu zařízení na výrobu obnovitelných energií z biomasy a bioplynu zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁵³ č. 3 a 9/2018 ze dne 25. září, resp. 18. prosince 2018, kterými se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie.

Na základě získaných rozhodnutí EK k notifikovanému systému národních provozních podpor pro OZE zavedla ČR nová opatření:

- Revize provozních podpor, které se budou provádět po 10 letech od zahájení provozu, a to zejména ve vztahu k získaným investičním podporám z důvodu možné nadměrné kompenzace (limit vnitřního výnosového procenta – IRR pro BPS byl stanoven na 10,6 %);
- Pro BPS uvedené do provozu v období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2020 se zavádí v případě poskytnuté investiční podpory redukční vzorec provozní podpory.

Systém podpory platný od 1. 1. 2013 dále stanovuje následující:

- Elektrinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- Zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- Cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- Zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- Rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;

¹⁵³ Energetický regulační úřad.

- Zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁵⁴.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovuje provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. 1. 2014.

Zákon č. 131/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy – energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zavedl následující změny:

- V čele ERÚ stojí rada s předsedou;
- Rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- Změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- Nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle § 24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a / nebo vedlejší živočišné produkty);
- Zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daní ve výši 28,30 Kč/MWh;
- Zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- Konec podpory decentralní výroby;
- Pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2017–2018¹⁵⁵ ukazuje tab. T8.4/01. Podle statistik MPO dosáhl podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2018 na hrubé výrobě elektřiny 10,7 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky Eurostat – SHARES v roce 2018 činil přibližně 15 %.

154 Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice.

155 Poslední dostupné údaje jsou za rok 2018.

T8.4/01 - Celková energie z OZE v ČR v letech 2017-2018

Zdroje obnovitelné energie	2017		2018		Meziroční index (OZE)
	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	Obnovitelná energie celkem (TJ)	Podíl na OZE (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	47 584,7	25,2	45 976,5	24,0	96,6
Biomasa (domácnosti)	75 817,9	40,2	78 824,8	41,2	104,0
Vodní elektrárny	6 730,1	3,6	5 863,8	3,1	87,1
Bioplyn	25 459,1	13,5	25 279,1	13,2	99,3
Biologicky rozložitelná část TKO ¹⁾	3 853,4	2,0	3 668,8	1,9	95,2
Kapalná biopaliva	13 197,9	7,0	13 151,4	6,9	99,6
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	5 223,5	2,8	7 234,7	3,8	138,5
Solární termální systémy	826,9	0,4	861,5	0,4	104,2
Větrné elektrárny	2 127,7	1,1	2 193,6	1,1	103,1
Fotovoltaické systémy	7 896,1	4,2	8 492,0	4,4	107,5
Celkem	188 717,3	100,0	191 546,1	100,0	101,5

1) TKO = tuhý komunální odpad

Pramen: OZE v roce 2018; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se však meziročně snížil z 65,4 % v roce 2017 na 64,9 % v roce následujícím. Je to způsobeno, i přes nárůst podílu biomasy v domácnostech na 41,2 %, poklesem podílu biomasy mimo domácnosti na 24,0 % v roce 2018. U vodních elektráren došlo k poklesu podílu jimi vyrobené energie stejně jako u bioplynu, BRKO a kapalných biopaliv. U fotovoltaických systémů se podíl výroby mírně zvýšil. Významný nárůst zaznamenala výroba energie z tepelných čerpadel. Zbývající podíly ostatních druhů obnovitelné energie na celkové energii z obnovitelných zdrojů se udržují víceméně na stejné úrovni.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty, a to jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z kapalných biopaliv dosáhla v roce 2018 jen malého podílu na elektřině vyrobené z OZE (0,16 %). V případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,02 %.

T8.4/02 - Výroba energie z biomasy mimo domácnosti v roce 2018

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	Výroba elektřiny (GWh)	Prodej elektřiny (GWh)	Spotřeba paliva (tis. t)	Hrubá výroba tepla (TJ)	Přímé dodávky cizím subjektům (TJ)	Spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,0	0,0	0,0	533,4	23,8	52,1
rok 2017	0,1	0,0	0,1	676,0	0,0	65,0
Odpad, štěpka	1 098,8	840,8	1 056,1	11 588,1	4 406,6	1 384,7
rok 2017	1 133,4	875,1	1 123,6	12 048,3	4 424,1	1 467,9
Celulózové výluhy	686,9	146,9	418,3	7 940,2	620,9	989,0
rok 2017	704,5	150,9	401,6	8 104,0	713,1	1 049,4
Rostlinné materiály	97,1	85,4	90,3	570,4	350,6	62,3
rok 2017	96,5	83,7	95,2	655,8	394,7	59,7
Brikety a pelety	234,6	188,5	155,2	870,8	586,0	63,4
rok 2017	274,8	221,5	185,2	1 056,3	755,4	76,1
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2017	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	3,5	2,6	0,9	4,4	2,1	0,2
rok 2017	4,2	3,4	1,0	6,6	3,9	0,2
Biomasa celkem	2 120,9	1 264,2	1 720,8	21 507,3	5 990,0	2 551,6
rok 2017	2 213,4	1 334,6	1 806,7	22 546,9	6 291,3	2 718,4

Pramen: Statistika MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2018 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 2 120,9 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční pokles o 4,2 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 720,8 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 90,3 tis. t (tj. 5,2 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2018 dosáhla 21 507,3 TJ (meziroční pokles o 5 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 552 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 62 tis. t (meziroční nárůst o 4,4 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 384,7 tis. t, podíl 54 % na celkové spotřebě paliva) a celulózové výluhy (989 tis. t, podíl 39 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2018 množství získaného tepla ze spotřebované biomasy na výrobu tepla 59 118,6 TJ (meziročně nárůst o 4,0 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, tak i při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod) i pro výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet se v posledních letech výrazně nemění.

Podle statistik MPO bylo v roce 2018 k energetickým účelům využito celkem 1 318,8 mil. m³ bioplynu, což je méně než v roce předchozím (1 324,8 mil. m³, meziroční pokles o 0,5 %), přičemž výroba nejvíce poklesla v kategorii průmyslové ČOV (o 10,3 %). Produkce komunálních ČOV mírně vzrostla, zatímco u bioplynových stanic se produkce příliš nezměnila. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 582 bioplynových stanic. Hlavní podíl bioplynu (90 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 439 bioplynových stanicích (meziroční pokles o 1, tj. 0,2 %, o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 369 MW) bylo v roce 2018 vyrobeno 2 607,2 GWh (z toho dodáno do sítě 2 147,8 GWh, tj. 82,4 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 4 571 584,8 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 4 034 591,5 GJ (tj. 88,3 %).

Rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům v roce 2018 stejně jako v roce předchozím stagnoval. Celkově bylo dosaženo podílu bioplynu 13,2 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Zákon o ochraně ovzduší ukládá povinnost přimíchávat udržitelná certifikovaná biopaliva do motorových benzinů a motorové nafty a současně snížit emise skleníkových plynů (GHG) nahrazením části energie obsažené v motorovém benzínu a motorové naftě energií obsaženou v biopalivech.

Od roku 2017 platí vyšší povinnost snižování GHG z pohonných hmot podle zákona, kterým se mění zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů tak, aby dosáhla 3,5 %. Při plnění povinnosti uvádět na trh minimální množství biopaliv pro dopravní účely, tj. 4,1 % V/V z celkového množství motorových benzinů přimíchaných do motorových benzinů a 6,0 % V/V z celkového množství motorové nafty přimíchaných do motorové nafty, nebylo možné ani v roce 2019 zahrnovat FAME B100, ani biopaliva obsažená ve vysokoprocentních směsích B30 (SMN B30) a Ethanolu E85 (tab. T8.4/03). Snížení emisí GHG z dodaných pohonných hmot v roce 2019 zjištěných z výběrového šetření VÚZT, v.v.i. & SVB Praha se u jednotlivých distributorů pohybovalo v rozmezí 3,5–3,8 %.

T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V) včetně kritérií udržitelnosti a snižování emisí GHG

Ukazatel	2014–2017		2018–2019	2020 a dál
	% V/V			
Podíl FAME v motorové naftě	6,0			
Podíl etanolu v motorových benzinech	4,1			
Kritéria udržitelnosti biopaliv - úspora emisí GHG ¹⁾ (%)	min. 35		min. 50 (60 ²⁾)	
Snížení emisí GHG ³⁾ (%)	2014–2016	2017–2019		6
	2	3,5		
Dvojnásobné započítávání nekonvenčních a pokročilých biopaliv	2014–2018			2019 a dál
	ne			ano

1) Podle Nařízení vlády č. 189/2018 Sb. z 15. 8. 2018 o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot.

2) 60 % v případě biopaliv vyrobených ve zpracovatelském zařízení uvedeném do provozu po 5. 10. 2015.

3) Hodnoty stanovené zákonem č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb.

Pramen: VÚŽT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Specifikace vstupních surovin, biopaliv z nich vyrobených a způsobu ověřování stanovených emisí GHG z dodaných pohonných hmot pro dopravní účely je součástí nařízení vlády č. 189/2018 Sb., o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí GHG z pohonných hmot. Toto nařízení vlády navazuje na novelu zákona č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění zákona č. 172/2018 Sb. Oba dokumenty zpracovávají příslušné právní předpisy směrnice Rady (EU) 2015/652, stanovující metody výpočtu a požadavky na podávání zpráv podle směrnice Evropského parlamentu (EP) a Rady 98/70/ES o jakosti benzínu a motorové nafty (tzv. směrnice FQD) a směrnice EP a Rady (EU) 2015/1513 (tzv. směrnice ILUC) ze dne 9. 9. 2015, kterou se mění směrnice FQD a směrnice 2009/28/ES o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (tzv. směrnice RED).

Nařízení vlády jako prováděcí právní předpis novely zákona o ochraně ovzduší přináší tyto zásadní body:

Možnost dvojnásobného zohlednění biopaliv z UCO¹⁵⁶, kafilerních tuků a biopaliv, která mají nízký dopad v souvislosti s nepřímou změnou ve využívání půdy (tzv. pokročilá biopaliva) do povinného minimálního podílu biopaliv podle § 19 a § 19a zákona o ochraně ovzduší (č. 201/2012 Sb.), ve znění pozdějších předpisů.

Možnost zohlednění CNG/LNG, LPG¹⁵⁷, čistých a vysokoprocentních biopaliv, elektřiny a vodíku do povinného snížení emisí GHG¹⁵⁸ z pohonných hmot podle § 20a a § 20b zákona.

156 UCO Used Cooking Oils (použité kuchyňské oleje).

157 CNG/LNG Compressed / Liquid Natural Gas (stlačený/kapalný zemní plyn), LPG Liquefied Petroleum Gas (zkapalněný ropný plyn).

158 GHG Greenhouse Gases (skleníkové plyny).

Možnost zohlednění snížení emisí GHG z těžby až do výše 1 % základní hodnoty produkce emisí GHG pro fosilní pohonné hmoty podle § 20b zákona.

Stanovení výše pokuty za nesnížení emisí GHG z pohonných hmot jako součin množství emisí GHG v kg, které zapříčinilo nesplnění povinnosti, a částky 10 Kč; v případě nedodání stanoveného množství biopaliva za rok činí pokuta 40 Kč/l nedodaného paliva.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použité suroviny pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2018 výrobu v roce 2019 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a. s., Dobrovice a Ethanol Energy, a. s., Vrdu. V lihovaru PLP, a. s., Trmice, uvedeném do zkušebního provozu na podzim roku 2018, byly práce na zkušebním provozu v následujícím roce přerušeny.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2019

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použité suroviny
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobrovice	2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	2018	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdu)	2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
CELKEM		2 700 000	213 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výrobu, dovoz, vývoz a hrubou spotřebu bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubou spotřebu E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2019 a pro porovnání v letech 2016 až 2018 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Výroba	110 740	86 900	75 096	93 040	123,9
Dovoz	12 535	19 704	3 055	22 502	736,6
Vývoz	52 489	30 160	3 071	18 476	601,6
Hrubá spotřeba	63 312	75 848	79 835	93 195	116,7
bio-ETBE pro přimíchávání	10 223	19 747	26 497	51 228	193,3
Spotřeba E85	3 611	3 412	2 865	1 575	55,0

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevič

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Tuzemská výroba bioetanolu ve výši cca 93 tis. t byla v roce 2019 vyšší o 24 % než v roce předchozím. Dovoz se oproti předchozímu roku zvýšil více než sedminásobně, vývoz se zvýšil šestkrát. Hrubá spotřeba bioethanolu se na trhu v ČR zvýšila z 80 tis. t v roce 2018 na 93 tis. t, což představuje 17% nárůst. K téměř dvojnásobnému nárůstu výroby (o 93 %) došlo u etyl-tertio-butyl-ether (ETBE). Hrubá spotřeba paliva Ethanol E85 opět klesala z 2,9 tis. t na cca 1,6 tis. t (tj. o 45 %).

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2019 spotřebovalo 498,0 tis. t technické cukrovky a 162,0 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 61,84 t/ha a 8,29 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 8,1 tis. ha a u kukuřice 19,6 tis. ha. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 13,6 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 26,1 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,1 kg cukrovky, resp. 2,5 kg zrna kukuřice.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu bionafty FAME se v roce 2019 ustálila na 340 tis. t stejně jako v roce předešlém. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2019 z nakupovaných surovin pro tuzemskou spotřebu a vývoz zajišťovaly pouze společnosti Preol, a.s., Lovosice a Primagra, a.s., Milín. Společnost Temperator, s.r.o., Liberec zpracovávala odpadní živočišné tuky na FAME pouze pro jejich vývoz. Některé z ostatních provozů buď výrobu přerušily, nebo se zaměřily na dílčí činnosti jako je lisování řepky olejký, prodej řepkového oleje, obchod s řepkovým olejem a FAME, zpracování mastných kyselin na surové FAME a jejich prodej ke zušlechťení na FAME. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2019 dosáhlo 73,06 %. Bilanci výroby FAME v ČR uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	167 646	148 832	157 429	194 278	248 418	127,9
Výroba SMN30 celkem (t)	135 106	86	44	0	15	-
Dovoz FAME (t)	201 899	163 658	164 668	195 348	177 364	90,8
Vývoz FAME (t)	67 623	40 822	18 196	74 448	107 275	144,1
Hrubá spotřeba (t)	303 329	271 196	303 531	314 324	316 834	100,8
Výrobní kapacity (t)	410 000	340 000	340 000	340 000	340 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba cca 248 tis. t FAME v roce 2019 se meziročně zvýšila o 28 % a hrubá spotřeba FAME převýšila spotřebu o 0,8 % téhož roku. Dovoz FAME klesl ve srovnání s rokem 2018 o 9 % na 177 tis. t a je tak po čtyřech letech opět nižší než tuzemská výroba. Vývoz FAME vzrostl na 107,3 tis. t, což činí 144 % roku předchozího. Směsná motorová nafta s 30 % V/V MEŘO se v roce 2019 téměř neobchodovala.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2019 spotřebovalo 414,1 tis. t řepkového semene, což při průměrném výnosu 3,05 t/ha představuje plochu 135,8 tis. ha, resp. 35,7 % celkové sklizňové plochy řepky v roce 2019.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2019 došlo k růstu cen zemědělských výrobců (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se zvýšily o 3,5 %. Spotřebitelské ceny se v průměru zvýšily o 2,8 %. Ceny vstupů do zemědělství se meziročně zvýšily o 3,0 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2018	2019
Ceny zemědělských výrobců ²⁾	100,1	104,9
Ceny průmyslových výrobců potravin. výrobků, nápojů a tabáku ¹⁾	99,9	103,5
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	101,3	102,8
Ceny vstupů do zemědělství ²⁾	102,1	103,0

1) Podle CZ CPA 2015.

2) do roku 2017 rok váhového schématu 2010, od roku 2018 rok váhového schématu 2015

Pramen: ČSÚ - Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle - CZ-CPA a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční růst CZV se v rostlinné výrobě v roce 2019 navýšil o 5,9 % (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se zvýšila v rámci sledovaných komodit cena brambor celkem (růst o 37,3 %), následované ovocem (růst o 12,2 %). K největšímu poklesu cen došlo u cukrové řepy, a to o 15,7 %. U komodit obiloviny, olejnin a zelenina a květiny se zvýšily ceny v rozpětí od 5,4 % do 6,8 %.

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2018	2019
Rostlinné výrobky celkem	102,5	105,9
z toho - obiloviny	107,4	106,4
- olejnin	94,5	105,4
- brambory celkem	103,2	137,3
- cukrová řepa	101,6	84,3
- ovoce	73,7	112,2
- zelenina a květiny	113,0	106,8

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

V roce 2019 došlo na evropských burzách k mírnému poklesu cen hlavních obilovin. Průměrné roční ceny na evropských burzách meziročně klesly o 0,8 % až 9,0 %. CZV obilovin na tuzemském trhu i přesto meziročně vzrostly o 6,4 %.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2018	2019	Meziroční index
Pšenice			
- Česká republika ¹⁾	159,73	169,25	105,96
- Německo ²⁾	181,02	179,60	99,22
- Francie ³⁾	186,79	182,59	97,75
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	143,16	153,59	107,29
- Německo ²⁾	174,05	169,12	97,17
- Francie ⁴⁾	183,31	166,85	91,02
- Itálie ⁵⁾	197,50	193,50	97,97
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	362,05	367,37	101,47
- Hamburk ⁶⁾	358,82	376,43	104,91
- Matif ³⁾	356,09	368,54	103,50
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	191,55	271,03	141,49
- EU 5 ⁷⁾	190,24	266,83	140,26

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena na mezinárodní burze ve Stuttgartu.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouen.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie., rok 2019 - odhad

Pramen: ČSÚ; ČNB; AMI; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade, Eurostat

Zpracoval: H. Baudisová, M. Rušarová, D. Král (ÚZEI)

Ceny řepkového semene na burze v Hamburku se v roce 2019 zvýšily o 4,9 % na 376,4 €/t, na francouzské burze Matif o 3,5 % na 368,5 €/t. Ceny na našem tuzemském trhu měly v roce 2019 rovněž rostoucí průběh a korespondovaly s vývojem cen v EU. Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene se v ČR v průběhu roku 2019 pohybovala v intervalu 9 265 Kč/t až k maximu 9 651 Kč/t v prosinci 2019. Průměrná CZV za rok 2019 byla s hodnotou 9 431 Kč/t o 1,5 % meziročně vyšší.

K navýšení CZV došlo u konzumních brambor v ČR v roce 2019 o 41,5 % (6 958 Kč/t). V zemích EU (5) se cena navýšila o 40,3 % (6 850,0 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2018	2019
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	97,2	103,9
z toho - mléko	102,1	102,7
- jatečný skot	100,2	97,3
- jatečná prasata	83,9	116,6
- drůbež	98,7	102,2
- vejce	90,4	93,4

Pramen: ČSÚ: Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová, I. Bošková, M. Abrahamová, V. Kohoutová, J. Pokorný, T. Rudinskaya (ÚZEI)

Průměrná CZV živočišných komodit byla v roce 2019 ve srovnání s rokem 2018 v lepší kondici a zaznamenala meziroční růst o 3,9 % (tab. T9.1/04). Největší pokles CZV byl zaznamenán u vajec o 6,6 % a jatečného skotu o 2,7 %.

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2018	2019	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	379,63	360,28	94,90
- Česká republika	340,91	332,18	97,44
- Německo	389,76	364,32	93,47
- Nizozemsko	336,49	342,76	101,86
- Rakousko	386,75	370,08	95,69
- Francie	376,21	378,40	100,58
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	142,04	169,07	119,03
- Česká republika	139,60	167,20	119,77
- Německo	145,95	177,52	121,63
- Dánsko	128,01	164,42	128,44
- Polsko	139,48	166,49	119,36
Jatečná kuřata²⁾	190,25	189,77	99,75
- Česká republika	198,60	213,30	107,40
- Německo	275,97	286,29	103,74
- Polsko	127,54	124,62	97,71
Mléko³⁾			
- Česká republika	32,50	33,63	103,48
- Německo	34,71	34,35	98,96
- Polsko	32,20	31,69	98,42

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 27. Jateční býci: předběžné odhady na rok 2019.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 27 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko přepočtené na standardní obsah složek 3,7 % tuku a 3,4 % bílkovin.

Pramen: Agrimer, EUROSTAT, AMI.

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

V roce 2019 vykázaly ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích v jednotlivých zemích EU odlišný vývoj. Průměrná cena jatečných býků EU se ve srovnání s předchozím rokem snížila o 5,1 % na 360,28 €/100 kg, k poklesu došlo např. v ČR, Německu a Rakousku, naopak cena jatečných býků se proti roku 2018 mírně zvýšila ve Francii a Nizozemsku.

CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích EU zaznamenaly v roce 2019 poměrně dynamický meziroční nárůst (o 27 €/100 kg j. hm.), a to téměř ve všech členských zemích. Hlavním důvodem byla vysoká poptávka po vepřovém masu na globálním trhu, tažená především Čínou, která způsobila prudké zvýšení cen. U tohoto největšího globálního dovozce, a pro EU největšího odběratele vepřového masa, došlo na základě výskytu onemocnění afrického moru v chovech prasat k razantnímu omezení stavů (o 40 %). Následně se propadla i čínská produkce vepřového masa. Nejvyšší meziroční vzestup cen v EU byl zaznamenán v Dánsku a Německu, naproti tomu k nejnižšímu došlo ve Švédsku a ve Velké Británii (o 0,5 %, resp. 2,1 %).

Prostý průměr cen vykázaných zemědělskými výrobci (CZV) jatečných kuřat v ČR se v roce 2019 zvýšil o 0,7 % na 23,20 Kč/kg, CZV jatečných krůt se zvýšila o 10,8 % na 34,70 Kč/kg a CZV jatečných kachen se zvýšila o 0,7 % na 29,30 Kč/kg. CPV kuřat kuchařských

I. tř. vzrostla o 0,2 % na 39,95 Kč/kg (ČSÚ). Tomu odpovídá i nárůst v odvětví celkem o 2,2 % (tab. T9.1/04). CPV krmné směsi pro brojlerů vzrostla o 0,9 % na 8 105 Kč/t.

Průměrná cena průmyslových výrobců kuřat „65 %“ v EU 27 (bez VB) meziročně klesla o 0,3 % na 189,80 €/100 kg (48,70 Kč/kg). V Německu vzrostla meziročně o 3,7 % na 286,30 €/100 kg (2. nejvyšší z EU 27). V Polsku byla cena druhá nejnižší z EU 27, po meziročním poklesu o 2,3 % činila 124,60 €/100 kg. Cena v ČR vzrostla o 7,4 % na 213,30 €/100 kg (Evropská komise podle údajů z členských států) (tab. T9.1/05).

Průměrná roční CZV mléka v ČR vzrostla, zatímco v Německu i Polsku CZV mírně klesly. Ve všech třech zemích měla CZV v polovině roku a na jeho konci propad. V Německu a Polsku se propadla CZV v letních měsících ve srovnání se začátkem a koncem roku výrazněji než v ČR, v Polsku byl ještě výrazný pokles koncem roku. Průměrné hodnoty v obou sousedních zemích proto měly horší meziroční vývoj než v ČR.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁵⁹ zahraničním obchodě

Český statistický úřad změnil od roku 2020 doposud používanou terminologii a způsob prezentování údajů. Přeshraniční pohyb zboží nebude nadále nazýván zahraničním obchodem, ale pohybem zboží přes hranice. V této kapitole je použita terminologie užívaná do roku 2019.

Údaje o zahraničním obchodě získává ČSÚ spojováním dat ze dvou systémů. Prvním je Extrastat (obchod s třetími zeměmi) a druhým Intrastat (obchod s ostatními členy EU)¹⁶⁰. Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací za podprahové obchodní operace¹⁶¹.

Obrat českého AZO se v roce 2019 meziročně navýšil o 6,7 % na 442,1 mld. Kč, vzhledem ke zvýšení hodnot jak na straně exportu, tak na straně importu. Hodnota vývozu se zvýšila o 11,2 mld. Kč, tj. o 6,0 %, na 197,5 mld. Kč, hodnota dovozu se zvýšila významněji o 16,7 mld. Kč, tj. o 7,3 %, na 244,6 mld. Kč. Pasivní bilance českého AZO se v roce 2019 v důsledku výraznějšího nárůstu dovozu než vývozu opět zřetelně meziročně prohloubila, a to o 5,5 mld. Kč na 47,1 mld. Kč (nejhorší hodnota posledních pěti let). Stupeň krytí dovozu vývozem se ve stejné době snížil o 1,0 p. b. na 80,7 % a podíl schodku na vývozu vzrostl o 1,5 p. b. na 23,9 % (meziročně horší hodnoty, nejhorší hodnota v průběhu pěti let). V členění na obchod s EU a s třetími zeměmi lze v prvním případě konstatovat meziroční navýšení

¹⁵⁹ Agrární zboží je definováno kapitolami 01-24 celního sazebníku.

¹⁶⁰ Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2019 je výše prahu stanovena na 12 mil. Kč, jak pro odeslané, tak pro přijaté zboží).

¹⁶¹ Dopčty jsou ČSÚ prováděny do úrovně 2-místných kódů celního sazebníku (tj. kapitol HS). Na podrobnější úrovni jsou k dispozici pouze data bez dopčtů.

bilančního schodku (po čtyřech letech jeho navyšování) na 30,2 mld. Kč, tj. o 19,1 %, a ve druhém případě pak mírnější navýšení schodku na 17,6 mld. Kč¹⁶², tj. o 12,6 %. Meziročně větší výkyvy bilance vykazuje český agrární obchod s Unií nežli mimo ni.

Zastoupení agrárních výrobků v celkovém českém zahraničním obchodu je trvale mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (jednotlivé podíly v tab. T9.2/01). Meziročně se příliš nezměnila ani participace agrárního zboží v celkovém exportu a importu do/z Unie (mírný růst na 3,9 %, resp. pokles na 5,1 %), ani do/z třetích zemích, kde je trvale výrazně nižší (nepatrný růst na 0,4 %, resp. na 0,8 %).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2018	2019	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	4,92	5,10	103,7
Agrární vývoz	4,23	4,33	102,4
Agrární dovoz	5,67	5,96	105,1

Pramen: Databáze zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Rostoucí měrou ovlivňují výsledky českého AZO tabákové výroby. Při nezahrnutí kapitoly HS 24 „tabák a tabákové výrobky“ mezi agrární zboží došlo v roce 2019 v meziročním porovnání na straně exportu k nárůstu hodnoty o 5,4 %, zatímco hodnota dovozu se zvýšila významněji o 7,0 %. Záporná bilance je bez zahrnutí „tabáku a tabákových výrobků“ vyšší (52,7 mld. Kč) než s nimi a meziročně se zhoršila o 6,1 mld. Kč.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Většina agrárního zboží je ČR exportována a importována na/z jednotného trhu EU. Podíl EU 28 na straně vývozu v roce 2019 činil 91,1 % a na straně dovozu 85,8 %, meziročně tak v roce 2019 poklesl podíl vývozu o 0,5 p. b., podíl dovozu také zaznamenal pokles, konkrétně o 0,1 p. b. Podíl Unie na AZO ČR je výrazně vyšší než v rámci celkového českého obchodu (kde činil 84,1 % na straně vývozu a 64,3 % na straně dovozu).

Více než jednu polovinu veškerého agrárního zboží vyváží ČR na Slovensko (21,9 % v roce 2019), do Německa (20,3 %) a do Polska (9,9 %). Dalšími významnými odběrateli v pořadí jsou Itálie, Rakousko a Maďarsko (stejně jako v předchozích třech letech) a z třetích zemí pak nadále navzdory embargu Rusko (1,8 %). V roce 2019 se hodnota českého agrárního exportu meziročně zvýšila na Slovensko a do Německa (o 7,2 %, resp. také o 7,2 %), do Polska se naopak meziročně snížila (o 1,6 %), zatímco do Itálie vzrostla o 30 %, do Rakouska o 0,7 % a do Maďarska o 1 %. Do některých zemí meziročně hodnota českého agrárního vývozu zaznamenala pokles, např. do Nizozemska o 6 %, do Rumunska o 11,9 % a do Belgie o 15,5 %, do Spojeného království se naopak hodnota vývozu zvýšila o 12,3 %.

162 Součet obchodu s EU 28 a s třetími zeměmi se nerovná celkovému obchodu, neboť ten obsahuje i obchodní operace, které nejsou v databázi přiřazeny konkrétní zemi.

Dovoz agrárního zboží do ČR pochází¹⁶³ zejména z Německa (v roce 2019 podíl 22,0 %) a Polska (15,7 %), dále z Nizozemska (6,8 %) a Slovenska (6,7 %). Více než 5% podíl zaujímaly v roce 2019 ještě Španělsko a Itálie. V rámci třetích zemí jsou našimi hlavními dodavateli Čína, USA, Turecko a Ukrajina (s podíly v rozmezí 1,4 % až 0,9 %). Brazílie v meziročním porovnání obsadila šesté místo (s podílem 0,7 %). Meziročně se zvýšila hodnota dovozů z Rumunska (o 20,6 %) a z Číny (o 22,4 %), jejich podíly na dovozu tvoří 1,9 %, resp. 1,4 %.

Ze zemí, které patřily v roce 2019 mezi deset nejvýznamnějších dodavatelů agrárního zboží do ČR, hodnota dovozu meziročně rostla. Pokles byl zaznamenán u Spojeného království, které obsadilo 12. místo (o 2,4 %) a Turecko, které obsadilo 16. místo (o 4,5 %). Hodnota dovozů z Polska v meziročním porovnání téměř stagnovala (nárůst hodnoty o 0,7 %).

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2018	2019	Meziroční index		2018	2019	Meziroční index
Slovensko	40 310,3	43 201,8	107,2	Německo	49 512,2	53 899,6	108,9
Německo	37 308,3	40 012,9	107,2	Polsko	38 196,0	38 453,1	100,7
Polsko	19 852,0	19 535,2	98,4	Nizozemsko	15 553,0	16 597,5	106,7
Itálie	13 371,4	17 386,4	130,0	Slovensko	14 708,5	16 308,8	110,9
Rakousko	10 740,6	10 820,9	100,7	Španělsko	13 212,7	14 459,3	109,4
Maďarsko	9 721,8	9 819,4	101,0	Itálie	12 943,7	14 002,0	108,2
Nizozemsko	5 593,8	5 257,5	94,0	Maďarsko	10 157,2	10 454,0	102,9
Spojené království	4 581,3	5 145,4	112,3	Rakousko	8 016,7	8 595,5	107,2
Francie	4 829,0	4 977,6	103,1	Francie	7 428,8	8 527,6	114,8
Rumunsko	4 822,7	4 250,4	88,1	Belgie	6 054,7	7 097,7	117,2
Belgie	4 443,7	3 755,4	84,5	Rumunsko	3 900,2	4 705,2	120,6
Ruská federace	3 121,0	3 557,4	114,0	Spojené království	4 476,8	4 369,6	97,6
Španělsko	2 423,6	2 811,5	116,0	Čína	2 859,7	3 500,6	122,4
Švédsko	1 530,9	1 801,0	117,6	Litva	2 100,6	2 667,1	127,0
Chorvatsko	1 821,4	1 763,4	96,8	Spojené státy	2 229,3	2 452,7	110,0
Bulharsko	1 764,9	1 648,5	93,4	Turecko	2 515,5	2 403,5	95,5
Čína	1 328,4	1 502,2	113,1	Ukrajina	1 436,8	2 149,1	149,6
Řecko	1 270,7	1 278,4	100,6	Irsko	1 797,3	2 010,5	111,9
Slovinsko	1 609,6	1 275,9	79,3	Řecko	1 676,2	1 914,5	114,2
Litva	1 130,4	1 256,4	111,1	Dánsko	1 895,2	1 807,7	95,4
Japonsko	1 367,7	1 169,1	85,5	Norsko	1 784,2	1 706,8	95,7
Turecko	894,9	1 143,4	127,8	Brazílie	1 583,0	1 656,4	104,6
Vybrané země celkem	173 838,3	183 369,8	105,5	Vybrané země celkem	204 038,3	219 739,0	107,7
Podíl na celkovém agrárním vývozu	93,3	92,8	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	89,5	89,8	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2019.

Pramen: Databáze zahraničního obchodu ČSÚ

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

163 Dovoz je sledován podle země původu, nikoliv země odeslání.

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS¹⁶⁴ představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu byly hlavními vyváženými komoditami z ČR v roce 2019 „cigarety“ (v meziročním porovnání nárůst podílu o 0,7 p. b. na 9,5 %), „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky“ (tj. pečivo, sušenky, oplatky apod.), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „nezahuštěné mléko a smetana“ (ve velké míře surové mléko), „pšenice“, „pivo“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“ a „sýry a tvaroh“.

Mezi nejvíce dovážené zboží do ČR v roce 2019 patřily „vepřové maso“ (s 7,1% podílem, tj. nárůst podílu o 0,6 p. b. v meziročním porovnání), „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „potravinové přípravky jiné“, „cigarety“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „káva“, „maso a droby drůbeže“ a „vino“.

Meziročně došlo v roce 2019 k nejvýraznějšímu zhoršení pasivní bilance u „vepřového masa“ (o 2,1 mld. Kč, zvýšení dovozu zejména ze Španělska), „tabákových náhražek“ (o 950,0 mil. Kč, z Rumunska), „sýrů a tvarohu“ (o 802,7 mil. Kč, z Německa) a „brambor“ (o 746,4 mil. Kč, z Německa). Zlepšení pasivní bilance nastalo u „masa a drobů z drůbeže“ (o 263,5 mil. Kč).

Na druhé straně významnější meziroční zlepšení aktivní bilance bylo zaznamenáno u „cigaret“ (o 1,4 mld. Kč, významný nárůst vývozu do Itálie), „řepkového oleje“ (o 598,6 mil. Kč, do Německa), „piva“ (o 567,1 mil. Kč, do Německa) a „pokrutin“ (o 304,5 mil. Kč, zvýšení vývozu do Polska a Nizozemska). Zhoršení aktivní bilance bylo evidováno u tradičních netto vývozních komodit, a to „pšenice“ (o 78,6 mil. Kč) a „nezahuštěného mléka a smetany“ (o 194,7 mil. Kč).

164 HS – Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Balance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční index	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční index	mil. Kč		meziroční rozdíl
		2018	2019		2018	2019		2018	2019	
01	Živá zvířata	4,59	4,39	95,64	0,66	0,47	71,21	7 056,5	7 526,4	469,9
02	Maso a jedlé droby	2,55	2,35	92,16	12,30	12,34	100,33	-23 287,9	-25 538,6	-2 250,7
03	Ryby, koryši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,86	1,81	97,31	2,50	2,38	95,20	-2 237,5	-2 251,2	-13,7
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	10,78	10,36	96,10	7,11	6,89	96,91	3 867,9	3 604,3	-263,6
05	Ostatní produkty živ. původu	0,68	0,63	92,65	0,90	0,88	97,78	-781,9	-902,0	-120,1
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,41	0,37	90,24	2,11	2,26	107,11	-4 050,9	-4 797,6	-746,7
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	1,43	1,47	102,80	6,06	6,26	103,30	-11 152,3	-12 409,0	-1 256,7
08	Ovoce a ořechy	1,94	1,85	95,36	8,03	7,57	94,27	-14 691,3	-14 851,9	-160,6
09	Káva, čaj, maté a koření	2,30	2,32	100,87	3,26	3,31	101,53	-3 145,6	-3 504,0	-358,4
10	Obiloviny	6,72	5,97	88,84	1,69	1,78	105,33	8 658,8	7 444,3	-1 214,5
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	1,98	1,80	90,91	0,90	0,98	108,89	1 644,9	1 168,4	-476,5
12	Oilnatá a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a picniny	4,17	4,66	111,75	3,63	3,40	93,66	-501,3	886,7	1 388,0
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,69	0,73	105,80	0,42	0,43	102,38	321,8	393,1	71,3
14	Rostlinné pletací materiály	0,03	0,04	133,33	0,05	0,05	100,00	-69,8	-45,5	24,3
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4,45	4,58	102,92	3,30	3,25	98,48	754,2	1 099,8	345,6
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	2,96	2,97	100,34	2,84	2,91	102,46	-968,1	-1 239,0	-270,9
17	Cukr a cukrovinky	4,10	3,96	96,59	2,23	2,19	98,21	2 555,2	2 469,8	-85,4
18	Kakao a kakaové přípravky	3,42	3,49	102,05	4,26	4,33	101,64	-3 346,6	-3 688,7	-342,1
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	7,97	8,27	103,76	6,57	6,82	103,81	-127,5	-350,8	-223,3
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2,11	1,99	94,31	3,93	3,91	99,49	-5 022,1	-5 631,6	-609,5
21	Různé potravinářské přípravky	8,57	8,74	101,98	7,55	7,67	101,59	-1 232,6	-1 514,5	-281,9
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	8,55	8,71	101,87	7,93	8,01	101,01	-2 148,2	-2 372,8	-224,6
23	Zbytky a odpady v potravn. průmyslu; připravené krmivo	8,40	8,60	102,38	6,31	6,21	98,42	1 252,0	1 800,2	548,2
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	9,35	9,91	105,99	5,45	5,72	104,95	4 985,9	5 584,4	598,5
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-41 666,4	-47 119,8	-5 453,4

Pramen: Datažáze zahraničního obchodu ČSÚ
Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

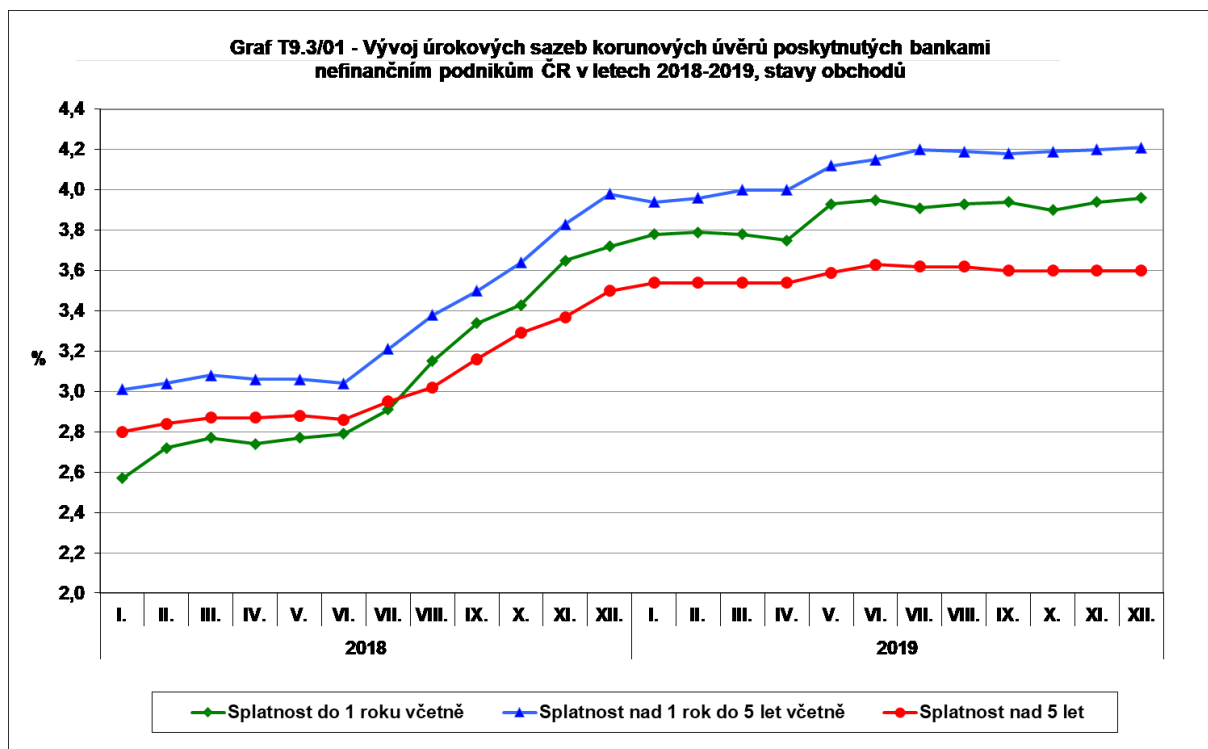
9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V roce 2019 došlo k jediné změně nastavení základních úrokových sazeb ČNB, a to k 3. 5. 2019, kdy byla zvýšena dvoutýdenní repo sazba z 1,75 % na 2,00 % a lombardní sazba z 2,75 % na 3,00 %.

Úrokové sazby úvěrů v průběhu roku 2019 rostly velmi mírně a ve druhém pololetí spíše stagnovaly. Celková průměrná úroková sazba úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům¹⁶⁵ za rok 2019 činila 3,76 % a proti roku 2018 se zvýšila o 0,67 p. b. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2018 a 2019 u krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých úvěrů je zachycen v grafu T9.3/01.

¹⁶⁵ Průměr z měsíčních údajů stavů obchodů k 31. 1. až k 31. 12.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Úrokové sazby korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2017 až 2019 uvádí tab. T9.3/01.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2017	2018	2019
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	2,74	3,64	3,80
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,53	3,72	3,96
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	2,97	3,98	4,21
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	2,76	3,50	3,60
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	-0,01	0,18	0,37
z toho - jednodenní	0,03	0,14	0,24
- s dohodnutou splatností	-0,32	0,83	1,26
v tom: do 2 let	-0,52	0,77	1,23
nad 2 roky	1,53	1,92	2,78
- s výpovědní lhůtou celkem	0,51	0,98	1,34

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Cena vstupů do zemědělství se v roce 2019 meziročně zvýšila o 3,0 % (ČSÚ¹⁶⁶), tab. T9.3/02. Jednalo se tedy o větší zvýšení než v roce minulém.

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100) (stejně období předchozí roku = 100)

Název	Průměr 2018	Průměr 2019
VSTUPY CELKEM	102,1	103,0
Celkem výroby a služby běžně spotř. v zem.	102,3	102,8
Osiva a sadba	105,1	103,5
z toho - pšenice ozimá	105,0	102,0
- ječmen jarní	106,0	107,6
- kukuřice	106,6	103,8
- řepka ozimá	101,8	104,5
Energie a maziva	105,8	101,8
Paliva na topení	104,0	101,2
Motorová paliva	106,6	99,9
Elektrina	102,6	110,6
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	100,8	107,3
z toho - jednoduchá hnojiva	100,5	108,7
- směsi hnojiv	103,1	104,9
Chemické prostředky, pesticidy	100,0	102,7
z toho - fungicidy	100,6	105,7
- insekticidy	100,1	104,2
- herbicidy	99,6	100,2
Krmiva	100,5	103,0
Jednoduchá krmiva	101,2	107,1
Krmné směsi	100,2	101,4
Veterinární služby	100,7	100,4
Ostatní výdaje	101,4	101,6
z toho - voda, její úprava a rozvod	101,9	102,9
- skladování a podpůrné služby v dopravě	97,7	98,5
- telekomunikační služby	99,6	100,0
- neživotní pojištění	104,6	106,5
- právní a účetnické služby	101,6	101,2
Služby pro zemědělství	102,2	100,8
Celkem výroby a služby přisp. do zem. investic	101,2	103,5
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	100,3	103,1
Budovy	103,4	104,5

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Ceny jednoduchých krmiv a ceny krmných směsí v roce 2019 vzrostly o 7,1 %, resp. o 1,4 %. Růst ceny se oproti předchozímu roku zrychlil. Cena paliv na topení posílila jen o 1,2 %, a cena motorových paliv se dokonce snížila o 0,1 %. Po výraznějším loňském nárůstu se tak ceny paliv ustálily. Naopak cena elektřiny v roce 2019 vzrostla o 10,6 % a její růst se tedy výrazně zrychlil. Ceny pesticidů začaly růst, a to o 2,7 %. Podstatně se zrychlil růst cen

¹⁶⁶ Údaje jsou vypočteny z průměrných cen výrobků a služeb nakoupených subjekty zemědělské prvovýroby zjištěných prostřednictvím statistického šetření vzorku respondentů – prodejních dodavatelských organizací.

hnojiv, naopak růst cen osiv a sadby se značně zpomalil. Veterinární služby zdražily pouze o 0,4 %.

Průměrné roční ceny osiv a hnojiv uvádí tab. T9.3/03. Případné rozdíly mezi hodnotami meziročních indexů v této tabulce a indexy cen v tab. T9.3/02 jsou důsledkem odlišné metodiky jejich výpočtu. Odlišná je rovněž struktura tabulek a uváděné položky.

T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, sadby a průmyslových hnojiv prodaných zemědělské prvovýrobě (Kč/MJ)

Ukazatel	MJ	2018	2019	Meziroční index
Osiva a sadba				
Pšenice ozimá	t	10 004	9 936	99,3
Ječmen jarní	t	11 507	11 536	100,3
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	3 587	3 865	107,8
Pozdní konzumní brambory	t	11 716	12 421	106,0
Řepka ozimá (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 039	1 984	97,3
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem 27%	t	4 864	5 325	109,5
- síran amonný 21%	t	4 599	4 850	105,5
- DAM 390	t	4 606	5 126	111,3
- močovina	t	7 556	8 440	111,7
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	8 309	8 377	100,8
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	8 225	8 875	107,9
- Amofos	t	10 891	11 634	106,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Výrazně vzrostla cena za výsevní jednotku kukuřice o 7,8 % a cena za tunu sadby pozdních konzumních brambor o 6,0 %. Ještě výrazněji vzrostly ceny některých průmyslových hnojiv.

10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Z hlediska ekonomických výsledků lze odvětví zemědělství za rok 2019 podle SZÚ (hlavní nástroj pro sledování ekonomiky celého odvětví v EU) hodnotit kladně oproti předchozímu roku. V meziročním srovnání 2018–2019 jsou výsledky roku 2019 podle jednotlivých souhrnných ukazatelů SZÚ (tab. T10.1/01) téměř vždy lepší než v roce předchozím. Při srovnání delší časové řady je ale patrné, že nadprůměrných hodnot SZÚ z let 2016 a 2017 nebylo v loňském roce dosaženo a srovnání se nabízí spíše s rokem 2015, kdy bylo dosaženo podobného výsledného ukazatele – Podnikatelský důchod.

Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách představují nárůst produkce zemědělského odvětví o 3,4 %, zejména díky nárůstu rostlinné produkce o necelých 5 %. Společně s produkcí rostla i mezispotřeba o 3,2 % a díky tomu byl nárůst hrubé přidané hodnoty (HPH) jen 3,7 %. Rovněž čistá přidaná hodnota (ČPH) vzrostla o téměř 6,5 %, důchod

z faktorů o 6,0 % a následně pak finální ukazatel podnikatelský důchod (reprezentující zhruba celkový zisk nebo ztrátu odvětví) vzrostl meziročně o téměř 12 % na celkovou hodnotu 17,5 mld. Kč, což značí opětovný pozvolný nárůst po nejnižší hodnotě 15,7 mld. Kč z roku 2018. Tento výsledek byl dosažen při celkových podporách 34,7 mld. Kč, které v roce 2019 směřovaly do resortu, což je nejvyšší hodnota podpor za celé sledované období. Celková ekonomická situace odvětví zemědělství měřená ukazatelem důchod z faktorů v přepočtu na 1 AWU (roční pracovní jednotka při 100% pracovním vytížení) dosáhla hodnoty 559 tis. Kč/AWU (meziroční nárůst o 6 %), což je nejvyšší výsledek za posledních 5 let.

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2015	2016	2017	2018 ¹⁾	2019 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	74,8	79,8	74,2	75,8	79,2
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	46,4	45,5	51,4	51,7	52,8
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	128,5	133,0	133,9	135,7	140,3
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	89,7	87,3	89,8	92,4	95,4
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	38,8	45,7	44,1	43,3	44,9
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	16,9	17,7	18,7	19,9	20,0
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	21,9	28,0	25,4	23,4	24,9
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	26,7	27,4	28,9	31,0	32,3
DAN	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	29,8	30,7	32,4	32,9	34,7
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	50,5	57,4	56,5	55,1	58,4
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	23,7	30,0	27,6	24,2	26,1
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	6,1	6,7	7,2	7,6	7,7
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,3	1,3	1,3	1,5	1,5
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	17,0	22,5	19,6	15,7	17,5
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	104,8	104,48	104,6	104,34	104,34
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	481,64	549,84	540,43	528,31	559,93

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

Pozitivní výsledky zemědělství za rok 2019 podporují i podílové ukazatele SZÚ (tab. T10.1/02) vztažené k celkové produkci zemědělského odvětví (PZO), ale i přes tuto skutečnost jsou rozdíly oproti roku 2018 velmi malé.

V meziročním porovnání došlo v roce 2019 k velmi nepatrnému snížení nákladové náročnosti zemědělství na produkci (podíl MSP/PZO) z 68,1 % na 68 %, dále k velmi mírnému zvýšení podílu hrubé přidané hodnoty na produkci (podíl HPH/PZO) o 0,1 p. b., k růstu podílu čisté předané hodnoty na produkci (podíl ČPH/PZO) o 0,5 p. b. a konečně k růstu podílu důchodu z faktorů na produkci (podíl DU1/PZO) o 1,0 p. b. Podíl podpor na důchodu z faktorů (podíl DOT/DU1) meziročně poklesl o 0,4 p. b., což dokazuje stagnaci, či lehký nárůst intenzity, resp. efektivnosti produkce oproti roku 2018.

V pětiletém srovnání rovněž vychází rok 2019 průměrně. Podíl mezispotřeby na produkci, podíly HPH a ČPH jsou lehce pod průměrem let 2015-2018, což výrazně ovlivňují velmi příznivé hodnoty z let 2016 a 2017. Z tabulky je taktéž patrné, že po nepříznivém roce 2018 se české zemědělství opět pomalu dostává na své průměrné hodnoty z předchozích let.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018 ¹⁾	2019 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	58,21	60,03	55,42	55,84	56,48
Podíl živočišné produkce na PZO	36,14	34,22	38,42	38,09	37,66
Podíl mezispotřeby na PZO	69,79	65,64	67,06	68,10	68,00
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	30,21	34,36	32,94	31,90	32,00
Podíl odpisů na PZO	13,15	13,30	13,99	14,65	14,23
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	17,06	21,06	18,95	17,25	17,77
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	20,81	20,64	21,59	22,81	23,02
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	23,20	23,07	24,17	24,26	24,73
Podíl důchodu z faktorů na PZO	39,28	43,20	42,23	40,63	41,65
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	59,07	53,39	57,23	59,72	59,36

1) Semidefinitivní údaje.

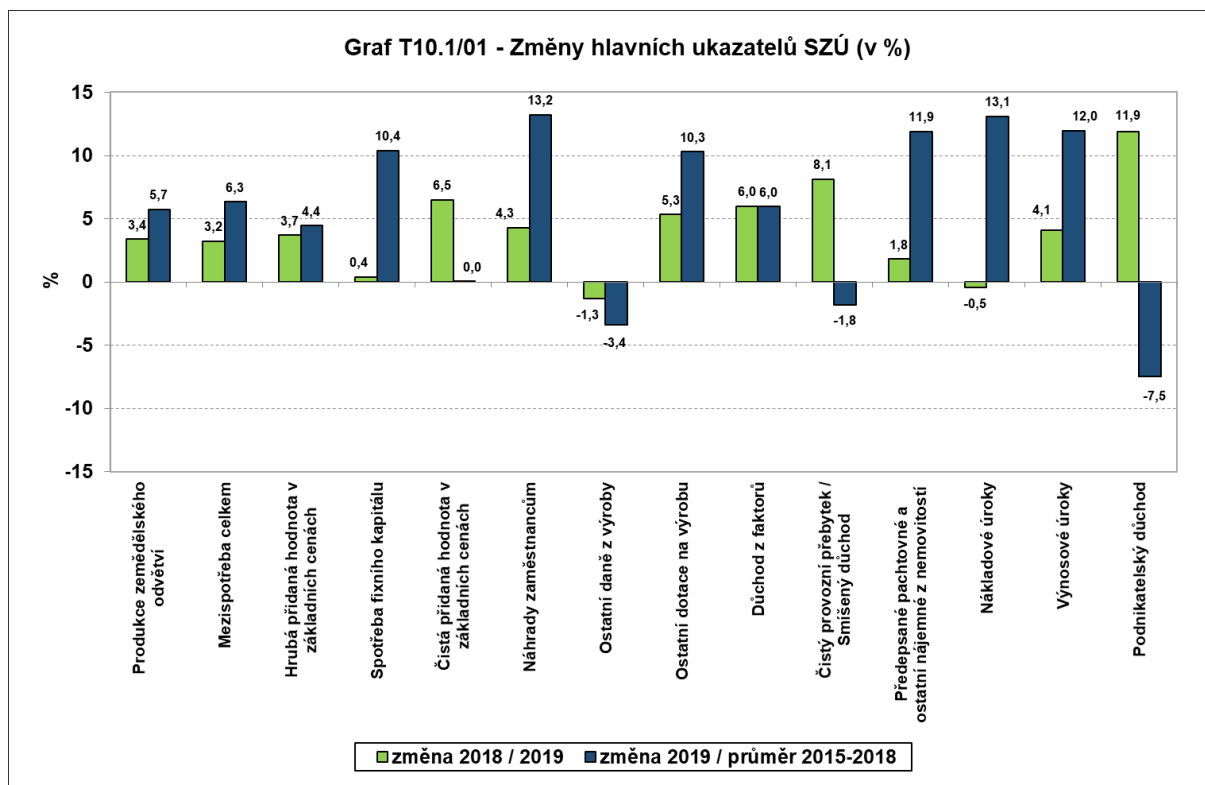
2) Předběžné údaje.

Pramen: výpočty ÚZEI

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

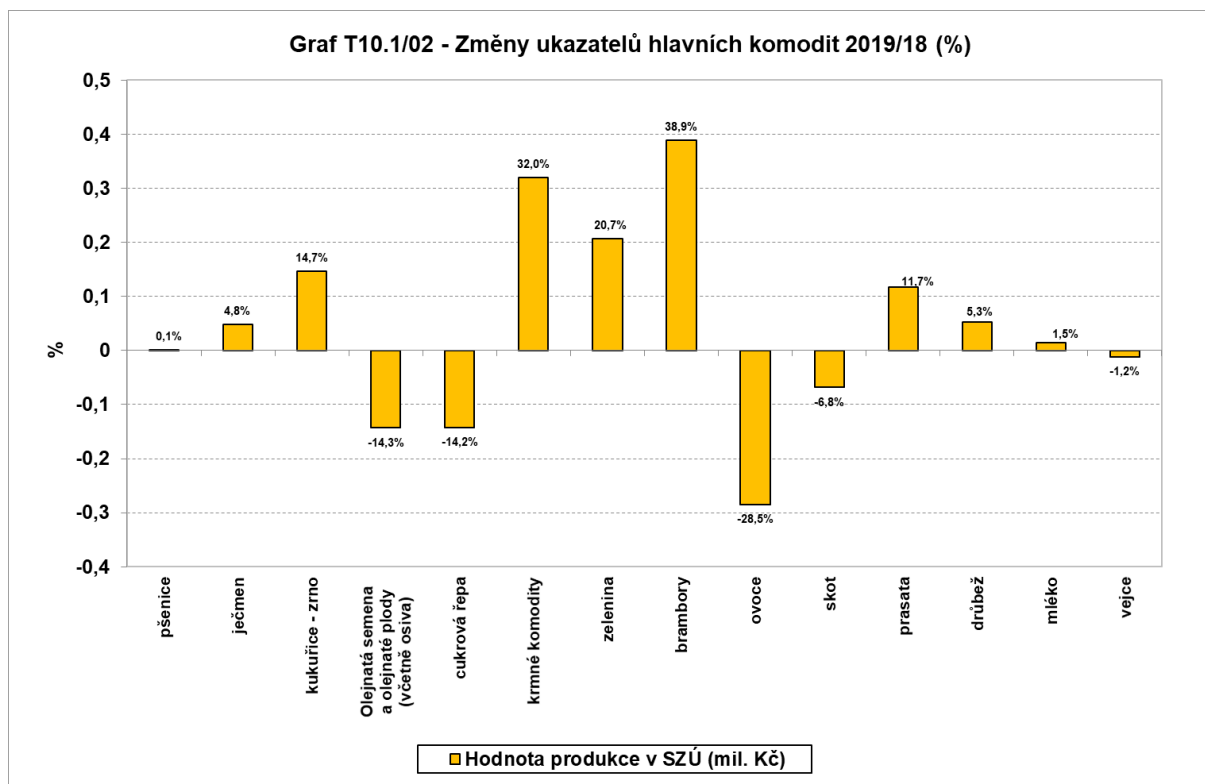
Príslušné změny ekonomických výsledků odvětví zemědělství za období 2018/2019 názorně ilustrují i přiložené grafy T10.1/01 a T10.1/02.

Z grafu T10.1/02 je patrné, jak k celkovým změnám produkce zemědělství v hodnotovém vyjádření přispěly změny jednotlivých zemědělských komodit.

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: O. Chaloupka (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Kapitola obsahuje hodnocení celopodnikových ekonomických výsledků zemědělských podniků tříděných podle ekonomické velikosti, výrobního zaměření a oblastí ANC. Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků vycházejí z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2017 a 2018. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat standardního výstupu FADN EU¹⁶⁷. Systém vážení vychází z výsledků strukturálního šetření zemědělství Agrocensus 2016, které provádí ČSÚ. Kromě definitivních výsledků za roky 2017 a 2018 jsou prezentovány také odhady roku 2019¹⁶⁸.

167 Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje pouze jejich zemědělskou činnost včetně lesnické výroby a agroturistiky. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziproduktu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti.

168 Odhady jsou uvedeny za kategorie podniků podle výrobního zaměření, ekonomické velikosti a LFA/ANC a jsou zpracovány pomocí matematického modelu se zadáním aktuálně známých proměnných k březnu 2020. Za účelem odhadu ekonomických ukazatelů byla databáze FADN přepočtena pomocí složených indexů, které zohledňují předpokládaný cenový a množství vývoj u jednotlivých komodit a nákladových položek. Ve výpočtu se dále uvažuje s dopočtem dotací na základě aktuálních informací v době výpočtu

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU)¹⁶⁹.

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v příl. tab. 10.2/01-03. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tyto kategorie podniků jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/02 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Hospodářské výsledky zemědělských podniků meziročně kolísají většinou zejména vlivem vývoje cen zemědělských výrobců a v rostlinné výrobě navíc vlivem výkyvů výnosů plodin. V roce 2019 došlo v porovnání s rokem 2018 k nárůstu cen zemědělských výrobců obilovin (o 6,4 %), průmyslových plodin (o 1,7 %), brambor (o 37,3 %), ovoce (o 12,2 %) a zeleniny a zahradnických produktů (o 6,8 %). K příznivému ekonomickému vývoji rostlinné výroby přispěly i meziročně vyšší výnosy obilovin (o 8,6 %) a brambor (o 6,7 %), snížily se naopak výnosy olejnin (o 11,1 %).

Ceny zemědělských výrobců v živočišné výrobě byly v roce 2019 meziročně vyšší o 3,9 %. Příznivě působil cenový vývoj v sektoru výroby mléka (nárůst o 2,7 %), prasat a selat (o 16,2 %) a drůbeže (o 2,2 %). Klesly ceny skotu (o 2,7 %) a vajec (o 6,6 %). V živočišné výrobě současně došlo v roce 2019 k nárůstu výroby jatečného skotu (o 1,8 %) a jatečné drůbeže (o 2,3 %), zatímco průměrná roční doживost a výroba jatečných prasat stagnovaly.

Na výrobní náklady měly vliv ceny výrobků a služeb vstupujících do zemědělství, které se v roce 2019 meziročně zvýšily o 3 % zejména vlivem zvýšení cen umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 7,3 %), osiv a sadby (o 3,5 %), krmiv (o 3 %), chemických prostředků a pesticidů (o 2,7 %) a energií a maziv (o 1,8 %).

Provozní dotace a podpory jsou pro rok 2019 odhadovány na nižší úrovni. Odhad provozních podpor vychází z aktuálně zjištěných informací o alokaci prostředků v roce 2019, přičemž výpočet celkové částky se opírá o metodiku FADN. V tomto odhadu nejsou zahrnuty mimořádné podpory, a to ani doplatek za zmírnění škod způsobených suchem v roce 2018 (tržní

s použitím sazeb stanovených pro rok 2019 a naturálních hodnot (ha, DJ) roku 2018. Meziroční změny jsou zpracovány na základě vstupních informací z ČSÚ, MZe, SZIF, ÚZEI a FADN.

169 ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2000 hodin práce za rok. Tento ukazatel je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků a umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

plodiny), ani mimořádné dotace zmírnění škod způsobených suchem v roce 2019 a kompenzace škod způsobených přemnožením hrabošů v roce 2019.

Celkově je odhad hospodářských výsledků za rok 2019 pozitivní. Pro rok 2019 je odhadován celkový meziroční nárůst ČPH/AWU o 5,5 % na 675,8 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Významnou měrou se na zlepšení podílely příznivé ceny většiny rostlinných komodit, vyšší ceny prasat, drůbeže a mléka a vyšší výnosy obilovin.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu FADN EU za období 2017–2019

10.2.2.1 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Jako hlavní výrobní zaměření pro analýzu vývoje ekonomické situace podniků jsou vybrány následující hlavní typy: polní výroba, produkce mléka, chov skotu, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci, smíšená výroba, chov prasat a drůbeže.

Výrobní zaměření do určité míry umožňuje vyhodnotit i regionální pohled na vývoj hospodaření zemědělských podniků. Podniky se specializovanou polní výrobou reprezentují produkčně intenzivní oblasti, zatímco podniky s převažujícím chovem skotu, ovcí a koz reprezentují spíše extenzivní hospodářství v horských oblastech ANC. Vzhledem k dostatečně robustní datové základně bylo možné provést odhady za rok 2019 pro všechna hlavní výrobní zaměření kromě chovů specializovaných na chov prasat a drůbeže. V ČR je však, na rozdíl od hlavních producentů vepřového masa v Evropě, značná část stavů prasat ve smíšených chovech s rostlinnou a živočišnou výrobou.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik **v polní výrobě** v roce 2018 činila 192,4 ha, u podniků právnických osob byla 829,1 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 81,4 ha. Podniky polní výroby celorepublikově tvoří 36,8 % všech subjektů s celkovým podílem 36,7 % zemědělské půdy. Nejvíce podniků (celkem 52,1 %) se vyskytuje ve skupině střední ekonomické velikosti. Pouze 31,2 % podniků hospodář v oblastech s přírodními omezeními (ANC). Většina podniků výrobního zaměření polní výroba (68,8 %) se nachází mimo tyto oblasti.

V období 2017–18 se výměra z. p. v rámci celého výrobního zaměření nezměnila, přičemž ale došlo k poklesu průměrné výměry u podniků fyzických osob a nárůstu výměry u podniků právnických osob. Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému snížení AWU/100 ha o 3,6 % na 1,87 pracovníků.

V letech 2017 až 2019 došlo k nárůstu ČPH/AWU. Výraznější zlepšení nastalo v roce 2018 (meziroční nárůst o 16 % na 724 tis. Kč) v důsledku poklesu AWU/100 ha, zvýšení ostatní produkce, zejména produkce zemědělských služeb, a zvýšení provozních dotací a podpor (o 8,9 % na 8 705 Kč/ha). Nárůst provozních dotací a podpor byl způsoben zejména nárůstem

ostatních dotací, které v průměru vzrostly o 34,4 % na hodnotu 2 206 Kč/ha. Jejich nárůst byl nejvíce ovlivněn nově zavedenými dotacemi na zmírnění škod způsobených suchem vyplácených ze zdrojů MZe.

V roce 2019 je odhadován nárůst ČPH/AWU u podniků specializovaných na polní výrobu o 9,3 % v důsledku meziročně vyšších výnosů obilovin a příznivého cenového vývoje většiny rostlinných komodit (odhad nárůstu produkce rostlinné výroby o 8 %).

Zemědělské podniky specializované na **produkci mléka** se na živočišné produkci v ČR podílejí 16,2 %, na hodnotě mléčné produkce 27,1 %, protože většina produkce mléka je zajišťována podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Podniky obhospodařují 7,6 % z celkové výměry zemědělské půdy a vykazují poměrně významný podíl zatravněných ploch (TTP). Většina podniků (88,6 %) hospodařila v oblastech s přírodními omezeními ANC.

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy na podnik v roce 2018 činila 307 ha, u podniků právnických osob byla 943,4 ha, podniky fyzických osob využívaly v průměru 72,6 ha. V období 2017–18 se průměrná výměra podniku v rámci celého výrobního zaměření snížila v průměru o 15,8 % v důsledku poklesu průměrné výměry podniků fyzických i právnických osob. Z hlediska vstupu pracovní síly došlo k průměrnému zvýšení AWU/100 ha o 1,3 % na 3,9 pracovníků. Intenzita chovu přežvýkavců zůstala na úrovni 1 DJ/ha krmných plodin.

V letech 2017 až 2019 ČPH/AWU kolísala. V roce 2018 došlo k poklesu ČPH/AWU o 6,1 % na 602,2 tis. Kč v důsledku poklesu produkce živočišné výroby o 2,3 %. Tento pokles byl ovlivněn snížením počtu DJ o 1,8 %, který převýšil jinak pozitivní efekt vyšších realizačních cen mléka. Dlouhodobě dochází ke zvyšování dojivosti, která však v roce 2018 meziročně stagnovala na úrovni 7 831 l/dojnici/rok. Vyšší dojivost obecně vykazují podniky právnických osob (8 141 l/dojnici/rok) než podniky fyzických osob (6 488 l/dojnici/rok), což je způsobeno intenzivnější produkcí ve velkochovech podniků právnických osob.

Provozní dotace a podpory v roce 2018 vzrostly o 8,9 % na 17 563 Kč/ha a dosáhly opět nejvyšší hodnoty plateb na jednotku plochy ze všech sledovaných výrobních zaměření. Rozhodující skupinou dotací, která způsobila nárůst provozních podpor v roce 2018, byly platby na oblasti s přírodními omezeními (ANC). Tyto dotace, jejichž klasifikace pro zařazování do znevýhodněných oblastí byla pro rok 2018 redefinována, zaznamenaly meziroční nárůst o 81,2 % na hodnotu 2 423 Kč/ha.

V roce 2019 je odhadován nárůst ČPH/AWU u podniků specializovaných na produkci mléka o 7,5 % v důsledku nárůstu cen zemědělských výrobců mléka i zlepšení ekonomiky produkce krmných plodin.

Výrobní zaměření na **chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci** je výrazně extenzivní. Tato kategorie zemědělských podniků se na hodnotě živočišné produkce v ČR podílí 6,6 %. Podniky tohoto výrobního zaměření se zabývají převážně

ekologickým způsobem hospodaření s převahou chovu zvířat na pastvinách horských a podhorských oblastí. V méně příznivých oblastech hospodařilo v rámci výběrového souboru FADN 94,4 % zemědělských podniků s tímto výrobním zaměřením. Většina podniků hospodaří v režimu ekologického zemědělství (71 %). V roce 2018 se 77,4 % podniků v souboru FADN věnovalo chovu masného skotu, 14,7 % podniků se zabývalo chovem menších přežvýkavců, 7,9 % podniků se věnovalo kombinovanému chovu skotu v podobě smíšeného chovu dojníc a krav bez tržní produkce mléka.

Podniky v tomto výrobním zaměření hospodařily v roce 2018 na průměrné výměře 126,6 ha, přičemž rozdíl ve velikosti fyzických a právnických osob není tak výrazný jako u jiných výrobních zaměření – průměrná výměra fyzických osob byla 75,4 ha, průměrná výměra právnických osob byla 570,8 ha. Průměrná intenzita chovu přežvýkavců se meziročně nezměnila a pohybuje se na úrovni 0,5 DJ/ha krmných plodin. Došlo k mírnému nárůstu AWU/100 ha o 1,4 % na 2,12 v důsledku zvýšení vstupu placené pracovní síly.

ČPH/AWU se v roce 2018 meziročně zvýšila o 5,8 % na 516,1 tis. Kč především vlivem vyšší ostatní produkce a vyšších provozních dotací a podpor. Ostatní zemědělská produkce tvoří zhruba pětinový podíl na celkové produkci. Jedná se zejména o prodej zemědělských služeb, které jsou dlouhodobě vyšší u podniků právnických osob. Ve srovnání s předchozím rokem se provozní dotace a podpory v roce 2018 zvýšily o 10 % na hodnotu 15 560 Kč/ha v důsledku dotací na ANC. Dotace na ANC se v roce 2018 podílely na celkových provozních dotacích 19,6 %. V hodnoceném roce jejich hodnota výrazně vzrostla (o 42,5 % na 3 042 Kč/ha). Nárůst byl ovlivněn redefinicí oblastí LFA a nově stanovenou výší dotace. Poprvé byly poskytovány platby na nově vymezené oblasti s přírodními omezeními ANC. Navíc bylo možné čerpat dotace na přechodně podporované oblasti, které byly evidované do roku 2017 jako LFA O (ostatní méně příznivé oblasti) a v následujícím roce nesplnily nově schválené podmínky pro zařazení do ANC.

V roce 2019 se odhaduje meziroční stagnace ČPH/AWU. Vyšší celková produkce je vyrovnána vyšší výrobní spotřebou a nižšími provozními dotacemi a podporami než v roce 2018.

Zemědělské podniky se **smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou** tvoří velmi významný objem zemědělské produkce v ČR. V roce 2018 obhospodařovaly 39,5 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v ČR a na celkové produkci se podílely 44 %, respektive polovinou na produkci živočišné výroby. Více než polovina podniků v souboru FADN (65,5 %) hospodaří v méně příznivých oblastech a s pouze okrajovým zastoupením ekologických provozů (7,5 %).

Průměrná výměra využívané zemědělské půdy je největší ze všech sledovaných výrobních zaměření – 336,4 ha na podnik (2018). Mezi podniky fyzických a právnických osob však existují výrazné rozdíly v průměrné výměře – soubor podniků smíšené výroby tvoří ze dvou třetin velké podniky právnických osob s průměrnou výměrou 1 504,4 ha/podnik a z jedné

třetiny malé podniky fyzických osob s průměrnou výměrou pouhých 54,2 ha/podnik. K výraznějším strukturálním změnám v letech 2017–2018 nedošlo.

V roce 2018 vzrostla ČPH/AWU u podniků se smíšenou výrobou o 6,3 % na 661,1 tis. Kč. Příčinou byla vyšší hodnota rostlinné produkce (o 3,2 %), vyšší hodnota živočišné produkce (o 1,7 %) a výrazně vyšší provozní dotace a podpory (o 12,4 %) proti roku 2017. V roce 2018 se zemědělci vyrovnávali s působením sucha. Výnosy všech plodin s výjimkou řepky byly negativně ovlivněny nepřízní počasí a nedostatkem srážek. Naopak ceny rostlinných komodit se zvýšily, což se odrazilo v růstu produkce rostlinné výroby. Na zlepšení produkce živočišné výroby se podílely zejména podniky právnických osob. Zlepšení hodnoty živočišné produkce v těchto podnicích bylo způsobeno zvýšením mléčné užitkovosti o 3,0 % na 8 697 l/dojnici/rok při současném nepatrném zvýšení výkupních cen kravského mléka o 0,6 % na 8,62 Kč/l.

Rozhodujícím faktorem, který u podniků se smíšenou výrobou ovlivnil výši provozních dotací a podpor, byly ostatní dotace v průměrné výši 4 858 Kč/ha (35,1 % celkových provozních dotací a podpor). Kromě podpor na obnovitelné zdroje energie jsou zde zahrnuty dobrovolné podpory vázané na produkci, přechodné vnitrostátní podpory, národní podpory (tituly 1. D., 9., 19., 20.) a podpory výjimečného charakteru. Meziročně se zvýšily v průměru o 13,8 %, protože v roce 2018 byly kompenzovány ztráty způsobené nepřízní počasí dotacemi na sucho ze zdrojů MZe. Dále byly v souvislosti s redefinicí oblastí LFA poprvé poskytovány platby na nově vymezené oblasti s přírodními omezeními ANC. Kromě toho bylo možné čerpat dotace na přechodně podporované oblasti. Vlivem těchto změn se v průměru zvýšily dotace ANC (LFA) o 134,1 % z 536 Kč/ha na 1 254 Kč/ha.

Na rok 2019 se odhaduje zvýšení ČPH/AWU o 7,7 % vlivem vyšší produkce rostlinné i živočišné výroby, jejíž tempo růstu převýšilo nárůst výrobní spotřeby.

V produkčně intenzivních podnicích specializovaných na **chov prasat a drůbeže** se ČPH/AWU v roce 2018 meziročně snížila o 38,7 % na 499,8 tis. Kč. Produkce živočišné výroby se snížila o 7 % v důsledku výraznějšího poklesu cen zemědělských výrobců prasat a selat (o 15,8 %) i mírnějšího poklesu cen drůbeže (o 1,3 %) a vajec (o 9,6 %). Výrobní spotřeba se zvýšila o 3,5 % zejména vlivem vyšších nákladů na nakupovaná krmiva. V roce 2019 je odhadováno zlepšení ekonomických výsledků specializovaných chovů prasat a drůbeže v návaznosti na výrazně příznivější CZV prasat a selat (o 16,2 %) a drůbeže (o 2,2 %).

10.2.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle méně příznivých oblastí

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k méně příznivým oblastem. Podniky jsou klasifikovány podle převažující výměry využívané zemědělské půdy v dané kategorii méně příznivých oblastí ANC.

Podniky působící převážně v **horských oblastech** hospodařily v roce 2018 na průměrné výměře 184,41 ha využívané zemědělské půdy, tedy přibližně na stejné průměrné výměře jako

v předchozím roce. Rovněž počet AWU/100 ha (2,53 AWU/100 ha), ani intenzita chovu přežvýkavců (0,6 DJ/ha krmných plodin) se výrazně nezměnily.

Příčinou zvýšení ČPH/AWU o 7,1 % na 588,6 tis. Kč v roce 2018 byly hlavně vyšší provozní dotace a podpory (o 10,9 %), které dosáhly průměrné výše 16 033 Kč/ha. Příčinou zvýšení provozních dotací byla již zmíněná redefinice oblastí LFA na ANC, což bylo podrobněji komentováno u výrobního zaměření na chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci, které v horských oblastech převažuje.

V roce 2019 se očekává ČPH/AWU v horských oblastech ANC o 4,6 % vyšší jako důsledek rychlejšího růstu celkové produkce vůči nákladům na výrobní spotřebu.

Podniky hospodařící v **ostatních méně příznivých oblastech** využívaly v roce 2018 v průměru 202,7 ha zemědělské půdy na podnik (nárůst o 2,4 %). Počet AWU/100 mírně klesl o 2,2 % (2,57 pracovníků), intenzita chovu přežvýkavců se výrazně nezměnila (0,77 DJ/ha krmných plodin).

Příčinou zlepšení ČPH/AWU v roce 2018 o 12,2 % na 621,1 tis. Kč byla vyšší produkce rostlinné výroby (o 8,3 %) v důsledku výrazně vyšších provozních dotací a podpor a příznivějších cen obilovin a vyšších výnosů olejnin. Provozní dotace a podpory se zvýšily o 11,7 % na průměrných 13 171 Kč/ha zejména v důsledku vyšších dotací na ANC a vyšších podpor OZE. Pro rok 2019 odhaduje model v ostatních oblastech ANC nárůst ČPH/AWU o 8,5 % vlivem výrazně vyšší produkce rostlinné výroby a jejího příznivějšího meziročního cenového vývoje.

V **oblastech mimo LFA** výrazně převažuje rostlinná výroba nad živočišnou výrobou. V roce 2018 v těchto oblastech hospodařily podniky na průměrné výměře 192,9 ha (meziročně o 3,9 % méně). Počet AWU/100 ha i ostatní strukturální ukazatele se výrazně nezměnily.

Hlavní příčinou zlepšení ČPH/AWU (o 5 % na 676,6 tis. Kč v roce 2018) byla vyšší hodnota produkce rostlinné výroby, na které se podílely vyšší ceny zemědělských výrobců obilovin a vyšší hektarové výnosy olejnin, které jsou v těchto regionech důležitými komoditami. Produkce živočišné výroby se v roce 2018 zlepšila v důsledku příznivějších cen mléka. Provozní podpory se zvýšily o 5,4 % na průměrných 10 738 Kč/ha v roce 2018. V oblastech mimo ANC jsou provozní dotace tvořeny z poloviny jednotnou platbou na plochu včetně plateb za ozelenění a mladého zemědělce. Nárůst provozních dotací a podpor byl způsoben zejména nárůstem ostatních dotací vlivem nově zavedených dotací na zmírnění škod způsobených suchem.

V roce 2019 se očekává meziroční ČPH/AWU o 3,2 %. V tomto odhadu nejsou zahrnuty mimořádné podpory, a to ani doplatek za zmírnění škod způsobených suchem v roce 2018 (tržní plodiny), ani mimořádné dotace zmírnění škod způsobených suchem v roce 2019 a ani kompenzace škod způsobených přemnožením hrabošů v roce 2019. Lze předpokládat, že oblasti mimo ANC byly zasaženy ve větší míře suchem a škodami způsobenými hrabošem,

kteře budou kompenzovány. Z tohoto důvodu lze očekávat, že u skutečně dosažené hodnoty ČPH/AWU dojde k vyššímu nárůstu hodnoty v oblasti mimo ANC oproti oblastem v ANC.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

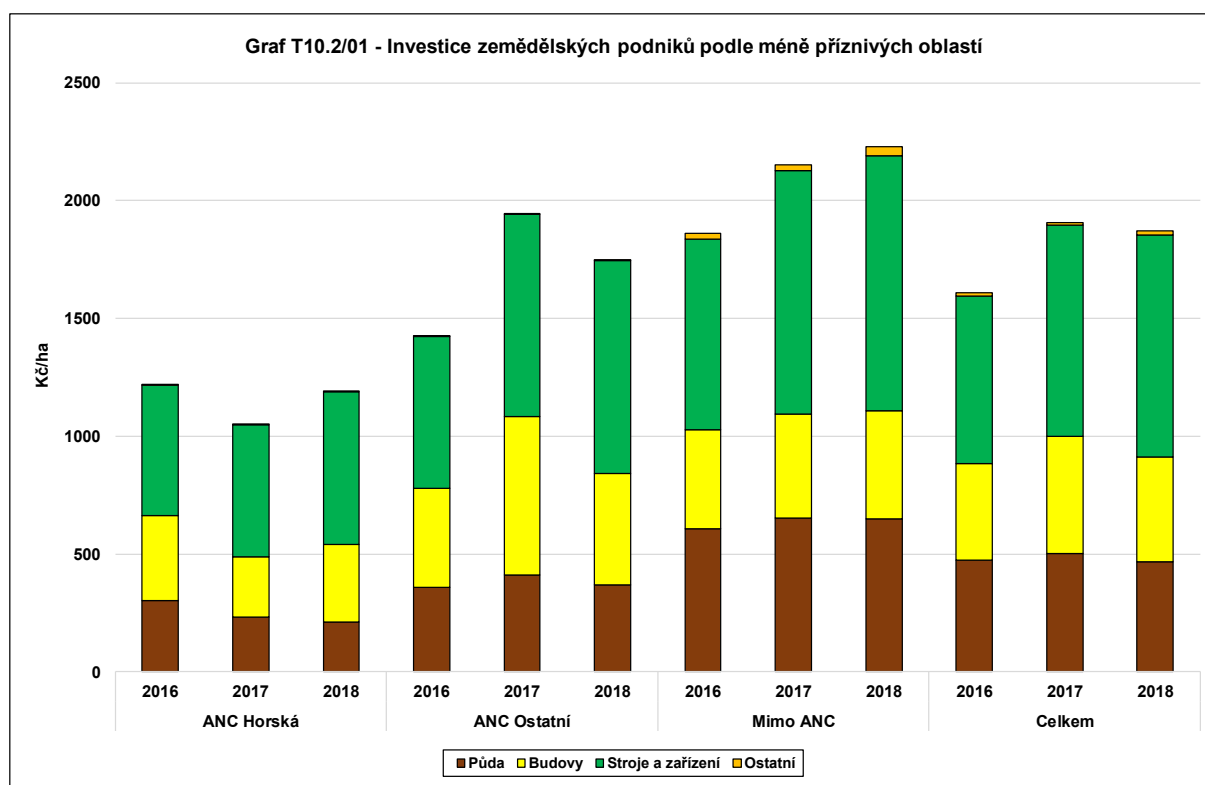
V následujícím přehledu jsou investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv¹⁷⁰. Odhady za rok 2019 Kontaktní pracoviště FADN ČR neprovádí. Data o investicích jsou značně zpožděná, což je patrné i ze statistik ČSÚ.

Objem investic v zemědělství dlouhodobě roste, o čemž svědčí tvorba hrubého fixního kapitálu, nicméně nesleduje meziročně stejný trend. Objemy investic sledují výzvy podávání návrhů investičních projektů z PRV. V čase je patrný trend nárůstu investic do zemědělské půdy, což je v souladu s dlouhodobým poklesem podílu připachtované zemědělské půdy na výměře využívané zemědělské půdy. Jednou z příčin nárůstu investic do zemědělské půdy je státní podpora formou částečného snížení úrokového zatížení komerčních úvěrů určených na nákup nestátní zemědělské půdy poskytovaná PGRLF v rámci programu „Podpora nákupu půdy“, dále podporu nákupu půdy v podobě snížení jistiny úvěru (podpora je poskytována v režimu de minimis) a poskytuje také úvěry na pořízení zemědělské půdy v programu „Úvěry na nákup půdy“.

Objem bankovních úvěrů do zemědělství se dlouhodobě zvyšuje. Více využívají bankovní úvěry větší podniky, což vyplývá z vyššího objemu úvěrů na hektar zemědělské půdy a vyšší míry zadluženosti s rostoucí velikostí podniků. Malé podniky jsou do jisté míry omezeny při využívání bankovních úvěrů kvůli své velikosti a nižší finanční stabilitě než velké podniky. Malé podniky proto více využívají finanční služby PGRLF v podobě podpory komerčních úvěrů (snížení úrokových sazeb, garance úvěrů) nebo přímo úvěrů od PGRLF.

Z hlediska vývoje v období 2016–2018 je patrný celkový nárůst objemu investic zejména v oblastech mimo ANC (graf T10.2/01).

170 Odhady za rok 2019 Kontaktní pracoviště FADN ČR neprovádí. Data o investicích jsou značně zpožděná, což je patrné i ze statistik ČSÚ.

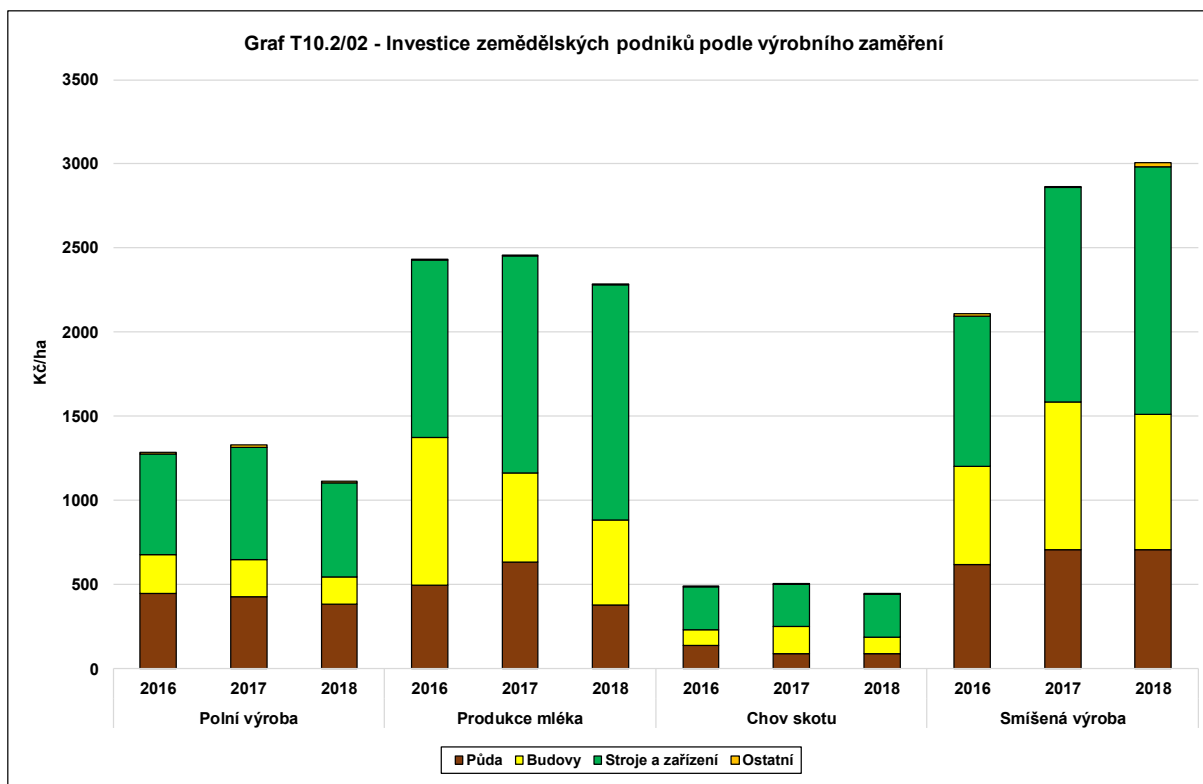
Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky v horských oblastech ANC hospodaří extenzivněji než podniky v produkčně intenzivních oblastech. Tomu odpovídá i objem investic v přepočtu na hektar zemědělské půdy, který je nižší v horských oblastech. Ve sledovaném období se v horských oblastech ANC snižovaly investice do zemědělské půdy, rostly naopak investice do strojů a zařízení. Intenzivní živočišná a rostlinná výroba v produkčně intenzivních oblastech mimo ANC se projevila dynamicky rostoucími investicemi do strojů a zařízení, k čemuž zemědělské podniky využívaly investiční podpory, které v období 2016–2018 rostly.

Z hlediska vývoje v období 2016–2018 v různých kategoriích podniků podle výrobního zaměření (graf T10.2/02) došlo k nárůstu investic zejména ve smíšené výrobě, kde převažují velké zemědělské podniky. Absolutní hodnoty ukazují nejvyšší objem investic v chovu dojníc a ve smíšené výrobě, kdy zemědělské podniky investovaly do modernizace budov, strojů a zařízení včetně tzv. neproduktivních investic do odpadového hospodářství. Dynamický nárůst objemu investic ve smíšené výrobě byl způsoben zejména vyšším objemem investic do strojů a zařízení, kdy podniky hojně využívaly investiční dotace a podpory (u smíšené výroby došlo k nárůstu investičních dotací na hektar z. p. o 72,2 % v období 2017–2018).

Ekonomický vývoj zemědělských podniků v roce 2019, projektové výzvy v rámci PRV a podpory PGRLF naznačují pokračování rostoucí investiční aktivity. Příležitostí může být snížení úrokových sazeb, k čemuž přistoupila Česká národní banka jako jednomu z opatření pro stabilizaci ekonomiky.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z Programu rozvoje venkova a z programů PGRLF (souhrnně kap. 2.1 a 2.3). Realizováno a proplaceno bylo podle údajů poskytnutých Řídícím orgánem PRV celkem 4 008 projektů v opatření 4.1.1, při celkových investičních výdajích 19,4 mld. Kč, z toho 14,8 mld. Kč tvořily způsobilé výdaje, ze kterých byla proplacena dotace 6,6 mld. Kč. Významná část investic a podpor jde do chovu skotu včetně dojnic a do nákupu zemědělských strojů.

T10.2/01 – Směry investičních podpor z operace 4.1.1 PRV 2014+ k 31. 12. 2019

Převažující zaměření investičního projektu	Struktura podle počtu projektů	Struktura podle objemu investičních výdajů (celkových)	Struktura podle objemu investičních výdajů (způsobilých)	Struktura podle výše spolufinancovaných prostředků
Skot (včetně dojnic)	14,5%	34,4%	33,1%	33,7%
Nákup zemědělských strojů	59,9%	19,9%	18,8%	19,2%
Krmiva a steliva	8,2%	8,2%	8,7%	8,9%
Prasata	2,4%	9,7%	10,1%	10,2%
Snižování emisí	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Drůbež	2,2%	9,8%	10,8%	10,3%
Skladování výkalů	1,9%	2,6%	2,6%	2,7%
Foliovníky, skleníky	0,9%	6,1%	6,5%	5,9%
Zelenina a brambory	2,0%	3,1%	2,9%	2,8%
Ovoce	0,5%	1,4%	1,4%	1,3%
Obiloviny a olejnin	1,2%	0,9%	0,8%	0,8%
Sady	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Chmelnice	1,2%	1,7%	1,9%	1,7%
Vinná réva	0,5%	0,3%	0,3%	0,3%
Koně	0,8%	0,4%	0,4%	0,4%
Ovce a kozy	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Ostatní stavby a technologie	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%
Pastevní areály	2,2%	0,3%	0,2%	0,3%
Králíci	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%
Školky	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Protikroupové systémy	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%

Pramen: Ministerstvo zemědělství, Řídící orgán PRV

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

Ekonomická úroveň měřená ČPH/AWU rostla meziročně rychleji v roce 2018 než se odhaduje pro rok 2019. V roce 2018 se ukazatel zvýšil o 7,2 % na 640,3 tis. Kč/AWU, zatímco odhad pro rok 2019 počítá s růstem o 5,5 % na 675,8 tis. Kč/AWU. Příčinou zlepšení v roce 2018 byla zejména vyšší produkce v rostlinné výrobě, daná vyššími cenami obilovin a vyšším výnosem olejnin, a vyšší provozní dotace a podpory. Oproti roku 2017 došlo k nárůstu ostatních dotací o 15,7 % na 3,6 tis. Kč/ha vlivem kompenzací za následky sucha v roce 2017 i v roce 2018. Byly poskytnuty mimořádné dotace na zmírnění škod způsobených suchem z MZe v celkové výši cca 2 mld. Kč. ANC (LFA) dotace vzrostly v souvislosti s redefinicí oblastí o 76,8 % na 1,3 tis. Kč/ha. Nejvyšší průměrné výše provozních dotací a podpor na hektar dosáhly v roce 2018 podniky právnických osob specializované na produkci mléka (18 452 Kč/ha), u nichž je zároveň nejvyšší zastoupení provozů s bioplynovými stanicemi.

Na ČPH/AWU dále příznivě působil jen mírný meziroční nárůst nákladů na výrobní spotřebu v roce 2018 o 1,8 % a snížení počtu AWU/100 ha o 1,3 %. Nepříznivě naopak působily meziročně výrazně ceny nižší prasat a selat, drůbeže a vajec, což způsobilo stagnaci hodnoty živočišné produkce, a v rostlinné výrobě nižší hektarové výnosy obilovin a brambor.

V roce 2018 se ČPH/AWU nejvíce zvýšila u velkých zemědělských podniků (o 18,3 %) s průměrnou výměrou 598 ha, 2 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 0,6 DJ/ha krmných plodin. Příčinou byly příznivé výsledky v rostlinné výrobě a vyšší provozní dotace a podpory. Z hlediska výrobního zaměření došlo k nejrychlejšímu meziročnímu nárůstu ČPH/AWU u podniků se specializovanou polní výrobou (o 16 %) vlivem dotací na zmírnění škod způsobených suchem vyplácených ze zdrojů MZe. Z regionálního pohledu nejrychleji rostla ČPH/AWU v ostatních ANC oblastech (o 12,2 %) v důsledku redefinice LFA na ANC a vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby.

Naopak pokles ČPH/AWU v roce 2018 zaznamenaly malé zemědělské podniky (o 7,7 %) s průměrnou výměrou 27,1 ha na podnik, 5 AWU/100 ha a 0,5 DJ na ha krmných plodin. Příčinou byl pokles celkové produkce, resp. produkce živočišné výroby a ostatní produkce. Podniky specializované na produkci mléka také vykázaly ČPH/AWU v roce 2018 meziročně o 6,1 % nižší vlivem nižší produkce rostlinné i živočišné výroby. V rámci klasifikace ANC došlo k nejméně výraznému zvýšení ČPH/AWU u zemědělských podniků v oblastech mimo ANC (zvýšení o 5 %).

Ve sledovaném období pokračoval růst investiční aktivity zemědělských podniků, podpořený výzvami v rámci PRV, podporami PGRLF a příznivými ekonomickými výsledky sektoru. Dynamický nárůst investiční aktivity byl patrný v podnicích se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou, které jsou reprezentovány ze dvou třetin podniky právnických osob.

Odhady ekonomických výsledků za rok 2019

V roce 2019 se odhadovaný růst ČPH/AWU zpomalil na 5,5 % na 675,8 tis. Kč za soubor podniků bez specializovaných chovů prasat a drůbeže. Příčinou byl pokles provozních dotací a podpor. Nicméně je ještě nutné dopočítat všechny mimořádné podpory vyplácené MZe. V tomto odhadu nejsou zahrnuty mimořádné podpory, a to ani doplatek za zmírnění škod způsobených suchem v roce 2018 (tržní plodiny), ani mimořádné dotace zmírnění škod způsobených suchem v roce 2019 a ani kompenzace škod způsobených přemnožením hrabošů v roce 2019. V roce 2019 je odhadován nejrychlejší nárůst ČPH/AWU u největších podniků (o 8,6 %) a podniků specializovaných na polní výrobu (o 9,3 %) vlivem příznivých cen většiny rostlinných komodit.

K nejvýraznějšímu zlepšení došlo v *největších podnicích* (o 8,6 %) s průměrnou výměrou 1 668,5 ha, 2,61 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 1,03 DJ/ha krmných plodin (2018). Příčinou pozitivních odhadů ČPH/AWU je zejména nárůst produkce rostlinné výroby (o 9,2 %) a živočišné výroby (o 4,1 %). V rostlinné výrobě u největších podniků dominují obiloviny a krmné plodiny, které se souhrnně podílí na výměře využívané zemědělské půdy ze tří čtvrtin. Živočišná výroba je typická intenzivním chovem skotu, chovem prasat a drůbeže ve smíšených hospodářstvích.

ČPH/AWU vzrostla v roce 2019 také u *středně velkých podniků* (o 1,8 %) s průměrnou výměrou 154,6 ha, 2,02 AWU/100 ha a intenzitou chovu přežvýkavců 0,53 DJ/ha krmných plodin (2018). Zlepšení nastalo zejména vlivem vyšší hodnoty produkce rostlinné výroby (o 6 %). Obiloviny a ostatní polní plodiny se na výměře využívané zemědělské půdy podílejí zhruba z poloviny, v živočišné výrobě převažuje chov ostatního skotu (krav) bez tržní produkce mléka.

Meziročně stabilní vývoj ČPH/AWU je pro rok 2019 odhadován ve velkých zemědělských podnicích (-0,5 %). Velké podniky hospodařily na průměrné výměře necelých 600 ha s 2 AWU/100 ha. Struktura výměry využívané zemědělské půdy je obdobná jako u největších zemědělských podniků – přibližně třetina zemědělské půdy je využívána pro produkci krmných plodin, více než 60 % představují obiloviny a ostatní polní plodiny. Živočišná výroba je reprezentována hlavně chovem skotu, chovy ostatních hospodářských zvířat jsou zastoupeny jen okrajově. Odhad hospodářských výsledků za rok 2019 je optimistický v produkci rostlinné výroby (+3 %) i živočišné výroby (+2,7 %), což bylo vyrovnáno poklesem provozních dotací a podpor (o 4,7 %) a nárůstem výrobní spotřeby (o 4,7 %).

Naopak výraznější pokles ČPH/AWU v roce 2019 (o 21,1 %) zaznamenaly malé podniky, které hospodařily na průměrné výměře 27,1 ha, zaměstnávaly 5,08 AWU/100 ha zejména neplacené pracovní síly a intenzita chovu přežvýkavců byla 0,5 DJ/ha krmných plodin (2018). Rostlinnou výrobu tvoří ze dvou třetin výměra krmných plodin, následovaná obilovinami. Pilířem živočišné výroby je chov skotu (krav) bez tržní produkce mléka. Příčinou zhoršení ekonomických výsledků malých podniků je zejména odhadovaný nepříznivý nárůst nákladů na výrobní spotřebu (o 13,4 %), pokles provozních dotací a podpor na hektar z. p. (o 2,7 %) a stagnace produkce živočišné výroby, která se na celkové produkci podílí z jedné pětiny.

I přes pozitivní odhady ekonomického vývoje se v roce 2019 opět prohloubila příjmová disparita mezi malými a největšími podniky. Největší rozdíly mezi malými a velkými zemědělskými podniky lze spatřovat ve výši ČPH na AWU i na hektar, kdy malé podniky dosahují výrazně nižších hodnot než ostatní velikostní kategorie.¹⁷¹

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

V tab. T10.3/01 je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby

¹⁷¹ Jde o účetní pohled na ekonomiku podniků, kdy nejsou uvažovány náklady příležitosti vlastních zdrojů (především půdy a práce).

potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10 a 11 za subjekty všech velikostních kategorií.

**T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)**

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	242 924	258 849	106,6	65 780	67 858	103,2	308 704	326 708	105,8
Výkony	mil. Kč	258 124	274 308	106,3	69 167	70 702	102,2	327 290	345 010	105,4
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	59 315	62 708	105,7	24 637	25 914	105,2	83 952	88 622	105,6
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 160	88 600	99,4	14 742	15 133	102,7	103 902	103 733	99,8
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	5 138	5 022	97,7	48	53	110,4	5 186	5 075	97,9
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	665	708	106,5	1 671	1 712	102,5	808	854	105,7
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 725	2 922	107,2	4 462	4 484	100,5	2 971	3 150	106,0
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 895	3 096	106,9	4 692	4 672	99,6	3 150	3 326	105,6
Osobní náklady	mil. Kč	37 626	40 089	106,5	8 864	9 549	107,7	46 490	49 638	106,8
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	21 689	22 619	104,3	15 774	16 365	103,8	37 463	38 984	104,1
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	243	255	104,9	1 070	1 081	101,0	361	376	104,2
Aktivace	mil. Kč	-4 003	-3 725	93,1	-167	-183	110,0	-4 170	-3 909	93,7
Výkonová spotřeba	mil. Kč	246 101	260 819	106,0	51 035	51 727	101,4	297 137	312 546	105,2

1) Údaje za rok 2018 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2019 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Pozitivní meziroční vývoj Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem byl zaznamenán u ukazatele tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S), který se meziročně zvýšil o 5,8 %. K nárůstu došlo především u Výroby potravinářských výrobků (nárůst o 6,6 %) a v nápojovém průmyslu došlo ke zvýšení o 3,2 %. Růst je zřejmý i u dalšího ukazatele, účetní přidané hodnoty¹⁷², tj. v CZ-NACE 10 o 5,7 % a CZ-NACE 11 o 5,2 %. Vzrostl i celkový objem osobních nákladů¹⁷³ o 6,8 %. Ty výrazněji narostly ve Výrobě nápojů, tj. o 7,7 %. Pozitivní trend je možné sledovat i u dalších ukazatelů, jako jsou výkony či hrubý operační přebytek¹⁷⁴. Ten meziročně vzrostl v CZ-NACE 10 o 4,3 % a u CZ-NACE 11 o 3,8 %. Nicméně stále pokračuje pokles počtu zaměstnanců, a to především ve Výrobě potravinářských výrobků o 0,6 %. Ve Výrobě nápojů naopak došlo k nárůstu o 2,7 %. Podle klíčových ekonomických ukazatelů lze vývoj potravinářského průmyslu vyhodnotit pozitivně vzhledem k růstu většiny hodnocených ekonomických ukazatelů.

172 Účetní přidaná hodnota představuje rozdíl výkonů a výkonové spotřeby. Od ledna 2016 došlo se zavedením nových účetních standardů k přesunu položek změna stavu zásob a aktivace z výnosové části na nákladovou (součást položky výkony).

173 Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

174 Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů¹⁷⁵

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance, výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance dle výrobních oborů¹⁷⁶ (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

Meziroční vývoj jednotlivých výše uvedených ukazatelů je oborově i sektorově diferencovaný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) patří mezi významný obor Výroby potravinářských výrobků z hlediska podílu na tržbách za prodej VV a S (tento podíl v roce 2019 činil 23,9 %). V absolutní hodnotě masný průmysl vykázal nejvyšší tržby v roce 2019. Meziročně u zpracovatelů masa došlo ke zvýšení tržeb (nárůst o 5,5 %) i výkonů (nárůst o 13,2 %). Nicméně byl zaznamenán pokles účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 6,9 %, a to především z důvodu vyšší výkonové spotřeby (nárůst o 12,3 %). Patrný je i pokles hrubého operačního přebytku, jak v absolutní, tak relativní hodnotě o 32,8 %, resp. o 30,8 %, a to z důvodu nárůstu osobních nákladů o 3,9 %. Ukazatele přepočtené na zaměstnance jsou do jisté míry ovlivněny poklesem pracovních sil v oboru.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** meziročně vykázal nárůst tržeb za prodej VV a S v rámci CZ-NACE 10, a to o 4,5 %. Na tržbách za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se obor podílí 3,5 % v důsledku nejnižší absolutní výše tržeb. Pozitivní trend je možné sledovat i u ukazatele účetní přidaná hodnota na zaměstnance, který vzrostl o 11,7 %. Došlo i k nárůstu výkonů na zaměstnance o 4,5 %, hrubého operačního přebytku o 21,2 % při růstu osobních nákladů o 6,0 %.

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) meziročně vykázala pozitivní trendy v hodnocených ukazatelích. Došlo k nárůstu tržeb o 10,7 %, přičemž výrobci rostlinných a živočišných olejů a tuků se podílí na celkových tržbách 5,9 %. Dále byl zaznamenán růst účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 13,5 % a výkonů na zaměstnance o 9,7 %. Vykazovaná účetní přidaná hodnota na zaměstnance patří dlouhodobě mezi nejvyšší hodnoty, tj. 1 250 tis. Kč/zaměstnance. Obor dosáhl nejvyššího meziročního nárůstu hrubého operačního přebytku o 24,6 % při nárůstu osobních nákladů o 6,8 %.

175 CZ-NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, CZ-NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ-NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ-NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ-NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobářských výrobků, CZ-NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ-NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

176 V případě CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů se jedná o důvěryhodné statistické údaje. Veškeré informace jsou uvedeny bez tohoto výrobního oboru, včetně součtových hodnot CZ-NACE 10.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně zaznamenala mírný nárůst tržeb za prodej VV a S o 2,6 %. Objemově obor vykazuje druhé nejvyšší tržby za prodej VV a S a na celkových tržbách za prodej VV a S CZ-NACE 10 se podílí 19,8 %. Došlo k nárůstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 9,9 %, výkonů na zaměstnance o 3,7 % při růstu výkonové spotřeby na zaměstnance o 4,1 %. Hrubý operační přebytek se meziročně rovněž zvýšil (nárůst o 13,7 %), stejně tak i osobní náklady (nárůst o 5,7 %). Tyto nárůsty jsou do jisté míry ovlivněny i meziročním poklesem počtu pracovních sil.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla nejvyššího meziročního nárůstu tržeb za prodej VV a S, tj. o 16,9 %. Na celkových tržbách za VV a S v rámci Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se obor podílí 3,7 %. Došlo i k růstu účetní přidané hodnoty na zaměstnance o 12,8 % i přes nárůst výkonové spotřeby na zaměstnance o 13,6 %. Obor vykázal nejvyšší nárůst osobních nákladů o 13,7 %, přičemž se dařilo zvýšit i hrubý operační přebytek o 21,6 % (jedná se o jeden z nejvyšších meziročních nárůstů mezi obory).

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 12,8 %. Tržby za prodej VV a S meziročně vzrostly o 11,2 %, stejně tak i účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 7,8 %. Hodnocený obor meziročně vykázal nejnižší hodnoty ukazatele účetní přidané hodnoty připadající na zaměstnance, resp. produktivity práce, tj. 578 tis. Kč. Hrubý operační přebytek vzrostl o 7,1 % a osobní náklady o 10,9 %.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)¹⁷⁷ se významně podílí na celkových tržbách za prodej VV a S Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 19,1 %. Meziročně tržby za prodej VV a S vzrostly o 3,5 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 10,6 %, hrubý operační přebytek o 17,8 %. Stejně jako u předchozích oborů lze meziroční vývoj hodnotit jako velmi pozitivní.

Ve Výrobě průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) v rámci tržeb za prodej VV a S došlo k nárůstu o 10,3 %. Výrobní obor se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 11,4 %. Výroba průmyslových krmiv meziročně vykázala nejvyšší účetní přidanou hodnotu přepočtenou na zaměstnance mezi výrobními obory CZ-NACE 10 (1 372 tis. Kč). Dále mírně vzrostl hrubý operační přebytek o 1,5 % a i osobní náklady o 11,4 %.

Souhrnně lze meziroční vývoj ekonomické situace oborů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vyhodnotit jako pozitivní. Ve všech oborech došlo k nárůstu či stabilnímu vývoji tržeb, účetní přidané hodnoty na zaměstnance, hrubého operačního přebytku v absolutní i relativní výši. Vyjma masného průmyslu, kde meziročně klesla účetní přidaná

¹⁷⁷ Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

hodnota i hrubý operační přebytek. Celkově v CZ-NACE 10 se tržby zvýšily o 6,4 %, účetní přidaná hodnota na zaměstnance vzrostla o 5,3 % a hrubý operační přebytek na zaměstnance o 2,5 %. Tempo růstu tržeb v nápojovém průmyslu (CZ-NACE 11) byla pomalejší než ve Výrobě potravinářských výrobků, tj. 2,5 %. Hrubý operační přebytek rostl rychleji, tj. o 3,5 %, při přepočtu na zaměstnance se jedná o shodný vývoj jako u potravinářské výroby (2,5 %). Osobní náklady rostly rychleji v CZ-NACE 10 (o 7,3 %) než v CZ-NACE 11 (6,6 %).

Meziročně se nejlépe dařilo zlepšit ekonomickou pozici výrobcům tuků a olejů, a to díky vysokému nárůstu přidané hodnoty na zaměstnance, hrubého operačního přebytku v absolutní hodnotě i při přepočtu na pracovníka. Dále pak zpracovatelům ovoce a zeleniny ze stejných důvodů. Nejmenší dynamika nárůstu hodnocených ukazatelů je patrná u masného průmyslu, a to z důvodu poklesu přidané hodnoty na pracovníka, hrubého operačního přebytku obecně i při přepočtu na pracovníka a výrobců krmiv ze stejných důvodů.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index
10.1	47 034	49 598	105,5	651	606	93,1	2 795	3 163	113,2	2 489	2 795	112,3
10.3	6 885	7 194	104,5	710	793	111,7	2 673	2 794	104,5	2 069	2 078	100,4
10.4	11 127	12 323	110,7	1 101	1 250	113,5	14 652	16 077	109,7	13 768	14 946	108,6
10.5	40 008	41 037	102,6	770	846	109,9	5 147	5 337	103,7	4 445	4 628	104,1
10.6	6 540	7 648	116,9	891	1 005	112,8	3 097	3 433	110,8	2 433	2 764	113,6
10.7	23 841	26 520	111,2	536	578	107,8	1 186	1 354	114,2	825	898	108,8
10.8	38 222	39 549	103,5	905	1 001	110,6	3 217	3 364	104,6	2 667	2 664	99,9
10.9	21 480	23 699	110,3	1 374	1 372	99,9	5 665	5 959	105,2	4 770	4 951	103,8
10	195 137	207 569	106,4	736	775	105,3	2 989	3 230	108,1	2 509	2 661	106,1
11	58 821	60 282	102,5	2 075	2 149	103,6	5 391	5 531	102,6	3 648	3 608	98,9

1) Údaje za rok 2018 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2019 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index
10.1	3 821	2 568	67,2	237	164	69,2	6 669	6 932	103,9
10.3	684	829	121,2	266	322	121,1	1 145	1 214	106,0
10.4	378	471	124,6	499	615	123,2	456	487	106,8
10.5	2 041	2 320	113,7	262	302	115,3	3 962	4 188	105,7
10.6	857	1 042	121,6	400	468	117,0	1 052	1 196	113,7
10.7	2 797	2 996	107,1	145	153	105,5	7 503	8 324	110,9
10.8	4 312	5 081	117,8	366	432	118,0	6 357	6 683	105,1
10.9	2 817	2 859	101,5	752	719	95,6	2 331	2 596	111,4
10	17 707	18 166	102,6	276	283	102,5	29 473	31 621	107,3
11	14 903	15 423	103,5	1 380	1 415	102,5	7 500	7 998	106,6

1) Údaje za rok 2018 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2019 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmyslu celkem uvádí tab. T10.3/04. Vývoj zaměstnanosti podle oborů včetně vývoje průměrných mezd je uveden v tab. T10.3/05.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců¹⁷⁸ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 0 a více pracovníky meziročně velmi mírně poklesl o 0,2 %. Počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se meziročně snížil o 0,6 %, ve Výrobě nápojů CZ-NACE 11 došlo k nárůstu počtu zaměstnanců o 2,7 %.

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	89 160	88 600	99,4	14 742	15 133	102,7	103 901	103 734	99,8
Prům. mzda	Kč	24 855	26 717	107,5	35 425	36 810	103,9	26 355	28 189	107,0

1) Údaje za rok 2018 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2019 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Nágová (ÚZEI)

Průměrné mzdy¹⁷⁹ se meziročně zvýšily o 7,0 % při vyšším nárůstu ve Výrobě potravinářských výrobků o 7,5 % (tj. o 1 861 Kč) než ve Výrobě nápojů, tj. o 3,9 % (o 1 384 Kč). Vyšší průměrnou mzdu vykazuje Výroba nápojů (36 810 Kč) než Výroba potravinářských výrobků (26 717 Kč).

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/05) se Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10, který činí 19 587 osob. Na celkovém počtu zaměstnanců v potravinářství se podílí 30,5 %. Pozitivně lze hodnotit meziroční nárůst zaměstnanců v oboru o 1,9 %.

S celkovým počtem 15 680 pracovníků v roce 2019 zaujímá Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) druhé místo (tj. podíl 24,4 % na celkovém počtu zaměstnanců CZ-NACE 10) s nejvyšším meziročním poklesem o 2,7 % (v absolutní výši se jedná o pokles o 438 osob).

Třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob, představuje Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8), kde pracuje 18,3 % osob se stabilním meziročním vývojem.

178 Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

179 Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

Nejmenší podíl tradičně patří Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,2 % na celkovém počtu zaměstnaných v potravinářském průmyslu.

Meziročně došlo k největšímu poklesu osob v již zmiňovaném masném průmyslu (tj. o 2,7 %). Dále pak v mlékárenském průmyslu (o 1,3 %, což činí absolutní pokles o 105 osob).

V ostatních oborech meziročně došlo k nárůstu či stabilním vývoji počtu zaměstnaných osob. Nejvyšší nárůst je patrný ve výrobě mlýnských a škrobářských výrobků o 4,1 % a výrobě krmiv o 6,1 %. Celkově ve výrobě potravinářských výrobků byl zaznamenán stabilní vývoj v počtu zaměstnaných osob oproti předchozímu roku.

Meziročně došlo k nárůstu průměrných mezd v CZ-NACE 10 o 7,5 % a v CZ-NACE 11 o 4,2 %. Ve všech výrobních oborech byl zaznamenán růst. Nejvíce mzdy meziročně vzrostly u oboru CZ-NACE 10.6 a 10.7.

T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů a Výroby nápojů u Výroby potravinářských výrobků

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	meziroční index
10.1	16 118	15 680	97,3	24 650	26 275	106,6
10.3	2 575	2 575	100,0	26 692	28 187	105,6
10.4	758	767	101,2	34 773	37 576	108,1
10.5	7 795	7 690	98,7	29 594	31 572	106,7
10.6	2 140	2 228	104,1	29 618	32 657	110,3
10.7	19 226	19 587	101,9	22 818	25 230	110,6
10.8	11 786	11 757	99,8	32 118	33 952	105,7
10.9	3 747	3 977	106,1	36 870	38 729	105,0
10	64 145	64 261	100,2	27 155	29 198	107,5
11	10 799	10 900	100,9	40 973	42 676	104,2

1) Údaje za rok 2018 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2019 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

V souhrnu meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. Byl zaznamenán růst či stabilní vývoj všech hodnocených ukazatelů u většiny hodnocených ukazatelů. Avšak v nosném oboru (masném průmyslu) došlo k poklesu některých ukazatelů (přidané hodnoty na zaměstnance, hrubém operačním přebytku, a i počtu pracovních sil). Přetrvává však nižší mzda, i když se meziročně zvýšila, a relativně nízká produktivita práce (při komparaci s Výrobou potravinářských výrobků jako celku). Vývoj u nejvýznamnějšího zaměstnavatele v rámci Výroby potravinářských výrobků, tj. Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, lze hodnotit velmi pozitivně. Meziročně se dařilo zvýšit tržby i produktivita práce, hrubý operační přebytek a došlo i k nárůstu počtu pracovníků. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce v rámci Výroby potravinářských výrobků.

Při vyhodnocení meziročního vývoje Výroby potravinářských výrobků a nápojů v kontextu zpracovatelského průmyslu počet pracovníků zůstal na stabilní úrovni. Větší růstovou dynamiku zaznamenala potravinářská výroba u tržeb za vlastní výrobky a služby, účetní přidané hodnoty i průměrných mezd. Mzdy v potravinářském průmyslu byly ale nižší, než je průměr zpracovatelského průmyslu (31 153 Kč, resp. 35 183 Kč), stejně tak jako produktivita práce (974 tis. Kč/pracovníka, resp. 1 019 tis. Kč/pracovníka).

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2018–2019¹⁸⁰ podle sektorů a druhů výdajů je uvedena v tab. T11/01 a podrobněji také podle hlavních institucí v příl. tab. 11/01. Celkové výdaje se v roce 2019 meziročně zvýšily z 65,6 mld. Kč na (v rozpočtovém období 2014–20 rekordních) 69,7 mld. Kč, tj. o 6,25 %. K tomuto zvýšení přispěly všechny sektory¹⁸¹, z objemového hlediska zejména potravinářství (zvýšení o 9,8 %) a tzv. obecné služby¹⁸² (zvýšení o 12,2 %). Z celkových výdajů se podpory pouze a přímo zemědělským podnikům zvýšily výrazně ze 48,3 mld. Kč na 50,5 mld. Kč, tj. o 4,5 %. Z celkových evidovaných výdajů činil podíl podpor zemědělským podnikům kolem 72 %. Podíl podpor obecných služeb, které by měly nejvíce podporovat dlouhodobý rozvoj agrárního sektoru při nejmenší deformaci tržních vztahů, dosáhl téměř 20 %.

180 Pro rok 2019 jde o předběžné údaje s předpokladem k 30. 6. 2020.

181 Pokud jde o výdaje do jiných sektorů než zemědělství a potravinářství, jedná se pouze o výdaje z Programů rozvoje venkova, resp. z Operačních programů rybářství.

182 Veřejné výdaje na obecné služby představují výdaje, které nejsou alokovány přímo jednotlivým podnikům. Jde např. o výdaje do zemědělského školství, výzkum, poradenství, kontrolní činnosti rezortu, apod.

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle sektorů/druhů výdajů (mil. Kč)

Druh výdaje	2018	2019 ^p	Meziroční index
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	65 595	69 694	106,25
- zemědělské podniky	48 284	50 473	104,53
- potravinářství	1 161	1 275	109,84
- lesnictví¹⁾	332	345	103,74
- vodní hospodářství a rybářství¹⁾	2 393	2 483	103,75
- venkov¹⁾	363	457	126,01
- spotřebitelé	711	800	112,42
- obecné služby²⁾	12 350	13 861	112,23
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	73,61	72,42	-1,19
- potravinářství	1,77	1,83	0,06
- lesnictví	0,51	0,49	-0,01
- vodní hospodářství a rybářství	3,65	3,56	-0,09
- venkov	0,55	0,66	0,10
- spotřebitelé	1,08	1,15	0,06
- obecné služby	18,83	19,89	1,06

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

1) Výdaje do uvedených sektorů z PRV, resp. OP Rybářství.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Největší podíl podpor připadl v roce 2019 na přímé platby (32,9 %) a v důsledku nárůstu podpor obecných služeb také na ostatní (národní) výdaje (34,2 %). Podíl výdajů ze zdrojů EU se meziročně mírně zvýšil na 49 %.

V podporách alokovaných přímo jednotlivým zemědělským podnikům pokračuje v obou sledovaných letech výrazná orientace politiky především na podporu příjmů a produkce (76 % podpor). Investiční podpory se podílely pouze zhruba 11 % a tzv. nekomoditní podpory (především v podobě „čistých“ environmentálních plateb) 12–13 %. Významnou součástí podpor příjmů představují provozní podpory bioplynovým stanicím, které se pohybují na úrovni 5,4 mld. Kč ročně. Podíl podpor spojených s produkcí na celkových podporách se meziročně zvýšil z 13,5 % na 18,4 %.

Zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami ANC a ostatními provozními podporami orientována výrazně na podporu příjmů podniků a na zachování či dokonce zvýšení produkce u tzv. citlivých komodit. Tato tendence je v obou sledovaných rocích navíc zdůrazněna mimořádnými národními kompenzacemi za výkyvy vnějších podmínek, zejména počasí.

Provozní podpory se nadále významně a v rámci EU nadprůměrně podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství (kolem 60 %), resp. na celkové produkci (24–25 %). V přepočtu na jeden ha z. p. evidované v LPIS podpory podnikům v roce 2019 přesáhly 14 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) převyšují 500 tis. Kč. Prakticky žádná kategorie zemědělských podniků by nebyla bez dané výše podpor dlouhodoběji ekonomicky trvale udržitelná a na jednotném trhu EU konkurenceschopná. Totéž platí o odvětví jako celku.

Z kap. 10 na bázi údajů FADN navíc vyplývá, že podpory nesnižují rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi podniků, zejména mezi velkými a nejmenšími podniky, mezi podniky orientovanými převážně na polní výrobu a ostatními podniky či mezi podniky v lepších a horších přírodních podmínkách (ANC).

Z údajů LPIS dále vyplývá, že důsledku extrémní duální struktury českého zemědělství 20 % největších podniků dlouhodobě spotřebovává kolem 90 % všech podpor, resp. 1 % podniků nad 2 000 ha spotřebovává přes 25 % podpor Pilíře 1. Dalším problémem do budoucnosti je relativně vysoký podíl podpor z národních zdrojů, které dosahují 20 % veškerých podpor, resp. téměř 30 % při zohlednění spolufinancování Pilíře 2. Novým fenoménem posledních let je významný podíl podpor OZE (BPS) v národních podporách, které u některých kategorií podniků (např. u podniků 1 000–2 000 ha s produkcí mléka mimo oblasti LFA) představují částku přes 9 tis. Kč/ha z. p.

Přes uplatňování opatření DZES, opatření v rámci ozelenění přímých plateb a vyšší účast podniků v agroenvironmentálních programech, pokračují i v roce 2019 problémy zejména s erozí půd a vodním režimem krajiny. Nadále dochází každoročně v důsledku vodní i větrné eroze ke značným ztrátám ornice, a nepřestává zhutňování půdy těžkou mechanizací apod. V souvislosti s probíhající klimatickou změnou a dopady sucha se stále více zvyrazňují nedostatky v péči o vodní režim zemědělské půdy. Pozitivním dopadem podporovaných investičních aktivit je jejich zaměření na zlepšování odpadového hospodářství, snižování emisí skleníkových plynů a snižování nároků na potřebu lidské práce.

Příjmy na placeného i neplaceného pracovníka v zemědělství jsou zejména v důsledku vysokých provozních podpor v porovnání s průměrem národního hospodářství relativně vysoké, avšak nejsou dostatečně promítnuty do podmínek na agrárním trhu práce. Jde zejména o mzdy v zemědělství, které zůstávají zhruba na 80% paritě v rámci národního hospodářství, a do vytváření pracovních příležitostí v zemědělství. Pozitivní změny v tomto směru zatím nepřinášejí ani vyšší úroveň podpor vázaných na produkci tzv. citlivých komodit, ani podobně zaměřené národní podpory. Celkový počet pracovníků v odvětví trvale klesá i přes jejich zvýšenou potřebu v pracovně a sezónně náročnějších komoditách.

P1 PŘIPRAVOVANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY V ROCE 2019

V roce 2019 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 12. prosince 2018 č. 830 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2019. MZe předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů v oblasti resortu zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2019 patří zejména:

- návrh novely zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání

(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2020),

- návrh novely zákona č. 254/2001 Sb., o vodách
(pozn. spolupráce s MŽP, předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 3. čtvrtletí 2020),
- návrh novely zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství
(pozn. předpokládaný termín nabytí účinnosti – 4. čtvrtletí 2020).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2019 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (zejména návrhy vyhlášek).

V roce 2019 bylo ve Sbírce zákonů publikováno 38 právních předpisů, jejichž zpracovatelem a předkladatelem do legislativního procesu bylo MZe (7 zákonů, 12 nařízení vlády a 19 vyhlášek). Ve Sbírce zákonů bylo v roce 2019 publikováno za ČR celkem 374 právních předpisů, MZe se tak podílelo na 10,2 % všech českých právních předpisů.

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2017

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetových stránkách EK (<http://ec.europa.eu/agriculture/rica/>).

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příloze tab. P2/01 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu převážné většiny ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků¹⁸³. Standardní výstup FADN obsahuje

¹⁸³ Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (ha, DJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU¹⁸⁴ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU¹⁸⁵.

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky jsou za jednotlivé země zjištěny prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož regionu, výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobné skupiny v příslušném členském státě. Výsledné hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou vynásobeny nápočtovým koeficientem, čímž jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech zemědělských podniků reprezentovaných sítí FADN daného regionu, vznikne výsledek za průměrný podnik. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace), regionu a velikostní třídy zemědělského podniku tak, jak jsou zjištěny Strukturálním šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. € (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 17 510 podniků, které celkově obhospodařují přes 3 500 tis. ha z. p. Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny hodnoty ukazatelů přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

184 AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

185 FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)		
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)			
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)				
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)					
			Odpisy (Depreciation)	Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)	
			Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)	
			Vyplacené mzdy (Wages)	Vyplacené pachtovné (Rent)	Nákladové úroky (Interest)		

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.2/01	–	Přímé platby v roce 2018 a předpoklad čerpání podpor v roce 2019
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2017
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2016
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
8.2/01	–	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	–	Porážky hospodářských zvířat
10.1/01	–	SZÚ – Celková produkce v základních cenách
10.1/02	–	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2017 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2013	1,88	0,79	0,015	2,22
2014	1,98	0,75	0,016	2,24
2015	1,75	0,71	0,015	2,17
2016	1,69	0,60	0,015	2,26
2017	1,71	0,57	0,011	2,25
2018	1,65	0,53	0,012	2,24
2019	1,60	0,48	0,012	2,19
Stálé ceny roku 2010				
2013	1,08	0,63	0,015	2,19
2014	1,18	0,58	0,013	2,15
2015	1,19	0,59	0,012	2,14
2016	1,22	0,57	0,011	2,23
2017	1,11	0,57	0,009	2,36
2018	1,08	0,66	0,011	2,34
2019	1,02	0,74	0,011	2,29

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	427	397	535	481	608	126,4
Daň z příjmu právnických osob	4 498	3 173	3 083	3 092	2 397	77,5
Daň z příjmu FO a PO celkem	4 925	3 570	3 618	3 572	3 005	84,1
Daň z nemovitostí	1 205	1 144	1 153	1 162	1 133	97,5
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet ¹⁾)	-1 434	-3 522	-3 137	-3 252	-3 784	116,4
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu ²⁾	-1 217	-1 219	-2 282	-2 427	-990	40,8

1) Odpočet daně převyšoval v letech 2015 až 2018 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: GFR a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.2/01 - Přímé platby v roce 2018 a předpoklad čerpání podpor v roce 2019

Ukazatel	2018			2019 ^p			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno			podané žádosti			
	počet	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	30 036	3 536 594	11 688 289	30 218	3 541 307	12 019 584	102,8
Greening - ozelenění	29 938	3 526 719	6 517 677	30 218	3 541 307	6 672 622	102,4
Mladý zemědělec	5 160	107 068	178 885	5 604	126 124	214 012	119,6
Kompenzace finanční disciplíny	18 988	-	281 031	0	0	0	x
SAPS + greening + mladý zemědělec	65 134	-	18 384 851	-	-	18 906 218	102,8
VCS - brambory pro výrobu škrobu	303	5 851	78 181	292	5 798	81 253	103,9
- konzumní brambory	621	9 947	46 456	674	10 395	47 808	102,9
- chmel	118	5 202	79 817	118	5 203	81 273	101,8
- ovoce s velmi vysokou pracností	280	5 234	62 275	306	5 824	68 349	109,8
- ovoce s vysokou pracností	276	3 150	24 895	316	3 455	27 265	109,5
- zelenina s velmi vysokou pracností	305	6 959	80 239	313	7 561	81 132	101,1
- zelenina s vysokou pracností	132	3 639	12 854	124	3 354	12 926	100,6
- cukrová řepa	898	65 329	421 169	866	59 241	423 474	100,5
- bílkovinné plodiny	5 716	199 198	434 125	6 111	208 287	444 900	102,5
- masné tele	6 247	73 970	632 748	6 526	79 936	646 203	102,1
- krávy s TPM	1 836	361 786	1 311 896	1 779	357 092	1 315 685	100,3
- bahnice nebo kozy	2 748	19 963	69 203	2 712	19 402	74 992	108,4
VCS celkem	-	-	3 253 858	-	-	3 305 260	101,6
PP celkem (bez finanční disciplíny)	-	-	21 638 709	-	-	22 211 478	102,6
PVP - zemědělská půda	25 171	3 520 741	498 443	28 387	3 536 609	459 264	92,1
- krávy BTM	7 152	221 106	19 384	7 543	221 728	17 823	91,9
- chov ovcí a koz	2 913	22 273	948	3 064	22 067	952	100,4
- chmel	114	5 340	21 109	114	5 481	19 360	91,7
- brambory pro výrobu škrobu	168	25 916	33 154	165	25 834	30 689	92,6
- přežvýkavci	8 307	972 794	74 369	8 224	971 709	68 204	91,7
PVP - celkem	-	-	647 407	-	-	596 292	92,1
Přímé platby úhrnem	-	-	22 567 147	-	-	22 807 770	101,1

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2019¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem			Společnosti s ručením omezeným			Akciové společnosti			Družstva		
	podniky		výměra	podniky		výměra	podniky		výměra	podniky		výměra
	počet	%		počet	%		počet	%		počet	%	
> 0 - < 5	590	14,9	1 415	0,1	16,6	1 282	0,1	50	7,2	128	0,0	25
5 - < 10	345	8,7	2 457	0,1	9,9	2 284	0,3	23	3,3	154	0,0	34
10 - < 50	743	18,7	17 830	1,0	20,7	16 080	1,8	66	9,5	1 555	0,2	276
50 - < 100	308	7,8	22 318	1,3	8,9	20 924	2,3	18	2,6	1 323	0,2	411
100 - < 500	897	22,6	248 144	14,0	25,1	221 365	24,5	75	10,8	24 491	2,9	26 375
500 - < 1000	512	12,9	371 793	21,0	37,4	267 275	29,6	129	18,5	97 628	11,5	103 809
1000 - < 2000	400	10,1	565 492	31,9	20,0	273 781	30,3	197	28,3	287 035	33,7	246 796
2000 a více	173	4,4	543 066	30,6	33	100 225	11,1	139	19,9	439 836	51,6	270 887
Celkem	3 968	100,0	1 772 516	100,0	3 235	903 217	100,0	697	100,0	852 151	100,0	648 613

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2005–2019 ¹⁾

Právní forma	Počet podniků						Obhospodařovaná z. p.					
							ha					
	2005	2010	2015	2019	2005	2010	2015	2019	2005	2010	2015	2019
Fyzické osoby celkem	23 336	21 730	22 769	24 011	1 027 626	1 017 027	1 039 602	1 060 143	29,0	29,2	29,9	30,2
z toho - zemědělní podnikatelé²⁾	19 729	18 209	17 950	19 320	946 189	963 105	935 292	965 303	26,7	27,6	26,9	27,5
Právnícké osoby celkem	2 519	3 078	3 596	4 300	2 516 194	2 468 711	2 439 135	2 451 207	71,0	70,8	70,1	69,8
z toho - obchodní společnosti celkem	1 868	2 376	2 912	3 576	1 634 369	1 616 907	1 734 331	1 771 878	46,1	46,4	49,9	50,5
z toho - spol. s r. o.	1 298	1 775	2 230	2 876	785 469	813 369	846 433	902 637	22,2	23,3	24,3	25,7
- a. s.	538	567	648	665	834 429	791 642	870 457	852 093	23,5	22,7	25,0	24,3
- družstva	571	560	499	505	848 792	821 724	676 488	648 596	24,0	23,6	19,4	18,5
Celkem	25 855	24 808	26 365	28 311	3 543 820	3 485 738	3 478 737	3 511 350	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidování zemědělní podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010, 2015 a 2019)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2018	2019	Meziroční index ¹⁾
Předepsané pojistné celkem	1 347	1 354	100,5
Plnění celkem	502	802	159,8
v tom - zvířata - předepsané pojistné	249	248	99,6
- plnění	82	79	96,3
- plodiny - předepsané pojistné	1 099	1 105	100,5
- plnění	420	723	172,1
Škodní průběh celkem (%)²⁾	37	59	22,0

1) Pro škodní průběh je meziroční index vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

2) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

8.2/01 - Stavy hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Meziroční index
Skot celkem	1 407	1 416	1 421	1 416	1 418	1 404	99,0
z toho - krávy	580	584	586	587	591	586	99,2
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	204	211	216	222	226	226	99,9
- krávy s trž. prod. mléka	376	373	370	365	364	360	98,8
Prasata celkem	1 560	1 610	1 491	1 557	1 544	1 499	97,1
z toho - prasnice	96	97	91	92	91	88	96,5
Ovce a berani celkem	232	219	217	219	213	204	95,5
z toho - bahnice	134	130	130	134	130	126	96,9
Kozy celkem	27	27	28	30	29	29	99,0
Koně celkem	34	32	35	35	37	38	103,2
Drůbež celkem	22 508	21 314	21 494	23 573	22 979	24 247	105,5
z toho - slepice	6 297	6 116	6 836	7 990	7 582	8 502	112,1
- husy	19	20	18	20	20	22	113,4
- kachny	590	496	550	781	768	598	77,9
- krůty	416	375	340	344	347	304	87,5

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019	Meziroční index
Skot celkem	250,1	260,6	245,2	256,6	256,3	99,9
z toho - krávy	109,0	119,3	111,8	119,0	114,4	96,1
- jalovice	24,6	26,1	26,7	28,0	28,7	102,4
- ostatní skot	105,1	104,4	96,5	99,8	104,8	105,0
- telata	11,3	10,8	10,2	9,8	8,5	86,7
Prasata celkem	2 545,5	2 463,1	2 374,0	2 342,9	2 341,3	99,9
z toho - ostatní prasata	2 481,9	2 403,1	2 322,1	2 287,6	2 292,4	100,2
- prasnice	63,6	59,4	51,9	55,3	48,9	88,5
Ovce a jehněta	14,4	14,9	16,8	18,0	17,1	95,4
Kozy a kůzlata	0,7	0,7	0,9	1,1	1,4	123,1
Drůbež celkem	113 622,0	115 936,4	117 379,8	120 471,5	123 463,8	102,5
z toho - kuřata	107 933,3	109 579,4	110 860,2	112 979,1	116 685,5	103,3
- slepice a kohouti	2 489,5	3 048,2	2 409,2	2 363,7	2 591,7	109,6
- kachny, husy	3 086,5	3 187,6	3 984,5	4 998,4	4 047,8	81,0
- krůty	112,6	121,1	125,9	130,3	138,8	106,5

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce v základních cenách¹⁾ (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2015	2016	2017	2018 ²⁾	2019 ³⁾	2015	2016	2017	2018 ²⁾	2019 ³⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	32 936	31 324	28 577	30 264	31 021	25 659	27 572	23 802	22 214	24 361
01.1	Pšenice a špaldy	20 909	19 429	17 743	18 907	18 933	16 776	17 538	15 176	14 211	15 453
01.2	Žito a souřež	413	389	442	526	647	293	288	303	334	439
01.3	Ječmen	8 368	7 107	6 878	7 263	7 615	6 010	5 636	5 272	4 938	5 286
01.4	Oves a letní obilné směsky	622	520	553	722	621	403	351	376	409	356
01.5	Kukuřice na zmo	1 863	3 168	2 330	2 125	2 437	1 684	3 255	2 241	1 885	2 348
01.7	Ostatní obiloviny	762	711	631	720	767	493	505	433	438	479
02	TECHNICKÉ PLODINY	19 667	21 963	19 297	20 059	17 799	13 557	15 311	14 191	14 476	13 400
02.1	Olejnatá semena a olejnaté plody (včetně osiva)	14 847	16 126	13 399	15 256	13 068	9 043	9 831	8 509	9 813	8 301
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	695	555	622	498	459	454	393	457	365	343
02.4	Cukrová řepa	2 898	3 558	3 590	3 017	2 588	3 315	3 991	4 263	3 609	3 793
02.5	Ostatní technické plodiny	1 227	1 724	1 686	1 287	1 684	745	1 096	962	689	963
03	PICNINY	10 363	13 704	12 537	11 504	15 185	8 517	10 751	9 211	7 637	9 121
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	5 590	6 268	6 882	6 720	8 111	3 301	3 782	3 716	3 366	3 708
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 193	2 843	2 833	2 729	3 792	2 243	3 128	3 042	2 623	2 790
06	OVOCE	1 764	1 360	1 393	1 745	1 248	1 561	1 191	959	1 509	1 075
07	VÍNO	1 209	994	1 244	1 512	872	923	705	808	1 050	688
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	1 092	1 360	1 424	1 230	1 190	716	810	1 012	974	849
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	74 815	79 817	74 186	75 762	79 218	56 477	63 252	56 740	53 848	55 992
11	ZVÍŘATA	21 734	22 005	22 632	22 049	22 822	21 766	21 483	21 006	21 651	21 092
11.1	Skot	6 680	7 264	7 272	7 570	7 055	5 973	5 931	5 668	5 953	5 740
11.2	Prasata	8 706	8 795	9 195	7 961	8 895	10 239	10 190	9 643	9 911	9 411
11.4	Ovce a kozy	88	170	180	205	225	158	177	198	220	250
11.5	Drůbež	6 240	5 756	5 963	6 290	6 624	5 375	5 164	5 476	5 546	5 672
11.6	Ostatní zvířata	21	20	22	22	22	21	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	24 712	23 494	28 800	29 629	29 992	24 300	24 653	25 055	25 748	25 890
12.1	Mléko	22 327	21 252	25 720	26 763	27 166	21 843	22 064	22 168	22 759	22 736
12.2	Vejce	2 315	2 164	2 980	2 790	2 757	2 415	2 543	2 844	2 947	3 115
12.3	Ostatní živočišné produkty	70	78	100	76	69	42	46	43	41	39
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	46 446	45 499	51 431	51 678	52 813	46 066	46 136	46 061	47 399	46 982
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	121 260	125 316	125 618	127 440	132 031	102 543	109 387	102 801	101 247	102 974
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	3 094	3 353	3 822	3 657	3 724	1 313	1 473	1 622	1 540	1 555
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	124 355	128 669	129 440	131 098	135 754	103 856	110 860	104 423	102 787	104 529
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	4 161	4 301	4 428	4 584	4 500	3 554	3 753	3 671	3 783	3 685
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	128 516	132 970	133 869	135 682	140 254	107 410	114 614	108 094	106 570	108 214

1) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

2) Semidefinitivní údaje.

3) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Málková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.1/02 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti a kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny				Základní stálé ceny roku 2000			
		2015	2016	2017	2018 ¹⁾	2019 ²⁾	2015	2016	2017
	Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách								
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ ³⁾	128 516	132 970	133 869	135 682	140 254	107 410	114 614	108 094
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	89 687	87 275	89 770	92 403	95 372	69 132	69 351	70 335
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	38 829	45 695	44 099	43 279	44 882	38 278	45 263	37 760
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	16 900	17 688	18 725	19 876	19 955	13 959	14 504	15 179
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	21 929	28 008	25 374	23 403	24 927	24 319	30 760	22 581
23	NAHRADY ZAMĚSTNANCŮM	26 744	27 445	28 899	30 951	32 282	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY	1 269	1 233	1 197	1 199	1 183	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	29 817	30 674	32 351	32 920	34 679	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	50 476	57 449	56 529	55 124	58 423	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	23 732	30 004	27 629	24 173	26 141	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	6 053	6 896	7 232	7 571	7 708	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 316	1 320	1 252	1 541	1 534	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	633	486	458	590	614	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	16 995	22 474	19 603	15 651	17 513	-	-	-
	Kapitálový účet v základních cenách								
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 480	2 530	2 767	2 546	-	1 770	1 750	1 803
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	14 657	18 367	19 708	21 926	-	12 190	15 211	16 166
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	17 137	20 898	22 475	24 472	-	13 961	16 961	17 970
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	237	3 210	3 750	4 596	-	2	2 457	2 791
36	ZMĚNA STAVU ZASOB	-3 663	-248	-1 064	-1 412	-	-2 891	-43	-981
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 711	1 882	3 144	3 779	-	2 224	1 539	2 538

1) Semiděfinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) Rostlinná a živočišná produkce je uvedena v základních běžných cenách (Basic prices).

Basic prices = Výrobní ceny komodit + Komoditní podpory – Daně na produkci, přičemž daně na produkci v ČR jsou nulové.

Pramen: ČSU

Zpracoval: H. Málková, T. Lukavcová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé		Střední		Velké		Největší		Celkem	
		IV. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.		ČR	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Strukturální ukazatele											
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	4,88	5,08	2,04	2,02	2,05	1,99	2,68	2,61	2,60	2,56
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	28,5	27,1	153,2	154,6	615,2	598,0	1 653,6	1 668,5	197,2	195,5
z toho - obiloviny	%	22,9	23,1	32,8	32,9	41,5	41,0	44,2	44,1	39,0	39,0
- ostatní polní plodiny	%	5,2	6,8	16,3	16,5	21,7	21,5	21,5	21,8	18,8	19,1
- krmné plodiny	%	67,3	66,7	48,6	48,4	33,6	34,6	32,8	32,4	40,0	39,7
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	46,5	45,6	68,9	68,4	82,0	81,7	81,6	79,9	75,3	74,3
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	38,6	39,1	27,6	27,9	22,6	22,4	41,4	41,9	35,1	35,5
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,6	0,6	2,6	2,8	5,8	5,6	17,6	17,0	10,6	10,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	30,1	29,3	22,6	22,5	15,0	15,3	17,1	17,2	19,4	19,4
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,6	4,2	0,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5
- prasata	DJ/100 ha	2,4	2,7	1,3	1,4	1,1	0,9	4,4	4,7	3,0	3,2
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,1	0,1	0,1	0,7	0,5	2,3	3,0	1,3	1,7
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,49	0,50	0,52	0,53	0,60	0,59	1,03	1,03	0,75	0,75
Ukazatele standardního výstupu EU											
Celková produkce	Kč/ha	27 972	27 321	22 571	23 610	31 481	32 791	47 534	47 286	37 085	37 473
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	14 319	14 397	15 522	16 476	20 558	23 045	23 621	23 285	20 255	20 691
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	6 385	6 076	5 127	5 149	5 568	5 539	18 145	18 161	12 076	12 129
Ostatní produkce	Kč/ha	7 268	6 847	1 922	1 985	5 355	4 207	5 769	5 840	4 754	4 653
Celkové náklady	Kč/ha	28 896	29 921	27 043	27 523	38 657	38 860	55 888	57 386	43 629	44 806
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 582	20 988	17 470	17 804	23 944	23 762	35 344	35 927	27 815	28 314
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 342	12 455	10 494	11 594	10 302	10 850	12 179	13 452	11 417	12 551
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 079	5 328	5 142	5 217	5 141	5 176	5 071	5 117	5 100	5 168
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 172	3 128	2 324	2 289	1 392	1 458	904	888	1 538	1 515
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	1 430	1 974	1 085	1 659	688	1 158	408	965	711	1 257
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	10	13	1	1	0	1	1	1	2	2
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	289	349	419	453	629	625	1 180	1 255	831	889
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	141	92	164	155	109	103	89	94	117	112
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 222	1 572	1 359	1 819	2 342	2 329	4 525	5 132	3 118	3 608
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	36	41	219	255	626	610	2 760	2 665	1 580	1 552
Daně a poplatky	Kč/ha	358	386	219	221	199	196	250	266	243	254
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 374	18 402	15 376	17 178	17 641	19 683	24 120	24 546	20 444	21 456
Odpisy	Kč/ha	5 987	6 494	4 137	4 120	3 977	4 052	5 452	5 574	4 949	5 059
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 388	11 907	11 239	13 059	13 663	15 631	18 667	18 972	15 496	16 396
Mzdové náklady	Kč/ha	1 054	1 265	3 310	3 419	7 861	8 054	11 773	12 359	8 094	8 522
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	26 414	25 864	29 228	30 167	33 665	35 845	36 776	39 517	35 215	37 564
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	845	808	1 599	1 652	2 398	2 507	2 702	2 854	2 211	2 324
Nákladové úroky	Kč/ha	429	366	527	528	477	484	618	672	561	586
Dotace investiční	Kč/ha	867	1 534	512	764	371	509	633	918	586	873
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 927	11 003	6 315	8 223	3 298	5 094	4 208	4 005	5 216	5 837
x											
Aktiva celkem	Kč/ha	129 432	130 665	73 880	74 340	72 262	72 932	99 999	103 957	91 653	94 078
Stálá aktiva	Kč/ha	105 334	107 879	56 949	56 596	46 751	45 402	63 830	67 539	63 100	64 937
Oběžná aktiva	Kč/ha	24 098	22 786	16 931	17 744	25 511	27 530	36 169	36 418	28 553	29 141
Vlastní kapitál	Kč/ha	120 054	122 158	58 089	58 267	51 504	51 259	63 143	66 318	64 770	66 540
Cizí zdroje	Kč/ha	9 378	8 507	15 791	16 073	20 758	21 673	36 856	37 638	26 883	27 539
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	254,0	234,5	550,1	646,5	665,2	787,1	697,8	726,2	597,1	640,3
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	73,58	76,82	77,40	75,41	76,06	72,46	74,35	75,98	75,00	75,56
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,22	0,21	0,31	0,32	0,44	0,45	0,48	0,45	0,40	0,40
Míra zadluženosti ³⁾	%	7,25	6,51	21,37	21,62	28,73	29,72	36,86	36,21	29,33	29,27
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	8,44	8,42	8,55	11,06	4,56	6,98	4,21	3,85	5,69	6,20

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smíšená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018		2017	2018
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	1,94	1,87	3,85	3,90	2,09	2,12	2,82	2,80	AWU/podnik	12,16	12,96
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	191,4	192,4	364,4	307,0	127,4	126,6	336,3	336,4	ha/podnik	21,8	22,3
z toho - obiloviny	%	55,8	55,8	24,6	24,5	4,5	4,7	40,4	40,1	%	71,8	63,1
- ostatní polní plodiny	%	30,7	30,5	7,4	7,2	0,6	1,0	17,4	18,2	%	16,9	28,6
- krmné plodiny	%	11,0	11,2	67,8	68,2	93,7	93,1	41,0	40,6	%	6,8	5,0
Využívaná připratchovaná zemědělská půda	%	75,5	73,4	80,0	79,8	64,4	63,9	79,1	78,7	%	74,5	72,0
Poččet dobytých jednotek	DJ/100 ha	6,4	6,6	71,7	70,4	47,9	48,7	49,9	51,1	DJ/podnik	1 163,5	1 309,1
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,6	0,6	40,0	38,8	1,3	1,8	17,9	17,6	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	4,2	4,2	31,3	30,9	43,4	43,5	22,0	22,2	DJ/podnik	0,1	0,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,1	0,1	0,0	0,0	2,3	2,2	0,3	0,4	DJ/podnik	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,3	1,2	0,3	0,6	0,1	0,1	6,3	6,9	DJ/podnik	702,8	785,0
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,5	0,1	0,1	0,0	0,1	3,2	3,8	DJ/podnik	460,4	523,9
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,40	0,39	1,05	1,02	0,50	0,50	0,97	0,98	DJ/ha	x	x
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	31 609	32 616	53 298	51 019	13 424	13 312	44 855	45 524	tis. Kč/podnik	46 670	43 509
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	26 287	26 328	14 281	13 007	4 502	4 219	19 837	20 474	tis. Kč/podnik	623	682
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 500	1 639	33 357	32 600	6 622	6 565	19 943	20 288	tis. Kč/podnik	44 145	41 053
Ostatní produkce	Kč/ha	3 821	4 650	5 660	5 411	2 300	2 528	5 075	4 762	tis. Kč/podnik	1 903	1 773
Celkové náklady	Kč/ha	35 480	36 101	60 947	62 535	22 340	23 340	53 273	55 314	tis. Kč/podnik	46 647	49 172
Výrobní spotřeba	Kč/ha	22 965	23 151	38 240	38 396	13 622	13 993	33 979	35 056	tis. Kč/podnik	38 393	39 726
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	7 993	8 705	16 126	17 563	14 147	15 560	12 320	13 842	tis. Kč/podnik	4 343	5 676
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 135	5 193	5 115	5 161	5 150	5 213	5 047	5 130	tis. Kč/podnik	113	116
- Environmentální dotace	Kč/ha	305	281	2 068	2 022	4 810	4 728	1 173	1 194	tis. Kč/podnik	528	320
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	176	294	1 337	2 423	2 134	3 042	536	1 254	tis. Kč/podnik	10	5
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	2	3	0	0	1	2	2	2	tis. Kč/podnik	0	0
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	599	604	1 050	1 015	354	430	1 188	1 300	tis. Kč/podnik	3 171	3 661
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	135	123	126	135	95	89	106	105	tis. Kč/podnik	21	19
- Ostatní dotace	Kč/ha	1 642	2 206	6 430	6 807	1 602	2 058	4 269	4 858	tis. Kč/podnik	500	1 556
- z toho podpory OZE	Kč/ha	762	849	3 788	3 744	89	114	2 507	2 368	tis. Kč/podnik	81	81
Daně a poplatky	Kč/ha	273	300	195	192	163	172	241	242	tis. Kč/podnik	83	81
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	16 364	17 869	30 989	29 994	13 786	14 707	22 955	24 069	tis. Kč/podnik	12 538	9 378
Odpisy	Kč/ha	4 245	4 317	6 300	6 529	3 570	3 746	5 405	5 539	tis. Kč/podnik	2 615	2 902
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 118	13 552	24 689	23 465	10 216	10 961	17 550	18 530	tis. Kč/podnik	9 922	6 476
Mzdové náklady	Kč/ha	5 356	5 620	13 756	14 677	3 519	3 879	10 827	11 469	tis. Kč/podnik	5 353	6 247
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	34 409	37 258	33 594	35 691	32 185	33 913	36 750	39 215	Kč/AWU plac.	39 460	42 965
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	2 444	2 518	1 882	2 110	1 217	1 300	2 417	2 577	tis. Kč/podnik	184	166
Nákladové úroky	Kč/ha	469	494	770	825	412	421	646	674	tis. Kč/podnik	102	132
Dotace investiční	Kč/ha	170	306	1 064	1 164	571	1 093	612	1 054	tis. Kč/podnik	1 212	514
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	4 018	5 226	9 345	7 018	5 639	6 453	4 273	4 864	tis. Kč/podnik	5 495	446
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	74 573	79 466	111 939	112 562	71 038	74 458	101 389	103 800	tis. Kč/podnik	54 355	55 635
Stálá aktiva	Kč/ha	50 291	53 154	77 581	80 415	55 257	58 260	67 994	70 188	tis. Kč/podnik	28 593	29 748
Oběžná aktiva	Kč/ha	24 282	26 312	34 358	32 147	15 781	16 198	33 395	33 612	tis. Kč/podnik	25 762	25 887
Vlastní kapitál	Kč/ha	55 813	59 789	73 013	73 081	56 264	59 415	65 535	67 377	tis. Kč/podnik	37 973	37 368
Cizí zdroje	Kč/ha	18 760	19 678	38 926	39 481	14 774	15 044	35 854	36 423	tis. Kč/podnik	16 383	18 267
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	624,2	724,0	641,7	602,2	487,8	516,1	622,1	661,1	tis. Kč/AWU	815,7	499,8
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	72,65	70,98	71,75	75,26	101,48	105,12	75,75	77,00	%	82,26	91,31
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,42	0,41	0,48	0,45	0,19	0,18	0,44	0,44	x	0,86	0,78
Míra zadluženosti ³⁾	%	25,16	24,76	34,77	35,08	20,80	20,20	35,36	35,09	%	30,14	32,83
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	5,39	6,58	8,35	6,23	7,94	8,67	4,21	4,69	%	10,11	0,80

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle oblastí ANC

Ukazatele	Jednotky	ANC Horská		ANC Ostatní		Mimo ANC	
		2017	2018	2017	2018	2017	2018
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,54	2,53	2,63	2,57	2,59	2,56
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	185,6	184,4	198,0	202,7	200,6	192,9
z toho - obiloviny	%	13,5	13,7	32,6	34,2	51,7	52,5
- ostatní polní plodiny	%	4,8	4,8	14,3	15,6	26,4	27,5
- krmné plodiny	%	80,6	80,3	52,1	49,1	18,5	16,5
Využívaná připachtovaná zemědělská půda	%	68,6	68,6	77,1	76,2	76,1	74,5
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	50,7	51,1	44,7	42,1	23,1	23,7
z toho - dojnice	DJ/100 ha	10,9	11,1	14,6	13,4	7,6	7,4
- ostatní skot	DJ/100 ha	36,2	36,1	26,0	24,3	9,3	8,7
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,3	1,3	0,6	0,6	0,2	0,1
- prasata	DJ/100 ha	1,2	1,3	2,1	2,2	4,2	4,8
- drůbež	DJ/100 ha	0,8	0,9	1,1	1,2	1,7	2,4
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,59	0,60	0,78	0,77	0,88	0,92
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	24 429	24 435	34 601	34 752	42 862	44 649
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	8 307	8 204	15 514	16 806	27 473	28 800
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	12 829	12 752	15 586	14 377	9 256	9 740
Ostatní produkce	Kč/ha	3 292	3 479	3 501	3 569	6 133	6 109
Celkové náklady	Kč/ha	33 720	34 891	42 175	42 939	47 790	50 067
Výrobní spotřeba	Kč/ha	20 521	20 955	26 864	26 976	30 789	32 173
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	14 463	16 033	11 797	13 171	10 188	10 738
- Jednotná platba na plochu (vč. Greeningu a MZ)	Kč/ha	5 154	5 184	5 084	5 166	5 094	5 163
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 721	3 697	1 782	1 642	677	632
- Dotace na ANC (LFA)	Kč/ha	2 397	3 514	872	1 630	67	110
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	4	6	3	2	1	1
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	610	653	864	890	876	969
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	84	85	124	113	122	120
- Ostatní dotace	Kč/ha	2 492	2 895	3 068	3 727	3 351	3 743
- z toho podpory OZE	Kč/ha	859	887	1 467	1 645	1 889	1 694
Daně a poplatky	Kč/ha	170	168	189	205	306	332
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	18 200	19 345	19 345	20 742	21 954	22 882
Odpisy	Kč/ha	4 260	4 480	4 798	4 781	5 275	5 530
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 940	14 865	14 547	15 960	16 679	17 351
Mzdové náklady	Kč/ha	7 033	7 353	8 027	8 561	8 474	8 893
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	33 136	34 574	35 416	37 759	35 652	38 336
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 439	1 592	1 938	2 054	2 653	2 840
Nákladové úroky	Kč/ha	466	511	549	567	599	631
Dotace investiční	Kč/ha	682	897	541	903	589	836
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 683	6 306	4 575	5 682	5 542	5 824
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	78 305	80 041	87 291	87 799	99 028	105 041
Stálá aktiva	Kč/ha	56 622	57 854	61 633	62 107	66 200	70 142
Oběžná aktiva	Kč/ha	21 683	22 188	25 658	25 692	32 828	34 899
Vlastní kapitál	Kč/ha	56 409	56 895	60 041	60 991	70 862	75 265
Cizí zdroje	Kč/ha	21 896	23 146	27 251	26 808	28 167	29 776
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	549,4	588,6	553,6	621,1	644,2	676,6
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	84,00	85,76	77,64	77,62	71,83	72,06
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,31	0,31	0,40	0,40	0,43	0,43
Míra zadluženosti ³⁾	%	27,96	28,92	31,22	30,53	28,44	28,35
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	7,26	7,88	5,24	6,47	5,60	5,54

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2018			2019 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Podpory Piliře I SZP a ostatní přímé platby	646	21 919	22 565	596	22 211	22 807
- přímé platby (SAPS, ozelenění, mladí, fin. kompenzace)	0	18 666	18 666	0	18 907	18 907
- vázané dobrovolné podpory komodit (VCS)	0	3 253	3 253	0	3 304	3 304
- přechodné vnitrostátní podpory (PVP)	646	0	646	596	0	596
HRDP	15	20	35	13	17	30
PRV 2007-2013, včetně zdrojů z PRV 2014+	53	82	135	41	59	99
- osa I	37	37	74	31	31	62
- osa II	15	46	61	9	28	37
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	1	2	3	1	4	5
PRV 2014-2020	4 805	8 234	13 040	5 662	10 459	16 121
- podpora investic (opatření 4, 6, 8)	2 428	2 383	4 811	2 412	2 366	4 778
- AE(K)O a ekologické zemědělství (opatření 10, 11, 15)	1 163	3 488	4 650	1 139	3 416	4 555
- platby LFA a NATURA 2000 (opatření 12, 13)	544	1 632	2 176	1 198	3 595	4 793
- dobré životní podmínky zvířat (opatření 14)	375	368	743	365	358	724
- ostatní (opatření 1, 16, 19, 20)	296	365	660	548	723	1 271
OP Rybářství	34	103	137	38	116	154
Národní podpory rezortu MZe	12 558	0	12 558	13 941	0	13 941
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	9 233	0	9 233	10 522	0	10 522
- podpory PGRLF	940	0	940	961	0	961
- výdaje ostatních institucí rezortu MZe	2 385	0	2 385	2 458	0	2 458
SPÚ	1 139	0	1 139	1 060	0	1 060
SSHR	264	0	264	280	0	280
GA ČR, TA ČR	242	0	242	303	0	303
Podpory ostatních rezortů	6 335	864	7 199	5 404	1 011	6 414
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	3 847	864	4 711	4 353	1 011	5 363
- MF - daňové a podobné úlevy	2 488	0	2 488	1 051	0	1 051
Podpory krajů a obcí	1 988	0	1 988	2 167	0	2 167
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	5 887	406	6 293	5 894	424	6 318
- ostatní výdaje v rámci SOT	487	406	893	494	424	918
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	5 400	0	5 400	5 400	0	5 400
Celkem	33 966	31 629	65 595	35 399	34 295	69 694

p = předpoklad k 30. 6. 2020.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EL-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		4 599 140	29 000	62 980	10 380	17 510	28 350	187 590	343 300	418 270	7 610	301 710	81 210	102 710	86 520	532 630
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	3000 - <4000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	2000 - <3000	500 - <1000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AWU/roha	4 33	3 91	4 44	14 01	2 64	1 75	2 45	10 28	3 30	1 46	2 32	10 25	3 34	2 35	6 48
Neplacené pracovní síly	FWU/roha	3 27	3 07	1 88	10 12	0 64	0 83	1 44	8 30	2 11	0 58	1 60	8 69	1 40	2 18	5 05
Placené pracovní síly	AWU/roha	1 09	0 86	2 58	3 79	2 00	0 93	1 00	1 98	1 21	0 89	0 72	1 56	1 93	0 16	1 37
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	34 86	50 11	66 00	10 28	205 77	104 83	89 84	10 12	48 76	128 63	86 68	16 00	47 03	48 53	20 38
Pronajatá (přípachtovaná) půda	ha/podnik	18 90	35 71	57 39	7 25	155 92	34 60	58 47	5 73	19 88	83 40	71 45	7 11	28 42	9 13	10 77
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	35 60	22 93	47 52	16 15	39 95	56 08	40 16	25 89	29 96	35 63	36 08	38 56	48 61	7 97	27 18
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	13 02	13 51	32 50	4 86	19 04	14 12	14 86	13 83	8 94	15 51	12 76	17 56	22 48	0 89	8 05
Energetické plodiny	%	0 49	3 83	0 14	0 00	0 97	0 57	2 29	1 68	0 00	0 00	0 14	0 00	0 02	0 00	0 34
Zelena a květiny	%	0 98	2 75	0 71	3 11	0 33	0 35	0 61	0 99	1 15	0 12	0 85	0 69	1 59	0 00	2 80
Vínice	%	1 69	0 00	0 98	4 18	0 26	0 00	0 52	1 68	4 10	0 00	2 91	1 25	0 85	0 00	5 25
Trvalé kultury	%	4 16	1 52	1 09	11 19	0 57	1 06	0 43	20 45	15 36	0 33	0 70	4 00	1 89	0 00	11 73
Ovocné sady	%	1 95	1 28	1 06	5 35	0 55	0 27	0 27	3 95	6 64	0 30	0 65	2 50	1 81	0 00	4 37
Olivové sady	%	2 07	0 00	0 00	4 96	0 00	0 00	0 00	16 21	8 68	0 00	0 02	1 44	0 00	0 00	7 21
Ostatní trvalé kultury	%	0 11	0 24	0 03	0 88	0 02	0 79	0 17	0 30	0 04	0 02	0 03	0 00	0 11	0 00	0 15
Krmné plodiny ²⁾	%	40 82	55 62	12 70	50 10	39 00	23 41	41 57	29 45	29 98	44 25	44 67	35 88	21 37	90 54	41 46
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/roha	80 01	275 45	29 17	126 17	45 52	137 52	101 29	58 30	67 78	30 62	83 68	53 38	38 59	134 84	93 82
Dojnice	DJ/roha	15 12	36 20	7 29	14 59	10 71	20 14	26 59	0 99	4 78	10 90	14 77	11 06	5 23	30 19	16 09
Ostatní skot	DJ/roha	25 36	92 72	5 48	11 38	19 05	20 30	29 49	7 91	14 40	12 12	37 08	11 31	7 17	82 61	24 93
Ovce a kozy	DJ/roha	7 69	1 48	5 52	40 08	0 48	0 28	0 69	45 16	11 38	0 98	3 68	9 44	2 49	11 88	7 65
Prasata	DJ/roha	22 09	115 51	5 38	45 62	9 15	89 54	39 96	1 09	30 50	5 10	12 78	13 81	15 82	9 29	20 02
Drůbež	DJ/roha	9 29	28 90	5 42	14 40	5 85	6 52	3 77	2 96	6 50	1 28	15 09	6 19	7 59	0 54	24 68
Výnos pšenice	q/ha	63 45	87 62	57 14	16 31	58 50	80 69	73 74	26 42	31 48	46 37	72 40	354 36	55 08	100 95	58 97
Výnos kukuřice	q/ha	82 91	131 78	67 85	98 98	67 00	75 66	97 71	118 15	132 50	0 00	97 72	457 24	71 98	0 00	104 24
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1 25	2 44	1 38	2 33	0 81	1 81	1 59	1 54	1 00	0 62	1 28	5 64	0 92	1 38	1 47
Roční dojlivost	kg/ks	6 898	7 603	2 913	7 037	8 184	9 613	7 809	4 603	7 629	9 185	6 975	26 784	7 164	5 743	5 938
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč/ha	57 470	137 510	27 175	104 153	112 491	112 491	76 172	61 697	43 275	26 103	58 557	39 887	44 301	41 132	88 560
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	28 905	46 815	19 778	42 433	20 404	36 060	28 180	44 072	27 426	10 964	32 044	24 627	25 146	6 670	57 976
Obiloviny	Kč/ha	8 182	8 192	9 952	1 304	8 729	15 296	10 844	5 526	4 581	5 697	9 860	7 786	10 953	2 726	8 363
Proteinové plodiny	Kč/ha	3 10	98	329	330	201	367	251	692	248	544	257	25	113	85	537
Brambory	Kč/ha	1 094	6 039	405	7 391	753	2 216	1 700	741	680	291	914	1 300	117	5	615
Cukrová řepa	Kč/ha	728	3 697	0	0	1 175	693	1 516	94	350	0	1 078	286	241	0	331
Olajiny	Kč/ha	2 143	287	5 462	0	4 082	2 631	2 760	661	574	1 703	2 605	3 077	5 319	259	1 188

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		61 090	1 600	24 550	2 850	49 460	71 690	738 540	95 300	1 133 780	37 860	27 810	3 690	43 710	97 470
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	500 - <1000	500 - <1000	1000 - <2000	1000 - <2000	10000 - <20000	1000 - <2000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AW U/roha	3,36	2,05	3,11	48,00	7,92	5,18	8,44	6,63	11,33	2,01	1,44	2,42	11,99	1,43
Neplacené pracovní síly	FW U/roha	2,73	1,65	1,97	42,18	3,96	4,78	7,49	5,13	10,30	1,55	1,04	0,15	11,69	0,79
Placené pracovní síly	AW U/roha	0,63	0,40	1,14	5,82	3,96	0,40	0,95	1,53	1,03	0,46	0,39	2,27	0,30	0,64
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	47,93	83,11	62,01	2,75	35,61	32,46	18,95	24,15	9,71	60,79	108,68	500,69	9,84	158,12
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	23,56	44,53	28,97	2,25	14,07	11,46	5,13	5,49	5,53	22,37	60,16	448,97	3,02	65,53
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	41,39	20,95	40,80	0,00	10,17	30,62	53,25	8,24	46,86	46,46	37,99	39,92	18,90	21,72
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	15,94	4,22	10,26	7,27	16,48	11,86	16,09	1,33	21,01	9,57	9,44	18,65	3,66	6,75
Energetické plodiny	%	0,00	0,19	0,11	0,00	0,00	1,02	0,05	0,00	0,00	0,00	0,13	0,85	0,00	0,56
Zelena a květiny	%	0,17	0,04	0,50	27,27	6,40	0,46	0,90	2,15	0,51	0,44	0,31	0,35	0,51	0,66
Vínice	%	0,00	0,88	0,00	10,18	0,00	1,88	0,00	5,26	0,82	0,00	0,00	0,78	3,15	0,01
Trvalé kultury	%	0,63	0,06	0,92	6,55	2,05	0,68	3,17	13,95	0,93	0,12	0,17	0,28	2,34	0,18
Ovocné sady	%	0,61	0,01	0,77	5,82	1,04	0,82	3,11	4,89	0,93	0,12	0,06	0,23	2,03	0,17
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	0,73	0,00	0,00	0,00	8,16	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,02	0,05	0,15	0,00	1,01	0,06	0,05	0,95	0,00	0,00	0,12	0,05	0,10	0,01
Krmné plodiny ²⁾	%	38,03	73,61	41,33	41,45	64,28	51,85	25,38	56,52	29,66	40,71	48,05	37,81	71,24	66,20
Počet dobytých jednotek celkem	DJ/roha	26,08	138,50	32,16	635,27	373,74	93,44	64,75	61,95	48,30	45,65	65,45	28,25	105,49	88,54
Dojnice	DJ/roha	9,49	36,36	11,05	89,82	93,85	23,63	15,51	8,61	15,76	12,80	13,14	7,33	24,70	11,57
Ostatní skot	DJ/roha	11,64	76,57	11,13	73,09	70,26	30,53	19,31	26,96	5,97	16,17	24,96	10,75	53,15	32,68
Ovce a kozy	DJ/roha	0,65	1,09	0,61	22,18	4,69	1,48	0,32	11,64	17,10	1,81	0,97	1,83	3,86	19,59
Prasata	DJ/roha	3,61	23,50	8,68	221,45	142,40	29,42	25,44	5,26	4,94	10,23	21,12	4,14	17,48	12,06
Dřebež	DJ/roha	0,56	0,36	0,65	224,36	61,53	7,52	3,64	9,03	3,60	4,52	4,90	4,17	4,07	12,35
Výnos pšenice	q/ha	57,14	55,84	46,88	0,00	91,63	51,91	57,92	21,40	51,18	41,60	69,38	49,28	53,74	84,96
Výnos kukurice	q/ha	47,90	0,00	0,00	0,00	139,74	102,71	91,37	94,48	61,68	0,00	77,74	53,29	104,32	212,26
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,61	1,59	0,56	6,59	2,75	1,20	1,62	0,78	1,31	1,05	0,86	0,52	1,23	1,00
Roční dojlivost	kg/ks	5 936	7 459	6 507	6 731	8 637	6 859	5 682	7 577	3 953	9 070	9 099	7 320	5 291	7 219
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	21 685	65 807	25 604	406 336	386 781	78 939	40 420	38 335	35 486	45 404	56 561	32 907	65 780	44 182
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	13 675	12 112	13 109	180 594	175 717	22 429	21 446	23 539	20 527	20 138	24 104	17 710	28 992	18 334
Obiloviny	Kč/ha	7 532	4 577	6 086	0	3 808	7 488	9 671	1 630	9 045	7 108	8 197	7 861	5 083	6 801
Proteinové plodiny	Kč/ha	1 238	53	368	0	233	165	450	58	222	235	432	99	94	301
Brambory	Kč/ha	338	832	544	12 886	15 050	1 123	1 004	573	518	405	1 206	637	1 391	1 171
Cukrová řepa	Kč/ha	285	0	0	0	5 886	1 188	727	0	285	184	598	427	0	549
Olajiny	Kč/ha	1 883	667	1 558	0	48	2 243	2 491	90	4 005	618	1 345	3 956	551	1 204

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	405	683	525	28	416	1	659	4 901	392	35	415	449	68	0	413
Zelenná a květiny	Kč/ha	5 395	16 918	1 306	12 157	692	5 028	3 706	5 458	6 070	294	4 483	2 070	3 846	0	10 329
Ovoce	Kč/ha	2 127	5 490	518	5 568	469	547	766	4 311	4 025	42	1 706	1 420	1 892	4	7 341
Citrusové plody	Kč/ha	521	0	0	1 096	0	0	0	2 672	2 416	0	96	161	0	0	1 840
Víno a hrozny	Kč/ha	3 381	0	530	2 697	567	0	1 927	2 591	2 561	0	9 695	1 999	878	0	13 430
Olivy a olivový olej	Kč/ha	1 199	0	0	2 671	0	0	0	12 352	4 147	0	27	1 195	0	0	5 327
Krmné plodiny	Kč/ha	2 396	1 333	649	8 485	2 980	5 942	3 313	3 283	1 096	2 153	356	4 410	1 103	3 254	5 271
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 023	4 078	103	704	340	3 339	737	793	286	204	573	451	616	337	2 992
Čalková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	24 725	83 600	6 971	55 932	16 048	58 533	40 609	16 772	15 119	11 563	23 801	14 314	11 599	33 580	26 105
Zrněná stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	-143	-1 383	11	709	120	-481	-380	-174	-110	63	-229	-179	173	410	-297
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	10 089	26 158	1 773	15 914	7 496	20 424	20 527	458	3 005	8 516	9 555	5 290	3 117	15 801	11 767
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 410	16 727	483	2 799	2 734	4 140	5 991	554	2 743	1 334	5 808	2 002	984	14 056	4 643
Vepřové maso	Kč/ha	5 208	25 311	1 385	13 578	2 764	30 510	10 848	713	4 164	1 088	3 330	2 863	3 421	1 692	3 768
Ovce a kozy	Kč/ha	908	255	600	5 504	52	25	88	3 642	1 419	84	540	1 200	306	1 824	772
Drůbeží maso	Kč/ha	1 280	6 368	882	2 835	1 903	1 136	1 298	1 035	432	17	1 653	405	2 427	60	493
Slepičí vejce	Kč/ha	939	6 255	819	2 932	835	1 579	859	541	289	358	717	535	773	42	1 018
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	886	547	384	11 450	92	0	37	8 088	1 777	18	879	1 144	17	0	1 641
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	1 025	1 978	646	917	171	719	962	1 738	1 288	147	1 320	877	555	103	2 001
Ostatní hrubá produkce ^{a)}	Kč/ha	3 840	7 095	427	5 788	4 893	17 898	7 384	853	732	3 577	2 712	944	7 556	882	4 479
Vlastní spotřeba	Kč/ha	291	48	256	1 542	36	35	62	1 270	19	80	221	1 710	75	17	566
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 967	3 323	1 283	4 566	4 338	8 850	2 705	2 240	778	3 336	1 065	8 405	2 084	3 774	4 113
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	50 360	116 176	27 844	85 555	48 056	108 452	72 206	46 983	31 425	28 173	56 131	35 936	40 843	34 161	56 402
Mezi spotřeba celkem	Kč/ha	34 516	86 038	15 196	64 773	31 427	71 835	48 180	31 096	22 130	19 364	36 837	24 529	29 401	27 786	39 493
Přímé náklady celkem	Kč/ha	21 462	62 851	10 018	46 997	19 883	50 822	28 385	17 927	13 834	11 842	18 881	18 643	19 560	19 033	26 376
Osiva a sadba	Kč/ha	2 389	6 812	1 654	4 285	1 939	3 029	2 733	2 120	1 524	973	2 433	1 846	2 237	328	3 595
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	144	561	365	425	99	174	72	75	11	222	74	97	76	1	36
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 893	4 125	2 473	3 895	2 562	3 137	2 991	3 759	2 351	1 708	3 250	3 029	2 652	2 993	3 935
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 127	4 172	1 641	2 512	2 477	2 501	2 679	2 477	1 676	739	3 030	1 624	2 128	586	2 932
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 131	2 245	146	558	658	2 764	1 204	970	375	345	646	495	430	277	2 913
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	5 911	13 710	1 635	22 391	5 237	12 579	6 879	6 246	4 418	5 209	4 198	7 375	2 766	9 018	7 920
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 023	1 775	571	3 055	3 080	5 837	1 265	1 920	632	2 839	580	6 068	1 299	3 131	3 183
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	4 217	22 757	1 793	10 400	3 195	17 340	7 121	1 431	2 590	813	3 558	2 534	4 210	1 175	2 705
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	474	491	108	10	214	2 838	1 050	26	15	152	221	1 364	418	0	198
Ostatní přímé náklady Žv	Kč/ha	1 760	7 371	459	1 501	1 544	4 034	3 355	554	753	795	1 055	673	901	4 653	937
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	21	0	0	0	12	133	46	0	0	18	0	0	10	3	5
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 054	23 187	5 178	17 776	11 544	21 213	19 796	13 169	8 295	7 523	17 955	5 886	9 841	8 753	13 117
Náklady budov a strojů	Kč/ha	3 746	6 647	1 218	5 076	4 405	8 925	6 642	2 924	1 884	2 009	5 166	1 733	1 986	3 452	2 336

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	40	81	13	0	250	294	210	43	38	166	103	1	1 148	120
Zelena a květiny	Kč/ha	246	148	2 261	135 034	114 434	1 687	3 632	5 995	998	7 357	2 867	1 284	2 098	3 009
Ovoce	Kč/ha	171	51	232	4 471	7 051	1 028	2 340	3 982	846	131	432	106	1 327	809
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	2 738	0	0	0	966	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	4 750	0	15 930	0	5 209	0	5 928	640	0	0	630	6 306	14
Oliva a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	708	0	0	0	1 887	0	0	0	0	243	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 899	759	1 610	8 721	6 439	981	431	2 372	3 907	3 795	8 556	2 199	10 397	3 108
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	44	194	438	96	22 517	1 025	492	416	24	139	368	511	356	1 247
Čalková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	7 597	45 574	10 097	224 833	175 087	40 722	18 286	13 069	14 945	19 182	25 202	9 651	24 152	22 355
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	398	-181	23	-8 530	-2 613	21	15	-287	-157	-119	-22	-157	-43	143
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	4 324	25 049	5 577	74 328	87 352	16 431	7 188	4 856	6 732	11 325	12 558	4 543	10 855	7 558
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 573	11 402	1 197	10 770	10 660	7 435	3 330	3 312	873	3 365	6 286	1 293	7 387	5 793
Vepřové maso	Kč/ha	818	6 748	2 596	56 704	47 410	10 311	5 556	836	873	2 430	4 535	1 441	3 216	2 237
Ovce a kozy	Kč/ha	91	23	99	1 809	556	328	25	900	1 659	334	143	62	423	2 688
Drůbeží maso	Kč/ha	198	132	16	16 648	7 809	2 536	1 605	1 137	396	1 139	902	1 696	222	1 815
Slépičí vejce	Kč/ha	90	277	224	27 945	14 401	2 200	461	706	1 036	437	428	49	832	1 257
Ovčí a kozi mléko	Kč/ha	8	1 267	10	31 908	3 626	494	7	564	1 882	7	0	289	158	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	494	677	378	4 710	3 273	987	14	759	1 491	146	350	278	1 057	1 027
Ostatní hrubá produkce ^{a)}	Kč/ha	414	8 122	2 398	9 19	35 977	15 788	686	1 727	14	6 084	7 255	5 547	12 639	3 493
Vlastní spotřeba	Kč/ha	151	76	295	3 533	13	1 039	314	352	1 293	51	13	72	2 804	13
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 574	1 719	2 901	14 159	7 208	3 570	3 577	2 054	3 647	5 342	9 912	6 323	14 466	3 435
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	21 170	70 499	26 068	324 492	329 912	70 691	34 746	28 845	24 849	59 080	59 857	40 387	68 338	42 984
Mezi spotřeba celkem	Kč/ha	13 783	43 698	17 965	272 642	227 842	47 719	24 654	20 278	17 884	41 385	42 974	24 763	45 387	30 637
Přímé náklady celkem	Kč/ha	9 254	26 731	11 376	209 075	154 815	26 079	16 548	14 254	12 296	20 813	26 897	15 922	28 558	20 385
Osva a sadba	Kč/ha	965	1 809	985	19 415	28 905	2 115	1 745	1 611	1 887	1 736	1 699	1 817	1 629	1 587
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	373	27	284	1 426	2 087	78	346	343	125	280	0	137	147	115
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 474	2 617	1 881	7 879	5 019	1 845	3 804	1 696	2 134	2 775	2 509	2 367	1 894	2 274
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	1 145	1 557	1 058	6 242	7 413	1 510	1 573	1 413	1 201	826	1 193	2 174	1 097	1 728
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	551	1 252	764	14 667	16 780	1 191	572	1 788	247	1 993	1 810	1 153	1 892	1 275
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	2 826	10 553	3 464	72 356	31 499	5 521	3 162	4 911	4 178	8 421	13 805	3 959	15 245	7 302
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 080	1 493	2 207	3 198	4 476	1 447	1 649	1 705	2 202	4 268	9 218	2 753	12 026	3 237
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	715	4 411	1 586	69 522	37 449	7 280	4 792	1 916	1 258	2 477	3 227	2 145	2 780	3 075
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	96	199	198	38	81	1 328	1 549	23	409	615	678	297	1 461	61
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	499	4 489	670	9 056	17 631	2 801	750	886	502	1 854	2 512	694	1 736	2 730
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	9	32	75	0	0	770	1	4	0	0	0	3	203	2
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 529	16 967	6 589	63 568	73 027	21 640	8 108	6 024	5 588	20 571	16 077	8 841	16 829	10 253
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 541	7 067	1 909	23 369	18 302	8 056	2 541	1 701	1 049	6 105	4 529	2 347	6 269	3 135

P2101 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	3 663	6 446	2 365	7 832	3 827	3 784	5 470	5 546	2 402	2 432	3 035	2 629	4 113	1 779	5 652
Služby	Kč/ha	2 734	7 537	830	1 035	1 184	4 743	3 786	1 878	1 475	1 864	5 248	689	1 776	2 149	1 802
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	2 912	2 558	766	3 834	2 128	3 762	3 898	2 820	2 536	1 217	4 507	836	1 967	1 372	3 329
Odpisy	Kč/ha	7 072	15 982	3 689	7 732	5 248	11 068	9 630	8 698	2 763	3 623	9 698	6 876	3 774	3 214	6 774
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 772	14 155	8 960	13 051	11 381	25 549	14 396	7 289	6 532	5 185	9 636	4 530	7 669	3 162	10 134
Vyplacené mzdy	Kč/ha	4 941	4 847	3 392	9 468	8 537	10 871	7 212	4 378	4 993	3 837	4 430	3 250	5 297	1 093	7 396
Vyplacené nájemné (půda, budovy)	Kč/ha	2 808	6 081	5 135	2 907	2 554	5 398	5 678	2 901	1 369	833	4 116	948	2 144	1 473	2 580
Bilance úroků	Kč/ha	1 022	3 227	432	679	590	9 280	1 506	8	139	515	1 090	334	228	596	158
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 066	10 974	7 331	13 596	11 661	9 513	10 702	17 287	6 945	5 916	8 714	11 618	9 473	9 671	11 325
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	275	0	531	56	351	0	0	2 141	475	10	213	352	396	15	512
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	671	1 764	555	1 547	587	211	0	578	617	252	942	1 308	687	0	460
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	199	90	234	0	377	0	0	0	134	199	149	736	396	0	190
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	337	1 667	67	0	196	211	0	161	242	38	643	296	186	0	231
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	124	7	262	1 521	14	0	0	419	240	15	151	197	105	0	39
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	11	0	2	26	1	0	0	0	1	0	0	81	0	0	0
Podpory na LFA	Kč/ha	907	872	703	2 651	1 529	717	1 221	1 639	601	1 414	306	1 028	1 431	972	1 666
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	680	162	256	1 014	683	0	424	1 777	222	0	988	1 272	91	1 000	717
Podpory na mezis potřebu ⁹⁾	Kč/ha	219	43	343	0	1 137	0	928	0	50	0	1	0	608	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	25	449	0	0	120	368	51	0	0	5	0	0	16	0	0
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	5 905	7 255	4 371	7 683	5 297	8 039	7 484	10 820	4 903	3 073	5 853	6 549	5 634	7 184	7 738
Základní platba (BPS)	Kč/ha	2 848	3 963	0	0	0	5 488	4 784	7 089	3 213	0	3 036	3 279	0	4 955	5 123
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	772	0	2 489	5 066	3 486	0	0	0	0	2 091	0	0	3 537	0	0
Ostatní podpory ¹²⁾	Kč/ha	296	284	399	563	1 956	176	564	320	30	1 068	220	1 065	574	282	173
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 644	10 116	7 605	11 092	11 412	8 463	11 055	16 194	7 023	5 828	8 060	10 376	8 932	8 819,79	9 303,58
Celkové provozní podpory	Kč/ha	9 066	10 974	7 331	13 596	11 661	9 513	10 702	17 287	6 945	5 916	8 714	11 618	9 473	9 671	11 325
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	218	501	390	-2 016	0	0	1 184	-656	410	16	0	0	-158	-775	513
Daně	Kč/ha	640	1 359	116	487	249	1 049	830	437	333	104	654	1 242	383	76	2 535
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	137	873	802	-51	654	103	-730	70	-111	439	456	0	-44	1 033	261
Podpory investiční celkem	Kč/ha	272	1 398	760	64	654	103	73	70	12	420	456	0	11	369	21
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-135	-526	42	-113	0	0	-803	0	-124	19	0	0	-54	664	240

P2I01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SLO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	1 760	3 107	2 957	32 196	17 599	4 052	3 494	2 503	2 833	5 934	4 387	3 321	6 322	2 306
Služby	Kč/ha	283	3 530	459	2 872	15 285	4 297	1 160	1 186	1 437	3 557	3 027	2 017	1 841	2 098
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	964	3 263	1 263	5 122	21 841	5 235	913	636	268	4 975	4 135	1 156	2 397	2 713
Odpisy	Kč/ha	4 902	18 546	4 210	26 767	38 817	16 667	7 016	4 003	3 864	10 610	7 485	5 074	20 786	5 059
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 485	8 255	3 894	25 092	63 253	6 304	3 074	4 563	3 102	7 085	9 417	10 550	2 164	7 287
Vyplacené mzdy	Kč/ha	1 413	3 090	2 934	20 324	34 615	2 629	1 991	3 720	1 442	3 359	4 128	8 400	749	4 514
Vyplacené nájemné (přída, budovy)	Kč/ha	824	3 456	507	2 614	12 017	2 638	647	791	1 556	2 419	3 532	1 610	784	1 847
Bilance úroků	Kč/ha	247	1 709	453	2 154	16 621	1 038	436	52	103	1 307	1 758	539	629	927
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 848	15 495	6 781	25 724	12 017	16 307	8 200	8 789	6 117	21 599	9 810	8 032	20 617	6 564
Celkové podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	179	28	226	3 169	0	0	321	229	241	395	3	130	449	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	547	0	715	7 697	2	107	707	1 476	1 339	4 864	1 328	756	594	154
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	242	0	345	5 773	0	0	0	410	640	2 571	316	506	399	30
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	278	0	118	1 656	2	100	693	696	206	1 704	990	163	193	108
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	24	0	14	268	0	7	11	372	456	267	0	88	0	16
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	4	0	238	0	0	0	1	0	38	322	22	0	0	0
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	561	3 021	782	2 173	410	4 909	383	1 744	54	4 282	1 501	691	3 727	800
Podpory na LFA	Kč/ha	672	3 091	926	5 725	0	2 448	542	1 365	187	6 395	1 348	927	2 777	216
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	21	453	652	0	342	54	26	86	0	104	0	6	3 368	61
Podpory na mezis potřebu ⁹⁾	Kč/ha	36	622	0	0	186	394	436	80	125	50	0	12	1 576	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	3	171	51	0	54	60	0	0	0	29	185	6	0	-5
Oddělené platby od produkce ¹¹⁾	Kč/ha	3 527	7 038	2 812	6 050	10 649	7 922	5 539	3 730	4 105	4 734	5 357	5 266	6 871	5 238
Základní platba (BPS)	Kč/ha	0	4 512	0	785	7 347	5 188	0	2 087	0	2 861	3 437	0	3 960	3 544
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 587	0	1 760	0	0	0	2 862	0	2 489	0	0	3 438	0	0
Ostatní podpory ¹²⁾	Kč/ha	301	1 072	617	909	373	414	246	77	68	746	107	238	1 257	99
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 697	19 140	6 430	25 724	9 104	18 066	7 662	8 460	5 534	21 232	9 765	7 640	19 146	6 463
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 848	15 495	6 781	25 724	12 017	16 307	8 200	8 789	6 117	21 599	9 810	8 032	20 617	6 564
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-86	4 067	-28	0	-102	2 753	-24	-125	0	0	0	0	-1 346	0
Daně	Kč/ha	65	422	323	0	2 812	994	515	204	586	366	45	392	126	101
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 351	2 815	737	919	406	-1 457	40	540	136	466	20	218	35	130
Podpory investiční celkem	Kč/ha	1 393	5 177	823	919	700	496	322	567	136	466	20	218	1 415	130
Bilance DPH z investic	Kč/ha	-42	-2 362	-86	0	-294	-1 953	-282	-27	0	0	0	0	-1 381	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	57 470	137 510	27 175	104 153	41 344	112 491	76 172	61 697	43 275	26 103	58 557	39 887	44 301	41 132	88 560
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	34 516	86 038	15 196	64 773	31 427	71 835	48 180	31 096	22 130	19 364	36 837	24 529	29 401	27 786	39 493
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 644	10 116	7 605	11 092	11 412	8 463	11 055	16 194	7 023	5 828	8 060	10 376	8 932	8 820	9 304
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	31 598	61 588	19 584	50 472	21 329	49 119	39 046	46 795	28 169	12 567	29 781	25 735	23 832	22 166	58 370
Odpisy	Kč/ha	7 072	15 982	3 689	7 732	5 248	11 068	9 630	8 598	2 763	3 623	9 658	6 876	3 774	3 214	6 774
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	24 527	45 605	15 896	42 740	16 081	38 052	29 416	38 198	25 405	8 944	20 123	18 857	20 059	18 952	51 596
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 772	14 155	8 960	13 051	11 381	25 549	14 396	7 289	6 532	5 185	9 636	4 530	7 669	3 162	10 134
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	137	873	802	-51	654	103	-730	70	-111	439	456	0	-44	1 033	261
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	15 891	32 323	7 738	29 638	5 354	12 606	14 290	30 981	18 763	4 197	10 943	14 327	12 346	16 824	41 723
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	564 621	1 163 025	357 518	306 058	609 310	2 176 366	1 202 379	371 805	768 867	613 004	868 602	184 142	600 988	808 863	798 422
Důchod ze zemědělní činnosti / FWU	Kč	470 243	1 053 796	267 730	296 555	410 269	1 525 806	955 725	372 256	853 513	383 657	682 247	150 852	706 332	773 337	821 589
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	266 751	494 297	55 838	476 742	95 799	652 440	277 902	288 174	196 817	64 222	131 511	252 639	115 612	538 527	658 828
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	207 000	402 502	36 595	405 185	64 832	555 849	243 290	271 033	133 567	47 741	77 704	237 883	73 133	474 484	382 337
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	142 119	243 676	14 302	245 364	21 010	423 462	164 256	183 511	105 229	13 643	21 131	149 551	29 354	417 446	316 748
Stavby	Kč/ha	30 158	86 113	6 095	21 159	23 949	75 438	31 475	23 489	12 979	14 280	19 312	47 538	19 362	22 418	34 805
Stroje a zařízení	Kč/ha	24 882	38 976	12 047	121 760	15 161	46 770	33 924	54 202	8 383	14 925	21 957	34 743	21 385	16 701	21 627
Zakladní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 740	30 556	2 560	16 903	4 676	10 012	9 364	9 810	6 965	3 586	12 236	6 021	2 880	17 920	9 156
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	59 750	91 795	19 243	71 559	30 968	96 591	34 612	17 141	63 250	16 480	53 807	14 756	42 478	64 043	274 491
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 581	26 128	1 294	10 659	3 595	10 733	8 471	4 113	3 196	2 117	7 366	3 631	3 116	17 625	6 952
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 582	4 300	5 224	648	4 249	14 265	2 321	2 791	491	4 219	17 006	7 136	6 191	2 248	7 061
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	46 608	61 367	12 725	60 252	23 124	71 593	23 820	10 237	59 562	10 145	29 436	3 989	33 172	44 170	260 476
Cizí zdroje	Kč/ha	41 881	101 312	13 321	15 983	29 712	380 823	62 324	31	5 968	22 356	56 036	7 776	17 253	12 979	5 627
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	31 759	92 976	5 948	15 302	18 655	337 578	44 546	16	4 105	13 879	35 136	6 804	8 414	11 534	5 064
Krátkodobé závazky	Kč/ha	10 121	8 336	7 373	684	11 058	43 245	17 779	16	1 863	8 476	20 900	972	8 839	1 445	562
Vlastní kapitál	Kč/ha	224 870	392 985	42 517	460 758	66 087	271 617	215 577	288 143	190 849	41 866	75 475	244 862	98 359	525 548	651 201
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	19 023	23 002	-79 731	-4 320	1 689	7 411	3 708	-5 585	5 171	3 766	1 637	-842	3 388	4 378	256 518
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	125 675	268 339	84 162	244 731	75 905	231 075	115 388	154 471	103 989	47 590	115 414	148 713	86 629	140 976	233 540
Hrubé investice	Kč/ha	7 529	23 534	4 716	6 861	7 477	12 759	11 534	3 163	2 121	6 511	9 231	4 992	4 567	5 934	4 440
Netto investice	Kč/ha	458	7 552	1 027	-871	2 229	1 691	1 904	-5 434	-643	2 888	-427	-1 884	793	2 720	-2 334

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN země EU za rok 2017 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UMI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	21 685	65 807	25 604	406 336	386 781	78 939	40 420	38 335	35 486	45 404	56 561	32 907	65 780	44 182
Mezispořeba celkem	Kč/ha	13 783	43 698	17 965	272 642	227 842	47 719	24 654	20 278	17 884	41 385	42 974	24 763	45 387	30 637
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	5 697	19 140	6 430	25 724	9 104	18 066	7 662	8 460	5 534	21 232	9 765	7 640	19 146	6 463
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	13 599	41 250	14 070	159 417	168 043	49 286	23 428	26 516	23 136	25 252	23 352	15 784	39 539	20 008
Odpisy	Kč/ha	4 902	18 546	4 210	26 767	38 817	16 867	7 016	4 003	3 864	10 610	7 465	5 074	20 786	5 059
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	8 697	22 703	9 860	132 650	129 226	32 618	16 412	22 513	19 275	14 642	15 887	10 711	18 753	14 949
Externí faktory celkem	Kč/ha	2 485	8 255	3 894	25 092	63 253	6 304	3 074	4 563	3 102	7 085	9 417	10 550	2 164	7 287
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	1 351	2 815	737	919	406	-1 457	40	540	136	466	20	218	35	130
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	7 563	17 263	6 703	108 477	66 379	24 857	13 377	18 488	16 306	8 023	6 489	378	16 623	7 792
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	259 452	1 112 715	317 344	277 155	1 631 693	629 932	194 503	339 041	169 464	728 836	1 109 476	441 568	156 829	1 048 021
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	255 582	1 047 552	283 258	246 770	1 666 445	520 510	174 263	361 111	141 844	517 565	621 187	600 106	142 634	988 166
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	70 357	372 430	64 435	1 841 454	1 814 551	403 076	247 524	110 965	103 933	207 122	291 358	63 464	606 776	318 091
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	46 721	325 414	47 997	1 705 358	1 570 413	305 794	220 470	92 210	85 128	170 600	248 486	41 897	524 143	288 550
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	18 629	166 568	18 411	720 278	1 215 728	85 262	129 719	54 673	27 726	98 736	159 483	7 924	294 533	247 836
Stavby	Kč/ha	5 636	81 952	11 959	699 934	202 491	142 477	50 227	13 947	36 988	36 360	40 355	19 404	144 306	10 640
Stroje a zařízení	Kč/ha	18 713	59 521	13 236	244 506	108 347	70 762	35 457	16 297	15 387	31 322	41 197	11 283	73 183	20 151
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	3 013	17 372	2 888	38 600	43 848	7 293	4 983	7 291	4 926	3 770	7 451	2 077	12 123	9 924
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	23 636	47 016	16 438	136 096	244 138	97 282	27 052	18 755	18 806	36 523	42 872	21 568	82 633	29 541
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	2 289	12 479	1 903	52 568	24 072	9 491	5 924	4 261	3 113	4 103	6 786	2 649	16 082	8 530
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	4 396	2 932	3 166	0	24 967	5 925	8 755	4 815	1 179	8 773	5 857	3 108	18 199	4 068
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	16 950	31 605	11 369	83 528	195 100	81 866	12 374	9 678	14 516	23 646	30 228	15 811	48 352	16 944
Cizí zdroje	Kč/ha	12 164	85 605	20 302	128 524	576 199	51 008	13 229	3 276	2 874	58 400	74 419	25 411	22 279	35 711
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	6 730	74 519	13 809	114 537	522 693	50 218	9 888	831	1 554	53 877	62 449	9 417	20 152	23 206
Krátkodobé závazky	Kč/ha	5 435	11 086	6 493	13 977	53 506	789	3 541	2 444	1 320	4 522	11 970	15 994	2 124	12 505
Vlastní kapitál	Kč/ha	58 192	286 825	44 133	1 712 930	1 238 352	352 069	234 295	107 690	101 059	148 722	216 939	38 053	584 497	282 381
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	3 304	3 212	2 766	-8 425	101 084	13 341	-558	191	114	2 124	21 771	466	3 703	1 085
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	50 973	209 844	43 406	1 137 901	664 760	321 180	123 544	67 316	79 005	116 601	131 256	55 990	333 962	76 635
Hrubé investice	Kč/ha	7 605	20 037	7 229	28 203	55 451	17 602	4 976	3 770	2 481	12 946	10 223	7 477	21 316	8 150
Netto investice	Kč/ha	2 703	1 490	3 019	1 436	16 635	935	-2 041	-234	-1 383	2 336	2 757	2 403	530	3 091

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o. p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentálně klimatické platby (AEKO, AEO), platby na zajištění dobných životních podmínek zvířat (DŽPZ), ekologické zemědělství (EZ), Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezipořtebu (např. zelená náfta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, nájemné a dotace úroků z úvěrů.

11) SAPS (včetně decouplovaných TVA), BPS, redistributivní platba, greening, platba pro mladé zemědělce, platba na oblasti s přírodními omezeními a režim pro malé zemědělce.

12) Podpora a subvence výjimečného charakteru, platby za škody způsobené živelnou katastrofou, platby jinde neuvedené.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI)

Zpracoval: J. Hanibal a kol.